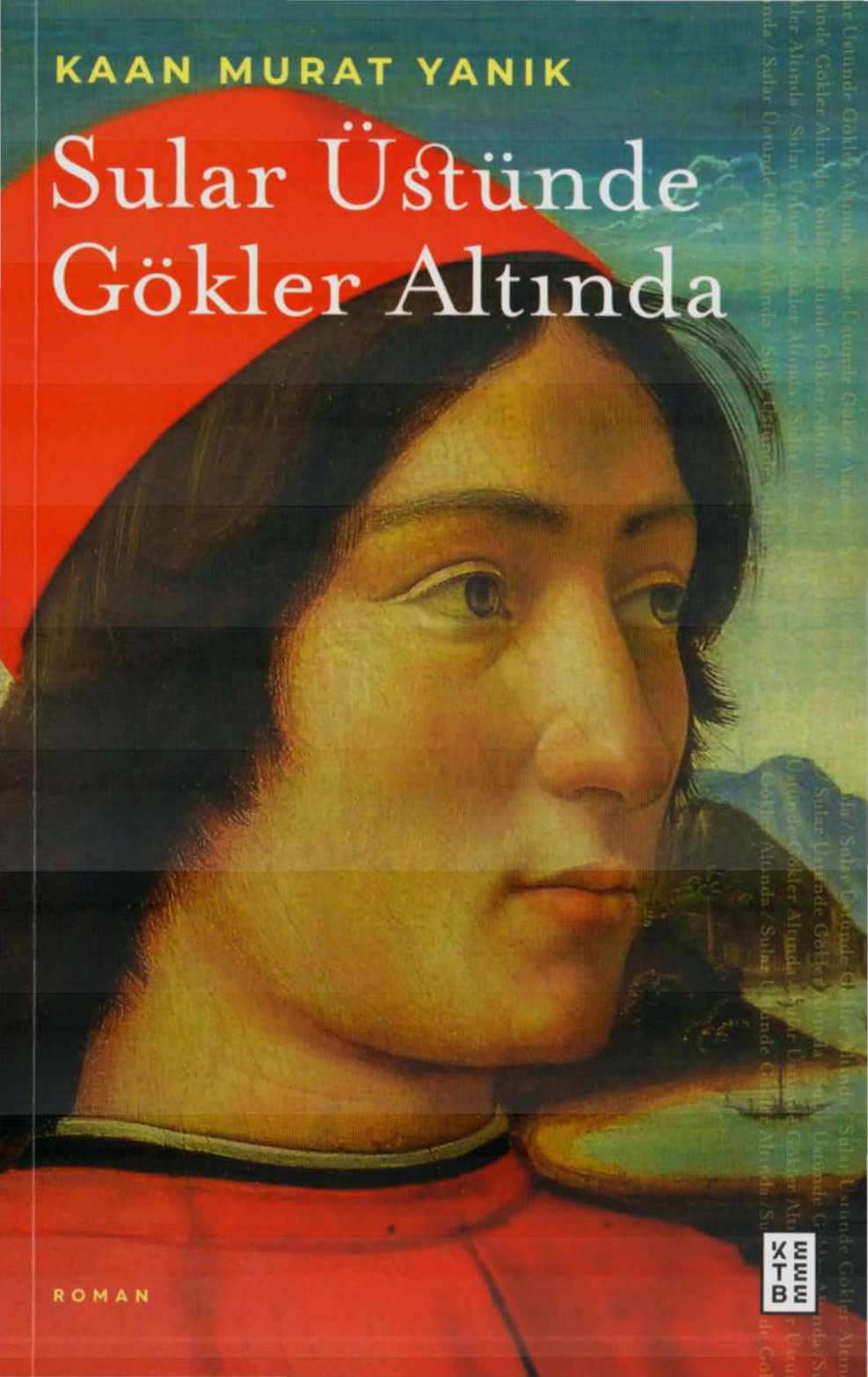
KAAN MURAT YANIK

Sular Üstünde Gökler Altında

ROMAN

KTB YAYINEVİ

KETEBE

ISBN: 978-625-6999-74-9
© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 873 | **Roman**

Yayın Yönetmeni
Furkan Çalışkan

Dizi Editörü
Aykut Ertuğrul

Yayına Hazırlayan
Beyza Ceran

Düzelti
Semanur Öztürk
Selman Çelik

Kapak
Harun Tan

Mizanpaj
Nilgün Sönmez

1. BASKI

Mart 2023
İstanbul

Ketebe Yayınları
Sertifika No: 49619
Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212 612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt
Matsis Matbaa Hizmetleri
San. ve Tic. Ltd. Şti
Sertifika No: 40421
Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.
No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /
İstanbul Tel: 212 624 21 11

Kapak Görseli: Domenico Ghirlandaio'nun *Portrait of a Young Man* adlı eseri.

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ye aittir. İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Sular Üstünde Gökler Altında

KAAN MURAT YANIK

KETEBE

Kaan Murat Yanık

5 Haziran 1988 tarihinde doğdu. İstanbul Kültür Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde okudu. Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi'nde Klasik Türk Edebiyatı anabilim dalında yüksek lisansını tamamladı. Yayınevlerinde editörlük yaptı. Yazı atölyelerinde roman sanatı üzerine dersler verdi. Televizyon kanallarında kültür-sanat temalı programlar hazırlayıp sundu.

Butimar romanıyla 2015 yılında ESKADER tarafından verilen yılın en iyi romanı ödülünü aldı. *Butimar*, çeşitli kurumlarca başka ödüllere de layık görüldü. 2017 yılında *Uzakların Şarkısı*, 2020 yılında *Dünyasızlar* isimli romanları yayımlandı. *Dünyasızlar*, 2020 İ. E. F. Türkiye Yazarlar Birliği roman ödülüne layık görüldü.

I. BÖLÜM

Mart 1492

Güneş, alaca bulutların ardında uyuklarken Haliç'in Pisalılar İskelesi'nde hummalı bir koşturma vardı. Cılız tayfalar sırtladıkları keresteleri, küpleri, fıçıları ve öteberiyi ıhlaya oflaya gemiye taşıyorlar, Mağrib korsanı kılıklı iki adam ise yüksek sesle münakaşa ediyorlardı.

İsa Efendi, kulübesinin puslu penceresinden bu hercümerci izlerken tanıdık bir çehrenin yaklaştığını gördü. "Bismillah" deyip gerisine dönerek ocağın ateşini besledi. Pullu kazan harlanan odunların üzerinde fokurdarken kapı açıldı gıcırtıyla.

"Hele hele... Şu leziz bahar gününde buraya tıkılmışsın yine." dedi, içeri giren uzun boylu adam.

"Aleykümselâm efendi, aleykümselâm... Lakin kış hayaletleri henüz göçmüş değiller."

Kadir Ağa, ahşap duvarlara raptedilmiş haritalara göz gezdirirken elini evvela ağzına peşinden alnına götürüp gülümsedi. "Söyle Allah aşkına niye buradasın? Külbe-i ahzan mı belledin bu barakayı? Dergâhta yolunu gözleyip durduk. Baktım senden seda yok, bari ben gideyim, dedim."

İsa Efendi, kazandan bakır taslara sarımsak çorbasını naklederken kafasını iki yana salladı usulca. "Derunumda vesvese cinleri tepinir."

Kadir Ağa kerevete çöktü. Altındaki postun tüylerini okşarken: "Aaah be adam! Ne demeli sana bilmem ki... Oğlan

yirmi üçüne dayandı. Sultan Mehmet Han onun tayıyken Konstantiniyye'yi çoktaaan fethetmişti. Ona bu yaşında bile ana kuzusu muamelesi yapman yetmezmiş gibi şimdi de istikbaline perde çekmek istersin. Galat ediyorsun vallahi billahi galat ediyorsun..."

İsa Efendi, kaşığını çorbaya daldırıp yorgun yeşil gözlerini pencereden yana çevirdi.

"İstikbaline kara perde çekmek ha... Âlemler hakkında bildiğim ne varsa öğrettiğim oğul, gözümden sakınarak büyüttüğüm oğul, bir dediğini ikiletmediğim oğul... Ama kadere bak ki, o oğul sözümü yele verip şuradaki gemiyle nice tazeye kabir olmuş Karadeniz'e açılıyor. Hem de ne idüğü muamma bir kaptanın yanında..."

"Etme azizim. Başlama yine."

"Sen ettin ama!" dedi, İsa Efendi sol elini havaya kaldırırken. "Razı gelmediğimi adın gibi bildiğin halde onu yüreklendirdin. Üstüne de gemi işini tertipledin!" diye ilave etti.

Kadir Ağa bıyıklarına bulaşan pelteyi silip "Yahu mübarek, gemi Kırım'a gidiyor altı üstü. Buradan oraya, oradan buraya yük taşıyacaklar. Neresinde tehlike var bunun?" dedi.

İsa Efendi gözlerini kısarak: "Şöyle bilmezden gelerek konuşman yok mu! Bu Mağribli korsanlardan bozma kaptanların rahat durmayacaklarını, güzergâh üstündeki İslav kasabalarına çıkıp yağma yaptıklarını, köle apardıklarını ben mi anlatayım sana?" dedi.

Kadir Ağa sesini yumuşattı: "Ne olmuş yani? Hangi kaptan kafirden gelecek ganimetlere yüz çevirebilir? Hangi serdar, üç-beş cariye devşirmekten kendini vareste tutar?"

İsa Efendi bedenini dikleştirirken: "Ben!" diye gürledi.

"Ee azizim işte bu sebeple şimdi engin denizlerde uca bordalı bir kalyonla yelken açmak dururken bu kasvetli kulübeye tıkıldın ya! Senin akranların beş umman, yedi iklimde fırıldanıp

servetlerine servet, şanlarına şan katarken sen erkenden tekaüte ayrılıverdin. İnadı bırakıp hiç olmazsa Latinler'in sunduğu tekliflerden birini bile kabul etseydin şimdi kendine gemiler alabilecek kadar servetin ve çağlara devredecek bir namın olacaktı. Ama sen ne yaptın, feleğin çarkının seni öğütmesine razı geldin. Bildiğini okudun. '*Donanmaya girmem. Büyüklere eyvallah demem. Köle istemem. Kafir de olsa kimsenin malına el sürdürmem. Suya içki kattırmam. Tayfa pataklamam. Kadırga istemem. Bilgili adamı nüfuzlu adama yeğlerim.*' diye diye istidatlarını da heveslerini de telef ediverdin. Şimdi de evladının istikbaline incir ağacı dikmek istersin."

İsa Efendi'nin duru çehresi bulandı: "Senden böylesi basit tahliller işitmek, asabımı iyice bozuyor. Heyhat! Bunca zamandır meğer dostuma bile meramımı anlatamamışım diyorum... Şunu idrak et artık ey saf derviş! Ben hakiki bir kaptan gibi yaşamak istedim. Kafirlere hizmet ya da savaşlarda orayı burayı topa tutmak için doğmadım. İkbal peşinde koşmadım. Kimselere dalkavukluk etmedim. Kaptan dediğinin derdi; çapulcu iştahıyla on köle, üç sanduka altın ve dünyalık rütbeler olamaz. Kaptan, kâşiftir. Esas gayesi keşfetmek ve dahi ufuklara ufuk katmaktır!"

"İyi diyorsun, hoş diyorsun da hangi bakir yurdu keşfedecektin? Neresi var ki şu cihanda sır kalan!" dedi, Kadir Ağa davudi sesiyle.

İsa Efendi alaycılıkla gülümsedi: "Ufkun bu kadar işte..."

"Hayatla hayal arasındaki mesafe, bir harften çok daha fazlasıdır ey asi derviş! Sen de bunu anlayamıyorsun işte! Ömür kuşunun tüyleri birer birer uçup gitti. Okuduğun yüzlerce kitap, hatmettiğin bir o kadar harita ve tekellüm etmek için didinip durduğun türlü ecnebi lisanları... Deyiver hele; ne kaldı onlardan geriye?"

"Bir oğul..."

Kadir Ağa: "Bak kendi ağzınla söylüyorsun. Bunca emeğin semeresini sen göremedin bırak da Kalender görsün. Zehir gibi

maşallah. Hayallerini, hakikate çevirecek türden bir aslan... Tek noksanı deneyim... Üstelik kadırgada, mavnada değil, denizi bir karakada tecrübe edecek. Daha ne olsun. İnşallah günün birinde kafirlerinki gibi devasa kalyonlarımız olduğu vakit onlara kaptan olur." deyip kasesinin dibini sıyırdı.

İsa Efendi, parmaklarını birbirine kenetledi: "O meymenetsiz kaptanın yanında da ne yaman tecrübeler kazanır ha peh peh! Ayrıca sarayda, kadırgaları bırakıp da kalyonlara iltifat gösterecek aklı başında kimsecikler yok, boşuna heveslenme."

Kadir Ağa: "Neyse ne... Başlama yine kurban olayım. Kıvırcık Ferhat, geminin kaptan yaveri. Sana minnet borcu var. Gözü peyveste oğlunun üstünde olacak. İyice tembihledim. Allah, Muhammed, Ali hakkı için çıkıver artık şu garabet kuyundan. Suretine azıcık renk gelsin yahu." deyip ayaklandı. "Hadi kalk dergâha gidelim. Zaloğlu ile Sarı Kerim orada bizi bekliyorlar. Kerim, Acem diyarından pek latif otlar getirmiş. Onları ezerek alelacayip şerbetler yapmış. Şerbetlerden tadıp hasbihal ederiz."

"Yok yok, erkence eve gideyim. Oğlanı sabahın kucağında buraya, iskeleye getireceğim." deyip sesini sivrilterek ekledi: "Sayende!"

Sabah ezanı, tunçtan kubbelere tünemiş mahmur bakışlı kumruların üstüne lokma lokma damlarken İsa Efendi ile oğlu Kalender soğuk sular dökünerek abdestlerini aldılar ve alt kattaki küçük odanın pürüzlü zeminine Herat işi seccadelerini serip namaza durdular.

İsa Efendi dua faslını uzattıkça uzatırken Kalender sabırsızlanıyor, ayak parmakları sağa sola kıvrılıyordu. Nihayet seccadeler dürülüp giysiler lavanta ruhuyla ıtırlandıktan sonra ağzına bir parmak helva atan İsa Efendi, yüzünde meyus bir işve büyüterek hasta tavukları teftiş bahanesiyle bahçeye yürüdü.

Kalender ise pürneşe, annesinin özene bezene hazırladığı sofraya kurulup pek sevdiği ıspanaklı börek, kaymak, sıcak süt ile sabah öğününü yemeye koyuldu.

Kalender; annesi Sare Kadın, kardeşleri; Zeynep, Halime, Nilüfer ve Selman ile vedalaştıktan sonra meşin çantasını sırtlayıp taze pabuçlarını sürüyerek bahçeye çıktı. Gül fidanlarından sarkan tomurcukları okşadı. Yüzeyinde oyuncak gemilerin salındığı küçürek havuzun tozlu suyuna parmaklarını batırdı. Daneleri gagalayan şekerrenk civcivlere, çardağın üstünde uyuklayan tombul kediye ve sabah yeliyle kıpırdanan cevizle nar ağaçlarına gülümseyerek salınıp sokağa açılan kapının önünde bekleyen babasının koluna girdi.

Baba oğul, sağlarında ahşap Müslüman evlerinin, sollarında ise taştan Rum evlerinin sıralandığı yılankavi sokaklardan geçerlerken güneş peçesini hafifçe aralıyordu. İsa Efendi, inişli çıkışlı yol boyunca kuşların kuğurmaları eşliğinde, günlerdir söylediklerini tekrarlayıp oğlunun belleğine nasihatlerden yapılmış bir kule daha dikerken Kalender bambaşka bir âlemin eşiğinde, daldığı rengârenk hülyaların içinde sımsıcaktı.

Baba ile oğul iskeleye vardıklarında üst üste yığılmış pasaklı hasırlara kurulup iştahla soğanlı yumurtalarını yiyen denizcileri gördüler. Denizcilerden yaşça en büyük olanı, lokması ağzında ayağa durup İsa Efendi'yi saygıyla selamladı.

İsa Efendi sarı tespihini doladığı narin elini göğsüne koyup selama karşılık verdi. Uzun kirpiklerle çevrili gözlerini kısarak bir zamanlar Venedik'ten savaş ganimeti olarak alınıp ardından başka bir çehreye büründürülen karaka gemisinin direklerini ve yelkenlerini süzerken kuru kuru öksürdü. Sesinin kıvamını bulduğundan emin olunca: "Gemiye kaptan yaveri olmuşsun Ferhat." dedi, iğneleyici bir vurguyla.

"Haddimiz olmayarak Reis."

İsa Efendi: "Âlâ âlâ, muvaffak olasın." deyip baş ve işaret parmağıyla demirkırı sakallarını sıvazladı. "Kalender'i evvel Allah'a, sonra sana tapşırırım."

"Gönlünü ferah tutasın reis. Yanında dört sefere çıktım mazide. Babalıklarını unutmadım. Kadir Ağa bizi tanıştırdı geçen gün." diyerek elini Kalender'in omzuna koydu: "Endişelerini etraflıca nakletti, emanetin her daim başım üstedir."

"Eyvallah, başın var olsun."

Ferhat Çavuş, kıvırcık saçlarının diplerini kaşırken: "Buyurun ne olur. Hüda ne vermişse paylaşalım." diyerek sofrayı gösterince İsa Efendi: "Size afiyet olsun. Biz evde karnımızı doyurduk şükür." dedi.

Ferhat Çavuş, sofraya dönerken Kalender babasının ellerini tuttu. "Baba, sen bekleme. Gece de adamakıllı uyumadın zaten. Sıhhatine dikkat et ne olur. Aklım sende kalmasın."

İsa Efendi'nin gözleri kederle gölgelenirken yanağının üstünde tebessüm çukuru belirdi. Oğlunun çenesini okşadı: "Artık kanatlarım var diyorsun ha. Beli oğlum beli..." dedi ve kuşağından bir tomar çıkarıp uzattı: "Al. Çizimlerini bunlara nakşet. Yağlı İskenderiye kâğıdıdır."

Kalender, kâğıt demetini okşarken göz bilyeleri ışıldadı. Heyecanla: "Sana pekâlâ çizimler getireceğim. Ahdım olsun." dedi.

"Şüphem yok. Bizleri de merak etme. Son kez söyleyeyim. Sen bu gemide ne tayfasın ne de muhafız... İşin, gördüklerini yazıp çizip haritalar var etmek. Tutalım ki, Kırım haricinde karaya çıktınız. Yahut musibet bir kalyonla tesadüf ettiniz de maraz peydahlandı. O vakit hiç tereddüt göstermeden koşup erzak ambarına tıkıl. Bir elini hançerinin kabzasına koy ve patırtı nihayete erene değin Allah'a tevekkül ederek bekle..."

"Senin oğlunum gam yeme. Pisi pisine ölüp cihanı keşfetme arzusundan cayar mıyım hiç..."

İsa Efendi, oğlunu omuzlarından çekip bağrına basarken titreyen sesiyle: "Allah saklasın." deyip alnından öptü. Baba oğlun kucaklaşma merasimi bitince İsa Efendi taşmak için bahane bekleyen gözyaşlarını zapt ederek gerisin geri yürümeye başladı. O, iskeleden epey uzaklaşıp yokuş yukarı tırmanırken Kalender gözlerini, babasının ufalan görüntüsünden ayırıp etrafında martıların döndüğü yelkenlere nişanladı. İrileşen güneş, altın püsküllerini mavi sulara bahşediyor, gemi usulca sallanıyordu. Kalender bu manzaranın çekiminde hafiflerken pruva direğine asılı dilim davul dört kez çınladı: "Çıtss, çıtsss, çıtssssss..."

Tayfalardan, yayvan ağzının kenarındaki yumurta artıklarını koluna silerek ayaklanan Rum oğlan, güverte ve iskeledeki mürettebata bağırdı: "Hadi bire imansizlar. Davranin. Vakit tamamdir."

Kalender, güverteye çıkınca pabuçlarının altında gıcırdayan, taze kalafatlanmış tahtaların sesine kulak kesilerek tayfaların koşturmasını seyre durdu. Başucundan martıların yeli geçti. Bir müddet ne yapacağını kestiremez halde öylece dikildikten sonra geminin burnuna seğirtip yeni cilalanmış küpeştelere yaslandı. Hep içeriden izlediği şehri, şimdi karşısındaydı. Surlar, kuleler, kubbeler, minareler, çatılar, evler, ağaçlar... Hepsi birbirinin içinde esneyerek taze güne hazırlanıyorlardı. Kalender, rengârenk devasa bir yelpaze misali devinen şehrin huzurunda, zamanın alıp götürdüğü çocukluk ve gençlik rüyalarını düşünürken tayfalar yek sesle: "Birdir Allah bir!" diye gürlediler.

Biraz sonra gözcü direğine yeşil bayrak çekildi ve gemi suları kırıştırarak hareket etti. Dilim davul üç kez daha çınladı: "Çıtss, çıtsss, çıtssss..."

Gemi, Suğdak Limanı'nın Kök İskelesi'ne yanaştığında Kalender, elinde kalem ve kâğıtlarıyla yolculuğa başlarken

durduğu yerdeydi. Sefer, sandığından kolay geçmişti. İki tayfanın sarhoş kafa dövüşmeleri haricinde bir vukuat olmamıştı. Yol boyunca bir başına kalmayı yeğlemiş, gemi sakinleriyle samimiyet kurmamıştı. Babasına verdiği sözlere harfiyen uyarak yalnızca işiyle meşgul olmuş; gözlemiş, hesaplamış, ölçmüş, yazmış, çizmiş ve okumuştu. Birkaç defa Ferhat Çavuş ile laflamışlar, bir ara da geminin karanlık bakışlı, Mağribli kaptan Habib'in köşküne gitmişti. Habib Kaptan, kumlu Türkçesi ile iş olsun diye birkaç şey sual etse de onun yaptığı çizimlere alaka göstermemişti.

Kalender'i zorlayan şeyler; tahmin ettiği üzere yemekler, uykusuzluk ve tayfalar olmuştu. Bol yağlı, iyi pişmemiş, kuru yemeklerin üstüne bir de hırçın dalgaların gemiyi mütemadiyen sallaması neticesinde mide bulantısı ve baş ağrısından deliksiz uyuyamamıştı. Tayfaların pasağına, kokusuna ve hayhuyuna ise onlardan olabildiğince uzak durmasına rağmen bir türlü alışamamıştı. Amma velakin yekûn bir hesap yapınca halinden memnundu.

Tayfalar, mayışık yüzler ve uyuşuk hareketlerle yükleri sırtlayıp kucaklayıp tin tin iskelenin gerisindeki açıklığa taşımaya koyulurlarken Kalender, kâğıtlarını özenle dürüp meşin çantasına yerleştirdi. Gemiden usulca indi ve Suğdak'ın latif havasını ciğerlerine çektikten sonra curcunanın dışında kalmak namına ağır adımlarla sahilin az gerisindeki ağaçlara doğru yürüdü.

Kehribar renginde, burgu yapraklı bir ağacın dibine çöküp bağdaş kurdu. Ağzına şeker attı. Serin bir yel esiyordu. Ürperse de lekelenmiş sarığını çıkarıp kumral, dalgalı saçlarını esintiye teslim etti. Tahinin çeşnisi damağına yayılırken solundaki papatyaların üstünde kanat çırpan çilli kelebeklerin ihtişamına daldı. Üstüne rehavet çöktü. Ağırlaştı. Gözlerini yummaya hazırlandığı esnada bed bir sesle irkildi. Tayfalardan biri, kollarını havada oynatarak uzaktan, "Eeey beyzade orada miskinlik yapacağına şu fıçılardan birine el atıver, korkma

boncuğun dökülmez..." diye bağırınca Kalender mahcubiyetle ayaklandı. Onlara doğru ilerliyordu ki, Ferhat Çavuş, tayfanın ense köküne bir şaplak indirdi: "Ulan senin haddine midir ona iş buyurmak!" diye çıkışıp Kalender'e baktı, "Evlat sen dön yerine. İşimizi kotaralım, şuradaki hana gidip karnımızı doyuracağız." diyerek parmağıyla ağaçların ardında yükselen hisardan bozma binayı gösterip ekledi: "Ben sana seslenirim." deyip tayfalara döndü, "Hadi elinizi çabuk tutun. Balyozlamayayım sizi. Yeni gelin gibi kırıtmayın hadi!"

Kalender, yerine dönüp çantasından İbn Batuta'nın *Seyahatnamesi*'ni çıkardı. Birkaç sayfa çevirdi. Ancak kan ter içinde işleyen tayfaların kindar nazarlarını üstünde hissettiğinden ötürü okuduklarından tat alamadı. Kitabı kapayıp yerine geri koyarken bir cam parçasında aksini seyre daldı. Yüzünün coğrafyası, güdük zamanda değişmişti. Ayaza maruz kaldığı vakitlerde burnunun etrafında beliren kızıl kabartılar, yukarıya doğru serpilmişlerdi. Parmağını onların üstünde dolaştırıp pullanan yerleri kazıdı. Akabinde yağlanan saçlarını okşadı ve her zamankinden çökkün gözüken ela gözlerinin altındaki halkalara dokundu. Yaşlandığında, zamanın pençelerinin yüzünü tırmalayıp nasıl bir hale dönüştüreceğini tahayyül ederken, Ferhat Çavuş'un sesini işitip ayaklandı.

Gemi sakinleri, taş duvarlarında esinti marifetiyle ayı kürkleri ve kurt kuyrukları sallanan ekşi kokulu handaki sedirlere kurularak oğlak budu kemirip kestaneli pilava kaşık daldırdılar. Kaptan Habib herkesten azade kendi köşesindeydi. Kalender, bir yandan hızla karnını doyururken arada kaptana kaçamak bakışlar atıp zihin terazisinde babası ile onu kıyaslamaktan kendini alamıyordu. Bu karşılaştırmayı önceleri de yapmıştı. Fakat, Habib'in kasıntılı hallerini, yabaniliğini, suyunu geciktiren hancı yamağına savurduğu galiz küfürleri hesaba katınca onun sandığından da berbat biri olduğu kanısına varmıştı. Habib nevinden kaba ve cahil biri bile kaptanlık yapıp saygı görürken, babasının o karanlık kulübesinde hayal kırıklıkları

içinde çürüdüğünü düşününce tarifsiz bir öfkeye kapıldı. Tasındaki şerbeti kafasına dikip ayaklandı ve usul adımlarla dışarı süzüldü. Avludaki simli kumlara saçılmış kestane kabuklarını çatırdata çatırdata hanı ihata eden virane surları inceleyerek bir ileri bir geri yürüyerek vakit öldürdü.

Tayfalar ve muhafızlar, paslı kapıdan birer ikişer çıkıp iskelenin yolunu tutarlarken Kalender, onlara katılmak için davrandığı sırada Habib Kaptan'ı gördü; yanında kızıl saçlı, etine dolgun bir kadın vardı. Kaptan, kudretli kollarıyla tenakuz gösteren minik ellerini kadının boynuna dolamış, onun kulağına bir şeyler fısıldıyor, kadın da şuh kahkahalar atıyordu. Onların hanın arka tarafına doğru süzülüşünü baygın bakışlarla izleyen Kalender, omzunda bir el hissetti. Gerisine dönünce Ferhat Çavuş'un sırıtık suratıyla karşılaştı. "Hadi evlat gemiye... Kaptan geceyi burada geçirecek." dedi.

Kalender, diğerleri gibi hacetini giderip gemiye çıktı. Yüzünü, güneşin son zerrelerine tutarak karnında çınlayan vahşi düşünceleri yakmaya çabaladı. Tenha güvertede sersem sepelek dolanıp mesaiden dönen balıkçı sandallarını izledikten sonra uyuyacağı bölmeye yürüdü.

Yatağına uzanıp ellerini ensesinde birleştirdi. Kaptanın kolundaki kızıl fahişe, zihninin loş hücresinde raks ediyordu. Onun kara, dar elbiseden dışarı fırlayacakmışçasına duran süt beyaz göğüsleri, yılan misali onların üstüne dökülmüş kıvırcık saçları ve kalçalarını kırıta kırıta yürüyüşü göz bebeklerinde dönüyordu hâlâ. Habib ile kadının şimdi neler yaptıklarını hayal edince erkekliği kabardı. Alnını basan ateş damarını yatıştırmak için başka şeyler düşünüp sağa sola dönerken uyuyakaldı.

Gemi, Suğdak'tan yüklenmiş devasa sandıklarla dönüş yoluna revan olalı birkaç saat olmuştu. Kuru, soğuk bir hava vardı.

Parmakları buz kesmesine rağmen sancak kısmındaki tohum çuvallarının üstüne tünemiş halde şevkle kitabını okuyordu Kalender. İbn Batuta'nın *Seyahatnamesi*'nin "Kinbâya'dan Kalikût'a Doğru" bölümünün derkenarına birtakım kayıtlar düşmüştü ki, davulun gümbürtüsünü işitti. Tehlikeyi sezen kedi misali kulaklarını dikip ayaklanırken yelkenlerin söndürüldüğünü ve dümenin sola kırıldığını fark etti. Karaya yaklaştıklarından emin olunca çatlayan ellerini hohladı ve heyecanına sarınarak grandi direğinin altında sağa sola emir yağdıran Ferhat Çavuş'un yanına seğirtti. "Hayrola Ferhat Çavuş, başka limana mı çıkacağız?" diye sordu.

Ferhat Çavuş, alnına siper ettiği koca elini havada sallayıp: "Şu kasabada biraz işimiz var evlat. Onu halledip yolumuza devam edeceğiz. Sen gemiden zinhar ayrılmayasın... Hatta alt kata inip keyfine bak derim. Babanla belaya koma beni." diye salık verip güvertede hizalanan muhafızların yanına seğirtti.

Kalender, muhafızların hazır ve nazır duruşları karşısında iyice kuşkulandı. Gerisine dönüp gözlerini kısarak ileriye bakınca sahildeki sandalları seçti. Bir çeyrek sonra sandalların ardındaki görüntü berraklaştı; koyu yeşil ağaçların içinde yükselen sarı ahşap evler ve çan kulesi görüldü.

Kalender neler olduğunu anlamaya çabalarken gemi, sahil kasabasının viran iskelesine yanaştı. Ferhat Çavuş kılıcını çekip: "Haydi imansız takımı uğraş vaktidir." diye coşkuyla kükreyince muhafızlar ve bazı iri yarı tayfalar ellerinde kılıç, dillerinde kama "Hurrra çurrra!" nidalarıyla çakıl taşlarından müteşekkil yosunlu sahile atlayıp koşturmaya başladılar. O esnada sahilin gerisindeki alanda dehşete kapılmış halde sağa sola kaçışan insanları gördü. Kalender, birazdan cereyan edecek meşum hadiselerin, babasının en büyük korkusu olduğunu anladı; bu şirin sahil kasabası yağmalanacaktı! Boynuna ateşli bir sancı saplanırken elini sağ kulak memesine götürdü, babasının sözlerine dokunmak ister gibi... İsa Efendi'nin: "Derhal gidip erzak ambarına saklan! Orada bekle." telkini, hafızasının

yüksek dağlarında yankılandı. Fakat harekete geçmek, babasına verdiği sözü yerine getirmek için lazım olan itidalli hali kendinde bulamıyordu. Birkaç defa alt kata doğru meyletse de merak cinlerine mukavemet gösteremedi ve yerinde kök salıp sahilin ötesinde yaşanacakları seyre koyuldu...

Bir saat içinde kasabadaki evlerden, ağıllardan, bahçelerden koyu dumanlar, kesif kokular ve cılk feryatlar yükseldi. Direnen Rus köylülerinin kana bulanmış cesetleri, iri kıyım muhafızlarca sürüklenerek çakıl taşlarına serildi. Kalender, gözlerine dolan dehşetli manzarayı hazmetmeye uğraşırken, yağma harekâtını baş kasaradan izleyen Habib Kaptan, derdest edilmiş yaralı Rus köylülerinin başında bekleyen muhafızlardan birine seslendi: "Zakeer! Bu gadar yeterdi! Git Ferhat'e söğle dönsinler."

Kalender bakışlarını, güneşin solgun akisleri altında yatan ölülerin üstünde dolaştırdı. Onların ölümün kesinliğiyle katılaşan yüzlerini inceleyip doğurgan düşüncelere kapılmıştı ki, alyanın gerisindeki çalılıkların kıpırdandığını gördü. Biraz sonra Ferhat Çavuş, muhafızlar ve tayfalar belirdiler. Hemen hepsinin ellerinde sandıklar, sırtlarında küfeler ve omuzlarında çuvallar vardı. Peşlerinde ise itilip kakılarak yürümeye zorlanan beş karaltı...

Kalender, ince boynunu olabildiğince ileri uzatarak bulanık bakışlarını oraya nişanladı. Gölgeler, ete kemiğe bürününce onların perişan durumdaki beş genç kız olduğunu anladı.

Yağmacı güruhunun tekmili ve esir kızlar, güverteye çıkıp halatlar çekilince Kaptan, baş kasaradan aşağıdakilere karanlık bir bakış atarak ellerini beline koydu: "Hareket!" dedi ve gemi, yönünü güneye çevirip ateş gölgelerinin yansıdığı dalgaları yarmaya başladı.

Tayfalardan ikisi yaralanmıştı. Yarası ağır olan alt kata taşınıp ganimetler tasniflendikten sonra Kaptan Habib güverteye indi. Mağrur adımlarla yürüyüp ana direğin altında titreyerek

kaderlerini bekleyen beş esirenin karşısına geçti; kızları baştan aşağı süzdü, sırayla hepsinin çenesinden tutup yüzlerini inceledi ve birinin gözyaşlarını avuç içiyle sildi. Peşinden Ferhat Çavuş'un kulağına bir şeyler fısıldayıp ganimetlere göz attıktan sonra kaptan köşküne yürüdü.

Kaptanın uzaklaştığını fırsat bilen Kalender, şaşkınlığından sıyrılarak diğerlerinin yaptığı üzere kızlara doğru yaklaştı. Esirelerden üçünün yüzleri açıktı. İkisi ise uzun saçları marifetiyle yüzlerini kapamış halde ağlıyorlardı hâlâ.

Ferhat Çavuş kızları, bir çırpıda yiyecekmişçesine bakan abazan tayfaların şerrinden korumak namına Hadım Mecid ismindeki muhafıza dönüp onları alt kattaki bölmeye götürmesini emretti.

Basamaklardan inerlerken yüzü örtük kızlardan biri, güneş rengi saçlarını savurarak sola doğru döndü ve Kalender ile göz göze geldiler. Kalender, o zaman kıvılcımında çarpıldı.

Kızın peri çehresi, ateş girdabına dönüşüp Kalender'in tüm varlığını içine çekti sanki...

Esireler gözden yitince Kalender olduğu yere çömeldi ve o an, göğsünde bir kuyu açılıverdiğini hissetti.

Gök kubbe, devasa bir kadeh misali karanlıkla dolmuş, bilgelik vaaz eden yıldızlar her yana saçılmışlardı. Kalender, serin havaya ve dalgaların güverteyi ahenkle sallamasına aldırış etmeden geminin kıç kısmında oturmuştu. Tuhaf hislerin kucağındaydı. Sabahleyin şahit oldukları, bir kâbus eskisi şemailinde gözlerinden akıyordu; biçilip deşilen köylüler, yakılan evler ve yurtlarından koparılan esireler... Kendini o biçarelerin yerine koyunca dikenli bir bahçede çırılçıplak yürüyormuş gibi hissediyordu. Fakat esasen kan ve ateşi düşünmek ve dahi bu rabıtadan üreyen merhamet hissine yaslanmak, zihnini

meşgul etmek için birer siper vazifesi görüyordu. Zira güneş saçlı, masal yüzlü kızın güzellik askerlerini aklından kovamıyor ve kuşatmayı kaldıramazsa kalbinin istila edilmesinden korkuyordu.

Sessizliğin yankıları sırtını uyuşturmuştu. Derin bir nefes alıp tepesinde yuvarlanan aya baktı. Onun billur ışığından aldığı ilhamla bir çoban şarkısını terennüme koyuldu. Niyeti, bilincinin düzlüklerinde dört yana dağılan şuur koyunlarını bir araya toplamaktı. Ancak işe yaramadı. Durulmak için biraz çalışmaya karar verdi. Kuşağından haritalar çıkarmaya yeltenirken az ötesinde derinlik ölçen miçonun başında Ferhat Çavuş'un belirdiğini fark etti. Derhal dikelip ona doğru seğirtti.

Ferhat Çavuş onun yaklaştığını görünce ellerini ardında birleştirip göz kırptı: "Hayırdır kapudan paşa, ne yapıyorsun burada yoksa korsan gemilerini mi gözlüyorsun?"

Saatler evvel kan sıçramış gömleğiyle bir canavarı andıran Ferhat Çavuş'u, şimdiki nüktedan hali ile kıyaslayınca bu tezatlığı garipseyerek, "Bir şeyler karalamak niyetindeydim de..." diyebildi, Kalender.

"Amma yaptın. Sırası mı şimdi... Hava ayaza döndü. Üşütmeyesin..."

"Yoo... İçimde keçe var. Üşümüyorum. Merakımı mazur görürsen bir sualim olacak sana."

"Sor hele."

"Bugün esir edilen tazelerin akıbetleri ne olacak?"

Ferhat Çavuş, yağlı kıvır kıvır saçlarını düzeltip: "Gece yarısı yeniden ölç. Palamar kazığını da değiştir!" diye emretti, miçoya. Peşinden Kalender'e manidar bir bakış atıp "İstanbul'a vardığımızda köle tüccarına teslim edeceğiz."

"Neyin karşılığında?"

Ferhat Çavuş, boynunu sağa sola şaklattı: "Altın karşılığında elbette."

"Peki ya kızlar razı gelmezlerse?"

Ferhat Çavuş kaşlarını çattı: "O nasıl lakırdı çelebim. Bu kızlar, bizim ganimetimiz; kölelerimizdir. Kime satarsak, o âdeme hizmet etmeye memurdurlar. Cariyeye rızası sorulduğu nerede görülmüş? Hem, pederlerine eşek yüküyle para verdik."

"Yani onları babalarından parayla mı aldınız?"

"Ne sandın..."

"Onlar da para karşılığında razı mı geldiler yani kızlarını öylece alıp götürmenize?"

"El mecbur! Başka çareleri yok ki... İstesek bir kuruş para vermeden de alırdık. Karşı çıkanın da oracıkta kemiklerini kırardık. Lakin biz merhametliyiz. Deniz eşkıyalarına benzemeyiz."

Bu söz üzerine istihza dolu bir tebessüm büyüttü gözlerinde Kalender. "Kafam karıştı." demekle yetindi.

"Kaç yaşındaydın sen?"

"Yirmi üç."

"El hayret. Bu yaşında köle, cariye ticareti nasıl olur bilmiyor musun yani?"

"Biliyorum bilmesine lakin böyle murdar işlere bulaşacağımıza ihtimal vermemiştim."

"Hele hele. Baban gibi konuştun... Dünya dediğin böyle bir yer işte ne yaparsın. 'Dun' kökünden türemiştir. Arapça aşağılık manasını ihtiva eder. Sen yoksa acıdın mı kızlara?"

"Öyle..."

"Ben de eskiden acırdım. Yani bu işlere senin tabirinle ilk bulaştığım vakitlerde. Yüreğim henüz cam gibiydi. Lakin şöyle düşün. Şu beş taze mesela... Tutalım ki, biz onların yurduna hiç çıkmadık. Bugüne değin nasıl yaşadılarsa aynı minvalde devam etmeyecekler miydi hayatlarına?"

"Fena bir şey mi ki bu?"

"Dinle hele. Baştan sona ömür ışıkları o kıytırık kasabada sönüverecekti. Kendilerine denk oğlanlarla evlenip velet üstüne velet doğurup bağdı, bahçedeydi işleyecekler, kocalarının akşama iki üç parça balık getirmesini gözleyeceklerdi. Sonrasında yarı aç mideyle avratlık vazifelerini ifa edip ayyaş kocalarından dayak yiyerek zıbaracaklardı. Üstüne de henüz güzellikleri solmadan birer kafir olarak ölüp gideceklerdi. Bugünkü nevinden İslav kasabalarında avrat kısmı taş çatlasın kırk beşinde öte tarafı boylar, tabiatları zayıftır."

"Ya şimdi, nasıl olacak hayatları?"

"Orasını ancak Hüda bilir. Ama şurası aşikâr ki, bu tazeler için para sayacak olanlar hep zengin âdemlerdir. Tüccarlar, kadılar, hekimler, askerler, memurlar, ağalar, beyler, paşalar... Talihleri yaver giderse sarayın haremine dahi girerler. Bir elleri yağda yekdiğeri balda, ıslak tavuk olarak yaşam denen çiçeği azar azar koklarlar. Güzel fistanlar, ziynetler, yemekler, yataklar... Bak o kasabada hiç yoksa on beş, yirmi bakire vardı. Biz hepsini değil en güzellerini seçtik. Bedellerini ödeyerek hem de. Anlayacağın sayemizde hayatları kurtulacak. Lakin şimdilik bundan bihaberler. Ağlayıp sızlamaları, şaşalı bir hanede yaşamaya başladıklarının ilk ayında dinecektir. Sonrasında da analarını, babalarını, gardaşlarını özlemek haricinde bir meseleleri kalmayacak. Efendileri ile sevişirken de memleketlerinde bıraktıkları yavuklularını hayal edip avunacaklar. Benim anam da bir cariyeymiş. Babam onu her daim sevip kolladı. Şunu iyi belle, kadınlara aşktan ziyade merhamet lazımdır." deyip göğe baktı Ferhat Çavuş ve devam etti. "Böyle işte... Sen o güzelleri düşünme. Bugün gördüklerini de unutma. Zira sabi değilsin. Ömrünü deryalarda geçirmeye hasredeceksen böyle şeylere her daim rast geleceksin. Hadi yatmaya git artık. Hasta olacaksın." diyerek Kalender'in omzuna vurdu Ferhat Çavuş.

Kalender kafasını sallayıp: "Allah rahatlık versin." dedi ve sersem adımlarla yürüyüp alt kata indi. Daracık bölmede muhafızlardan bazıları ayak, ter ve osuruk kokusu içinde ellerin-

de kara taşlar ile kumar oynuyorlar, geri kalanlar ise hor hor uyuyorlardı.

Kalender, onlara aldırmadan yatağına kıvrılıp kollarını karnının üstünde birleştirdi. Ferhat Çavuş'un söylediklerini düşündü. Gözlerini yumarken kalbini çeviren hisarın yıkıldığını anladı. İsmini bilmediği sevgilisine "ayçiçeği" dedi.

Şafak sökerken gözlerini açtı Kalender. Hiç uyumamış ya da hiç uyanmamış gibiydi. Burnunun etrafında kabuklanan kabartıları tarçınla ovalayıp abdest aldı. Namaz kıldı. Diğerleriyle birlikte sabah tayınını yedikten sonra insiyaklarıyla epey mücadele etse de mağlup oldu ve esir kızların olduğu kısma gidip onu görmenin yollarını aramaya başladı. Uzun uzadıya düşündü. Pek içine sinmese de nihayet bir bahane buldu. Yakalanırsa bu eski Venedik karakası türünden geminin alt kat tertibatını inceleyip tasarımının resmini çizmek için dolaşırken yanlışlıkla esir bölmesine girdiği yalanını söyleyecekti.

Akça yel esiyordu. Dolgun bulutlar alçalmışlardı. Herkes kendi âlemindeydi. Kalender, baş kasarada ahtapot döven dilsiz tayfayı biraz izleyip alt kata inen basamakları uysal adımlarla katetti. Doğruca yürüyüp erzak ambarına girdi. Etrafı inceliyormuş havasına bürünüp soğan doğrayan miçoları selamladı. Oradan çıkıp sol tarafa yöneldi. Gediklerden sökün eden gün ışığının loşlaştırdığı rutubetli alandaki paslı demirlere dokunup elindeki deftere farazi şeyler karaladı ve akabinde etrafı kolaçan ederek sürgülü kapıyı çekip öte tarafa geçti. Birkaç adım attıktan sonra ilerisindeki kadın kokusunu duydu.

Esireler, mumlarla aydınlatılmış bölmede kapana kısılmış kuşlar misali büzülmüşler, önlerine konan çeltik lapasını yiyorlardı. Kalender, kızlara ve onların başında dikilen muhafıza

görünmeyecek şekilde ayakuçlarına basarak köşeye seğirtti ve buğday çuvallarının ardına sinip onları izlemeye koyuldu.

Kalbini istila eden güzel, diğerleri gibi ince parmaklarını kasesine daldırarak yaşayan bir ölü donukluğuyla yemeğini yiyordu. Kalender, onun ağlamaktan ufalan gök mavi gözlerine, tarumar olmuş ayçiçeği rengi saçlarına, hokka ağzına ve altındaki damarlar seçilen pürüzsüz boynuna daldı. O, *Leyla ile Mecnun* ya da *Hüsrev ile Şirin* mesnevilerinin kenarlarına nakşedilmiş kara saçlı, kara gözlü âşık olunacak kadınlara hiç benzemiyordu. Fakat sonsuz denizlerin ardında henüz keşfedilmemiş âlemlerin ışığı gibiydi. Kendini bu efsunlu manzaraya kaptırdıkça göğsünün altında kaynayan dağların patlayacağından korktu.

Kalender, heyecandan bağırsaklarını hoplatan sancıyı bastırmaya çabalarken, kızlar aşlarını bitirip birbirleriyle İslav lisanında konuşmaya başladılar. Lakin Kalender'in güzeli onların sohbetine katılmıyordu. Gözlerini yumup kafasını, gerisinde yükselen kereste yığınına yaslamıştı. Kalender onun gözlerini açma anını beklerken arka taraftan gelen sesleri işitince gündüz düşünden sıçradı ve yakalanma korkusunun iğnelerini bedeninin her noktasında hissederek sindiği yerden çıkıp emniyetli adımlarla oradan sıvıştı.

Güverteye çıktığında vücudundaki seğirmelerin şiddeti haddini aşmıştı. Etrafını çevreleyen Karadeniz'in köpüklü dalgalarını temaşa ederek sakinleşmeye çalıştı. Yağmur yüklü bulut öbekleri batıya göçüyorlardı. Gök, bakıra döndü. Huzursuzluğu arttı.

İlk yağmur damlası burnunun ucunda patlayınca kendine kızdı. Yıllardır hayallerini kurduğu denizlerin ortasındaydı işte. Fakat içine cin girmişçesine yapması gereken, kutsal addettiği işlerle uğraşacağı yerde boş meşgalelerle oyalandığını düşündü. Yağmurun hızlanacağını anlayınca vicdan muhasebesini sonlandırıp yağıştan korunacağı çıkıntının altına geçti ve bir kâğıt çıkarıp sarımsı zemine manasız şekiller nakışla-

maya koyuldu. Suğdak İskelesi'ni çizecekti sözde. Ancak elindeki kalem sahibine isyan eden bir köle gibi kendi iradesiyle kıpırdanıp kızın çehresini çizmeye başladı.

Aklının bu isyanı bastırıp sükûneti sağlamasını bekledi. Ne var ki, kalbinden fışkıran çakımlar, bir kasırgaya dönüşüp alttan yukarı doğru esiyor ve mantık ağaçlarını kökünden sökerek parçalarını çok ötelere savuruyordu.

Nakkaş dostu Daver'i taklit ederek çizdikçe çizdi. Öfkelendi. Kızın güzelliğinin her zerresi, kalemden akıp kâğıda indi. İçinden kâğıda yansıyan efsunlu surete bakınca, kaburgaları altında tıslayan yılanı öldüremeyeceğini ve adına aşk denen bu sürüngenin anbean semirip tüm benliğini saracağını kederle kabullendi.

Daha evvel birkaç defa âşık olduğu sanrısına kapılmıştı. Büyük teyzesinin torunu ve Üsküdar'da ıtır satan Rum kadın... İlkini saf hislerle sevmiş, ikincisini ise vahşi güdülerle arzulamıştı. Halasının torunu evlenince epey üzülmüş fakat onu aklından çıkarmakta zorlanmamıştı. Lakin Rum kadın, yıllar yılı hayallerinde yaşayan, sessiz anların yasak meyvesi olmuştu.

Ancak şimdi maruz kaldığı çekimin gücü, bugüne değin algıladığı hiçbir şeye benzemiyordu. Dilindeki yankı hem tatlı hem acı hem ekşi hem de tuzluydu. O, her şeydi. Gece ile gündüz. Yaz ve kış. Ezel ile ebed... Vücudunu dik tutan iskelet, başını döndüren cezbeydi.

Kalender, bu taşkın hislerin yüzeyinde kalmaya çabalarken "*Fe eyne tezhebûne?*"* dedi ve onun gözlerini tahayyül edince en derine doğru battığını hissetti. Ayçiçeğini yine görmeliydi...

* "*Öyleyse nereye gidiyorsunuz?*" (Tekvîr, 81:26)

Süt bulutlar, güneşin önünde kabarırken Kalender, sırtını ana direğe vermiş, türkü çığırarak balık tutan miçoları seyrediyordu. Uykusuz gecenin ardından bu vakte kadar yasak cennetine gitmek için ne cesaret ne de imkân bulabilmişti. Ayçiçeğini merak ediyor, özlüyor ve böylesi bir cendereye düştüğü için kendinden utanıyordu.

Gün dürülüp akşam seriline değin aynı yerde, sessizce oturdu. Akşam sofrasının kurulduğunu haber veren çıngırağın sedasını işitince uyuşmuş bacaklarını ova ova yürüyüp yine kızarmış balık, mor soğan, bayat ekmek ve sudan müteşekkil sofraya çöktü. Gün boyu hiçbir şey yapmamış olsa da düşünmek, aşk denen sonu nereye çıktığı meçhul yolda yürümek onu hayli acıktırmıştı. Tayfa ve muhafızların aralarında şakalaşıp küfürleşmelerini dinleyerek ekşiyen midesini doyurdu. Yemek bitip arak ve meyve faslı açılınca kalkmak için yekindi. Ancak denizcilerin esir kızlar hakkında laflamaya başlamaları onu yerine ıhtırdı.

"Sen onların dilinden anlıyorsun, isimlerini söyle hele." dedi Turşu lakaplı tayfa, kızlar gemiye getirilirken onlara eşlik eden Tatar Megu adlı muhafıza.

"Ne yapacaksın isimlerini taşak?" dedi, Tatar Megu.

"Ulan söyle işte, bir tarafın mı eksilir!" dedi, bir başka bir muhafız.

"Siyah saçlı olanı Rimma. Sıska kızıl Pratham. En kısa boylu olanları Olenka. Sarışın uzun boylu Ustinya. Dolgun olan diğer kızılınki de Katrina." dedi, Tatar.

"Ben Rimma'ya vuruldum." dedi, Turşu nam tayfa.

"Ben de Katrina'ya. Kafam kadar memeleri var ha..." dedi, bir diğeri.

"Olenka kardaşlar. Tazelerle en çok ben zaman geçirdim. Gençliğim ölsün ki en yamanı o." dedi, Hadım Mecid.

"Ulan hadım, sen zaten ölüsün onların bacısı sayılırsın." dedi Tatar ciddiyetle.

Hep birlikte kahkahaya tutulup Hadım Mecid ile eğlendiler.

Araya Rum Niko girdi: "Karidan anlamiyorsunuz bire. En güzeli siska olanidir. Onunla günlerce gecelerce nefessiz sevişirim." dedi.

Denizciler, şehvani sohbetlerine devam edeceklerdi ki, Ferhat Çavuş'un yaklaştığını fark edip sustular.

Kalender, alnının ferahladığını duyumsadı. Zira edepsiz muhabbet devam ettiği takdirde, azgın denizcilerden birinin Ustinya ismini zikretmesinden korkmuştu. Bu vesileyle gemide esir kızlara vurgun tek kişinin kendisi olmadığını anladı.

"Kim bilir Ustinyama abayı yakmış kaç nefer var gemide." diye konuştu içinden.

"Ya Ferhat Çavuş da ona yangınsa, daha beteri ya Kaptan..." diye devam etti. Tepeden tırnağa kıskançlık çamuruyla kaplandı ruhu. Etrafındaki abazanlara düşmanca bakarak kalktı ve çabuk adımlarla geminin diğer ucuna doğru yürüdü.

Muvazenesinin dağılmak üzere olduğunu seziyordu. Derin bir nefes alıp alt kata indi. Yatağına uzanıp kirli şilteye sarınınca o andan tezi yok Ustinya'yı unutacağına dair söz verdi kendine ve bildiği duaları peş peşe sıralayarak üstüne çöken bu sihri yok etmesi için Allah'a yakardı.

Kalender, yapışkan, pis kokulu terine bulanmış vaziyette uyandığında aşk cinlerinin hâlâ yerinde olduğunu hissederek doğruldu. Uzun müddet karşısındaki kerevette uyuyan muhafızın tabanları kir bağlamış kavruk ayaklarını izledi. Mumun solgun ışığı, ayak parmaklarındaki kılları aydınlatıyordu.

Mahmurluğu seyrelince onu gecenin dibinde uyandıran kâbusu yeniden izledi hafıza perdesinde; Habib Kaptan lacivert renkli, dev bir salyangoza dönüşmüştü. Sırtında etrafa

ışıklar saçan, döngülü, kocaman bir kabuk taşıyordu. Gökyüzünden sarımsak yağarken Habib Kaptan, güvertede kâh sürünüp kâh yuvarlanarak kendinden kaçan Ustinya'yı yakalamaya çalışıyordu. Sonunda kanlı sümükler salgılayarak Ustinya'yı avlıyor ve pelte kıvamındaki boynuzlarını onun ay gibi ışıldayan gerdanında gezdiriyordu. Ensesinde ayçiçekleri açan Ustinya ise kahkahalar atarak kaptana sakallarını niçin kestiğini soruyordu.

Gemi sakinleri uyanıncaya kadar kâbusun yörüngesinde dönüp içi daralarak, tortop şekilde bekledi Kalender. Yemek vakti gelince de biraz peksimet kemirip sofradan kalktı. İçinden Hâfız'ın beyitlerini okuyarak ıslak güvertede ileri geri yürümeye başladı. Ayakları onu basamaklara sürüklese de kendini zapt etti. Lakin Ustinya'nın çocuksu ağzının yansısı, göz kürelerinde dönünce onu son defa görmeye ve akabinde tövbe etmeye karar verdi. Bacak damarlarının tıpırtısı kulaklarındaydı. Hâfız'dan bir beyit daha okuyup heyecanını ılıttıktan sonra hücrenin yolunu tuttu.

Serinkanlı kalmaya çabalayarak erzak ambarında kemik kaynatan miçoları dün yaptığı üzere selamlayıp sessizce yürüdü, kıvrıldı, eğildi ve dünkü kuytusuna, çuvalların ardına gizlendi.

Esirelerden ikisi aralarında kısık sesle konuşuyor, biri uyuyor, Ustinya ve kara saçlı Rimma ise câmit gözlerle, kıpırtısız şekilde oturuyorlardı. Düne nazaran hepsinin yüzlerinin rengi iyi görünüyordu.

Ustinya'nın ışıltısını iyice yitiren saçları, bukle bukle alnına dökülmüştü. Çatlamış dudaklarını diliyle ıslatırken inip kalkan göğsüne sarkan İsa tasvirli kolyesi, hafifçe titreşiyordu. Kalender, onu izlerken sevgilisinin belleğine dövdüğü halinden daha güzel olduğunun ayrımına varıyordu. Sanki, sevildikçe güzelliği artıyordu.

Bir süre sonra Rimma da uykuya dalınca kızların başında duran Akrep Reşid nam muhafızın etrafı mor halkalarla çevrili

kem gözlerini, sevgilisinin üstünde dolaştırdığını fark etti Kalender. Ustinya, bedeninde zehirli akrep misali dolaşan uğursuz bakışlardan bihaber kolyesiyle oynuyordu.

Reşid, topuğu ile zeminde dolaşan böceği ezip giriş tarafına tedbirli bir bakış attıktan sonra Ustinya'ya yaklaştı ve eksik, kara dişlerini göstererek gülümsedi. Ustinya, başını kaldırıp Reşid'in çiçek bozuğu suratına bakıp gözlerini önüne indirdi.

Reşid, bir adım daha atıp onun hizasına çömelince Ustinya, avuca kıstırılmış bahar kelebeği gibi titremeye başladı. Reşid, onun korkusundan haz duymuş olacak ki, sağ elini Ustinya'nın elbisesinin üstünden bacağına koydu ve avcuyla daha yukarılara çıkmaya başladı. Kızın ağlamaklı olduğunu fark edince de diğer eliyle Ustinya'yı çenesinden tutup yüzünü yüzüne yaklaştırdı. Diğer kızların tekmili ya uyuyor ya da uyuyormuş taklidi yapıyorlardı.

Kalender, kâbusunun gerçek bir uzantısı olan bu anın içinde sıkışmıştı. Reşid'in kaba ellerini kendi vücudunda dolaşıyormuş gibi hissediyor, yanağını çuvallara yapıştırmış halde çaresizce bekliyordu. O esnada Reşid girişe kaçamak bir bakış daha atıp hışımla dudaklarını Ustinya'nın dudaklarına yapıştırdı.

Ustinya çırpınıp ondan kurtulmaya uğraşırken Kalender derhal bir şey yapması gerektiğini biliyor lakin harekete geçmek için lazım olan cesareti kendinde bulamıyordu.

Nihayet Ustinya ilk dehşeti atlatıp var gücüyle üstüne abanan Reşid'i ittirirken bir çığlık kopardı.

Kızlar gözlerini açınca, öfkelenen Reşid kuşağından çektiği kamayı havada sallayarak: "Yumun gözlerinizi lan!" diye haykırdı. Kızlar, Türkçe bilmeseler de onun niyetini anlayıp tekrar gözlerini yumdular. Ustinya ise zangır zangır titreyerek ayağa kalktı ve çaresizce etrafa baktı. Girişe doğru koşturmaya yeltenecekken Reşid onu bileğinden yakalayıp yüzüne sert bir tokat indirdi. Ustinya boşlukta savrularak yere yığılırken

Kalender "Ya Allah!" deyip çuvalların ardından çıkıverdi. Bacaklarındaki esintiyi dizginleyip "Irz düşmanı! İlişme ona!" diye bağırdı.

Akrep Reşid, neye uğradığını şaşırarak döndü, ürküntüyle. Sessizce bekledi önce. Loşluğun içinde duran Kalender'in suretini algıladığında: "Sana ne bre dürzü! Bas git çabuk!" diye kükreyince Kalender çatallaşan sesiyle: "İyi madem, Ferhat Çavuş'a haber vermeye gidiyorum!" deyip yürümeye meyillendi.

İşte o an Reşid, iri cüssesinden beklenmeyecek bir çeviklikle atılıp Kalender'i gömleğinden yakaladı.

Kalender onun elinden kurtulmaya çabalarken sendeledi. Doğrulmaya çalışırken burnuna okkalı bir yumruk yiyerek yere yapıştı. "Seni kayarto! Ne boksun ulan sen!" diyerek kanayan burnunu tutmuş vaziyette kaçmaya çabalayan Kalender'in böğrüne bir tepik savurdu Reşid.

Kalender bir tekme de göğsüne yiyince bir anlığına nefesi kesildi. Gözleri karardı ve hareketsiz kaldı. Reşid, onun bayıldığını düşünüp yeniden Ustinya'nın üstüne çullanacakken Kalender son takatiyle hançerini çekip hızla Reşid'in etli bacağına sapladı.

Reşid, "Yandım anam!" diye bağırıp yere kaplanırken Kalender, öksürüklere boğularak ayağa kalktı. Her yanı seğiriyordu. Burnundan akan kanı, koluna sildikten sonra bu defa hançeri Reşid'in sol omzuna soktu.

Kızlar birbirlerine sokulmuş halde onları izliyorlar, Ustinya ise ayakta sarsıla sarsıla ağlıyordu. Reşid yerde kan revan içinde kıvranırken Kalender çömelip hançerin ucu ile onun dudaklarını çizdi ve kendinden geçerek "Fahişenin dölü!" diye bağırdı. O sırada miçolar içeri dalıp Kalender'i omuzlarından kavrayıp derdest ettiler. Kalender, şaşkın miçoların nezaretinde esir bölmesinden çıkarken geriye dönüp Ustinya'ya baktı.

Sevgilisi, gözyaşları içinde büyüyen minnet ifadesiyle ona bakıyordu. Kalender'in başı döndü o an.

Kalender kızarmış gözlerle kaptan köşkündeki kütükte oturmuş, ahşap duvara raptedilmiş seyir kâğıtlarına bakıyor, Habib Kaptan ise ellerini ardında kavuşturmuş vaziyette öfkeyle bir ileri bir geri yürüyordu.

Kalender, kurumuş kanla kaplı burnunu ovalayıp önce yanında dikilen Ferhat Çavuş'a akabinde ise kaptana baktı. Hâlâ titreyen parmaklarını karnında kenetleyip: "Namusum üzerine ant içerim ki her şey, anlattığım gibidir. Reşid'e 'Kıza saldırdığını Ferhat Çavuş'a söyleyeceğim.' deyince üstüme çullanıp bana düşmanca vurmaya başladı. Şayet kendimi müdafaa etmeseydim beni öldürecekti." dedi.

Kaptan iç çekip "El sabır... Senin orada işin neğdi!" diye bağırdı, yere serili pöstekiyi çiğnerken.

Kalender, kaptanın tezyinli laciverdî pabuçlarına bakarak, "Geminin bağ tertibatını merak etmiştim. Çizimlerini yapacaktım. Kazara esir bölmesine girince Reşid'in kıza musallat olduğunu gördüm. İşin nereye varacağını görmek için çuvalların ardına saklanıp bekledim." dedi.

Ferhat Çavuş, Kalender'in omzuna sertçe vurup: "Deniz kanununda bu yaptığının cezası, kulağının kesilmesidir." dedi.

Kalender, korkuyla kafasını eğdi. Yüzünü ovalarken, "Kanunları biliyorum. Lakin ben sebepsiz yere yapmadım bunu. Yemin ederim kendimi savundum. Bana inanmıyorsanız kızlara sorun olup biteni." dedi.

Ferhat Çavuş, kapıda dikilen Tatar Megu'ya döndü: "Konuştun mu onlarla!" diye sordu yüksek sedayla.

Tatar Megu kafasını sallayıp: "Reşid, durup dururken azgınlıkla kızın orasına burasını elleyip zorla öpmüş onu. Çelebi mâni

olmak isteyince Reşid bunu feci pataklamış. Reşid'in elinde kama varmış. Çelebi de can korkusuyla Reşid'i hançerlemiş." dedi.

"Günahım yok..." dedi, Kalender tekrar.

Habib Kaptan dirseğini kaşıyıp Kalender'e yaklaştı: "Adamın eğzını niye kestin pekii. Voyvada sandın kendini hağ!"

Kalender kısa bir sessizliğin peşinden kaşlarını çattı: "Anama küfretti."

Hava epey serinlemişti. Yıldızları silinmiş gecenin altında yoluna devam eden geminin ana yelkeni söndürülmüş, sürat düşürülmüştü. Kalender, Ferhat Çavuş'un yattığı bölmede dizlerini birbirine yapıştırmış halde, mahcup ve sessizce oturuyor, onun konuşmasını bekliyordu.

Kaptan Habib, Ferhat Çavuş'un ricasıyla onu affetmişti. Fakat Kalender, tüm parasını ve sırtındaki ceylan derisi yeleği Reşid'e diyet olarak verecekti. Reşid'in yaraları derin değildi, kendine geldiğinde kan parasını kabul etmişti. Lakin Kaptan onun da kıza saldırdığı için suçlu olduğuna hükmetmiş ve kan parasının tamamına el koymuştu.

Ferhat Çavuş, arağından bir yudum alıp sıkıntıyla iç geçirdikten sonra: "Ne işin vardı kızların yanında?" diye sordu, asude bir ses tonuyla.

"Söyledim ya Ferhat Ağam..." dedi Kalender, elini sancıyan böğrüne koyarak.

"Cin olmadan adam çarpmaya kalkıyorsun be kapudan paşa... Kulağın hâlâ yerindeyse bu babana duyduğum minnet ve hürmettendir bilesin. Şimdi Karagöz'ü oynatmayı bırak da öt bakalım, niye gittin oraya? Niçin kızları gözlüyordun?"

Kalender, sevimli gözlerini Ferhat Çavuş'un kül rengi göz bebeklerine dikti. Bekledi. Bekledi. Kelimeleri ağzında ısıtıp yonttuktan sonra: "Sevdalandım herhalde." diyebildi.

Ferhat Çavuş, görmüş geçirmiş insanlara özgü bir vakarla kafasını sallayıp içkisini fondip yaptı. Dudaklarındaki arak artığını koluna silerken: "Reşid'in saldırdığı tazeye ha?" diye sordu.

"Beli..." dedi, Kalender.

"Oyy oy davulu yarık kapudan paşam... Ne demeli sana. Sevdalanmakta pekala özgürsün. Lakin o kadar... Kızlara değil sen, ben, Kaptan dahi alıcı gözle bakamaz. Her biri en az onlarca altın kıymetindedir. Bizim işimiz onlarla eğleşmek değil, satıp ticaret yapmaktır. İstanbul'a döner dönmez tüccara teslim edilecekler. Başa düştün mü?"

Kalender tepkisiz kalınca Ferhat Çavuş ona doğru eğilip: "Kulaklarını açıp beni iyi dinle. Kan parasını verdin diye meselenin büsbütün kapandığını sanma. Bu sapı silik herifler kindardırlar. Şu saat gemidekilerin çoğu sana bilenmiş durumdadır. "Ne olmuş yani Reşid kızla biraz gönül eğlediyse...", "O mürekkep oğlanına mı kaldı cariyenin namusu.", "O lop yumurta kimdir ki, bizden birinin kanını dökmeye cesaret eder!" diye lakırdılar ederler. Zaten kendini onlardan daima vareste tuttuğun için seni sevmiyorlardı. Şimdi durum iyicene boka sardı. Hülasa tehlikedesin. Bu sebeple bazı tedbirler alıp rüzgâr gelecek delikleri tıkamalı. Evvela burada, benim yanımda uyuyacaksın artık. Yemeklerini yine burada yiyeceksin. Hacetini gidermek ve arada hava almak haricinde güverteye adımını atmayacaksın. Pek bir yolumuz da kalmadı. Canına halel gelmeden sağ salim seni babana teslim edeyim."

"Allah razı olsun ağam. Sana yük oldum."

Ferhat Çavuş bıyık diplerindeki kepekleri kazıyıp piyalesine içki doldurdu yine. "Var mı diyecek sözün?"

"Sen burada rahat yatabilecek misin ben varken?"

"Sen o kısmını dert etme. Sözümden çıkma kâfi."

"Ferhat Çavuş..."

"De hele..."

Kalender bir müddet sesini çıkarmadan bekledi. Peşinden yutkunup boynunu sola yatırdı.

Göz kıyıcıklarından iki damla yaş inerken yanaklarına, "Sevdalıyım. Ondan vazgeçemem." dedi.

"Keçileri kaçırdın zağar..."

"Âşık oldum ağam daha beteri."

Ferhat Çavuş tiz bir kahkaha patlattı: "Dünya, ben onsuz yaşayamam deyip güle oynaya yaşayanlarla dolu..."

"Sen hiç âşık oldun mu?"

"Çoook... Esir kızlara tutulmuşluğum da var, seninki devede kulak kalır billahi."

"Eee?"

"Geldi, esti, geçti. Şimdi hiçbirinin ne adını ne yüzünü hatırlıyorum. Aşk denen melaneti büyütme gözünde. Kâbus say. Önünde sonunda uyanacaksın. Taş çatlasın bir, iki ay sonra tozu bile kalmayacak. Anan sana helal süt emmiş bir dilber bulur. Her hatunda aynı meyveler var nasıl olsa. Zaten bu yaşına kadar mücerret kalman bile ayıp şey."

Kalender, yumruk yaptığı elleriyle göz kapaklarını ovalayıp: "Keşke içimin halini görebilsen ağam." dedi.

Ferhat Çavuş aheste aheste doğruldu: "Hadi hadi. Yüz verdik diye işin götünü çıkartma. Hem yakışıyor mu senin gibi bir allâme-i cihana, böyle düşkün hallere girmek. Basiretli ol. Geçer... Ben şu baldırı çıplakları teftiş edeyim." deyip yürüyecekken Kalender onu kolundan tuttu.

"Çocuklarının başı hakkı için ağam. Yalvarıyorum sana. Bir yolu vardır elbet, de bana."

Ferhat Çavuş, Kalender'in dolu gözlerine bakıp kollarını iki yana açtı. İç geçirerek: "Amma lügat paraladın be!" deyip kafasını kaşırken düşündü. Peşinden, "İstanbul'a çıkınca kızları Nasır nam bir tüccara teslim edeceğim. Gidip babana mesele-

yi anlatırsın. Şayet baban rıza gösterirse seni Nasır ile tanıştırırım. Benim bildiğim İsa Reis böyle bir şeye zinhar müsaade etmez. Lakin gerisi size kalmış."

Kalender sevinçle kıpırdanıp Ferhat Çavuş'un elini öptü: "Sağ olasın Ferhat Ağam." dedi. Ferhat Çavuş, "Şu kuduruklar hakkında dediklerimi de unutma. Alesta ol hep." deyip serkeş adımlarla çıktı.

Gemi, Haliç Limanı'nın Pisalılar İskelesi'ne yanaştığında güvertede büyük bir telaşe vardı. Acar tayfalar ve miçolar yükleri bağlayıp, yağlayıp, mühürlüyorlar; kıyıda bekleyen tüccarlar ve kalfalar aralarında tartışıyorlar, yalın ayak çingene çocukları kızakları yanaştırıyorlar; iskele yazıhanesinin önünde duran Pisalı efendiler hesap kitap yapıyor, hırpani kıyafetleri içindeki üç gümrük zabiti ise biraz evvel birbiriyle dövüşen hamalları azarlıyorlardı.

Kalender, katmanlı düşünceler arasında sıkışmış halde, kollarını küpeşteye yaslamış, sabırsızlıkla bu curcunanın sona ermesini bekliyordu. Kalbi, kabuğunu yaracak denli şiddetli çarpıyor, bir türlü sakinleşemiyor, hiçbir şeyle oyalamıyordu. Öyle ki, ilk kez ayrı düştüğü Şehr-i İstanbul'un taze bahar ışıltıları altındaki görkemini bile izleyesi yoktu. Tek derdi, bir an evvel köle tüccarı Nasır'ı görmekti.

Gemi beklenenden bir gün önce vardığı için babasının geleceğinden haberi yoktu. Bu durum işine geliyordu. Zira kafasındaki tasarının ilk aşamasında babasının yeri yoktu.

Yüklerin ve ganimetlerin tamamı indirilip gemi boşalınca iki muhafız alt kata inip esir kızları güverteye çıkardılar. Kızlara, baştan ayağa kara çarşaf giydirilmişti. Yüzlerinde de peçe vardı. Lakin Kalender, pürtelaş onlara doğru seğirtirken sevgilisinin her zerresini ezberlediği için kızlardan hangisinin o

olduğunu anlamıştı. Kızlar, öylece dikilip peçe ardından bu cıvıl cıvıl yabancı şehri izlerlerken Kalender, eli ayağı birbirine dolanarak iskeledeki tayfalara emirler ve küfürler yağdıran Ferhat Çavuş'un yanına gitti.

Onun geniş omuzuna dokunup sevimli görünmeye çabalarken: "Vakit tamamdır ağam ha?" dedi.

Ferhat Çavuş bileğiyle alnına vurdu, "Senden kurtuluş yok mu be evlat!" deyip kızların başındaki muhafızlara döndü, "İniyoruz hadi." dedi, işaret parmağını havada döndürerek ve yürüdü.

İskeleye çıktıklarında, Ferhat Çavuş, Pisalılar ve tüccarlarla selamlaşıp laflamaya dalarken Kalender, önce babasının kulübesine ardından kara çarşaf içindeki sevgilisine baktı ve sabır taşı çatlayıp içinde ufalanırken Ferhat Çavuş'u beklemeye durdu. Ferhat Çavuş, Pisalılar ve tüccarların yanından ayrılıp gümrük zabitlerine doğru yönelince Kalender onun hızlı adımlarına mukabele edip iyice sokuldu.

"Ağam, söz vermiştin. Beni Nasır denen adamla tanıştıracaksın." dedi, derin bir kaygıyla.

"Başına iş alacaksın çocuk. Unut şu kafir kızını Allah hakkı için." dedi, Ferhat Çavuş bezgin bir ses tonuyla.

"Ferhat Çavuş etme eyleme. Bana verdiğin sözden kelli gözüme bir damla uyku girmedi. Bak halime, perişanlığıma... Sana ne zararı var ki? Beni Nasır'a götürüver. Neticede bu herif kızları benim nevimden âdemoğullarına satmayacak mı? Ben de müşteriyim işte..."

Ferhat Çavuş, kıvırcık saçlarını geriye itip durdu: "Hele hele! Evvela babanla konuşman icap eder."

"Âlâ. Sen Nasır'a götür beni. Bakalım benimkine ne kadar paha biçecek. Ben de akşam okunmadan babamı alıp onun yanına giderim yine."

"Yok öyle zilsiz oynamak. Baban kulübesindedir belki, git bak hele."

"Bu vakitte durmaz kulübede, evdedir şimdi o."

"Olsun sen git bir bakıver." diye üsteledi Ferhat Çavuş.

Kalender "Peki ağam peki." deyip oflaya poflaya kulübeye koştururken Ferhat Çavuş da zabitlere yanaştı.

Kalender, nefes nefese kulübeye vardı. Besmele çekip zorlayınca kapının kilitli olduğunu gördü sevinçle. Biraz soluklanıp az ötede denize açılan tanış balıkçıları selamladı. Elini sancıyan böğrüne koyup acıyla kasıldıktan sonra tekrar gerisin geri koşturup Ferhat Çavuş'un yanına, döndüğünde Habib Kaptan'ın iri cüssesini karşısında buldu. Kaptan, katran karası bakışlarını Kalender'in terli bedeninde gezdirip ellerini ardında birleştirdi. Yere balgamlı bir tükürüp fırlatıp Ferhat Çavuş'a döndü. "Ben ave gidiyorum eyleyse. Beratlar, varaklar tamamdır hağ?"

"Her şey tamam sayılır Kaptan. Geri kalan işleri tayfalar halledecekler."

"Gızları teslim edip pulu alınca Gazo'nun düğanına gidersin. Afendi oradadır, değilse ave bana getir." deyip Kalender'e baktı tekrar: "Bir dağa senin cinsinden bir azğını gemimde isteğmem!" dedi ve sallana sallana yürüyerek uzaklaştı.

Ferhat Çavuş, ağzına bir avuç ceviz atıp Kalender'in ensesini okşadı, "Yok muymuş baban?"

"Maalesef ağam. Kapı kilitli."

"İyi bakalım. Zilsiz oynayacaksın anlaşılan, düş ardıma azgın kapudan paşam..."

Ferhat Çavuş ve Kalender önde, kızlar ve iki muhafız arkada arşın arşın yürüdüler. Kalender her iki adımda bir ardına dönüp Ustinya'ya bakıyordu. Hep beraber, epey süre dolambaçlı sokaklar, çamurlu meyiller teptikten sonra nihayet Kariye Kilisesi'nin solundaki yokuşun ucunda yükselen mavi binanın önünde durdular.

Ferhat Çavuş, Kalender'e: "Sen burada bekle, bilahare çağıracağım." deyip kızlarla birlikte binanın aralık kapısından içeri süzüldü.

İki muhafız, Roma vaktinden kalan harabeliğin taşlarına yayılıp mehen oynamaya koyulurlarken Kalender de binanın paslı bahçe kapısına yaslanıp etrafı seyre daldı. Üç hamal sırtlarında küfelerle konuşa konuşa yokuş yukarı tırmanıyorlar, yaşlı bir adam omzuna astığı iki ördekle yokuşu iniyor, iki boz karga kondukları ağacın dallarında gaklaya gaklaya yemiş kırıyorlardı.

Kalender, iki çeyrek zaman bekledikten sonra Ferhat Çavuş kapıda belirip ona "Gel" kabilinden bir işaret yaptı. Kalender, Ferhat Çavuş'un peşinden binaya girip dar merdivenleri hızla katetti. Üst kata çıktıklarında karşısında kızıl sakallı bir adam buldu. Adam sedirdeki minderlere dirseğini koyarak yayılmış, önündeki kapta duran yaprakları, hoş kokulu bir bulamaca batırdıktan sonra lak lak çiğniyordu. Ferhat Çavuş istihzayla gülümseyip eliyle Kalender'i takdim etti Nasır'a: "İşte bizim çelebi zenpare."

Nasır, ifadesiz bir yüzle Kalender'in yüzünü incelerken, "Diyeceğin bir şey yoksa sana uğurlar olsun Ferhat. Biz civanımla iki kelam edelim." dedi.

Ferhat Çavuş, her zaman yaptığı üzere Kalender'in sol omzuna iki kez vurup ona göz kırptı ve: "Sofran bereketten kesilmesin Nasır Ağa. Hadi kalın selametle." deyip koynundaki altın kesesini şakırdata şakırdata merdivenlerden inip gözden yitti.

Esir tüccarı Nasır, üst üste beş defa hapşırdıktan sonra: "Çok yaşayasın Nasır Ağam." diye yağ çekerek karşısında dikilen Kalender'e göz küreleri donuk, pörtlek gözleriyle bakıp: "Gel hele gel, otur şöyle." deyince Kalender onun çaprazındaki işlemeli mindere çöktü.

"Adın neydi civanım?" dedi Nasır, tabaktan yeni bir yaprak alıp ağzına sokuştururken.

"Kalender..."

"Güzel nam. En faydalısı sarih konuşmak... Ferhat, gönlünü hoş edip birkaç nasihat verdikten sonra seni başımdan savmamı salık verdi."

"Böyle konuşmamıştık onunla." dedi Kalender, müteessir bir halle.

"Şimdi boş ver sen Ferhat'ı. Söyle hele paran var mı?"

"Var şükür."

"Öyleyse mesele yok. Ha sana satmışım kızı, ha başkasına. Şu sarışın dilberi istermişsin öyle mi?"

Kalender etrafına bakınıp "Nerede kızlar?" diye sordu.

"Arka otağdalar." dedi Nasır.

"Sarı, uzun saçları olan mavi gözlü..."

Nasır, dişlerinin arasında yaprak köpürtürken fıkırdadı: "Ağzının tadını biliyorsun efendizâde."

Kalender gülümsemeyle ona mukabele ederken Nasır, kaşlarını birbirine yaklaştırıp serçe parmağındaki kırmızı taşlı yüzüğe hohladı: "O taze için yirmi bin akçe isterim. Görücüye çıkarmadan git parayı getir, kızı al götür. Bunu kimseye yapmam ha, aşka hürmetimden bu kıyak." dedi.

"Yirmi bin mi!" dedi Kalender, gözleri yuvalarından fırlarken.

"Ya ne sandın... Marya cinsi köledir bu. Daha devlete onun için eşek yüküyle pençik vergisi ödeyeceğim. Huri yüzlü avradı beleşe mi vereyim sana yani?" dedi, Nasır burnunu kıştırarak.

Put kesilen Kalender, nihayet çözülünce kafasını iki yana sallayıp dizine vurdu, "Ama... Nasıl olur ağa?" deyip devam edecekken Nasır el işaretiyle susturdu onu.

Koca göbeğini kaşıyıp "Velvele çekmen lüzumsuz. İkindi vakti kızları Güllüdam'da arz-ı endam ettireceğim. Seninkini meydana çıkarırsam otuz bin bile veren çıkacaktır. Hele haremağaları da teşrif ederlerse seyreyle cümbüşü. Fiyat iyice katlanır."

Kalender, parmaklarını birbirine geçirip sessizliğe gömüldü. Uzun uzadıya zihin tezgâhında ölçüp biçip tarttı ve: "O vakit

bana bir söz ver. Ben gelmeden kızı görücüye çıkarmayacaksın." dedi.

"Dediğim gibi civanım... İkindi vakti kızların tekmilini meydanda sergilerim. Ezandan önce gel, kızı al ve git."

"Kabul." deyip bir hışımla ayaklandı, Kalender. Terden üstüne yapışan gömleğini silkelerken: "Gitmeden önce kızı bir göreyim ama." dedi.

"Zinhar olmaz. Bu amel, sana da bana da uğursuzluk getirir. Parayı önüme koy. Sonra istersen kızı oturt karşına, günlerce ve gecelerce izle. Bak ama tekraren söylüyorum. İkindiden evvel gelmezsen kızı başkasına satarım."

Kalender, aralık pencereden içeri ağan güneş beneklerine bakıp: "Anlaştık. Bana müsaade öyleyse." dedi.

"Sefayla git, sefayla gel civanmert." dedi, Nasır istifini bozmadan.

Kalender, vurgun yemiş halde sokağa çıktığında yürüyüp kilisenin önündeki pütürlü taşlara çöktü. Etrafta kimsecikler yoktu. Uzaklardan yün tokmaklayan kadınların sesi duyuluyordu yalnızca. Ağzına bir yonca sıkıştırdı. Sıhhatli düşünmeye ve kendini duymaya ihtiyacı vardı.

Karşısındaki ağacın bükük dalına tünemiş baştankaraya seslendi. "Ahh kuş kardeş! Kınama beni, evvela dinle. *'Bişnev!'* düştüm gayya kuyusuna bir kere ne yaparsın... Altındaki dal tekin büküldüm. Akıl ver bana. Zira masallarda öyle olur. Elan parayı babamdan isteyemeyeceğim aşikâr. Değil yirmi bin, bir akçe dahi vermez. Ustinyamı kabul etmesi için tek çarem, parayı başka bir yerden borç bulup babama emrivaki yapmak. Sen ne dersin?"

Baştankara onun dediklerini tasdik eder gibi cikleyince Kalender gülümsedi ve bunu bir işaret sayarak kulaklarını elleriyle örtüp gözlerini yumdu. Bir müddet kıpırdamadan uz düşündükten sonra ayaklandı ve ak asmaların altından geçerek dostu Nakkaş Daver'in evinin yolunu tuttu.

Arabacı, doru atları balhanenin önünde durdurunca Kalender, anlaştıkları üzere adama yedeğindeki temiz gömleği verip arabadan indi. Zira tüm parasını gemide kan parası olarak heba etmişti.

Dostunun evinin sokağındaki Yaldızlı Çeşme'de elini yüzünü yudu. Gömleğinin altına ellerini sokup bedenini nokta nokta serin suyla ferahlatırken etraftaki saçaklı, ahşap evlerin açık pencerelerine, kapı kapı dolaşıp aş dilenen dervişlerin yampiri yürüyüşlerine ve kedilerin kuyruğuna ip bağlayan çocukların şamatasına daldı. Bir lahza başını kaldırıp güneşe bakınca zamanı savurduğunu düşünüp hayıflandı. Aceleyle yürüyüp sokağın kıvrımındaki bahçeye daldı ve kapı tokmağını vurdu, üç kez.

Kapıyı Daver açtı. İki dost, muhabbetle kucaklaştılar. Kalender nefes nefese: "Gel bahçede oturalım." deyince dostu şaşırmış bir yüzle usulca kapıyı çekti. Pabuçlarını giyip boyalı elini Kalender'in boynundan sarkıtırken "Bu ne celal? Bir hal var sende..." dedi. Kalender iç çekip başını sallamakla iktifa etti.

Omuz omuza adımlayıp küçük havuzun ilerisindeki armut ağacının altındaki minderlere çöktüler.

"Yüzün de bembeyaz cancağızım, anlat bre." dedi Daver, endişeyle.

"Anlatacağım dur hele." deyip bahçede her daim aynı yerinde duran bakır güğümü ağzına dikip kana kana ekşi ayran içti Kalender.

"Ne zaman geldin?"

"Ohh..." deyip ayranlı dudaklarını koluna silerken "Bu sabah..." dedi.

"Sefer kötü mü geçti yoksa? Çatlatma insanı da konuşuver artık."

Kalender güdük bir sessizliğin peşinden derin bir nefes aldı. Dostundan sözünü kesmeden kendisini dinlemesini istedi ve kelimeleri yuta yuvarlaya içine düştüğü ahvali süratle hülasa etti. Daver'in şaşkınlığına, suallerine ve itirazlarına aldırmadan esir kıza nasıl tutulduğunu bir kez daha vurgulayıp: "Anlayacağın derhal para lazım." dedi.

Daver, dostunun bir çırpıda anlattığı akıllara seza macerasını hazmetmeye çalıştıktan sonra kel kafasını kaşıyıp: "Allah Allah. Olacak iş değil. Bu İsevi kız sana büyü filan mı yaptı yahu?" diyebildi.

"Sabuklama ne büyüsü. Âşık oldum diyorum kafan almıyor mu?"

"Almıyor vallahi. Ya baban..."

"Elan bunları konuşmanın sırası değil Daverim. Ne dedim sual yok, itiraz yok. Zira benim için her lahza zerresi pek kıymetli. Söyle şimdi, bana ne kadar borç verebilirsin?" dedi, Kalender ela gözlerini büyüterek.

Daver, koca dudaklarını oynatarak parmak hesabı yapıp: "Ancak beş bin akçe." dedi.

"Eğleniyor musun benimle şaşkın. Herif yirmi bin istiyor diyorum."

"Cancağızım iyi hoş diyorsun da varım yoğum bu billahi..."

"Onca üryan avrat resmi çizip gizlice satıyorsun el âleme. Ne oluyor o paralar?"

"Oğlanın başı hakkı için tüm param bu kadar. Üç ay evvel kardeşimi evlendirdim biliyorsun."

Kalender: "İyi madem, paraları al da gel." dedi hüzünle.

"Ya geri kalanını nasıl bulacaksın?"

"Dayımdan isteyeceğim."

"Verir mi ki?"

"Esasında babamla hasım gibiler. Ama beni sever, bir şekilde ikna edeceğim."

"İnşallah..." deyip ayağa kalktı Daver. Kafasını kaşıya kaşıya yürüyüp eve girdi.

Kalender, güğümün dibindeki ayranı somurup uykulu gözleriyle bahçenin dinginliğine nazar ederken Daver, elinde yeşil bir keseyle döndü. Keseyi dostuna uzatıp: "Al. Tastamam beş bin akçe." dedi.

Kalender keseyi avcunda tartıp: "Sağol kardeşim." dedi.

"Seninle geleyim mi?"

"Mühim işin var mı?"

"Yine cıbıldak avrat resmi çiziyordum ama acelesi yok." deyip kıkırdadı Daver.

"Öyleyse tabii geleceksin. Tek başıma gitmem iyi olmaz. Hem yolda tüm sorularına yanıt veririm etraflıca. İstediğin kadar da kafamı şişirirsin." dedi Kalender iyimserlikle.

Kalender ile Daver, varsıl bir marangoz olan Boz Faysal'ın evinin sokağına vardıklarında öğlen ezanı okunuyordu. Kalender, dostuna ev ile aynı bahçede olan, marangozhaneyi görmeyecek bir yerde beklemesini tembihledikten sonra üstüne başına çeki düzen verip talaş yığınlarıyla dolu bahçeye girdi. Canhıraş şekilde tomruk yontan çıraklardan dayısının evde olduğunu öğrenince, ihya edilmeyi bekleyen ahşap eşya yığınlarının yanından geçip evin gösterişli kapısını çaldı.

Kapıyı, dayısının yarım akıllı oğlu açtı. Kalender, tombul yanaklarından öpüp ona sarılırken, "Dayım evde, değil mi?" diye sordu.

Çocuk burnundan akan sümüğü koluna yakıp: "Üst katta tıkınıyor, bugün gökten nar yağabilir. Ben evleneceğim zaman, gelinle damat olacağım." dedi ve arkasını dönüp gitti.

Kalender, gülmemek için kendini zor tuttu. Eşikte az oyalanıp içeriye namahrem girdiğini faş eden birkaç öksürüğün ardından basamakları tırmandı süratle. Dayısının odasına süzülürken leziz bir koku doldu burnuna.

Boz Faysal, sofrada bağdaş kurmuş, iştahla bıldırcın budu ve Acem pilavı yiyordu. Kalender'in selamla içeri daldığını görünce: "Ve Aleykümselâm yeğenim." deyip yanına buyur etti onu. Kalender dayısının yağlı elini öpüp oturdu. Boz Faysal ağzını peşkire silip alt kata seslendi. "Munise, kız Munisee yeğenime yemek getiriver." dedi.

Kalender, çekingen bir sesle: "Aç değilim dayı, ömrüne bereket. Pek mühim bir mevzu için senden yardım istemeye geldim. Böyle orta yerden konuştuğum için bağışla." dedi, bir çırpıda.

"Estağfirullah kızanım. Hal hatır, iş güç, din iman sormadan konuşmak istediğine göre hayat memat meselesi olmalı." deyip gözlerini kırpıştırdı. "Yoksa bacım hasta filan mı?" dedi Boz Faysal yemeyi bırakıp.

"Yok yok, anam iyi şükür." deyip sustu. Duvardaki üzerlik püsküllerinde gözlerini oyalarken söyleyeceklerine nizam verdi ve nihayet yolculuğunu ve dahi Ustinya meselesini mevcut halinden biraz farklı şekilde anlattı. Dayısı, yemeğine devam ederken kâh kızıl bıyığıyla kaplı ince dudaklarını bükerek, kâh koca kafasını sallayarak onu dinledi. Kalender, kekeleye kekeleye borç para istediğini söyleyip susunca Boz Faysal üzüm şerbetiyle dolu tası tepesine dikip kaşlarını çattı.

"Hahh on beş bin akçe borç istermiş. Ne de kolay söylüyorsun. Edep ya hu! Seni akıllı kemalli bilirdim yeğenim. Şirazen dağılmış billahi."

Kalender, utançla gözlerini dayısının öfkeli yüzünden kaçırıp yere indirdi.

Boz Faysal oturuşunu değiştirip eliyle yüzünü sıvazladı "Tövbe tövbe" deyip bir müddet sessiz kaldı. Neden sonra munis

bir tavırla: "Sen bu herzeleri bana hiç söylememiş ol. Öyle olsun ki, gözümden düşmeyesin." deyip ayağa kalktı. Şalvarını silkeleyerek duvar dibine gidip minder, yorgan, döşek yığınlarını kaldırdı ve onların altına sakladığı sedef kakmalı sandukayı çıkarıp içinden bin akçe aldı. Sandukayı eski yerine geri koyduktan sonra, heyecanla onu izleyen yeğenine yaklaştı ve mağrur bir tavırla elindeki paraları uzattı.

Kalender, kederle dayısının avcundaki bin akçeye bakıp: "Dayı ne olur merhamet et. On beş bin akçe lazım bana." diyebildi çaresizce.

Boz Faysal, çenesini sağa sola oynattı ve akabinde bin akçeyi cebine koydu. Kalender'e arkasını dönüp pencereden aşağıda işleyen çıraklarına bakarken: "On beş bin akçeymiş! Git eve de bacım bir kurşun döktürsün sana. Halin hal değil." deyince Kalender kırışan sesiyle: "Dayı ne olur..." deyip devam edecekken Boz Faysal susturdu onu. "İşim başımdan aşkın yeğenim. Bacıma selam söyle. Hadi uğurlar olsun." dedi, burnundan soluyarak.

Kalender, ısrar etmenin faydasız olduğunu anladı: "Allah'a ısmarladık dayı." diye mırıldanarak odadan çıktı ve omuzları çökmüş, beti benzi kaçmış halde marangozhaneden geçti. Sokağa çıktı, sol yana kıvrılarak biraz daha yürüyüp dostuna seslendi.

Daver, kerpiç duvarın üstüne çıkmış, tepesinden sarkan dallardan karadut atıştırıyordu. Kalender'in sesini işitince ellerinin karasını üstüne silip yere atladı. Merakla dostuna doğru yanaşıp "Ne oldu? Verdi mi?" diye sordu.

"Vermedi pezevenk." dedi Kalender, alı al moru mor.

"Ne yapacaksın peki şimdi?" dedi Daver safça.

"Ahiret soruları sorma be adam!" diye çıkıştı Kalender.

"Âlâ, gel şuradaki Helvacı Kasım'a gidelim. Tatlı yiyip tatlı düşünelim." dedi Daver.

Ak sakal helvacı Kasım, Kalender ile Daver'in önündeki siniye tahinli helva kâselerini koyup çekilince Daver, diğer peykelerde oturanlara göz atıp: "Cancağızım gel vazgeç şu işten. Sonu kara bir yolda gidiyorsun. Şu haline bak cıcığın çıkmış billahi. Buncacık bir vakitte o kadar parayı bulamayız." dedi şefkatle.

Kalender, helvasının üstünde vızıldayan tombul sineği kışkışlayıp derin nefes aldı: "Borç isteyeceğin birileri yok mu? Ahbabın çok senin."

Daver, eliyle çenesini ovalayıp köşeye yığılı ak burçak çuvallarına baktı: "İllaki var ama taş çatlasın üç, dört bin akçe toplarım. O da parça parça. Vakit az diyorsun. Üsküdar'da zengin bir dostum var. Lakin orada mıdır, yoksa taşraya mal satmaya mı gitmiştir bilemem. Ayrıyeten Üsküdar'a git dön, çok vakit geçer."

Kalender, yumruk yaptığı eliyle birkaç kez dizine vurup düşündükten sonra birden ayağa kalktı. Helvasına kaşık sallayan dostuna manidar bir bakış atıp: "Kalk." dedi.

"Nereye yahu?" dedi, Daver.

"Anlatacağım."

"Helvayı yeseydik."

"Hadi!" dedi Kalender öfkeyle.

Kalender ile Daver, marangozhanenin yakınındaki viranelikte tasarılarını son kez gözden geçirip ayrıldılar. Daver, marangozhaneye süzülürken Kalender ise marangozhanenin yanındaki bahçeye, yüksek duvarın öte tarafına seğirtti.

Daver, marangozhaneye girip ellerini ardında birleştirmek suretiyle ağır adımlarla yürüdü. Boz Faysal'ın çıraklarını selamlayıp "Faysal Ağa yok mu yiğitler?" diye sordu.

Çıraklardan çolak olanı elindeki işe ara vermeden: "Hayırdır ağabeyi?" diye soruştu.

"Makriköy'den geliyorum. Faysal Ağa ile işim var. Yüklü miktarda mal ısmarlayacağım."

Çolak oğlan: "Biraz bekle çağıralım." diyerek diğer çırağa dönüp: "Ustayı çağırıver." dedi.

Daver, çırakla şuradan buradan laflayarak oyalanırken Boz Faysal göründü. Daver şalvarına yapışan talaş tozlarını silkeleyip ona doğru yürüdü "Selâmünaleyküm" dedi, güler yüzle.

Boz Faysal, elini evvela göğsüne peşinden alnına götürüp: "Aleykümselâm" diyerek tomruk bağlarının yanındaki sediri gösterdi. "Safâ gelmişsin kardeş. Geç buyur." dedi.

Daver ve Boz Faysal karşılıklı biçimde sedire kuruldular. Daver yakasındaki karıncayı kovup: "Adım Kanber'dir ağam. Tüccarım. Makriköy'den geliyorum." dedi.

"Vay anam vay. Epey yol tepmişsin yahu."

"Öyle ağam öyle, bize yakın marangozların alayı ya yalabık ya da İsevi kişilerdir. Pederden duydum namını; Faysal Ağa hem sözünün eri bir esnaftır hem de onun kerestelerinden âlâsı yoktur şu İstanbul'da dedi."

Boz Faysal gururla gülümsedi: "Allah afiyet versin babana. Kimdir, tanır mıyım?".

"Kara Nizami Usta derler babama. Aslen Edirneliyiz. Yıllar evvel mal almış senden."

Boz Faysal, her zaman yaptığı gibi bıyıklarının kapattığı dudaklarını büküp hafıza kuyusundan bu ismi aradı boş yere: "Çıkaramadım. Makriköy'den birkaç Müslüman tüccara mal satmışlığım var ama yazık ki isimlerini hatırlamıyorum."

"Canın sağ olsun, gam değil. Geçen hafta Ermeni mahallesinde çıkan yangında beş ev kül oldu. Biz de işbu evlerin yerine yeni haneler kondurmak için berat aldık. Uzun lafın kısası senden bol miktarda kereste almak niyetindeyim."

Boz Faysal neşeyle çıraklarına döndü: "Ayran getirin hele." diye bağırıp: "O kolay. Söyle Allah aşkına karnın aç mı kardeş?" diye sordu.

"Tokum beyim sofran şen olsun."

Daver, Boz Faysal ile koyu bir sohbete ve devamında kerestelerin pahası üzerinde düzmece pazarlığa tutuşurken ayağının altına koyduğu taşlar sayesinde onları uzaktan gözleyen Kalender işe koyuldu.

Ellerine toprak sürüp pabuçlarını kuşağına sokuşturdu ve Ustinya'nın tatlı bakışlarını hayal ederek yüksek duvara tırmandı. Çift hamlede duvarı aşıp taşlığa atlayınca derin bir nefes aldı ve yalın ayak, usulcacık adımlarla Boz Faysal'ın evinin altındaki yüklüğe süzüldü. Pas kokulu yüklüğün köşesinde duran kırık merdiveni kapıp hemen dışarı çıktı. Sağını solunu, önünü arkasını iyice yoklayıp herhangi bir tehdit olmadığına emin olduktan sonra merdiveni öğlen dayısı ile konuştuğu odanın penceresine dayadı. Allah'tan utana sıkıla bir besmele çekti ve kalbi güm güm gümbürderken basamakları çıkmaya başladı.

Pencerenin hizasına varınca belinden çıkardığı hançer marifetiyle pencere kılıfını yarıp perdeye dolanmak suretiyle odanın içine yuvarlandı. Birkaç sivri sinekten başka kimsecikler yoktu. Biraz rahatladı.

Yemek sofrası toplanmış, dayısının hesap defteri kenara kaldırılmıştı. Kapının da kapalı olmasıyla iyice cesaretlenerek dayısının sedef kakmalı sandukasını minder, yorgan, döşek yığının altından çekip çıkardı. Ellerinin ve bacaklarının zangırdamasını yatıştırmak ümidiyle derin bir nefes daha alıp kıçına keskin bir çimdik attıktan sonra sandukayı açıp içinden on beş bin akçe aldı ve paraları, Daver'in verdiği yeşil kesenin içine sığıştırıp sandukayı kapattı.

O esnada yengesinin sesini işitti, alt kattan. Kanı çekildi. Alnında beliren ateş suyunu koluna silerek sakin kalmaya çalıştı. Sandukayı eski yerine sakladı ve vakit kaybetmeden pencere-

den sıvışıp basamaklardan indi. Merdiveni yüklükteki yerine koyup duvarı geri tırmanmaya durdu.

Ateşli, titrek bedenini komşu bahçenin hudutlarına attığında eline dana dikenleri battı. Avucundan incecik sızan kana bakarken korkusunun da akıp gittiğini hissederek hafifledi.

Kalender ile Daver, Boz Faysal'ın evinden koştura koştura epey uzaklaştıktan sonra bir araba buldular. Sıska atların çektiği arabanın dalına kurulduklarında Kalender kuşağındaki şişkin keseye dokunup gülümsedi.

Daver, elinde mendil güneş altında parıldayan kel kafasının terini silerken sağ gözünün kısıp: "Nasıl uydum sana, Allah affetsin beni." dedi.

"Ne garip adamsın sen yahu. Sabah akşam cıbıldak avrat resmi çizince Allah affetsin demiyorsun da şimdi mi geldi aklına günah?"

Daver: "Aynı şey mi bre! Hırsızlık yaptın cancağızım hırsızlık. Dayını soydun. Beni de âlet ettin." dedi sesini yükselterek.

Kalender, atları haylayan arabacıyı işaret ederek parmağını dudaklarına koydu, peşinden fısıltıyla: "Her gün çalıp çırpan yan kesicilerdenmişim gibi konuşma. Vicdanım sızlamıyor mu sanıyorsun? Söyle başka çarem var mıydı?"

"Vardı elbet. Bu sevdadan vazgeçecektin."

Kalender gözlerini yumup kollarını kavuşturdu göğsünde:

"Gönlüm düştü bu sevdaya
Gel gör beni aşk neyledi
Başımı verdim kavgaya
Gel gör beni aşk neyledi"

"Ahh be kırtık! Koca Yunus'u da karıştırdın ya bu işe. Vallahi sen iflah olmazsın gayrı. Söyle hele dayın, paracıklarını senin cebellezi ettiğini anlamayacak mı?"

"Şu vakit hiçbir şey düşünmek istemiyorum nakkaş. Ben Ustinyama kavuşayım da varsın Bağdat talan olsun. Güzel Halep viran olsun. Ölünün parmağını kesseler acır mı canı..."

"Ne zaman öldün sen cin boku?"

"Ustinya'yı gördüğüm gün. Onu kollarıma alınca dirileceğim."

Daver, atların hızına göre sağ ve sol yanlarından akan, saçaklı dallarından serçe cıvıltılarının yükseldiği söğütlere baktı. "Tövbe estağfirullah! Peri padişahının kızı mı bu cariye yahu? Öyle bir tasvir ediyorsun ki, Şehrazad mezarında ters dönecek."

"Boşver şimdi Şehrazad'ı filan... Dayım senin yarın gidip keresteleri alıp parayı ödeyeceğini sanıyor ya, sabaha kadar mutluluktan uyuyamayacaktır."

"Sen öyle san. Sandukasındaki paraların eksildiğini bir anlasın. Sen bak mutluluktan mı uyuyamıyor yoksa vaveylasından mı!"

Kalender, avcundaki diken kesiğine baktı:

"Begüm hûblar sana müştak değil mi
Ya hüsnün bahçası uçmak değil mi

Dudağın şerbeti sayru sağaldır
Sözün hastelere tiryak değil mi

Kamu tertiblerün yirlü yirinde
Seni koçmak sekiz uçmak değil mi

Eğer ben hastenün elin alursan
Sirât köprüsün geçmek değil mi"

Kalender ile Daver, Tekfur Sarayı'nın önüne vardıklarında ikindi ezanına az bir zaman kalmıştı. Yakındaki bedestene girip bezzazların birinden ferace satın aldıktan sonra sarayın

arkasından dolanıp Güllüdam Esir Pazarı'na doğru uzanan dik patikayı tırmanmaya koyuldular. Kalender, adım attıkça koynunda şakırdayan paraların sesini duyuyor ve şıkırtılar, birazdan Ustinya'ya kavuşacağını müjdeleyen tatlı bir şarkı gibi geliyordu kulağına.

Kan ter içinde yolu yarılamışlardı ki Daver: "Vay vay vay!" deyip durdu ve akabinde kollarını iki yana açarak gülümsedi. Kalender, yokuş aşağı kendilerine doğru çalımlı çalımlı yürüyen uzun boylu, pos bıyıklı adama baktı. Hekim Calinus, onların yanına varınca Daver ile kucaklaştılar.

Calinus, elini Daver'in omzuna koyup: "Nerelerdesin be nakkascik, kaç zamandir yengeç viranesine uğramaz oldin." dedi, gülerek.

"And olsun ki, bu ay elimde çok iş vardı Calinus ağam. Salı günü oradaysanız gelirim."

Hekim Calinus: "Oradayiz tabii" deyip Daver'in kulağına doğru eğildi. "Ploşnik'ten bir kiz getirdiler. Görsen afet-i devran, çesme-i safran... Bülbül misali türküler sakiyor." deyip kahkaha attı.

Daver, hınzırca onun kahkahasına eşlik ederken Calinus, Kalender'i işaret etti, yeşil gözleriyle. "Civanimi da getirsene." deyip göz kırptı ve ekledi: "Adını bağısla pulim." Kalender, soğuk bir tavırla: "Kalender. Bahtiyar oldum." dedi.

Hekim Calinus, bu kez de Kalender'in omzuna vurup: "Ben de ben de." dedi.

Daver, Kalender'in öfkeyle karılmış sabırsızlığını sezip sohbete düğüm atmak için olsa gerek: "Ee Calinus ağam, seni hangi rüzgâr attı bu taraflara?" diye sordu.

Hekim Calinus, kır bıyıklarını burup eliyle yukarı tarafı gösterdi: "Güllüdam'daki kızlari görmeye gitmistim. Şu siralar İslav diyarlarında veba illeti hortlamis yine. Berat belgeleri verilmeden önce ihtiyaten muayene ettim." deyince Kalender tepeden tırnağa sarsıldı.

Bir anda Hekim Calinus'un koluna yapışıp: "Esir pazarı kuruldu mu yoksa?" dedi, velveleyle.

Calinus, onun bu şaşkınlığına anlam vermeye çalışarak: "Yarim saat olmustur kurulali." dedi.

Kalender, yokuşun sonuna baktı, dehşetli gözlerle: "Sözünde durmadı iblis Nasır." diye bağırıp koşmaya başladı. Calinus ile Daver ileriye ok gibi fırlayıp yokuş yukarı koşturan Kalender'in ardından kalkan toz yumağına baktılar.

Bir yanı servi ağaçları, diğer yanı, yıkık manastır duvarıyla çevrili Güllüdam, ana baba günüydü. Seyrek otlardan müteşekkil meydana kurulan demirden yükseltilerin üstüne çıkartılmış yedi kız ve üç erkek kölenin etrafı gürültülü kalabalık tarafından kuşatılmıştı.

Kalender, pürtelaş alana girerken Nasır'ın sesini işitti evvela. Nasır, bir kaidenin üstüne çıkmış, elindeki sopa ile Habeş diyarından getirilmiş erkek köleyi göstererek, kendisini dinleyenlere kölenin kas gücünü ve diğer meziyetlerini övüyordu.

Kalender, önce Nasır'ın yanına ulaşmak için önündeki kalabalığı yarmaya çalıştı. O tarafa ilerlemenin imkânsız olduğunu anlayınca ökseye tutulmuş kuş misali yerinde çırpındı. Yana yakıla bu kez diğer tarafa yönelince onu gördü.

Ustinyası, demir yükseltinin üstünde, kollarını karnında birleştirmiş vaziyette bir Roma heykelinin asaletiyle kıpırdamadan duruyordu. Sırtında narçiçeği renk, yakaları sırmalı bir fistan vardı. Gün sarısı saçları özenle taranmış, mavi gözlerinin etrafına derin sürme çekilmiş, yanakları gülle ovularak pembeleştirilmiş, dudakları ceviz kabuğuyla boyanmıştı. Çevresindeki farklı yaştan ve görünüşten onlarca erkek, hayranlık dolu ve dahi şehvetle ciltlenmiş bakışlarla bir ayindelermiş gibi onun güzelliğinin etrafında dönüyorlardı.

Bu kâbusane manzarayı gördüğünde başı döndü Kalender'in ve bir an orada düşüp öleceğini sandı. Derin derin soluyup kendini toplayınca önünde duranları omuz darbeleriyle yarıp

güç bela birkaç adım ilerledi. Lakin bu yöntemle sevgilisinin yanına kısa vadede erişmenin mümkünatı yoktu. Bu gerçeği kabullenince, "Allah'ım yardım et!" deyip beyhude yere bir hamle daha yaptı. Ancak önündeki etten duvar tarafından geri püskürtüldü.

Kısa bir kararsızlığın ardından titredi, gözlerini yumdu, yumruklarını sıktı ve yeri göğü saran korkunç bir çığlık kopardı. Önündeki saflarda duran irili ufaklı âdemler, onun feryadına doğru dönünce Kalender bu anı fırsat bilip rakiplerinden sıyrıldı ve ateşe uçan kelebek misali koşup Ustinya'nın yanına zıpladı. O an şem ile pervane göz göze geldiler.

Kalender, onun güzelliğinden aldığı cesaretle dikeldi, şaşkınlıkla kendisini izleyen kalabalığa düşmanca baktı ve onları geriletmek için belinden hançerini çekip var gücüyle haykırdı: "Dağılın ulan! Dağılııın! Alimallah acımam, deşerim yaklaşanı. O benimdir! Çekiliiin!"

Kalabalık halkası, korkuyla iki adım gerilerken Nasır ve ardındaki zebellah tekin fedaileri sağ yandan onlara doğru koşturmaya başladılar. Kalender, bir kolunu Ustinya'nın boynuna dolayıp tekrar: "Deşerim hepinizi!" dedi, hançerini havada sallarken...

O esnada Nasır: "Eşkiya mı kesildin başımıza ulan dürzü!" diye bağırdı.

Kalender iyice yaklaşan, ellerinde bellerindeki palalarda bekleyen fedailere bakınca dizleri titredi. Ancak dönüşü olmayan yola girdiğini biliyordu. Üstüne çöken korku bulutunu dağıtmak istedi. Hançerini boşlukta savururken: "Sözünü tutmadın Nasır! Sözünü tutmadın! İkindi henüz okunmadı!" diye kükredi.

O an gelip tam karşısına dikilen Nasır: "Seni mi bekleyecektim deyyus! Erken gelseydin! Kan mı çıksın istersin. İn aşağı!" dedi hiddetle.

Kalender ne yapacağını düşündüğü sırada: "Allahu ekber. Allahu ekber..." sesleri yankılandı meydanda. Kalender, ezanla birlikte biraz ferahlarken koynundan çıkardığı yeşil keseyi

avcunda tartıp Nasır'ın önüne fırlattı. "Al. Tastamam yirmi bin akçe." diye gürledi.

Fedailerden tek gözlü olanı, palasını çekip onun üstüne atılacakken Nasır eliyle durdurdu onu ve pörtlek gözleriyle ayaklarının dibine düşen keseyi kendisine vermesini emretti. Fedai eğildi, keseyi kavrayıp Nasır'a uzattı. Tekmil kalabalık, destansı bir orta oyunu izliyormuşçasına bu manzaraya dikkat kesilmişti. Arkada kalanlar, olup biteni görmek ve mümkünse anlamak için neredeyse birbirlerini eziyorlardı.

Nasır, kesenin içindeki paraları saydıktan sonra tek kaşını kaldırıp biraz bekledi. Ardından keseyi koynuna sokuşturup yarı kör fedaisine eğilmesini emretti ve onun geniş omuzlarına çıkıp kollarını iki yana açtı: "Ey ahali! Ey ahali! Ustinya nam cariyeyi, yirmi bin akçe mukabilinde bu âdeme sattım. Hayırlı olsun!" diye bağırınca Kalender'in gözleri doldu.

Kalabalıktan büyük bir uğultu ve hoşnutsuzluk dalgası yükseldi. Ön safta keçi sakallı, sırtındaki simli kaftanın kumaşından pek zengin olduğu muayyen biri: "Olmaz öyle şey! Ben bu köleye otuz bin akçe vermeye hazırım. Daha mezat başlamadan sattım demek de neymiş!" diye sesini yükseltince Kalender'i yine bir korku halesi sardı.

Tüm bakışlar, fedaisinin omuzlarında alnından akan teri silen Nasır'a yükseldi. Nasır, keçi sakallı adamı baştan ayağa süzüp: "Bizde söz, namustur efendi. Cariye, bu civanındır. Bu dilberden daha güzelleri var etrafında onlardan birini alırsın." dedi. Akabinde duyulan cılız itirazlara aldırmadan aşağı indi ve diğer fedaisinin uzattığı kâğıda bir şeyler yazıp sarı kâğıdı mühürleyerek Kalender'e uzattı.

Kalender kâğıdı kapıp incelerken, Nasır bir elini beline koyup: "Hadi, al kızı git. Yeterince maraz çıkardın. Bir daha da gözüme gözükme." dedi.

Kalender, berat kâğıdını dürüp kuşağına yerleştirdikten sonra yükseltiden indi. Peşinden Ustinya'yı kolundan tutup aşağı

çekerken, Daver yanında belirdi. Daver, alam taram olmuş bir yüzle önce dostuna peşinden azgın kalabalığa bakıp: "Hemen gidelim." dedi. O esnada Nasır, pörtlek gözlerini kırpıştırarak fedailerinden ikisine bela çıkmaması için onlara eşlik etmelerini emretti.

Kalender, Ustinya ve Daver, yüzlerce kem gözü üstlerinde, bir o kadar mırıltıyı kulaklarında ve soğan kokulu nefesleri enselerinde hissederek fedailerin nezaretinde korkuyla kalabalığın içinden geçtiler. Güllüdam sınırının ötesinde gezinen üç yeniçeriyi gördüklerinde rahatladılar. Onları selamlayıp Tekfur Sarayı'na doğru inen yokuşun başına varınca kendilerini Güllüdam'daki kalabalıktan takip eden var mı diye defalarca bakındılar. Kalender, tehlikeyi atlattıklarından emin olunca çantasından çıkardığı çam yeşili feraceyi Ustinya'ya giydirdi. Ustinya, feraceye bürünüp kolyesini içine koyarken minnettar gözlerle gülümsedi.

Kalender, onu bu haliyle tepeden tırnağa süzüp "*Kün fe yekün*" dedi ve onu alnından öptü: "Ayçiçeğim... Sen benim tabirimsin!"

Molla Zeyrek Camii'nin serin avlusuna vardıklarında güneş batmak üzereydi. Taştan ağır bir günün ve uzun yürüyüşün ardından yorgun düşmüşlerdi. Daver, yiyecek bir şeyler almak için caminin ardındaki sırmalı tandıra koştururken Kalender, şadırvanda elini yüzünü yuyup çeşmeden kana kana su içti. Akabinde gerisine dönüp ağaçların üstünde cıvıldayan serçelere bakarken sevgilisinin ürkek bir kedi yavrusu misali yanına sokulduğunu fark etti. Ondan evvel kendi susuzluğunu giderdiği için nefsine kızdı. Derhal yuvarladığı ellerine su doldurup Ustinya'ya uzattı. Onun dudakları, avuçlarındaki suyla buluşurken bu anı, masallardan kırpılmış bir sahife olarak telakki etti.

Sevgilisinin susuzluğunu dindirdikten sonra bir mendil çıkarıp ıslattı ve nazik dokunuşlarla Ustinya'nın yüzünü temizledi. Sürmeden, gül ruhundan ve ceviz kabuğundan arınan çehre, tabiî duruluğuna dönünce: "Böyle daha güzelsin." dedi Kalender, onun anlayacağını umarak ve tebessümle...

O esnada iki hayvan cambazının ayakları kanayan bir koçu, kıvırcık boynuzlarından tutarak ittire kaktıra şadırvana yaklaştırdığını gördüler. Kalender, sevgilisini kolundan tutup koynuna çekti. Aheste adımlarla avludan çıktılar ve camiinin kesme taşlardan örülü nev duvarına sırtlarını verip turuncunun her tonunu göğe saçarak eriyen güneşin ihtişamına daldılar.

Kalender, gözlerini kısmıştı. Yüzüne tatlı tatlı vuran esintinin göğsünde bir çatlak bulup ruhuna da uğramasını ve oradaki vehimleri alıp götürmesini diliyordu. Ama şimdi her şeyden münezzeh halde, rüya ile gerçeği ayıran bu efsunlu fanusta mahsur kalmak istiyordu. Yine de sevgilisinin şu an aklından neler geçirdiğini, kendisini sevip sevmediğini, yanında mutlu olup olmadığını düşünmeden edemiyordu. Zihin eşiği bu fikirlerle aşınıp dururken Daver'in aksırıkları duyuldu.

Burnunu çeke çeke iki sevgilinin yanına varan Daver, yağlı çöreklerden birini Ustinya'ya, diğerini Kalender'e uzattı. Kendi de çöreğinden kocaman bir ısırık alıp iç çekti: "Güllüdam'dan beri susuyorsun! Ama ben konuşacağım! Aşk denen illet, seni hırsız kıldığı gibi cengâver de yapmış anlaşılan! Ya, şu Nasır nam pezevengin fedaileri kelleni uçursalardı?"

Kalender gözlerini, başı önünde uslu bir çocuk gibi çöreğini yiyen Ustinya'dan ayırıp Daver'e mühürledi. Çehresini çatıp: "Sen de o vakit tüyerdin ortalıktan!" dedi.

"Nankörsün!" dedi Daver, inatçı hapşuruğunu savuştururken.

"Ben kelle koltukta Nasır'a, iblislerine ve ahaliye meydan okurken neredeydin? De hele."

"Kuru kalabalıktan sıyrılıp da yanına varmaya uğraşıyordum. Mamafih her şey öylesine süratli oldu bitti ki... Bir anda Calinus ile beni öylece bırakıp koşmaya başladın. Ben alana girince bir de ne göreyim! Bizim akılsız oğlan Rüstem olup canavarlara hançer üşürür!"

Kalender sustu. Daver'in sabahtan beri kendisiyle birlikte koşturup didinip türlü hallere girdiğini hesaplayınca ona haksızlık ettiğini düşündü. Ancak af dilemek yerine sesini ılıtarak mevzuyu döndürdü: "Allah'tan Nasır insaflı çıktı da sözünü geç de olsa tuttu..."

"Çok şükür! Ne yapacaksın şimdi? Hava kararacak..."

"Akıl kuşum uçuverdi nakkaş. Bilemiyorum."

"Hadi toparlanın bize gidelim."

"Ne yapacağız sizde?" deyip araya bir sessizlik tohumu ektikten sonra ilave etti: "En hayırlısı evime gitmek..."

"İsa Kaptan, sizi gördüğünde yüreğine inmez inşallah."

"Korkunun ecele faydası yok. Allah kerim. Babam merhametlidir. Bir şekilde affedecektir. İşin zor kısmı bitti."

"Bence en zor kısmı şimdi başlıyor... Ah be Kalenderim. Ne yaptın sen yahu..."

Kalender, konuşmaları anlamadığı belli eden bir yüzle onları izleyen Ustinya'yı işaret etti: "Şunun güzelliğine bak hele nakkaş. Bin canım olsa hepsini uğruna feda ederim."

Kalender ile Ustinya, yanık yağ ve ekmek kokuların yükseldiği Ayvansaray'a vardıklarında gökyüzü kararmış, yıldızlar uyanmışlardı. Elma ve kiraz bahçeleri içindeki tezyinli, ahşap evlerin yanından geçip balaca meydana vardılar. Aktar tezgâhları toplanıyor, mumun ölgün alevinde dikilen Rum balıkçılar sinide kalan istavritlerin yarı fiyatına indiğini

bağırıyor, pul, soğan kabuğu ve koyun bağırsaklarının saçıldığı taşlıktaki kediler yemek kavgası yapıyor, iki cırboğa ellerinde su güğümleriyle hanelerine koşturuyorlar, kavruk ameleler kiliseden camiye dönüştürme işlemleri süren Kristos Pantepoptes Kilisesi'nin kubbesinden istirahate çekilmek üzere aşağı iniyorlardı.

İki sevgili, curcunayı geride bırakıp İsa Efendi'nin cumbalı evinin yer aldığı sokağa saptılar. Aheste adımlarla ilerlerlerken Kalender, zerrece anlamayacağını bildiği halde Ustinya'nın kulağına eğilip: "Korkma. Hiç korkma." derken aslında öz korkusunu kışkışlamaya çalışıyordu. Babasına neler söyleyeceğini ve nasıl hallere bürüneceğini yol boyunca tasarlamasına rağmen umarsız hissediyordu. Çünkü onun karşısında dilinin tutulacağını biliyordu. Öte taraftan ise Ustinya için yaptıklarını şöyle bir muhasebe edince gerçek bir erkek olduğunu düşünüp gururlanmaktan alamıyordu kendini.

Evin ön bahçesine girdiklerinde her şeyi yerli yerinde buldu Kalender. Ortada, etrafı pembe gül tomurcuklarıyla çevrili, tozlu yüzeyinde oyuncak gemilerin yüzdüğü havuz, sol tarafta yüksek duvar önüne dizili ceviz ve nar ağaçları, diğer tarafta hububat ambarı, çardak ve içinde tıknefes tavuklarla civcivlerin olduğu enli kafes...

Kalender, havuza eğildi. Suya yansıyan yarım ayı, kendini ve sevgilisinin suretini seyrederken kısık sesle dua okudu. Derin derin soludu ve alçak basamakları çıkarak kapı tokmağını vurdu.

Az ötesinde duran sevdiğinin karanlıktan arta kalan güzelliğinde oyalanarak biraz bekledikten sonra İsa Efendi kapıyı açtı.

Oğlunu karşısında görünce önce kalakaldı, akabinde ellerini havaya kaldırıp: "Sana şükürler olsun Rabbim. Yahu yarın gelmeyecek miydi gemi?" diyerek onu kucakladı. Baba oğul öpüşüp koklaşırlarken İsa Efendi ötedeki karartıyı fark etti. Onun çam yeşili ferace içinde bir kadın olduğunu algılayınca

bulanık gören gözlerindeki neşe uçup yerine şaşkınlık kondu. Bakışlarını oğluna dikince: "Tanrı misafirimiz var baba." dedi Kalender buruşan sesiyle.

"Tanrı misafiri mi?"

"Beli..." dedi Kalender ciddiyetle.

O sırada Sare Kadın ve Kalender'in kardeşleri kapı eşiğine üşüştüler. Anne oğulun hasret giderme merasimi de bittikten sonra Kalender, tüm gözlerin üstünde biriktiği Ustinya'nın kolundan tuttu.

İsa Kaptan ve diğerleri şaşkınlıktan şaşkınlığa sürüklenirlerken, Kalender: "Eve girelim. Her şeyi anlatacağım." dedi. Meraklı bakışlar ve aceleci adımlar birbirine karışırken hep birlikte eve geçip kapıyı kapattılar.

Tüm aile efradı afallamış vaziyette büyük sofadaki kadife minderlere kurulduklarında herkesin gözü hâlâ Ustinya'nın üzerindeydi.

İsa Efendi, sesine derhal izahat bekleyen bir vurgu katarak: "Tevekkül Allah'a, oğlum kimdir bu hanım?" diye sordu.

Kalender evvela annesine ardından da kardeşlerine bakıp "İsmi Ustinya'dır." dedi.

İsa Efendi, oturuşunu değiştirip sakallarını iki parmağının arasına aldı: "Adını sormadım. Niye seninle? Bu vakitte, burada, evimizde işi ne?"

Kalender sustu. Biraz bekledi ve nihayet müteredditbir hamleyle uzanıp sevgilisinin başındaki örtüyü açınca içeriye güneş doğdu sanki...

Ustinya'nın sarı saçları, peri çehresi karşısında herkesin nutku tutulurken İsa Efendi, bu güzelliğin sihrinden kurtulup yeni bir şey demek için ağzını açtığı sırada Kalender gözlerini

devirip: "Onu Güllüdam'dan, köle pazarından satın aldım. Cariyemdir." dedi yek nefeste.

Herkesten şaşkınlık dumanları yükseldi. İsa Efendi, feleği şaşmış bir yüzle ayağa fırlayınca Kalender de kalktı.

"Benimle eğleniyor musun itoğlu!"

"Baba ne olur dinle hele."

İsa Efendi: "Neyi dinleyeyim bre!" diye gürleyip karısına döndü: "Hele şuna bak hatun! Hele şu Mecnun'a! Cariyem diyor, işittin mi?" deyip tekrar oğluna döndü: "Çıldırdın mı sen ulan!"

Kalender: "Baba âşık oldum..." deyince İsa Efendi bir adım geriledi, sol elini göğsüne götürüp gözlerini yumdu ve gözlerini açar açmaz oğlunun suratına okkalı bir şamar indirdi.

Kalender, aşk edilen tokadın şiddetiyle sendelese de düşmedi. Yaşananları manalandırmaya çalışan sevgilisinin gözlerine bakıp oradan güç devşirirken: "Baba, dinle!" diyebildi.

Lakin İsa Efendi "Bre sus gayrı!" deyip yeniden elini kaldırdığında Sare Kadın, yerinden sıçrayıp gözyaşlarıyla: "Dur efendi! Allah, Muhammed Mustafa hatırı için..." diyerek araya girince İsa Efendi derin bir nefes alıp minderine çöktü. Kızına dönüp boğulan sesiyle: "Su koştur." dedi.

Kızı Zeynep, suyu getirinceye kadar ellerini kabaran şakaklarına dayayıp sessizce bekledi. Suyu bir dikişte içtikten sonra sarı taneli tespihini bileğine dolayıp oğluna baktı: "Otur. Anlat!" dedi.

Kalender, titreyen çenesine aldırmadan babasının karşısına çöktü ve geminin Rus kasabasına yanaştığı andan itibaren cereyan eden hadiseleri teker teker anlattı. Önce gereğinden fazla teferruata girerek akıl karıştırmaya niyetlendi. Akabinde babasının zafiyetlerini iyi bildiğinden kendini ve Ustinya'yı acındırma yolunu yeğledi. Hayatında ilk defa sevdalandığını, gönlün ferman dinlemediğini ve eğer satın almasaydı bu biça-

renin başına çok fena işler geleceğinden söz edip birkaç damla gözyaşı akıtarak babasının kalbini yumuşatmayı denedi.

Yüzündeki tekmil ifade silinen İsa Efendi sağ dizini dikleştirmiş, esen kolunu da dizine koymuştu. Oğlu, onun aklından geçenleri, tespih tanelerini çekme hızından kestirmeye çalışıyordu.

Kalender, cariye için esir tüccarının eline beş bin akçe saydığını, parayı da dostu Nakkaş Daver'den borç aldığını söyleyerek konuşmasını bitirdi.

İsa Efendi, karısı Sare ve çocuklarına dönüp el işaretiyle odadan çıkmalarını istedi.

Onlar, baba oğlu baş başa bırakıp çekilince Kalender, ellerini karnında birleştirip verilecek hükmü beklemeye durdu.

İsa Efendi, gözlerini duvara konmuş uğur böceğinde biraz oyaladıktan sonra uzun bir konuşmaya hazırlanıyormuş gibi bir hale büründü lakin son anda kararını değiştirmiş olacak ki: "Yazıklar olsun sana... Beni sukutuhayale uğrattın. İnşallah bu yaptığının diyetini ileride evladından bulmazsın!" deyip ayağa kalktı. Kapıyı sertçe açıp çıkarken kızına seslendi. "Zeynep! Şunlara yemek getir..." dedi ve esrik bir yürüyüşle bahçeyi adımladı.

Sare Kadın, İsa Efendi'nin bahçeye çıkmasıyla birlikte koşturup oğluna sarıldı. "Canımın canı nasıl böyle bir aymazlığa düştün? Olacakları düşünmedin mi?" dedi şefkatle.

Kalender, sevgilisinden ve kardeşlerinden utansa da içinde kabaran yükü daha fazla taşıyamadı. Kafasını annesinin göğsüne yaslayıp kesik bir ağlamaya tutuldu. Çocukluğundan aşina olduğu bu sıcaklıkta yumuşarken: "Ana, azılı bir sevdaya tutuldum. O benim olmazsa billahi kederden hastalanıp ölürüm. Yalvarırım babamı ikna et." deyip sustu.

Sare Kadın, bir yandan oğlunun sırtını pışpışlarken öte yandan Ustinya'yı süzüp: "Ne güzellik Rabbim... Özene bezene yaratılmış sanki." dedi.

Kalender yaşlı gözlerle gülümseyip: "Değil mi ana? Ondan daha gökçek bir şey görmedim şu cihanda. Babamla konuş. Bir çare bul ne olur." diye tekrar etti.

Sare Kadın, oğlunun dağılan saçlarını ve üstünü başını düzeltti. Onu yanaklarından öpüp: "Gönlünü ferah tut, anan ölmedi hele." deyip birden doğruldu ve düşüncelerinin süratiyle ters yönde hareket ettiği aşikâr küçük ayaklarının yönünü bahçeye çevirdi.

Kalender'in kardeşleri; Halime, Nilüfer ve Selman, anne ve babalarının yokluğunu fırsat bilerek çın çın koşup Ustinya'nın etrafını sardılar. Onlar, karşılarında devasa porselen bir biblo misali duran Ustinya'yı seyrederlerken, ablaları Zeynep elinde siniyle içeri girdi.

Kalender, kardeşlerinin heyecanından memnun halde; içinde ceviz, bal, ekmek, peynir, nane ve su olan tepsiyi, Zeynep'in elinden kapıp Ustinya'nın önüne koydu ve "Ye!" diyerek büküp birleştirdiği parmaklarını ağzına götürdü.

Ustinya çekine çekine ekmeğin üstüne bal sürerken Kalender, bilyeleri küçülen gözlerini Zeynep'e dikip: "Bu masumu, bundan kelli kardeşin belleyeceksin." dedi.

Zeynep, hoşnutsuzluğunu faş eden bir edayla ince kaşlarını büküp kafasını salladı ve pencerenin önüne geçip bahçede hararetli bir konuşmaya dalmış anne ile babasını izlemeye koyuldu.

Kardeşlerin en küçüğü, altı yaşındaki Selman, yemeğini yiyen Ustinya'nın saçlarını okşarken ondan üç yaş büyük olanı Nilüfer, Ustinya'nın boynundaki İsa kolyesini işaret edip: "Ağabey, Ustinya Müslüman değil mi?" diye sordu.

"Olacak inşallah." dedi Kalender gururla.

"O vakit, ismi de değişmeli." dedi, Nilüfer'den dört yaş büyük Halime.

"Öyle ya..." dedi Kalender tebessümle.

"Adı Firuze olsun mu?" dedi Nilüfer.

"Aman ne güzel, gözleriyle de mütenasip olur..." dedi Zeynep, pencere önünden.

"Yok yok, bence Safinaz daha iyi." dedi Halime.

"Safinaz da pek âlâ. Dilinden anlayan birini bulalım da kendi hangi namı isterse onu seçsin." dedi Kalender ve minik, tombul parmaklarını hâlâ Ustinya'nın saçlarında gezdiren yaramaz kardeşi Selman'a kaşlarını çatıp: "Yapma tosunum, hoşuna gitmiyordur belki." dedi. Kalender, söz dinlemeyen kardeşini tekrar uyardığı sırada Zeynep heyecanla: "Geliyorlar!" dedi. Çocuklar, derhal toparlandılar. Her biri sofanın farklı köşesine tünerken Sare Kadın ve İsa Efendi içeri girdiler.

Sare Kadın'ın yüzü gülüyordu. Kalender, bu işaretten aldığı cesaretle dikeldi: "Baba..." deyip yaklaştı. Ancak İsa Efendi elini kaldırıp onu susturdu, derinden göğüs geçirip: "Kız burada, bizimle kalacak. Ötesini yarın düşüneceğim." dedi.

Kalender, sevinçle eğilip babasının elini öptü. Ardından Ustinya'ya ıpıl ıpıl bakarak aynı hareketi kendisinin de yapmasını anlatmaya çalıştı. Ustinya kibarca sininin köşesine konan peşkire ağzını silip ayağa kalktı ve eğilip İsa Efendi'nin eline yüzünü sürdü.

İsa Efendi, Ustinya'nın yüzünü merhamet dolu gözlerle inceledikten sonra: "Talihsiz yavrucak. Senin suçun yok ki..." deyip tespihini çeke çeke sofadan çıktı.

Kalender, annesine sokulup: "Ana ne olacak şimdi? Ne konuştunuz?" diye sordu.

Sare Kadın kısık sesle: "Duydun işte oğlum. Bir hal çaresine bakacak baban. O benim kızım bundan böyle, sen hiç üzülme." deyince Kalender'i müthiş bir neşe haresi sardı. "Allah'ım şükürler olsun sana." diyerek annesine sarılıp onu öpücüklere boğdu. Akabinde kendi gibi ela gözlere sahip Nilüfer ile Halime'yi öptü ve haşarı Selman'ı kucaklayıp havaya kaldırdı coşkuyla.

Eve, bir saati aşkın süredir hâkim olan karamsarlık, yerini ferah bir bayram havasına bıraktı. Nilüfer ile Selman, tekerleme ve maniler söyleyip ellerini çırparak Ustinya'nın etrafında dönmeye başladılar.

Çocukların şamatası bitince Ustinya önündeki boş bardağı kaldırıp: "*Eto*..." dedi.

Kalender, sevgilisinin sesini ikinci kez duyuyordu. Aşkına aşk, mutluluğuna mutluluk ekildi.

Sare Kadın gözlerini büyüttü: "Ne diyor ne diyor yavrucak?"

Çocuklar gülüştüler. Kalender, düşünceli bir yüzle köşede dikilen bacısı Zeynep'e döndü: "Su istiyor ayçiçeğim, ona su getir."

Yatsı ezanı okunurken Sare Kadın ile Zeynep, yukarı kattaki misafir odasına döşek, yorgan, serip Ustinya'nın ellerini, yüzünü, ayaklarını yıkaması için leğen, ibrik ve sonrasında kullanması için de havlu, tarak, ıtır, misvak ve temiz çamaşırlar hazırlıyorlardı.

Kalender ve kardeşleri, büyük sofadalardı hâlâ. Ustinya'nın yanında kümelenip ona birkaç Türkçe kelime öğretmeye çalışarak eğleniyorlardı. İsa Efendi ise alt kattaki küçük odaya kapanmış namaza hazırlanıyordu.

Tuhaf hislerin girdabında dönen Kalender, babasına gidip defalarca teşekkür etmek, mutluluğunu onunla paylaşmak ve dahi onu iyice yumuşatmak istese de annesinin tembihine uyarak bunları yapmaktan geri duruyordu.

Ana kız; işlerini bitirip alt kata inerlerken bahçede birtakım sesler işittiler. Sare Kadın, son basamakta durup: "Hayrolsun inşallah." dedi ürküyle. Çok geçmeden kapı tokmağı art arda vurulmaya başladı. Herkes endişeyle birbirine baktı. İsa Efendi odasından çıkıp: "Bu vakitte kim olur ki, Allah'ım gecemizi

ruşen kıl." diyerek kapıya yöneldi. Kalender de bir hışımla sofadan çıkıp babasının üç adım gerisinde konuşlandı.

İsa Efendi, kapıyı açınca karşısında kızıl kıyafetler içinde ejderveş duran iki yeniçeri buldu. Onları baştan ayağa süzerken kısa boylu yeniçeri: "Geceniz nur olsun." dedi.

İsa Efendi kendini toplayıp: "Berhudar olasın asker ağam. Hayırdır İnşallah?" diyebildi.

Uzun boylu, delici bakışlı yeniçeri içeriyi şöyle bir nazarlayıp: "Evinizde bir cariye varmış efendi. Onu almaya geldik." dedi.

Kalender'in gözleri karardı. Bu anı, bir kâbus telakki edip donakalsa da göğsüne bıçak gibi saplanan sancının ağırlığı onu kapıya savurdu. Yeniçeriye: "Ne zırvalıyorsun sen!" diye kükreyince, İsa Efendi oğlunu ittirip gerisine aldı.

İsa Efendi, serinkanlı kalmaya çalışarak: "Kimin iradesidir bu ağalar? Gecenin bu vakti cariyeyi almaya geldik diye kapıya dayanmak da neyin nesi?" diyebildi.

Uzun boylu yeniçeri, bir gözünü Kalender'e nişanlayıp: "Bizi, Münneccimbaşı Sadreddin Efendi yolladı. Cariyeyi istiyor. Emri böyle." dedi.

İsa Efendi: "Ama... Nasıl olur? Ortada bir yanlışlık olduğu aşikâr. Zira oğlum, cariyeyi Güllüdam'dan bedelini ödeyerek esir tüccarından almış." derken Kalender, titreyen eliyle Nasır'ın yazıp mühürlediği berat kağıdını çıkarıp yeniçeriye doğru salladı: "Al bak!"

Kısa boylu yeniçeri, halim bir ses tonuyla: "Bak İsa Kaptan... Münecimbaşı Sadreddin Efendi'nin haremağası da Güllüdam'daymış ikindi vaktinde. Kıza ilk talip olanlardanmış. Lakin senin oğlan henüz kızın mezatı başlamadan Güllüdam'ı basıp eşkıyalık etmiş. Tehditler savurarak mezata mâni olmuş. Yetmemiş sağa sola hançer sallayarak kızı alıp götürmüş. Cereyan eden hadise ve kızın güzelliğinin namı Sadreddin Efendi'nin kulağına gidince de..."

İsa Efendi araya girdi: "Daha neler..." deyip gülümsedi ve: "İşte malumun ilamı, yanlışlık olduğu gün gibi aşikâr. Hiç olacak iş mi ağalar? Benim oğlum eşkıyalık yapacak ha..." deyip Kalender'e baktı. Onun sessizce başını öne eğdiğini görünce irkildi: "Niye susarsın?" dedi, sesini yükselterek.

Kalender, yumruklarını sıktı. Ağlamaklı sesle: "Yalan! Cariyeleri İstanbul'a bizim karaka getirdi. Sabahleyin kız, henüz pazarda görücüye çıkmadan Nasır'la konuşup anlaştık. Mezat başlamadan da bedelini ödeyip satın aldım. Gidip Nasır'a sorun." dedi.

"Ortada yanlışlık filan yok. Esir tüccarının ne dediği ne diyeceği de bizi hiç alakadar etmez. Tez kızı getirin!" dedi, uzun yeniçeri.

İsa Efendi, sakalını sıvazlayıp kaşlarını çattı: "Bu işte bir bit yeniği var besbelli. Vermiyorum kızı, mızı! İşte cariyenin yazılı, mühürlü beratı... Kanun, şeriat, kaideler sarih... Sadreddin Efendi varsın kadıya anlatsın derdini."

Kalender, hayranlıkla babasına bakarken uzun boylu olan yeniçerinin esmer eli, kınındaki kılıcına gitti. Diğer yeniçeri yine makul olmaya uğraşarak: "Etme İsa Kaptan. Esasen izahat bile yapmadan kızı alıp getirmemiz emredildi. Lakin ismine hürmetimden meselenin içyüzünü anlatıp, işi güzellikle hal yoluna koyalım dedim. Yok ama ayak direrim diyorsan, kızı yazık ki zorla almaya mecbur kalacağız." dedi.

İsa Efendi'nin omuzları düştü. Kesik kesik soluyan, beti benzi atmış oğluna baktı çaresizce. Akabinde bedenini dikleştirip: "Âlâ. Beni alıp Sadreddin Efendi'ye götürün öyleyse. Durumu münasip bir lisanla anlatayım. Hak verecektir." dedi, ölçülü bir sesle.

Kısa boylu yeniçeri: "İsa Kaptan, kendini beyhude yere helak ediyorsun. Sadreddin Efendi, kızı istediyse iş bitmiştir. Vazgeçmez. Eğer cariyeyi yanımızda götürmezsek bizim başımız bela görecek. Emir katidir. Ver kızı da gidelim." dedi sertçe.

İsa Efendi, ileri atılıp kapıyı kapatmaya yeltenen oğlunu güçlükle öte yana ittirirken: "Yapmayın yiğitler. Oğlum bu cariyeye sevdalanmıştır. Kadının huzuruna çıksak alimallah bizi haklı bulacaktır."

Uzun boylu yeniçeri nihayet kılıcını çekip: "Amma uzun ettiniz be! Kızı getirin hemen, yoksa biz girip alacağız!" diye bağırdı.

İsa Efendi, bir ay ışığı altında parlayan kılıca, bir de titreyen oğluna bakıp alnını ovaladı. Gerisine doğru dönünce geçeneğin önünde Selman ile birlikte şaşkın gözlerle dikilen Ustinya'yı gördü. Umutsuzca tekrar yeniçerilere bakıp onların yüzündeki kararlılıktan emin olunca yürüyüp Ustinya'nın kolundan nazikçe tuttu ve onu yeniçerilere teslim etti.

Kalender o an tiz bir feryat koparak hançerini çıkardı. İsa Efendi, oğlunun eline sarılıp güçlükle hançeri aldı ve onu, ağlaya ağlaya kapıya koşturan Sare Kadın ile Zeynep'e doğru savurdu. Kalender, annesi ile kız kardeşinin kollarında debelenirken İsa Efendi kapıyı kapatmaya çalıştı. O sırada kısa boylu yeniçeri, kapı aralığından kadife bir kese uzattı. "Kesede yirmi bin akçe var. Oğlunun cariye için ödediği bedeldir!" deyip kapıyı çekti.

İsa Efendi, önce sol avcundaki keseye, peşinden sağ elindeki hançere sonra da kan ter içinde divaneler gibi çırpınan oğluna baktı. "Yirmi bin mi?" dedi, gözlerini kısarak.

Zaman büküldü sanki. Kalender, yenilgiyi kabul ettiğini ilan eden bir devinimle ince bedenini gevşetti, ellerini yüzüne kapayarak olduğu yere çöktü ve boğuk bir ağlamaya tutuldu.

İsa Efendi, oğlunun perişanlığına aldırmadan omuzuna dokunup: "Kaça aldın cariyeyi?" dedi.

Kalender, babasını duymuyormuşçasına ovunup kafasını usul usul duvara vuruyor: "Nasıl verdin onu? Nasıl verdin..." diye sayıklıyordu.

İsa Efendi sorusunu tekrarlarken Sare Kadın, oğlunun hizasına çöküp onu kucakladı, gözlerini alttan yukarı kocasına

dikip: "Görmüyor musun halini efendi... Kaça aldıysa aldı!" diye çıkıştı ve iki büklüm olmuş oğlunu güç bela kaldırıp kızının da yardımıyla küçük odaya sürükledi.

İsa Efendi, sırtını kapıya yaslayıp donuk gözlerle avcundaki keseye bakakaldı. Çok zaman geçmemişti ki, bahçeden yeni sesler yükseldi. İsa Efendi, yeniçerilerin döndüğünü sanarak kapıyı yavaşça aralayınca üç karartının eve doğru yaklaştığını gördü. Öksürüğe tutularak eşiğe çıktığında gelenlerin kayınbiraderi Boz Faysal ve onun iki çırağı olduğunu fehmetti.

Boz Faysal pancar gibi kızarmış yüzünü ve şiş bedeni sarsarak: "Hırsızlar!" diye haykırıyordu.

İsa Efendi ivedilikle pabuçlarını ayaklarına geçirip basamaklardan indi. Gelenlere doğru yaklaşınca Boz Faysal avaz avaz: "Hırsızlar! Paramı verin!" diye bağırdı tekrar.

İsa Efendi renkten renge girerek Boz Faysal'ın karşısına dikildi: "Efendi, efendi kendine gel! Ağzından çıkan herzeleri kulakların işitiyor mu? Kimmiş hırsızlar!" diye sesini yükseltince Boz Faysal, İsa Efendi'nin yakasına yapışıp: "Siz!" diye karşılık verdi.

İsa Efendi, Boz Faysal'ın şekilsiz parmaklarını yakasından koparttı ve onu var gücüyle ittikten sonra gürledi: "Sözünü bil de konuş densiz! Ne parası ne hırsızı!"

Birkaç adım gerileyen Boz Faysal nefes nefese kalmıştı. Alnını basan teri cebinden çıkardığı mendile silip: "Oğlun olacak deyyus evime girip paramı çaldı!" dedi.

İsa Efendi, içine cin kaçmışçasına tepeden tırnağa deprenip işittiklerini hazmetmeye çalıştı. Ancak Boz Faysal hiddetine hiddet, sesine ses ekerek: "Çağır o uğruyu! Tez paramı getirsin. Yoksa paraları gidip o yosma cariye için mi harcadı!" deyince İsa Efendi'nin boğazı düğümlendi. Çökkün sesiyle: "Sen cariyeyi nereden biliyorsun be adam!" deyip yeniden Boz Faysal'ın üstüne yürüyünce, iki çırak düşmanca bakışlarla onun önünü kestiler.

Boz Faysal, İsa Efendi'nin öfkesi ve derin şaşkınlığı karşısında onun para meselesinden gerçekten de haberi olmadığına kanaat getirmiş olacak ki: "Oğlun evime gelip benden cariyeyi almak için para istedi! Ona nasihatle birlikte biraz harçlık verdim, almadı madrabaz. Çıktı gitti. İblis, meğerse benim evden çıkmamı gözlüyormuş. Muhakkak, kendini Kanber diye tanıtan kel pezevengi de o gönderdi üstüme. Büyük dalavere tezgâhı kurmuşlar, çok büyük! Allame-i cihan diye övündüğün oğlun, evimin üst kat penceresini haşat ederek içeri girmiş. On beş bin akçemi alıp kaçmış. Başka ihtimal yok." deyip havuzun kenarına çöktü ve istihzayla sırıtarak ekledi: "Öyle babanın böyle oğlu ha..."

İsa Efendi, kanlanmış gözlerini hasmına sapladı. Sol ayağını sertçe yere vurup: "Efendi iftira atma! İftira atma! Elimden bir kaza çıkacak. Sarhoş musun nesin!" diye kükredi.

Ancak Boz Faysal'ın cevap vermediğini, yalnızca acıyan gözlerle kendisine bakıp kafasını iki yana salladığını görünce, yeniçerilerin verdiği, hâlâ avcunda tuttuğu keseye baktı. Bir elini göğsüne koydu: "Emin misin? Böylesi bir iftirayı, düşmanı düşmanına atmaz Faysal! Bunca şeytanlığı benim oğlum, Kalenderim mi yaptı..." diyebildi.

Boz Faysal: "Eee..." deyip devamını getirecekti ki, Sare Kadın üstüne beyaz bir çarşaf geçirmiş halde eşiğe çıktı. Havuzun etrafındakilere yılgıyla bakıp: "Ağabey, sen misin? Gecenin bu şer vakti, hayır olsun..." deyince Boz Faysal, elini havada oynattı: "Pek yaman bir evlat yetiştirmişsiniz bacım, helal olsun! Oğlun evime girip paralarımı uğruladı! Hem de kaltabanlar gibi, düzen kurarak..."

Sare Kadın ellerini ağzına götürüp öylece kalakaldı. O esnada Kalender, yaşayan bir cenaze suretinde eşik taşına çıkıp annesinin yanında durdu.

Boz Faysal onu görünce ayağa fırlayıp: "Deyyus! Er kişi, dayısını soyar mı bre kansız!" diye bağırdı.

Onun sesi dört bir yanda yankılanırken İsa Efendi başını kaldırıp gökyüzüne saçılan yıldızlara baktı. Akabinde sersemleşmiş halde, Kalender'e dönüp: "Yalan, değil mi? Başkasının cürmünü sana yıkmaya çalışıyorlar değil mi oğlum!" diye sayıklarcasına konuştu.

Kalender, tek laf etmeden olduğu yere çökûp boynunu bükünce İsa Efendi'nin kanatları kırıldı. Gözlerini yumdu, açtı; peşinden usulca kafasını salladı ve avcundaki keseyi Boz Faysal'a uzattı, bitkin sesiyle: "Al say. Para tamamsa git." diyebildi.

Boz Faysal, keseyi kapıp paraları avcuna döktü ve parmağını yalayarak çıraklarının da yardımıyla saymaya başladı. Meblağın yirmi bin akçe olduğunu anlayınca fazla olan beş bini İsa Efendi'nin ayaklarının dibine fırlattı: "Benden on beş bin çaldı. Bu beş bin akçeyi de başkasından aşırmıştır! Dua edin ki, bacımın hatırı var. Yoksa oğlunun akıbetini kadı tayin ederdi." deyip havuzun yüzeyinde salınan oyuncak gemilere baktı, "Hıhh" deyip güldü ve çıraklarına: "Gidelim." dedi.

Boz Faysal ve çırakları yürüyüp karanlığa karışırlarken, İsa Efendi bileğinden kayıp avucuna inen sarı tespihini gerdikçe gerdi. Nihayet tespihin ipi sıkılan yumruğun gücüyle kopunca sarı taneler saçıldı etrafa. İsa Efendi, çimlere dağılmış paralarla boncuklara baktı. Derin nefes aldı ve bir anda kafasını havuza soktu.

Sare Kadın ve çocukları, büyük bir korkuyla babalarının yanına koştururlarken İsa Efendi, sırılsıklam kafasını sudan çıkardı ve tek kelime etmeden omuzları çökmüş vaziyette, ayaklarını sürükleyerek onların yanından geçip odasına girdi. Ardından kilit sesi duyuldu sadece...

Mayıs 1492

O kara gecenin üstünden iki ayı aşkın zaman geçmişti. İsa Efendi, bu zaman zarfında Sare Hanım'ın defalarca yalvarmasına rağmen Kalender ile konuşmak şöyle dursun onun yüzüne dahi bakmamıştı. Oğluyla aynı havayı solumamak için yemeklerini bile küçük odada yalnız başına yiyordu.

Eskiden olduğu üzere oğluna saatler boyunca ders anlatmak, envai haritalar üzerinde hesap çalıştırmak, gemiler ve denizler hakkında onunla tatlı tatlı sohbetler yapmak gibi meşgaleleri kalmadığı için hayal kırıklıklarının üstünde yeni bir düzen bina etmişti. Sabah erkenden camiye uğruyor sonrasında ise dergâh ile sahildeki kulübesinin arasında mekik dokuyordu. Bazen de dostu Kadir Ağa ile birlikte Ceneviz taifesinden ahbaplarıyla Galata'da buluşup her zaman olduğu gibi ummanlar üzerine hasbihaller ederek canından can bildiği oğlunun kalbinde açtığı deliği yamamaya çalışıyordu.

Kalender'e gelince hayatının baharını yaşayacağı yaşta, ölümü bekleyen bir ihtiyar misali kara kışın ayazında soluyordu. Kendini ev halkından azade tutmak için annesinin ve kardeşlerinin itirazlarına, yakarışlarına aldırmadan çatı katındaki odaya taşınıp oraya kapanmıştı. İyiden iyiye takatten kesilmişti. Çok az yiyor, geç saatlere kadar uyuyor, uyanınca da aşk gazelleri okuyup başkasının kollarındaki sevgilisini düşlüyordu.

Haftada birkaç kez de dostu Nakkaş Daver'in marifetiyle işret meclislerine katılıp tüm benliğini şaraba vererek kendisini

avutmaya çalışıyordu. Bu meclislerde tanışıp yakınlık kurduğu herkese sarhoş kafayla Müneccimbaşı Sadreddin denen adamın bir ırz düşmanı olduğunu ve günün birinde onu öldürüp bedenini lime lime ederek intikamını alacağını söylüyordu.

O böylesine tehlikeli lakırdılar ettikçe Hekim Calinus ile Daver, onu bir âlemden yek diğerine sürüklüyorlar ve Ustinya'yı unutması için karşısına endamlarıyla akılları başlardan alabilecek onlarca aşüfte koyuyorlardı. Lakin Kalender, onların hiçbirine göz ucuyla dahi bakmıyor ve hatta bu dilberlere Ustinya'nın güzelliğini anlatıp duruyordu. Çok içtiği, serserilerle dalaşıp dayak yediği ya da kusup bayıldığı gecelerde ise Daver'in evinde kalıyordu.

Ustinya, içinde günbegün büyüyen bir heyulaya dönüşmüştü. Rüyalarında bile olsa onu bir anlığına görmek için üfürükçülerden, büyücülerden ve rüyabazlardan medet umar olmuştu. Babasının ondan yüz çevirmesi ise sırtında taşıdığı devasa bir kamburdu artık.

Kalender, serin bir mayıs akşamı yine Cibali'deki yeraltı batakhanelerinden birinde zil zurna sarhoş haldeyken, her gün istisnasız okuduğu Nesimi'nin gazelini mırıldanıyor ve her zamanki gibi taç beyite kendi ismini koyuyordu;

Merhabâ hoş geldin ey rûh-i revânım merhabâ
Ey şeker-leb yâr-ı şirîn lâ-mekânım merhabâ

Çün lebin câm-ı Cem oldu nefha-i Rühu'l-Kudüs
Ey cemilim ey cemâlim bahr u kânım merhabâ

Gönlüme hîç senden özge nesne lâyık görmedim
Sûretim aklım ukûlüm cism ü cânım merhabâ

Ey melek sûretli dil-ber cân fedâdır yoluna
Çün dedin lahmike lahmi kana kanım merhabâ

Geldi yârım nâs ile sordu Kalender neçesin
Merhabâ hoş geldin ey rûh-i revânım merhabâ

Şiir bitince karşısındaki sedire tanıdık bir simanın oturduğunu fark etti Kalender. Hırpanî zihni, bir anlığına berraklaşınca bu kişinin babasının can dostu Kadir Ağa olduğunu algıladı.

Şarap marifetiyle şirinleşen dili "Kadir Amca, zaman çoktan durdu..." diyebildi sadece.

Kalender korkunç bir baş ağrısıyla uyandı. Şakaklarında onlarca bıçak ucu dönüyordu sanki. Çapak bağlamış gözlerini kırpıştırarak ağzından akan suyla lekelenen münakkaş yastığa, altındaki mis kokulu çarşafa ve etrafını çeviren sarı duvarlara dikkat kesilerek nerede olduğunu anlamaya çalıştı. Hafifçe doğruldu. Çıplak ayaklarını kilimin serinliğine gömerek birkaç adım attı. Küçük pencerenin karşısına geçince yemyeşil gürgen ağaçları ve eflatun erguvanlarla bezeli büyük bahçeyi gördü. "Kadir Amca'nın evi..." dedi şaşkınlıkla.

Hafızasının dibine çöken gölgeler, fokurdayıp gözlerine yansıdı. Dün gece fena halde sarhoşken, dostu Daver'in bir anda ortadan kaybolduğunu akabinde ise Kadir Ağa'nın merhametle kendisine gülümsediğini anımsayınca kaskatı kesildi. Mahcubiyet katılmış öfkeyle dilini ısırdı.

Kendisine kargışlar ede ede, pencerenin altında duran bakır ibrikten su dökünüp elini yüzünü yıkadı, abdest alarak toparlandı. Kapıya çıkınca Kadir Ağa'nın kızı Leyla'yı gördü. Gözlerini, onun beyaz tülbendinin altından taşan bir tutam kara saçtan ayırıp: "Sabahın hayrolsun." diyebildi.

Leyla gülümsedi: "Sabah şeriflerin hayırlı olsun Kalender Ağabey. Babam alt katta, çağırayım." deyip elindeki süpürgeyi kenara koyacakken Kalender: "Hacet yok. Aşağısı müsaitse ben babanın yanına gideyim." dedi.

Leyla kafasını sallayarak: "Tabii tabii. Buyur şuradan..." deyip sol yandaki basamakları gösterdi. O, süpürgesini silkeleyerek

temizliğe dönerken, Kalender defalarca girip çıktığı evin köhne basamaklarını katedip sofaya süzüldü.

Kadir Ağa, mavi divana bağdaş kurmuş halde, Haliç'teki Tersane-i Amire'ye ilave edilecek yapıların çizimlerin üstünde çalışıyordu. Kalender'i görünce elindeki yağlı kâğıtları bir kenara koyup tebessümle: "Cibali müdavimlerinden Kalender nam Mecnun fakirhanemizi nurlandırdılar nihayet." dedi.

Kalender mahcubiyetle: "Hayırlı sabahlar." diyerek mukabele etti.

Kadir Ağa: "Hayırlı sabahlar cancağızım. Gel otur şöyle yöreme." deyip mindere vurdu.

Kalender, divana kıvrılırken Kadir Ağa'nın zevcesi Şerife Hatun, elinde tepsiyle içeri girdi. Kalender'i selamladı ve soğuk bir tavırla: "Safâ gelmişsin oğlum." diyerek tepsiyi onun önüne bırakıp çıktı.

Kalender, tepsideki sütü, balı, kaymağı, çökeleği, pekmezi, cevizi ve benekli lavaşı temaşa ederken Kadir Ağa uzanıp biraz çökelek attı ağzına: "Hadi afiyet olsun. Güzelce ye ki, dimağın güçlensin. Balla başla, Saruhan'dan geldi." dedi.

Kalender evvela biraz ceviz kıtladı. Devamında lavaşı, bal kasesine bandırırken Kadir Ağa, uzayan balın kıvamından memnun halde gerisine yaslandı.

"Geceleyin küfeyle getirdik seni buraya hatırlıyor musun?"

Kalender, genzinde dalgalanan şarap ruhunu sezdi. Kafasını iki yana sallarken öksürüğe tutuldu. Lokmasının boğazına takıldığını fark eden Kadir Ağa, süt tasını kapıp Kalender'in ağzına götürdü: "İç bakalım." dedi ve tekrar gerisine yaslandı.

"Sen karnını doyururken ben de biraz gevezelik edeyim. Malum, ömür kısaldıkça dil uzar."

"Estağfirullah amca..."

"Öyle öyle. Babanı da seni de ne çok severim bilirsin değil mi?"

"Ben de seni severim. Hatta öz amcalarımdan daha fazla."

"Bilirim. Umudum da bunu bildiğimdendir. O musibet gecenin üstünden epey vakit geçmiş..."

Kalender kaymağın diriliğini, dilinin ısısında eritirken kafasını sallamakla iktifa etti.

"Kaç zamandır seni karşıma alıp konuşmak niyetindeydim. Lakin düştüğün gayya kuyusunda daha ne kadar dibe batacağını beklemeyi yeğledim. Baktım ki kuyunun sonu yok, 'vakit kemale erdi', dedim. Bak oğlum. Arkadaşın Daver, geçenlerde ziyaretime geldi. Epey dertleştik. Lafa gerdan kırdırtmadan sadede geleyim. Senin yüzünden evinde huzur, düzen kalmamış adamcağızın. Seni iyi etmek için canını dişine takmış ama heyhat ki netice alamamış. Üstüne üstlük senle alakadar olmaktan işini, gücünü yapamaz olmuş. Batakhanelerde millet-le yok yere dalaşıyor içip kusup sızıyormuşsun. Sonra adamcağız seni sırtlayıp evine taşıyormuş. Orada gün batana kadar uyuyor, uyanınca da ipe sapa gelmez lakırdılar ediyormuşsun. Bilhassa son günlerde olanlar... Tüm bunlar artık karı, koca arasında büyük mesele haline gelmiş."

Kalender, kulağına dolan dikenli cümleler karşısında tepeden tırnağa kızarsa da tek laf etmeden yemeğe devam ediyordu.

"Daver yanıma, sırf senden dert yanmak için gelmedi elbette. Zira seni işret meclislerine alıştıran kendisi olduğu için müthiş vicdan azabı çekiyormuş. 'Ama başka çarem yoktu. Olanları unutması için meyden, çalgıdan, çengiden fayda gelir sandım.' diyor. Ahh ahmak âdem. Rabbim affetsin onu. Her neyse... Daver'i asıl korkutan ve dahi benimle konuşmaya iten husus, son günlerde senin aklında dolaşan şeytanlarmış. İlk söylediğinde inanamadım. Ama aşk hastalığı ruhunu öylesine sarmış ki... Maazallah o seni boğmadan duruma el atmak elzem oldu. Daver, seni götüreceği mekânın yerini söyledi. Dün gece ben oraya varınca da gerisini bana bırak deyip onu evine gönderdim."

Kalender, öfkeyle pembe peşkire ağzını sildi: "Hain... Meğer ardımdan ne dolaplar çevirmiş."

Kadir Ağa, bakışlarını sertleştirip: "Nankörlük etme! Ne ona ne de üstünde emeği olan başkalarına... Şimdi söyle bakalım! Ey koca İsa Kaptan'ın oğlu. Her daim gurur duyduğumuz, sitayişle andığımız Yusuf yüzlü çelebim. Ne oldu sana böyle... Doğumundan bu ana kadar senin için didinen; her şeyini sana feda eden babana bunca zulmü nasıl reva görüyorsun sen? Demek yanına birkaç zibidi alıp Başmünnecim'in konağını basmayı kafana koyacak kadar özünü yitirdin öyle mi?"

Kalender, gözlerini yerden kaldırmadan: "Ustinya'yı yitirdikten sonra ben büsbütün yitip gitsem ne çıkar..." dedi.

Kadir Ağa güçlü kollarını kavuşturdu: "Pekâlâ farz edelim ki, yedi kubbeli hamam kurdun da, yarın gidip Haliç'in namlı eşkıya güruhundan üç-beş kuduruğun eline para saydın. Hep birlikte varıp Müneccimbaşı'nın konağının kapısına dayandınız. Ya sonra?"

"Sonrası öyle ya da böyle Ustinya'yı alacağım. Çekip gideceğiz buralardan..."

Kadir Ağa sakin duruşundan sıyrılıp öne doğru eğildi. Kahverengi, badem gözlerini Kalender'in titreyen ellerinde dolaştırırken: "Bu işin masallardaki gibi olacağını sanıyorsun öyle mi? Baş üryan, sine püryan konağa girip cariyeyi alıp götüreceğine iman etmişsin ha?"

"Biliyorum ne dev avlayan İskenderim ne de canavarlar deviren Rüstem... Lakin Mecnun oldum bu yolda. Ya onu alırım ya da onun huzurunda can veririm."

"Vah vah. Mecnun'un kemikleri sızlayacak. Mecnun'u efsane kılan şey, şeytani cesaret miydi yoksa kaderine teslimiyeti mi?"

"Yani aklımı büsbütün kaybedip kendimi onun tekin çöllere mi vurayım?"

"Mugalata yapma. Nasıl bu denli saf olursun? Müneccimbaşı'nın konağını kaç asker koruyor biliyor musun sen? Herif, yalnızca padişah efendimizin müneccimi değil aynı zamanda sadrazamın öz kardeşi... Her ne dilerse, elde edebilecek kud-

rete sahip, bu şehirde. Daha bahçe kapısına varmadan hepinizi ikiye ayırıp leşinizi yere sererler."

"Ne gam. Ondan ayrıyken yarım insanım zaten. Varsın bedenimi de ayırsınlar."

Kadir Ağa, köşeli çenesini avuçlarına alıp derin düşüncelere dalar gibi bir hale büründü. Akabinde sol yanına dönüp: "Leyla... Kızım bize reyhan şerbeti getiriver hele..." diye bağırdı. Kalender, girişteki minderde uzanıp onları dinliyormuşçasına puf kuyruğunu sallayan miskin kediyi izliyordu.

Kadir Ağa, ağır bir sessizliğin ardından iç geçirdi: "Peki ya baban? Kahrından öldürecek misin zavallıyı? Nasıl kıyacaksın?

"O bana çoktan kıydı... Ustinya'yı yeniçerilere o teslim etti."

Kadir Ağa, uzanıp Kalender'in kirli saçlarını okşarken: "Allah aşkına makul ol. Hodpesentlik sana yakışmıyor. Ne yapacaktı aslanım? Adamcağız kılıç çekip yeniçerilerle mi vuruşacaktı evinde? Oysa daha o gecenin üstünden iki gün geçmeden Müneccimbaşı'yla görüşmeyi, gerekirse ona yalvarmayı bile aklına koymuştu. Sırf sen böyle eriyip gitme diye... Düşün yavrum, bahsettiğim kişi bugüne değin kimseye eyvallahı olmamış, kimseden tek bir çöp dahi istememiş deli İsa Kaptan."

Kalender'in sol gözü seğirdi: "Sahi mi diyorsun?"

"Ne sandın... Onu neredeyse kırk yıldır tanırım ve hiç bu denli çaresiz, yorgun ve dahi bedbaht görmemiştim. Denizlerden, en büyük sevdasından topyekûn koptuğu zamanlarda bile..."

O esnada Leyla şerbet getirdi. Sürahiyi ve tasları bırakıp hızla çıktı. Kadir Ağa sürahinin üstündeki tavus kuşu desenine bakarak devam etti: "Geçen haftaya kadar emelinden hâlâ vazgeçmemişti. Kadıya çıkıp tüm kudretine rağmen Müneccimbaşı Sadreddin'i şikâyet etmeyi dahi düşündü. Ama sen ona neleri reva gördün..."

Kalender'in gözleri buğulandı. "Ne yaptım ben Kadir Amca?"

"Aşk, en kuvvetli büyüdür, diye boşuna dememişler. Baksana gözlerin nasıl da kör, kulakların nasıl da sağır hâlâ... Gemide

adam yaralamak, düzenbazlık dümenleri kurmak, dayını soymak, esir pazarını basmak, cariye kaçırmak, babana karşı gelmek, şaraba meftun bir ayyaşa dönüşmek, şimdi de sıra katil ya da maktul olmaya geldi ha... Kırım'a gitmen için her şeyi ben tertiplemiştim. Sana inanıp babanı ben razı etmiştim. Ama benim güvenimi boşa çıkardın. Babanın emeklerinin üstünde tepindin. Daha ne yapacaktın evlat? Sen daha yirmine varmadan ummanları, tekmil denizleri, Frenk diyarını, Rum'u, Acem'i, Hind'i, Çin'i, Zengibar'ı ve daha nice yeri avcunun içi gibi ezberlemiş; haritalarla, rakamlarla, ölçeklerle oyuncak yerine oynamış; gavur lisanlarını ve dahi Arap zebanını öz lisanın gibi tekellüm eden bir hazineydin. Bilginle dövebileceğin nice yaşlı başlı müderris vardır şu âlemde. Seni kim hazine yaptı? Elan 'o' diyebilecek kadar aymazlaştığın baban... Günlerdir kalp sancısından uyuyamıyor... O Yakup, sen Yusuf olmuşsun gönlünde. Lakin Yakup'un Yusuf'u Mısır'a kral olmuştu. Babasının yanına başı dimdik şekilde, peygamber kral olarak dönmüştü. Sen! Güya babanın hayallerini gerçek kılacaktın. Ama şu haline bak! Meyhanelerde zibil olmuşsun..."

Kadir Ağa'nın her biri ateşli ok misali sözleri, Kalender'in içindeki ormana yağıp oradaki ağaçları tutuşturdu. Gözlerinden birkaç damla yaş dümdüz inip pis kokulu gömleğinin yakasına döküldü. "Babam, canımın en içi Kadir Amca... Allah ömrümden alıp onunkine katsın." dedi boğuntuyla.

"Benim yüreğim böyle parçalanırken babanın halini var sen hesap et!"

Kalender: "Ama Ustinya..." deyip devam edecekti ki, Kadir Ağa işaret parmağını dudaklarına götürüp onu susturdu. Şerbetinden bir yudum aldı: "Aç kulaklarını da iyi dinle şimdi. Baban Müneccimbaşı'na gidemedi, kadıya da çıkamadı. Çünkü iş işten çoktan geçmiş... Müneccimbaşı'nın hareminde tanıdığı olan birinden cariyeyle alakalı malumat almasını istedim. Sorup soruşturdum. Netice ne biliyor musun?"

Kalender, büyüyen gözlerle sırtını dikleştirdi: "Ne?"

"Ustinya denen cariye gebeymiş..."

Kalender kollarını karnında birleştirip geriye yaslandı. Bir müddet bu vaziyette kaldıktan sonra çürük bir kahkaha patlattı: "Bula bula bu yalanı mı buldunuz?"

"Beş çocuğumun başı üstüne yemin ederim ki, hakikat budur..." dedi Kadir Ağa.

Kalender, yüzüne çarpan acıyı şerh etmek için gözlerini yumdu. O bu halde sessizliğe gömülürken Kadir Ağa: "Söyle şimdi Kalenderim. Karnında başkasının çocuğunu taşıyan bir kadını kaçırmayı düşünecek kadar gözün dönecek mi? Yoksa şimdi aşka, içkiye ve seni senden alan her melanete tövbe kılıp da Yusuf'u olarak babanı hüzünler kulübesinden çıkaracak mısın?" diye sordu.

Kalender yanıt vermedi. Takriben çeyrek saat boyunca söze dokunmadan sessizliği paylaşarak öylece oturdular. Miskin kedi miyavlayınca Kadir Ağa, Hâfız'dan bir beyit okudu:

"Yusuf-ı güm-geşte bâz âyed be-Kenân gam mehor
Külbe-i ahzân şeved rûzi gülistan gam mehor"

Kadir Ağa ayağa kalktı ve iki büklüm halde titreyen Kalender'in sırtına elini koyup: "Hâfız bir gazel yazmış da öyle çıkmışım gün yüzüne... Gayya kuyusundan çık artık oğlum. Uyan... Uyan..." diyerek davudi sesiyle onu sarstı.

Kalender, gözlerini açtı. Usulca doğrulup Kadir Ağa'ya sarıldı. Hıçkıra hıçkıra ağlarken: "Tövbe ediyorum amca. Lakin bana bir söz ver..."

"Söyle aslanım..."

"Beni uzaklara gönderin. Mesela Akdeniz'de dolanan bir kadırgaya, gerekirse tayfa olarak... Hatta mümkünse çok daha uzaklara... Miçoluğa bile razıyım. Burada kalırsam ya delirirım ya ölürüm..."

"Baban razı gelmez ki..." dedi Kadir Ağa onun sırtını sıvazlarken.

"Sen onu ikna edeceksin!"

Kadir Ağa, Kalender'i omuzlarından kavrayıp tarumar çehresine baktı. Kısa bir kararsızlığın ardından "Kabul..." deyip ekledi: "Abdestlisin değil mi?"

"Beli."

Kadir Ağa sağına yürüyüp duvara asılı Kur'ân-ı Kerim'i aldı ve Kalender'e uzattı: "El bas! Tövbe kıl!"

"Sen de babamı razı etmek için el basacaksın." diyebildi Kalender kısık sesle.

Kadir Ağa, Kur'ân'ı üç defa öpüp alnına koyduktan sonra: "Söz..." diyerek kara cildin üstüne elini koyunca Kalender de aynını yaptı. "Allah'ım tövbe, tövbe Allah'ım..."

Kalender, tövbesinden iki gün sonra babasının kapandığı küçük odaya girdi. Kadir Ağa söz verdiği üzere İsa Efendi ile konuşup baba ve oğlun barışması için gereken zemini hazırlamıştı.

Kalender'in içeri süzüldüğünü fark eden İsa Kaptan, kâsesindeki ıhlamuru bitirdi ve elindeki Farabi'nin *Kitabu'l-Vahid Ve'l-Vahde* eserinin arasına bir çiçek koyup kitabı kenara bırakarak ayağa kalktı. Baba, oğul aylar sonra birbirlerinin gözlerine baktılar. Kalender eğilip onun elini öperken: "Affet. İncire ve zeytine and olsun ki, senin başını bir daha öne eğdirmeyeceğim." dedi. İsa Kaptan, oğlunu kendine çekip var gücüyle sarılırken: "Şimdi gözlerim daha iyi görüyor sanki." dedi.

Kalender'in çehresi, günler sonra ilk kez aydınlandı. "Seni gururlandırmam ve hayallerini hakikate dönüştürmem için beni denizlere göndereceksin değil mi? Zira bu şehirde kalırsam içi boşalmış bir meyveden farksız olacağım."

İsa Kaptan oğlunu yanaklarından öpüp iç geçirdi: "Nasıl dayanacağım yokluğuna peki?"

"Çok değil baba... Bir sene gideyim buralardan."

"Peki oğlum. Ne istersen beli..."

Temmuz 1492

Kalender, birbiri içinde bükülen sıcak yaz günlerini, babasının istekleri doğrultusunda uzak diyarlar, uzak denizler hakkında mütalaalar yapmaya ve dahi zaten iyi bildiği İspanyol lisanını pürüzsüz şekilde telaffuz edecek raddeye getirmeye adamıştı. Bazen dostu Daver'in yanına gidiyor, İstanbul'un haneleri isimli yeni tasviri için ona yardım ediyordu. Kimi sabahlar da halasının balıkçılık yapan oğullarıyla Marmara'ya açılıyor ve hep birlikte istavrit, sardalya, kolyoz, lüfer, pisi, eşkina, mırmır cinsinden balıklar avlarlarken mazideki güzel hatıraları yad ederek eğleniyorlardı. Çarşamba ve cuma günleri ise, babası ve Kadir Ağa'yla birlikte dergâhtaki irfan meclislerine katılıyor, ilmi sohbetleri can kulağıyla dinliyordu.

İsa Kaptan ile Sare Kadın, oğullarının günden güne daha sıhhatli görünmesi karşısında pek mesuttular. Kadir Ağa, onun aşka tövbesinin ertesinde, işi sağlama almak babında hekim dostuna bir iksir hazırlatmıştı. Eftimun şurubu denen bu ilacın alamet-i farikası, zihne hücum eden ateşli vehimleri ve asalak yeisleri bertaraf etmekti.

Ancak Kalender şurubunu her gün aksatmadan içmesine rağmen tam manasıyla şifa bulamıyordu. İçindeki yara zahirde küçülse de bâtında ıssız bir kuyuya öykünerek derinleşiyordu. Kuyunun hiçbir zaman serin sulara kavuşamayacağını bildiği için de bir an evvel bu şehirden kaçıp açık denizlerde nefes bulacağı anı bekliyordu.

Gün aşırı babasına, verdiği sözü ne zaman yerine getireceğini soruyor, İsa Kaptan ise: "Bir dostumdan haber bekliyorum. Eli kulağında..." diyerek onu yatıştırıyordu.

Beklenen haber bir türlü gelmeyince bazen umudunu yitirip kendini koyveriyor ve kimselere sezdirmese de orta şiddetli nöbetler geçiriyordu. Geceleri yatağında Ustinya'yı hayal ediyor lakin sevgilisinin karnında başkasının bebeğinin yaşadığını kendine hatırlatınca göğsüne dolan ağrılarla başa çıkabilmek için bahçeye çıkıp saatlerce yıldızlar altında oturuyor ya da Ferîdüddin Attâr'ın *Esrarnâmesi*'ni okuyordu.

Ilık ve yağmurlu bir cuma sabahıydı. Haliç sahili, boydan boya taze toprak ve yosun kokusuyla kaplanmıştı. İsa Efendi, Kadir Ağa ve Kalender kulübede badem çorbası ve zeytinli ekmekle karınlarını doyurduktan sonra kafa kafaya verip Kadir Ağa'nın hazırladığı Tersane-i Amire'ye eklenecek binaların taslakları üzerinde konuşmaya dalmışlardı.

Kadir Ağa kulübenin damında tıpırdayan yağmur sesi eşliğinde: "Peki üstadım. Bu noktaya üç demir nalçalı mehecer dikilirse, sence gövdeyi güçlendirir mi?" diye sordu, yağlı kâğıdın sol üst köşesindeki şekli gösterirken.

İsa Kaptan, her zaman yaptığı üzere sakallarını sıvazlayıp: "Muhakkak ki güçlendirir lakin o dönemecin çapını iyi hesap etmeli. Mamafih belki gergiyle..." deyip devam edecekken iki kez dövülen kulübenin kapısı açıldı ve içeri tıknaz, Latin kalyoncu olduğu üstündeki kıyafetten aşikâr bir delikanlı girdi: "Selamlar" dedi, ıslanmış sesiyle.

İçerdekiler yek ahenk: "Aleykümselâm" diyerek mukabele ettiler.

Delikanlı giysilerini silkeleyip: "İsa Kaptan! Beni Lucio Efendi gönderdi. Kalyonu, birkaç saat önce yanaştı Galata'ya. Selamlarını iletmemi buyurdu. Mektubu kendisi getirmek istermiş

ama bugün limanda epey işi varmış." deyip koynundaki kozaktan çıkardığı dürülü kâğıtları İsa Kaptan'a uzattı.

İsa Kaptan mektubu alıp avcunda çevirirken: "Sağ olasın. Otur bir çorbamızı iç." dedi.

Kalyoncu: "Sağ olun. Hemen Galata'ya dönmeliyim. Hoşça kalın." diyerek süratle çıkıp gitti.

O çıkınca İsa Efendi, heyecanla pencerenin önündeki kütüğe çöktü. Evvela üstünde kraliyet mührü bulunan Palos'a giriş izni belgesini peşinden de İtalyanca yazılan mektubu okumaya başladı.

"Saygıdeğer dostum Kaptan İsa. Seni Tanrı'nın inayetiyle selamlarım!

Son mektuplaşmamızın üstünden neredeyse iki yıl geçmiş. Senden yeniden haber almak ve esenlik içinde olduğunu bilmek, beni pek memnun etti. Konstantiniyye'de birlikte geçirdiğimiz günleri ve bana yaptığın iyilikleri her zaman tebessümle anımsıyorum. Sağlığım ve keyfim yerinde. Ortak dostlarımızdan duyduğun haberler doğrudur; bir süredir Kastilya için çalışıyorum. Akıp giden zaman bu kez bana cömert davrandı. Geride bıraktığım başarılı seferlerin ardından şimdilerde yeni bir sefer için hazırlanıyorum. Yakın zamanda yelken açıp Kanarya Adaları'nın güneyine ineceğim. Belki daha da aşağılara... Eğer oğlun acele ederse bu yolculukta onu yanımda görmekten onur duyarım. Sefer öncesinde, esnasında ve sonrasında her daim bir elim onun omzunda olacaktır. Yazdığın türden meziyetlere sahipse bize faydaları dokunacaktır. Bundan şüphem yok. Ne de olsa onu sen yetiştirmişsin. Tekrar belirtmeliyim ki, mektubumun Lucio aracılığıyla senin eline geçeceği zamanı da hesaba katarsak oğlunun ivedilikle yola çıkması lazım. Beni nerede bulacağını aşağıdaki bulunakta ayrıntılı olarak yazıyorum. Dilerim günün birinde yine bir araya gelip dünyayı konuşma fırsatı buluruz.

Tanrı'nın sevgisinin her zaman üstünde olması dileğiyle...

Dostun Cristoforo Colombo

İsa Kaptan'ın yüzündeki fevkalade ifadeyi sezen Kadir Ağa: "Ondan mı? Beklediğin mektup mu?" diye sorunca İsa Kaptan gülümseyerek kafasını salladı.

Kalender sakince: "Kimden baba?" dedi.

İsa Kaptan mektubu dürerek oğluna yaklaştı. Kolunu onun boynuna dolayıp: "Beklediğim haber... Vakit tamamdır. Kastilya'ya gidiyorsun." dedi.

Kalender: "Kastilya mı?" diye tekrar etti bağırarak.

"Kastilya ya köftehor!" dedi Kadir Ağa neşeyle.

Kalender, sersem halde mektubu işaret etti: "Peki kim yollamış mektubu?"

"Eski dostum Kristof Kolomb." dedi, gözleri buğulanan İsa Kaptan ve ekledi: "Kaptanın..."

II. BÖLÜM

İspanya-Palos / 31 Temmuz 1492

Kalender, arabacıya teşekkür edip manastırı çevreleyen harabe duvarın önünde indiğinde öğlen vakitleriydi. Dört bir yandan yükselen şakrak kuşlarının şirin seslerine kulak kesilerek çıkardığı mendile birkaç damla gül yağı ve mum esansı dökerek yolculuk boyunca terden ve tozdan katmanlaşmış kiri olabildiğince bedeninden arındırdı. İyice paklandıktan sonra koca heybesini sırtlayıp aralık duran bahçe kapısını ittirince karşısında yeşilin türlü tonlarındaki ağaçlar tarafından kuşatılmış taş meydanı ve onların gerisinde yükselen manastır binasıyla çan kulesini gördü.

Küçük bahçede, köklerin dibini eşeleyen bahçıvan dışında kimseler yoktu. Ağaçlardan yayılan taze kokuları solurken manastırın kilit taşlarına melek, üzengi yüzeylerinde ise şeytan tasvirleri dövülmüş beşik kemerlerini seyretti. Akabinde kemerlerin üstünde sıralanmış yarım daire şeklindeki tozlu pencereleri inceledi ve tüm bu parçalardan ruhuna aks eden müphemiyetle sersemleyerek bahçıvanın yanına yürüdü. Üstüne dar gelen bozarmış giysilerin içinde homurdanarak işini yapan ihtiyar, Kalender'in varlığını sezince gerisine dönüp tepeden tırnağa süzdü onu.

Kalender duru bir İspanyolca ile: "Selamlar" dedi.

Ablak yüzlü ihtiyar, ellerine bulaşık kara toprağı silkelerken yarım ağızla: "Merhaba, kimsin?" diye sordu.

"Bay Kolomb için geldim."

Bahçıvan, kirli bir bezle boynunu sildi: "Ne yapacaksın Bay Kolomb'u?"

Kalender, Kolomb'un mektubunu bahçıvana uzattı. İhtiyar, kırçıllı kaşlarını kaldırarak betiği evirip çevirdikten sonra: "Okumam yok ki. İsmin ne? Nereden geliyorsun?" diye sordu.

"İsmim Kalender'dir. Kolomb hazretlerinin davetine icabet ederek Konstantiniyye'den geldim."

Bahçıvan, yamuk yumuk dişlerini göstererek kıkırdadı: "Kolomb hazretleriymiş!" deyip gerisine doğru döndü: "Stefannn! Hey Stefan!"

Kemerlerin gerisindeki küçük kapıdan yeni yetme bir oğlan kafasını uzatıp: "Ne var?" dedi. "Gel, gel!" dedi bahçıvan, parmaklarını havada oynatarak.

Uzun, kıvırcık saçları ortadan ayrık, yüzü morumsu sivilce dolu Stefan, boynundaki büyük haç kolyesini sallayarak onların yanına koşturdu. O, yabanıl bakışlarını Kalender'in kıyafetlerinde gezdirirken, ihtiyar bahçıvan: "Bu genç, Konstantiniyye'den gelmiş. Orası hangi cehennemse... Onu Kolomb'un yanına çıkarsana." dedi.

Stefan önde, Kalender arkada usul adımlarla manastır binasına girdiler. Buram buram rutubet kokan loş nefften geçerlerken Kalender iç duvarlardaki İsa, Meryem ve Aziz fresklerine dikkat kesildi. İstinsah salonuna yığılmış boya ve zamk küplerinin arasından süzülüp kütüphaneye doğru uzanan basamakları da katettikten sonra siyah bir kapının önünde durdular. Stefan burnunu çekip: "Burada bekle!" dedi ve kapıyı iki kez vurup içeri girdi.

Kalender, kapı önünde beklerken karnının guruldayıp bağırsaklarının hareketlendiğini hissetti. Kısa bir bekleyişin ardından Stefan kapıyı aralayıp: "Gel." dedi.

Kalender heyecanını düğümleyip yarı aydınlık, geniş odaya girdiğinde gördüğü ilk şey, karşı duvara raptedilmiş iki devasa haçın arasına gerili dünya haritası ve onun üstüne akseden

bir gölge oldu. Sağlı sollu dizilmiş kitap raflarının arasından yürüyüp haritaya ilerlediği esnada gölge uzanıp pencerenin kepengini kaldırdı ve içerisi bir lahzada aydınlandı.

Kalender güneş tozlarıyla kamaşan gözlerini kapayıp açtığında karşısında uzun boylu, sağlam yapılı, dalgalı kır saçları olan bir adam buldu. Adam, elindeki çubuğu dizine vurup kafasıyla selam verince Kalender, onun heybetine ve dahi üstündeki gösterişli kıyafetin cazibesine kapılmış halde selamına mukabele etti.

Adam, tek söz etmeden ciddiyetle pencerenin önündeki iskemleleri gösterdi, biçimli parmaklarıyla. Kalender, katılaşan sessizliğin tesiriyle bedeninin karıncalandığını sezinleyerek iskemleye çöküp dizlerini birleştirdi.

Adam da çubuğunu biteviye bacağına vurarak onun karşındaki iskemleye oturdu ve nihayet: "Hoş geldin." dedi.

"Hoş bulduk." dedi Kalender.

"İsmini lütfet?"

"İsmim, Yunus Kalender'dir."

"Younis... *Nomen est omen.** İyi vakitte geldin. Yolculuğun nasıl geçti?"

"Konstantiniyye'den doğruca Korsika'ya giden bir tüccarın gemisi sayesinde süratli geldim. Korsika'dan da buraya... Kolay bir yolculuk oldu diyemem lakin biz denizciler için her sefer bir tecrübedir. Yol boyunca çok merak ettiğim Akdeniz'i doyasıya seyretme imkânı buldum..."

Adam, bu sözlerden hoşnut olduğunu gösteren bir edayla gülümsedi ve pencere pervazında duran çanağı alıp ona uzattı: "Lezzetli çörekler... Ye lütfen."

Kalender, tereddütle bir çöreği kapıp ısırırken karşısındakinin onu derinlemesine incelediğini fark etti.

"Baban, Kaptan İsa nasıl?"

---

* İsim bir işarettir.

Kalender: "Gayet iyi... Size selamlarını ve saygılarını iletmemi istedi." deyip heybesinden babasının teşekkür mektubu ile birlikte hediye mahiyetinde gönderdiği sedef kakmalı kalemdanı çıkarıp uzattı.

Adam, sol elini göğsüne götürdü. "Tanrı, her daim onunla olsun." diyerek mektubu ve kalemdanı aldı. Kalemdanın ince nakışlarını epey inceledikten sonra: "Pek narin bir hediye. Teşekkür ederim." dedi ve hâlâ kapıda dikilen Stefan'a bakıp: "Sen gidebilirsin evlat." dedi.

Stefan çekilince adam esneyip bacak bacak üstüne attı: "Eeeveet... İsmim Kristof Kolomb'dur. Hakkında neler biliyorsun?"

Kalender, iyice rahatladı. Damağına yayılan tarçının keskin çeşniyle mest halde: "Babamdan sizi çok dinledim. İlme, haritalara, denizlere ve tabii keşfetmeye olan tutkunuz bir yana bilgeliğinizden ve cesaretinizden uzun uzun bahsetti."

Kolomb, çubuğunu ellerinin arasında büktü: "Kaptan İsa... Onunla daha fazla zaman geçirmeyi ne çok isterdim... Konstantinapol'de bulunduğum vakitlerde bana yardımcı olmak için didinip durdu. Çoğu denizcinin deli saçması olarak gördüğü fikirlerime karşı büyük bir merak ve hürmet gösterip katkılar sunmak istedi. Hayallerime inanan nadir insanlardan biridir baban."

"Evet... Fakat tüm çabalarınıza rağmen saraydan istediğinizi alamamışsınız."

"Ne yazık ki... Ancak baş vezir ile görüşebilmiştim. O da cahil, ufku dar bir yöneticiydi. Kıt aklı, kuramımı ve tasarılarımı kavrayamamıştı. Birçokları gibi... Beni hayalperest ve hatta sapkın bir denizci sanmıştı. İlkinde haksız sayılmaz çünkü sahiden tam bir hayalperestim. Ama dünyayı hayallerinin peşinden gidenler değiştirirler zaten. Yanılıyor muyum?"

"Şüphesiz öyle... Vezirden doğuda yeni adalar keşfetmek için gemi, adam ve para desteği istemişsiniz."

Kolomb'un zeytin yeşili gözlerine, mazide çok ıztıraplar çekenlere özgü efkârlı bir gülümseme kondu. Boynundaki yara izini kaşıyıp: "Yalnızca sizin devletinizden değil ki... Pek çok kraldan, prensten, dükten, konttan veyahut varsıl tüccardan bunları istedim. Fakat hiçbiri, sonunu kestiremedikleri bir maceraya atılmak istemediler. Ta ki, Kutsal Kraliçe Isabel'e kadar... Tanrı sonsuz kudretiyle onu her daim korusun. Cenova'da '*Geç olması, hiç olmamasından iyidir.*' derler. Önümüzdeki günlerde çok zamanımız olacak. Şu ana ulaşıncaya kadar yaşadığım badireleri etraflıca anlatırım." deyip pencereyi açtı. İçeri, saksağan tıkırtıları ve çiçek kokuları doldu.

"Böyle işte. *Passiamo ai nostri affari.*" dedi Kolomb omuzlarını kaldırarak.

Kolomb'un İtalyanca cümlesine "Haklısınız biz işimize bakalım..." diyerek karşılık verdi Kalender.

Kolomb, ona manidar bir bakış atıp devam etti: "Şunu söylemeliyim ki genç dostum eğer birkaç gün gecikseydin tarihe geçeceğine inandığım ve inandırdığım bu yolculuğa katılamayacaktın. Çünkü 3 Ağustos Cuma sabahı, bu şehirden yelken açacağız... Neyse ki buradasın. Kaptan İsa, mektubunda senin meziyetlerini sıralarken cömert davranmamıştır umarım. Tarif ettiği gibiysen epey işime yarayacaksın. Doğrusu seni sınayacak ne halim ne de vaktim var. Babanın sözlerine güveniyorum."

"Şüpheniz olmasın. Size faydalı olmak için elimden gelenin en iyisini yapacağım."

"Kastilyacan* kusursuza yakın. Benim anadilim olan Cenevizceyi** de biliyorsun ha?"

"Evet. Babam, on yaşımdan beri bu iki denizci lisanını hakkıyla konuşabilmem için çok gayret gösterdi. Öncelikle Latinceyi kavradım tabii."

---

* İspanyolcanın o dönem kullanılan yaygın adı.

** Liguryaca.

"Güzel çok güzel. Arap dilini de konuşabiliyorsun değil mi?"

"Evet. Sanırım siz de konuşabiliyorsunuz..."

"Müslümanların yazdıkları kitapları iyice kavramak için hiç haz etmesem de öğrendim."

Kalender, Kolomb'un bu ibaresi karşısında onunla arasındaki ilk sınırı fark etti ve yakıcı bir sarmala girmek üzere olduğunu sezdi.

Kolomb, onun neşesinin kaçtığını fark etmişçesine boynunu kaşıyıp devam etti: "Seninle diğerlerinin yanında hususi bir şey konuşacaksam duruma göre Cenevizce ya da Arap dilini tercih ederim." dedi.

"Nasıl uygun görürseniz..."

"Kaç yaşındaydın?"

"Yirmi üç."

"Yirmi üç. Üç yüz altmış beşle çarparsak kabaca sekiz bin üç yüz doksan beş gündür dünyadasın demektir. Hımm... Bugüne kadar kaç kez deniz seferine katıldın?"

Kalender, doğru söylemenin kendisini küçülteceğini düşünüp: "Dört, beş sefer." dedi.

Kolomb, tek kaşını kaldırdı: "Akdeniz mi?"

"Hayır Karadeniz. Daha ziyade Kırım limanlarına mal götüren ticaret gemileriyle..."

Kolomb düşünceli görünüyordu. Tek hamlede yerinden sıçrayıp çubuğunu bacağına vurarak odada volta atmaya başlarken: "İyi bir Müslüman mısın?" diye sordu.

"Babam kadar değil..." dedi Kalender.

Kolomb gülümsedi: "İçki içer misin?"

"İçerdim fakat tövbe kıldım. Bir daha içmeyeceğime dair babama yeminim var."

"Yemin edecek kadar çok içiyordun yani öyle mi?"

"Evet."

"Niçin peki? Bir Müslümanın çok içmesi istisnai bir durumdur. Yoksa şu Hurufi denenlere mi katılmıştın?"

"Uzun bir mesele. Hurufi değilim. Kaldı ki onların da hepsi içkiye iltifat göstermezler. Anlatıp kıymetli zamanınızdan çalmak istemem."

"Nasıl istersen... Senden dinini terk edip benim inancıma girmeni istesem ne derdin?"

Kalender beklemediği soru karşısında irkildi. Başını önüne eğip bir müddet düşündükten sonra: "Kabul etmezdim." dedi, sesini yükselterek.

Kolomb, dudaklarını büzüp ellerini arkasında bağlayarak haritanın karşısında durdu. Kalender'in rengi kaçan yüzüne bakmadan: "Peki düzenli olarak ibadet eder misin?" dedi.

"Namaz kılmayı mı kastediyorsunuz?"

"Evet. Namaz, perhiz, dua her neyse..."

"Düzenli olarak namaz kılmam ama bizim için kutsal olan Ramazan ayında oruçlarımı eksiksiz tutarım. Her gün de dua ederim."

Kolomb "Hımmm..." deyip konuşmasına başka bir devini ile devam etti: "Bir teklifim olacak... Dinini değiştirmen için seni zorlayacağımı düşünme. Tanrı seni bağışlasın. Zamanla Yüce İsa'nın sonsuz merhametini duyumsayıp onun kutlu yoluna gireceğine eminim. Fakat asıl olan şimdidir. *Hic et nunc.** Benim gösterdiğim hoşgörüyü, diğerlerinin göstereceğini sanma. Çünkü İspanyolların topraklarının tamamını Müslümanlardan kurtarmalarının üstünden çok az bir zaman geçti. Bu kutsal fethin öncesinde ve sonrasında büyük acılar yaşandı. Bugün bile sular durulmuş değil. Kısacası İsa'nın evlatları nezdinde bir Müslümanın, Katolik Kralların mukaddes seferinde bulunması şöyle dursun, şu an bu manastırın çatısı altında olması dahi kabul edilir şey değil. Büyük yolculuğumuz

* Burada ve şimdi.

esnasında senin kafir, barbar, uğursuz gibi sıfatlarla yaftalanmanı istemem. Müslüman kimliğini açık edersen ağzınla kuş tutsan dahi diğerlerinin arasına karışamazsın. Ayrıca üstünde oluşacak baskı, seni yeteneklerini göstermekten alıkoyup her şeye büsbütün yabancılaşmana neden olur ki bu da benim hiç ama hiç işime gelmez."

"O halde teklifiniz nedir?" diye sordu Kalender.

"Bugünden itibaren senden gerçek bir Katolik gibi davranmanı istemek zorundayım. Her kim dinini, inancını sorgu ederse ona İsa'nın yolunda yürüdüğünü söylemelisin. Aksi takdirde seni koruyup kollayamam."

Kalender, yüzünü pencereden ağan esinti zerrelerine tutarak bahçedeki ihtiyar bahçıvana baktı. Ağaçların dibini eşelemeyi bırakmış şimdi çiçek tarhlarını tanzim ediyordu.

Kolomb, sessizliğinin haddinden fazla uzadığını düşünmüş olmalı ki: "Cevabını bekliyorum dostum. Zamanımız kısıtlı. Büyük yolculuğa üç gün var..." dedi.

"Ne diyeceğimi kestiremiyorum. Açıkçası bir Hıristiyan gibi davranırsam dinimden çıkmaktan korkarım. Hem babam böylesi bir riyakârlığa başvurmamı kati surette tasvip etmezdi. İstanbul'dan ayrılmadan önce inancıma dört elle sarılmam hususunda beni defalarca ikaz etti. Ama tüm bunlarla rağmen size hak veriyorum. Yani diğerleri tarafından dışlanmak beni ziyadesiyle üzer. Babam bu kısmı hesap edemedi sanırım. Ya da Kastilya'daki tevettürden tam olarak haberdar olmadığı için kestiremedi diyeyim."

Kolomb biçimli kaşlarını çatarak iskemlesine çöktü. Yeniden bacak bacak üstüne atıp: "Peki, yarına kadar düşün bakalım. Kararın ne olursa olsun saygı duyacağımı bilmeni isterim. Her halükârda büyük yolculukta yanımda olacaksın." dedi.

Kalender biraz ferahladı: "Size bir sual sorabilir miyim?"

"Dinliyorum."

"Benim yerimde olsaydınız nasıl bir karar verirdiniz?"

"Zekice... Senin yerinde olsaydım bu kutsal seferde bulunmak, ismimi tarihe geçirmek ve gerçek bir kâşif olabilmek adına Katolik gibi davranmaktan gocunmazdım. Şu an krallıkta, Granada'da kaç yüz aile var ki, bu topraklarda kalmak, karşı kıyıya sürülmemek uğruna Müslümanlıklarını gizleyerek yaşıyorlar..."

"İşitmiştim. Tuhaf bir durum..."

"Fantastico! Şimdi biraz daha çörek ye. Sana mihmandarlık yapması için aşağıdan birini bulayım. Birlikte meydana gidin. Çarşıdan bizimkilere benzer kıyafetler satın alın ve hemen giy. Alışveriş bitince de kalacağın hana gidersiniz. Orada karnını doyurursun. Yol yorgunluğunu da attıktan sonra iyice düşünme fırsatın olur. Yarın bu saatlerde tekrar buraya gelirsin."

"Peki, dediğiniz gibi yaparım. Kıymetli vaktinizi paylaştığınız için de teşekkür ederim."

"Seni tanımak güzel. İçimdeki fısıltı, iyi dost olacağımızı söylüyor. Paran var mı?"

"Ben de çok bahtiyar oldum. Param var efendim. Ancak merakımı mazur görün. Babama yazdığınız mektupta seferin Kanarya Adaları'nın güneyine olacağını belirtmiştiniz. Fakat şimdi söylediklerinizden anlıyorum ki..."

Kolomb, ışıldayan gözlerini kırpıştırarak araya girdi. "Kartallar sinek avlamakla uğraşmazlar. Doğru anlamışsın. Mektupta ancak o kadarını yazabilmiştim. Çünkü seferin yönünün gizli tutulması icap ediyor. Fakat gerçek şu ki, hedefimiz olabildiğince batıya gidip Doğu Hint Adaları'na ulaşmak olacaktır. Dünyanın yuvarlaklığı nispetinde tabii..."

"Bu, yıllardır hayalini kurduğunuz seferin ta kendisi yani..."

"Şüphesiz... Babana mektup yazıp yanıma sağ salim ulaştığını ve her şeyin yolunda olduğunu söyle. Selamlarımı ilet. Ancak kesinlikle seferin hedefinden bahsetme. Zira bu hayli hassas bir konu. Mektup, neticede Konstantiyye'ye gidecek..."

"Merak etmeyin, anlıyorum."

Kolomb "Güzel" dedi ve çizmesinin burnu ile bacağını kaşıyıp hızlı adımlarla odadan çıktı.

Kalender, günlerdir süren yolculuklar nedeniyle yorgun düşen bedeninin şimdi afyon tiryakilerininki gibi uyuşmaya başladığını, zihin kancalarında sallanan düşüncelerin ise ılgıt ılgıt silikleştiğini hissediyordu. Gözlerini duvardaki haçlarda dolaştırırken kelime-i şehadet getirdi üç defa. Üstüne inen huzursuzluğu dağıtmak maksadıyla ayağa kalkıp haritanın önüne gitti. Parmağını, Doğu ile Batı'yı hem ayırıp hem de birleştiren yere, İstanbul'un üstüne koydu. O an parmak ucundaki kılcal çizgilere tatlı bir sızı dolup oradan kalbinin derinliklerine doğru aktı. Gözleri buğulandı. Yurdundan çok uzakta olduğunu ve geride bıraktığı her şeyi ne kadar özlediğini fark etti. Bu vaziyette bekleyip o sızının bir mızrağa dönüşerek daha derinlere, üstünü avuç avuç toprakla örttüğü yarasına ineceğinden korktuğu esnada kapı açıldı.

Kolomb'un yanında Stefan vardı. Kolomb, Kalender'e göz kırpıp kırık dökük bir Arapça ile: "Bundan başkasını bulamadım, idare et." deyip gülümsedikten sonra İspanyolcaya dönüp: "Sana manastırın bel kemiği sayılan Stefan eşlik edecek. Yarın görüşmek dileğiyle..." dedi.

Kalender ile Stefan, bir saati aşkın yürüyüşün ardından Mujedar üslubunda yapılmış Fontanilla Çeşmesi'ne vardılar. Dört cüce kemerli, sarımtırak tuğlalardan müteşekkil çeşmenin uzun oluklarında üç ala katır su içiyor, iki şişman kadın da sağ taraftaki fıçıların üstüne oturmuş, geç olgunlaşan enginarları ayıklarlarken sohbet ediyorlardı.

Stefan, katırlara ürkerek baka baka çeşmeden bir avuç su içip istavroz çıkardıktan sonra yürümeye devam ettiler.

Meydana girdiklerinde her yandan üstlerine kekeleyen çan seslerinden; meyve, sebze, süt, manchego peyniri, ceviz, bal, zeytin, hardal, tütsü, balık, kirpi, yağ, turron, tavuk, sucuk, bodigo, yumurta, kemik, kan, tohum, şarap satıcılarının bağrışlarından, demircilerin örs seslerinden, alışveriş yapanların mırıltılarından, haşarı çocukların dövdüğü kedilerin miyavlamalarından, dilencilerin yürek paralayan yakarışlarından, büyü bozucu kör kadınların tıslamalarından, omuzunda testi ile dans eden delinin sayıklamalarından, öfkeli askerlerin homurdanmalarından karılmış devasa bir gürültü yumağının içinde kaldılar.

Yampiri ağaçların gölgesinde kurulmuş sirkeli ocaklarda çevrilen domuz, öküz, koyun, kunduz ve keçi kellelerinden yükselen ekşi kokular; geride irili ufaklı taş binaların pencerelerindeki paslı mazgallarda sallanan çamaşırlardan yayılan sabun rayihalarına çarpıyordu.

Kalender; gözlerine, kulaklarına ve burnuna dolan renkli cereyanlardan memnun halde etrafını meraklı bir çocuğun saflığıyla izlerken sol taraflarında kalan kiliseye odaklandı.

O yana doğru seğirtip kilisenin dış duvarındaki bezemelere dalmıştı ki Stefan: "Niye durdun? Burada böyle saatlerce dikilecek miyiz?" dedi.

Kalender, yol boyunca ağzından tek kelime çıkmayan nemrut mihmandarına bakıp: "Güzel bir kilise. Hele ki çan kulesi pek azametli..." diyebildi mahcubiyetle.

Stefan burnundaki patlamak üzere olan sivilcesini kaşıyıp: "Bu San Jorge Kilisesi'dir. Bir zamanlar kafirlerin elindeymiş. Onlar buradan kaçarlarken sonradan eski haline, yani kiliseye döndürülemesin diye bir kısmını yakmışlar. Ama gördüğün üzere pek işe yaramamış!" deyince Kalender konuştuğuna pişman oldu.

Stefan, karşıdan gelen bakır rengi harmanilere sarınmış kadınlara göz ucuyla bakıp: "Hadi bir an önce ne alacaksan gidip alalım. Manastıra dönmem lazım. Çok işim var." dedi.

Yürümeye devam ettiler. Kalender, az ilerideki virane evin avlusuna konmuş kerevette oturan tuhaf elbiseli bir ihtiyar gördü. Adam, önünde biriken kadınların ve erkeklerin suratlarına sırayla tükürüyor peşinden de dualar okuyarak onlardan para alıyordu.

Onun beş adım gerisinde, ağaç dibine bağdaş kurmuş bir deri bir kemik, buruşuk ağızlı başka bir adam ise çamurdan yaptığı muhtelif kuş heykelciklerini etrafında toplanan insanlara öptürüp ilahiye benzer şeyler mırıldanıyordu. Kalender, birbirine çok benzeyen ve kardeş olduklarını tahmin ettiği bu iki adamın ne yaptıklarını öğrenme isteğiyle dolup taşsa da Stefan'a sormak istemedi. Stefan, kapısının üstünde türlü renkten gömleklerin ve fistanların asılı olduğu bir dükkânın önünde durup: "Bana paranı göster." dedi.

Kalender, boynuna astığı kadife keseden biraz maravedi çıkarıp Stefan'a gösterdi.

Stefan: "Üüü. İyi iyi, bu para işimizi görür." dedi.

İçinde balaca farelerin cirit attığı küçük dükkâna girdiklerinde Stefan, yüz hatları keskin satıcıya duvara çivilenmiş iki parça kıyafeti gösterdi. Kalender, satıcının indirdiği dik yakalarında minik çiçek örgeleri olan, geniş kollu ve dar yenli beyaz gömleği üstüne geçirdi. Altına da siyah renkte, bacaklarını saran bir pantolon giydi.

Stefan, parmağını çenesine koyup onu süzdü: "Fena değil, fena değil." dedi, ağzını burarak.

"Gömlek iyi de şalvar çok dar ama." dedi Kalender.

"Senin yurdunda nasıl giyilir bilmem. Ama buradaki erkekler böyle giyerler!" dedi Stefan.

Satıcıya parasını verip çıktıklarında Stefan iki yandaki dükkânı gösterip: "Gel. Şuradan da çizme alalım." dedi.

Ağır deri kokan dükkâna girerlerken Kalender: "Selâmünaleyküm." dedi ve cümle ağzından çıkar çıkmaz baltayı taşa vurduğunu anlayarak kulaklarına kadar kızardı.

Enli tezgâhında, deri tabakası perdahlamakla meşgul adam, kafasını kaldırıp kem nazarlarla Kalender'i inceledi ve işini bırakıp ona yaklaştı: "Müslüman mısın?" diye sordu.

Kalender, gözlerini yere dikip: "Evet." deyince adam, bir çırpıda onu kolundan yakaladı.

Stefan, endişeyle araya girse de adam Kalender'i kapıya doğru ittirip: "Kafirler, buraya giremezler. Defolun. Defolun!" diye bağırdı.

İkili, dilencilere çarpa çarpa koşar adım uzaklaştılar. Sırtlarını nefes nefese kilise duvarına yasladıklarında utançla Stefan'a bakan Kalender, onun çehresinde bir hoşnutluk ifadesi yakaladı.

Stefan derhal ciddileşip: "Ne dedin adama!" diye sordu, sesini yükselterek.

"Müslüman selamı verdim yanlışlıkla."

"Ahmak mısın sen eh! Adam, zabitlere çığırsaydı, işin sonu engizisyona kadar varabilirdi!"

"Ağzımdan kaçtı. Yanımda sen varsın ve ben Kolomb hazretlerinin misafiriyim! Ayrıca cebimde çifte mühürlü izin belgem var."

"Ağzından kaçmış, misafirmiş, belgesi varmış! Yanında olmam neyi değiştirir. İkimizin de başını yakacaktın. Şu düştüğümüz hale bak..."

Onun abartılı ve işgüzarca bulduğu tepkisine rağmen: "Özür dilerim. Daha dikkatli olurum bundan böyle." demekle yetindi Kalender.

Stefan: "Yürü!" deyip hareketlenirken kısık sesle: "Köpekle yatan, pireyle kalkar, diye boşuna dememişler." dedi.

Sonunda Kalender'in sabır taşı çatladı. Bir anda durdu. Kaşlarını çattı ve kafasını, Stefan'ın kafasına yaklaştırıp: "O köpek, ben miyim!" diye kükreyince Stefan neye uğradığını şaşırdı. Pısıp birkaç adım gerilerken: "Hayır hayır, yanlış anladın. Lafın gelişi..." diyebildi.

Kalender bir anlığına kendini beğenmiş ergen mihmandarını pataklama isteğiyle yanıp tutuşsa da onun ödlekliğini görüp: "Tövbe estağfirullah elimde kalacak şu istavroz fidesi." diyerek sakinleşmeye çalıştı ve: "Başka çizme alacak yer yok mu?" diye sordu sertçe.

Stefan, sesini yumuşatıp: "Var var, biraz geride. Ama rica ederim, birisi daha sana 'Müslüman mısın?' diye sorarsa, 'Değilim.' de. Daha geçen ay beş Müslüman yakıldı şu meydanda..." dedi Stefan ve ekledi: "Emin ol, Kolomb'un misafiri olmanın onların nezdinde bir önemi yoktur."

Kalender, kafasını sallamakla iktifa etti. Stefan'ın sözlerini düşününce yol boyunca birkaç defa yaşadığı dışlanmışlık hissini bu kez daha derinden hissetti. Akıl budakları, dikenli fikirlerle dallanırken afur tafur yürüyen Stefan'ı takip etti.

İki yol arkadaşı, avlusundaki kocayemiş ağacın gövdesine çakılı lehvada "*La Posada de las Flores Argelia*" yazan taş hana girdiklerinde güneş, semayı kızıl huzmelere boyayarak gayba çekilmek üzereydi.

Stefan, sac tezgâhın üstünde pasaklı önlüğüyle et soteleyen esmer kadını selamlayıp: "Gününüz güzel geçsin sinyora. Misafirimiz için rahat bir yatak ve yemek istiyoruz." dedi.

Kadın, karşısındakilere lakayıt bir bakış attı: "Kaç gün için?"

Kalender: "Üç." dedi.

Kadın, yağlı, kanlı ellerini üstüne sildi: "Yüz elli." deyip avcunu açınca Kalender kesesinden parayı çıkarıp ona uzattı.

Stefan, kadının satır kesiğiyle dolu uzun parmaklarından gözlerini ayırıp: "Ben gidiyorum. Yarın kendin gelirsin manastıra ha? Yolu öğrenmişsindir." dedi.

Kalender: "Tasalanma, öğrendim yolu!" deyince, Stefan: "Tanrı beni affetsin." deyip kapıya yöneldi.

Hancı kadın, Stefan'ın ardından burnundan soluyarak bakan Kalender'e göz kırpıp: "Geç otur. Yemeğini getireyim." dedi.

Kalender, önce sol taraftaki oturaklara ardından da tavandan sallanan kancalara asılı beyaz domuzlara baktı korkuyla. "Yemekte ne var acaba?"

Kadın ellerini kum saati bükümünü andıran beline koyup: "Et ve balık." dedi.

"Yalnızca domuz mu var?" dedi, Kalender kafasını kaşırken.

Kadın onun endişeyle ciltlenen göz kürelerine odaklandı: "Domuz yemiyor musun yoksa?"

"Biraz hastayım. Midem kötü. Sığır veya kuzu yok mu?"

Kadın, lekeli yüzüne iğreti bir sırıtış yerleştirip: "Domuz midene dokunuyorsa, sığır ve kuzu da dokunur." deyip ekledi: "İyisi mi sana tavuk pişireyim."

Kalender gevşedi. Ellerini birbirine sürüp: "Güzel, öyleyse iyi kızarmış tavuk..." deyip pencere kenarındaki cüce oturaklara seğirtti. Yerine kurulur kurulmaz duvardaki tablolara daldı.

İlk tablo, Endülüs'ün kurtuluşunu tasvir ediyordu. Muzaffer şövalyelerin ihtişamlı atlarının ayaklarının altında kalan sarıklı, uzun sakallı Moro askerleri kara kana bulanmışlardı. Zırhlarının gövdelerinde sırmalı haç kabartması olan yakışıklı şövalyeler, ışıltılı kılıçlarını göğe kaldırmışlar ve altın bulutların üstünde gözyaşı dökerek onları izleyen Meryem'i selamlıyorlardı.

Sayısız teferruatın hâkim olduğu ikinci tablonun odağında ise siyahlar giyinmiş bir kadın ve onun kucağında üryan bir bebek vardı. Gösterişli kıyafetli, elinde taç tutan yaşlı bir adam, bebeğin önünde diz çökmüş vaziyette onun ayağını öpüyordu. Resmin ikinci katmanında gizemli suretleriyle başka insanlar da vardı. Bunlardan biri cüzzamlı bir keşişe benziyordu, diğeri ise sarıklı bir Moro idi. Kalender kadının Meryem, bebeğin İsa, diz çökenin ise azizlerden biri olduğuna kanaat getirdi.

Ambarlarını, babasıyla birlikte gezdiği Galata ve Haliç'e demirleyen Venedik, Ceneviz kalyonlarında, İstanbul'daki kiliselerde, dostu Daver'in evinde, yolda ve dahi manastırda bu tür resimlerin benzerlerini pekâlâ görmüştü. Fakat şimdi

karşısındakiler bambaşkaydı. Her an duvardan çıkıp kanlı canlı hale dönüşeceklermiş gibi...

Kalender bu tablolardan ve dahi bugün duyup gördüklerinden anlıyordu ki, Katoliklerin katında Endülüs'ün Müslüman Morolar'dan geri alınması, tahmin ettiğinden çok daha ehemmiyetli bir hadiseydi. Granada'nın düşüşü, bir nevi Konstantiniyye'nin intikamı; Hıristiyan âleminin can suyu bulmasıydı.

Kolomb'un cümleleri ve meydanda yaşadıkları, tablolardan sızan esrarla birleşince alnında bir girdap açıldığını hissetti. Zihnini durultmak ümidiyle argın gözlerini duvardan ayırıp köşedeki İtalyanca konuşan kumral adamlara dikti. Barselona'ya gönderilecek bal küplerinden, liman geçişlerinden ve birtakım senetlerden söz ediyorlardı.

Babasını taklit ederek, kısık sesle: "Kulak ver Kalenderim. Dikkat kesil hele, '*cubetti di miele*' diyorlar. Besbelli bal tüccarı bu herifler. Aman vurguları kaçırma. E harfini nasıl da uzattı işittin mi? Ceneviz aksanı bu. Geçen gün öğrettim gibi..." diyerek gülümsedi.

Peşinden babasının yıllar yılı tekrarladığı sözler yankılandı kulaklarında: "Lisan bilmek, damarlarında dolaşan kan kadar mühimdir. Şayet gavurların dilini hakkıyla tekellüm etmeyi öğrenmezsen ve günün birinde kader rüzgârı seni onların yurduna savurursa orada hayvandan farksız olursun." Babasının aydınlık sureti, göz tabakasında yanıp söndü.

Açık pencereye döndü. İkindi serinliğiyle hışırdayan gür ağaçları izlerken Kolomb'un cümlelerine, bacaklarını saran alelacayip pantolona ve tavandan sallanan ölü domuzların kokusuna rağmen kendini özgür ve dahi mutlu hissetti. Kocayemişlerin üstüne tünen lavanta rengi, yuvarlak gövdeli kuşun cinsini anlamak için dışarı boynunu uzatmıştı ki, hancı kadının varlığını sezip geri döndü.

Kadın, küçük masanın üzerine kızarmış tavuk, soğan, nar ve kara ekmek koyup: "Şarap ister misin?" diye sordu.

Kalender, düşündüğünün tam tersini söyleyip: "Hay hay." dedi.

Kadın, şivekâr bir edayla ince bileğini büküp ahşap bardağa şarap doldurdu. "Güvercin kanı deriz buna." deyip gitti. Kalender, titreyen parmakları ile bardağı kavrayıp şarabı kokladı. Karnına ateş yumağı düştü sanki. Bardağı tam dudaklarına götürecekken durup gözlerini yumdu. Bir an etrafına bakındıktan sonra kolunu pencereden çıkarıp şarabı dışarıya döktü.

Terlemişti. Kış uykusundan uyanan güdülerini, güçlükle irade kafesine tıktı. Hırlayan şakaklarını ovdu ve derin bir nefes alıp çıtır çıtır kızarmış tavuk buduna baktı. Açlıktan midesi gurulduyordu. "Bismillah." diyerek budun omunu ısırdı. Soğan ve narla ağzındaki lokmayı çeşnilendirip ekmekten iri bir lokma kopardı. İspinozların alçak uçuşlarını izleyerek kısa vadede önündekileri silip süpürdü. "Çok şükür." deyip ayağa kalktı.

Cenevizli tüccarları kafasıyla selamlayıp hâlâ et soteleyen kadının yanına seğirtti: "Yemek için teşekkürler, her şey pek lezizdi." dedi.

Kadın, işinden kafasını kaldırıp dudaklarını yaladı: "Böyle iltifat edenine zor rastlanır."

"İltifat değil hakikat. Şey, şu duvardaki tabloların ressamı kim acaba biliyor musunuz?"

Kadın oraya doğru bakıp: "Bartolomé Bermejo." deyip iç çekti ve ekledi. "Zalim kalpli bir yolcudan arta kalanlar işte..."

"Yani tabloların ressamı burada mı kaldı?"

"Hı hı... Ama keşke kalmasaydı. Neyse."

Kalender, kadının gözlerine inen hüsran perdesini kaldırmak istemedi. "Anladım. Kalacağım oda üst katta mı?" diye sordu.

Kadın, ellerini yine üstüne silip efkârlı gözleriyle: "Takip et." kabilinden bir işaret yaparak üst kata çıkan merdivenleri tırmanmaya koyuldu. Küçük ve şekilsiz kalçalarını bura bura yürüyüp kırmızı kapıyı açtı ve üç karyoladan müteşekkil

odayı sunup: "İşte... Talih yanında, bugünlerde pek yolcu yok. İstediğin yatakta yatabilirsin." dedi.

Kalender, heybesini sokağa nazır pencerenin önündeki yatağa koydu: "Teşekkür ederim." Kadın: "Şu sürahide de su var." deyip, göz kırptı: "Pek kibar birisin sen? Nerelisin?"

Kalender tereddüt etmeden: "Sardinya" dedi.

"Halinden denizci olduğun belli zaten. Manastırdakilerle iş tutuyorsun diye sormayacaktım ama yine de sorayım. Yalnız mı yatacaksın? Kadın ister misin?"

Kalender, göğüs kafesinin altındaki tıpırtıyı duydu. Akıl peteğine Garp seyahatnamelerindeki şehvani sahneler üşüştü. Sersem sepelek halde: "Yok istemem." deyiverdi.

Kadın tekrar göz kırpıp: "Fikrini değiştirirsen söylersin. Civardaki evlerde pek alımlı, sıhhatli kadınlar var." deyip çıktı.

Vücudunun her karışını heceleyen dürtülerinden kurtulmak istercesine olduğu yerde silkinip yatağa ıhtı. Buğulanan parmaklarını şiltenin yüzeyinde gezdirirken kulaklarına serin sesler çalındı. Et kokusu alan av tazısı gibi doğruldu. Pencere pervazına dirseklerini dayayıp dışarı bakınca taş sokağın kıvrımında kol kola girmiş iki gölgeyi gördü. Neftî kıyafetler içinde, kara saçlarına nesterenler takmış fahişeler, kışkırtıcı bir şarkı söyleye söyleye yürüyorlardı. Onlar, Santa Jorge'nin ardındaki Bakireler Kulesi'ne doğru uzanan sokağa sapıp gözden yitince pencereyi kapattı.

Koltuk altlarını kokladı ve soyunma gereği duymadan kendini yatağına bırakıp bitkin gözlerini tavandaki örümcek ağlarına dikti. Tepeden tırnağa yorgunluk ve uykusuzluk harcı ile sıvanmış olmasına rağmen uyuyası yoktu. Zira zihin kuyusu ağzına kadar dolmuştu.

Yarın Kolomb'a vereceği cevap, yeterince ağır bir imtihanken şimdi de türlü vehimler uluyarak, yavaşça kaburgalarını sarıyorlardı yine. Gördüğü her güzel kadın sureti, onu Ustinya'yı daha fazla düşünmeye sevk ediyordu.

Ellerini yuvarlayıp avurtlarına dayarken: "Şimdi o Sadreddin nam ihtiyar itin koynunda mışıl mışıl uyuyor mu? Yoksa kâbus içre kâbus görüp beni mi düşünüyor? Bekliyor muydu gidip onu kaçırmamı... Unutmak için yeniden doğmalıyım." diye söylenince bir nöbetle ruberu olduğunu sezdi. Hemen sadık dostu eftimun şurubundan birkaç yudum içti. "Ondan çok uzaklardayım artık." dedi. Bekledi. Aşk cinlerinin hücumunu durdurmak uğruna kalbine ördüğü hisarın ardında bekledi. Lakin aşk belasından kurtulmak için onunla arana uzun mesafeler koymanın tıpkı ateşe dökülen yağ misali, aşkı harladığını kavrıyordu. İnsiyaklarına zincir vurmanın da nasıl ağır neticeler doğurduğuna aşina olduğu için ani bir kararla ayağa fırlayıp odadan çıktı ve süratle basamakları indi.

Yeni gelen yolcular için mutfak tarafında yahni pişiren hancı kadının yanına varıp: "Bir kadın istiyorum." dedi, kendi sesini yadırgayarak.

Kadın kıkırdayıp: "O kibar duruşunun altında iflah olmaz bir azgın yattığını anlamıştım." dedi ve göz kırpıp: "Tamam birazdan halledeceğim. Sen odana çık, keyfine bak." diyerek onu kışkışladı.

Kalender, pencerenin önünde dikilip sokaktan geçen keçi sürüsünü izlerken muvazenesinin dağılmasına ramak kaldığının farkındaydı. Günah çamuruna yeniden batmaktan korksa da alnını kamçılayan mazinin akislerine ve damarlarında fokurdayan ham arzulara diş geçiremiyordu. Kendini teskin etmek babında diline Hayyam'dan bir dörtlük sürecekken kapı vuruldu. Kalbi hopladı. Yürüyüp kapıyı açtığında karşısında fildişi fistan içinde uzun boylu, esmer bir kadın buldu.

Teşne bakışlarla onun kıyısında kaz ayaklarının belirdiği şehla, bal rengi gözlerini, kavisli kaşlarını, kemikli burnunu, üstünde minik benlerin yandığı çıkık elmacık kemiklerini, dolgun dudaklarını, araya birkaç beyazın karıştığı kara dalgalı saçlarını, iri göğüslerini süzdü ve ince bileklerinden kavrayarak kadını içeri çekti.

Kapı gıcırtıyla kapanınca, kadın Kalender'in ellerinden çözülüp sırtını duvara yaslarken ağırbaşlılıkla gülümsedi.

"Adın ne?" diye sordu, Kalender.

"Malvina." dedi, şuh bir edayla.

Kalender, dizlerinin ihtilacını gizlemek için yatağına çöküp: "Anlamı nedir?" diye sordu.

"Güzel konuşmasını bilen demek."

Kalender, kaşlarını büktü çapkınca. Ayağa kalktı: "Güzel konuşmasını biliyor musun peki?"

"Jorge Manrique'nin şiirlerini ezberden okuyan yosmalardan değilim. Ama iyi bir âşığım, aklını başından alabilirim." dedi, kadın saçlarını savururken.

Kalender: "Al o zaman." deyince Malvina, uzanıp Kalender'in boynuna yakıcı bir öpücük kondurdu.

Kalender zeytin çiçeği kokusunu soluyunca mest oldu. Heyecanını dizginlemek için: "Nerelisin?" dedi.

Malvina, âşığını ellerinden tutup yatağa oturttu ve bir kedi gibi sokulurken: "Salamanca." dedi.

Parmaklarını onun geceye öykünen saçlarında dolaştırırken: "Bana aşk denen cehennemi unuttur." deyip penceredeki kızıl perdeyi çekti Kalender.

Kalender çatal boynuzlu, devasa bir domuzun üstünde, engin denizlerin ortasında.... Domuzun kemikli sırtı siyah ağaçlarla, karnı cılk yaralarla ve kuyruğu karlarla kaplı. Kafası, vücuduna göre gülünç ölçüde küçük. Dikkatli bakınca kenarlarından süt sızan gözleri, Malvina'nınkileri andırıyor. Dörtnala koşuyor hayvan. O esnada: "Seni unutmak için aynalara bakmıyorum." diye bağırıyor Kalender. Akabinde babasının sesini işitiyor. İsa Kaptan: "Yazıklar olsun!" diyor. Kalender o an domuzun sırtından inmek, ondan kurtulmak istiyor fakat

boşuna. Ne kadar uğraşsa da domuz, acı böğürtüler çıkararak azgın dalgalara gömülüyor. Suya battıkça hayvanın eti mum misali erirken Kalender'in ağzından köpüklü kanlar fışkırıyor ve boynunda haç şeklinde bir dövme peyda oluyor. Büsbütün kanlı sular altında kalmadan işittiği son şey dağ başından yükselen kurbağa sesleri...

Kalender, sıçrayarak uyandığında tan yeri henüz ağarmıştı. Elini boynuna atıp sancıyan âdemelmasının üstünü ovaladı. Kâbusun izini bulamayınca ferahladı. Kalkıp sürahiden biraz su içti ve ardından yüzünü ekşiterek yere tükürdü. Yatağına oturup zangırdayan bacaklarına, büzüşmüş ayak parmaklarına bakarak rüyanın teferruatlarını düşünmeye durdu. "Çoğu mefhumu az çok anladım lakin kurbağa seslerinin alameti ne?" diye söylendi.

Esnedi. İçeri tatlı bir serinlikle beraber sabah böceklerinin fısıltısı doldu. Mahmur gözleri, köşeye tullanmış nemli giysilerine takılınca dün akşam Malvina gittikten sonra büyük bir pişmanlığa kapılarak derhal aşağı kata inip arka bahçedeki fıçının içine girdiğini, tas üstüne tas su dökünüp tövbe üstüne tövbe kılarak gusül abdesti aldığını ve akabinde odasına dönüp ıslak halde sızdığını hatırladı.

Malvina'nın zeytin çiçeği kokusu odada asılıydı hâlâ. Yutkundu. Avuçlarını açıp: "Rabbim günahkârım. Yüzüm yok lakin sen büyüksün affet beni ne olur." deyip içinden birkaç dua okudu. Biraz daha su içti. Dün akşama nazaran hafiflemiş gibiydi. Ancak içindeki oyukta biriken sular hâlâ bulanıktı. Uykusu kaçtığı için tekrar uzanmadı. Vakit öldürmek için sırtını lekeli duvara yaslayıp İstanbul'dan ayrılırken babasının verdiği onlarca haritadan oluşan kâğıt demetini açtı ve incelemeye koyuldu. Tıknefes horozlar ötüp kiliselerden çan sesleri yükselene kadar haritalara bakarak Kolomb'a vereceği cevabı düşündü.

Ağustos böceklerinin şarkısı odaya dolarken ayaklandı. Beyaz, şövalye usulü gömleğini, siyah poturunu ve çizmelerini giyindi. İnce kızıl kuşağını beline doladı. Dağınık saçlarına ve

uzamış sakallarına lavanta esansı sürüp puslu aynanın karşısına geçti. Aynaya düşen yansımasından bir Türk, Müslüman olduğu anlaşılmıyor olsa da yeni görüntüsünden tuhaf bir mutluluk duydu.

Hancı kadın ıslık çalarak yerleri süpürüyordu. Kalender: "Günaydın." deyince kadın göz kırpıp "Günaydın çapkın denizci." diye karşılık verdi. Kalender, huşundan kazımaya çalıştığı günahının konuşulacağından çekinerek: "Çok açım. Güzel kokular geliyor. Ne pişiriyorsun?" diye sordu.

Kadın gerisine dönüp ocakta hamur kızartan yaşlı kadına: "Lola, empanadalar hazır mı?" diye bağırdı. Lola, hamurlara konan büvelek sineklerini kışkışlayıp: "Hazır hazır." dedi.

Hancı kadın: "Geç otur. Empanada, peynir ve kiraz suyu getireyim." dedi.

Kalender: "Empanada nasıl bir şey? İçinde ne var?"

"Hamur içinde soslu sığır eti... Anlaşılan miden hâlâ kötü..." dedi, kadın tek kaşını kaldırarak.

Kalender sevecen bir edayla "Domuz her daim midemi ağrıtır." deyip dünkü yerine oturdu.

Kalender, uzun bir yürüyüşün ardından manastırı eliyle koymuş gibi bulduğunda kendisiyle gurur duydu. Bahçeye girince uzak köşede salınan dört rahibeyi gördü. Tepeden tırnağa siyah kıyafetlere bürünmüş ergenlik çağındaki kızlara kaçamak bakışlar atarak yürüdü. Avlunun gerisindeki kütükte avurtları çökkün, oldukça sıhhatsiz görünen keçel bir adam oturmuş, kucağındaki deri yeleğin söküğünü dikiyordu. Kalender onun yanına seğirtip Stefan'ı sordu. Adam, Stefan'ın meşgul olduğunu söyleyince Kalender kısa bir kararsızlığın ardından üstüne çeki düzen verip kütüphanenin yolunu tuttu.

Kolomb, masasındaki kâğıtlara gömülmüştü. Mırıldanarak hararetle bir şeyler yazıyordu. Kalender, onun zarif yazısını okuyacak kadar masaya yaklaşınca Kolomb kafasını kaldırıp gülümsedi: "Ooo. Pek şık görünüyorsun." dedi.

Kalender iltifata mukabil reverans yapıp: "Günaydın. Sağ olun. Bugün nasılsınız?" diye sordu.

Kolomb, boynunu şıklatırken: "Yorgunum. Fakat epey iş kotardım. Bu iyi..." deyip ağzına teneke kutudan bir çörek attı ve hızlı hızlı çiğnedi. "Senin günün nasıl geçti dün? Yorgunluğunu atabildin mi?"

"Dün La Frontera'ya gittik, üstümdeki kıyafetleri aldım. İşimiz bitince de hana geçip dinlendim. Gayet zindeyim."

"Öyleyse düşünmek için hayli zamanın olmuştur. Değil mi?" dedi Kolomb muzırca.

Kalender, iskemleye buyur edilmeyişine içerledi: "Evet etraflıca düşündüm."

Kolomb, geriye yaslandı: "Nasıl bir karara vardın?"

Kalender, o an boynunda bir yangı hissetti. Baş parmağıyla kâbusunun izini kaşırken son kez muhasebe yaptı ve: "İsteğiniz üzere bir Katolik gibi davranacağım. Elimden geldiği ölçüde tabii." dedi.

Kolomb, eliyle iskemleyi gösterip: "Otursana." dedi.

Kalender, oturunca Kolomb billur sürahiden önündeki bardaklara sarı renkte bir içecek doldurup birini ona uzattı: "Endişelenme, içki değil. Fesleğenli limon şurubu..."

Kalender, şuruptan bir yudum alıp: "Hımm. Ekşi ama güzel." dedi.

Kolomb bardağını havaya kaldırırken: "Doğru karar verdin, emin ol. Sana birçok şey anlatmam ve öğretmem lazım gelecek. Fakat yazık ki, işim başımdan aşkın." deyip önündeki farklı renkten kâğıtları gösterdi. Birkaçının üstünde kraliyet damgası vardı.

"Dilerseniz bahçede, işinizin bitmesini bekleyeyim."

"Gerek yok. Bugün biriyle tanışacaksın. Tilki Alfonso deriz ona. Eski ismi Zeyd bin Abdullah'tır. Gırnatalı mahir bir denizcidir. Dinini terk edip Meryem Anamızın evlatlarından biri olma şerefine erişen talihlilerdendir. Onu seveceksin. Sana çokça şey anlatıp öğretecektir. Bilhassa katekümenlik evresini ve kateşizmi iyi kavramaya bak..."

Kalender'in keyfi kaçsa da bozuntuya vermedi. "Peki."

Kolomb kalkıp pencerenin önüne gitti. "Fakat Alfonso'nun yanına gitmeden önce seninle biraz ilim sohbeti yapalım."

"Memnun olurum."

Kolomb, ışık huzmelerinin kırılarak ulaştığı, sol taraftaki girintiye yürüdü. Yüksek, ahşap rafın üst katından birkaç kâğıt dürümü, alt katından ise usturlap, ip, cam, boya, taş kalemi, pistole, Çin iletkisi, pergel aldı ve kucağındaki eşyaları getirip masasına yığarken: "Hadi başlayalım." dedi.

Takriben üç saat süren sohbet görünümlü çalışma esnasında Kolomb, Kalender'e; coğrafya, tarih, matematik, kimya, astronomi, kartografya ve gemicilik alanlarında onlarca sual sorup bir o kadar da ölçüm, çizim, hesap yaptırdı. Ardından "büyük sefer" olarak tabir ettiği yolculukla ilgili kafasında tertiplediği şeyleri, muğlak cümlelerle hülasa etti. Uzun uzadıya Arap denizcilerin "karanlık denizler" diye isimlendirdikleri kavram üzerinde tartışlar.

Aristoteles, Anaksimandros, Hanno, Strabon, Plino, San Ambrosio, San Isidiro, Batlamyus, Farabi, Alvise Cadamosto, Bartolomeu Dias, Manuel Chryloras, Afanasi Nikitin, Marco Polo, Cahız, Câbir, Fergani, Ahmed el-Biruni, Cemşid Kaşi, İbn Lubudi, Nasuriddin Tusi, İbn Heysem, Sühreverdi, İbn Batuta, Niccolo de' Conti, Zheng He, Zhou Man, Prens Henrique, Nicolao de Lira, Pierre d'Ailly, Paolo Toscanelli, Kaşgarlı Mahmud ve Sultan Mehmethan gibi hâkimlerden dem vurdular. Bu isimlerden harita hazırlayanların çizimleri üzerinde durdular.

Kolomb, birkaç defa ayaklanıp rafa gitti. Kitaplar getirip onlardan bazı başlıkları yüksek sesle okudu. Son kertede Kalender'e Latince yazılmış din ve coğrafya kitapları verip: "Bunlara da göz atarsın." deyip yorgun parmaklarını oynatırken ekledi: "Hiç fena sayılmazsın. Kaptan İsa'ya yakışır bir oğulsun."

Kalender: "Teşekkür ederim. Ancak dün beni sınamayacağınızı söylemiştiniz." dedi.

Kolomb kaşlarını çatarken ayaklandı: "Bu bir sınama değil, sohbetti." deyip pencereye çıktı ve bahçede rahibeleri gözetleyen Stefan'a seslendi: "Stefan! Stefan yukarı gel."

Kalender, kitaplarını heybesine koyup raflar arasında oyalanırken Stefan içeri girdi.

Kolomb ellerini gerisinde birleştirip kafasıyla Kalender'i gösterdi: "Onu Zamira'ya götür." Stefan, yüzüne acıklı bir ifade yerleştirip: "Ama biraz işim var. İgnatius Hazretlerinin betiklerini mühürleyip Badajoz Katedrali'ne götürecek arabaya yetiştirmem lazım." dedi.

Kolomb onun sözlerini umursamadan masasına oturup kâğıtlara daldı.

Stefan: "Dediğim gibi betikleri halletmem lazım. Yerini güzelce tarif etsem de kendi gitse olmaz mı?" diye tekrarlayınca Kolomb yumruğunu masaya vurdu. "Bu adam Hıristiyan olmaya karar verdi. Bir Müslümana hele ki bir Türk'e İsa'nın yolunda yürümesi için vasıta olmaktan daha önemli hiçbir iş olamaz!" dedi, sesini yükselterek.

Stefan, burnundaki sivilceyi kaşıyıp apışık gözlerle Kalender'e baktı: "Peki götüreyim." dedi.

"Şimdi dışarda bekle. Şu kahrolası sivilcelerinle de oynayıp durma!" dedi Kolomb.

Stefan ayaklarını sürükleyerek çekilince Kalender, zoraki bir kibarlıkla: "İşimiz bittiyse ben de çıkayım. Zaman ayırdığınız için müteşekkirim." dedi.

Kolomb, kalemini önündeki hokkaya batırıp kafasını salladı.

Kalender, kapının kulpunu tuttuğunda Kolomb: "Kendine bir Katolik ismi seç. Mesela Leo ya da hoşuna gidecek başka bir ad." dedi.

Kalender gerisine döndü hiddetle: "Bunu illa da yapmam gerekiyor mu?"

"Her şeye itiraz eden bir tabiatın yoktur umarım, ha? Zira karanlık sular, kaptanıyla münakaşaya girme küstahlığını gösteren denizcilerden pek hoşlanmaz."

"Bağışlayın. Niyetim sizi kızdırmak değil. Yalnızca bana ait olmayan bir isimle çağrılmak istemem."

"Pekâlâ. İlla ki ismini değiştirmen gerekmiyor. Fakat dün de vurguladığım üzere, ne kadar bizden biriymişsin gibi görünürsen o kertede rahat edersin. Eğer şüphe uyandırırsan boşlukları ben doldurmak zorunda kalırım." dedi, Kolomb bakışlarını yumuşatarak.

"Bunu düşüneceğim."

"Alfonso'ya, inancımıza girmeyi tüm kalbinle kabul ettiğini söyle. Dün senden bahsettim ona. Yarın öğlen hep birlikte limanda olacağız."

"Müslüman olduğum gerçeği yalnızca sizinle benim aramda kalacak değil mi?"

"Şüphen olmasın. Zaten başka türlüsü ikimiz için de tehlike arz eder. Sen de bu hususta daima tedbirli ol. Tanışacağın kimselere gözü kapalı güvenme. Hee unutmadan babana mektup yazdın mı?"

"Henüz değil. Bugün yazacağım."

"İhmal etme. Merak ediyordur seni."

"Haklısınız."

"Dün dediğim üzere seferin yönünün neresi olduğunu katiyen belirtme."

"Hiç merak etmeyin. Siz uyarmasaydınız bile o kısma değinmezdim. Zira karanlık denizlere açılacağımızı, Doğu Hint Adaları'nı arayacağımızı öğrenirse haddinden fazla endişelenir."

"Olanaksızı isteyerek olası en iyisini elde ederiz. Tanrı seninle olsun."

"Hoşça kalın." deyip çıktı Kalender. Basamaklardan inince istinsah salonunun önünde Stefan'ı gördü. Stefan buğulu gözlerle onu kucaklayıp: "Yolumuza hoş geldin kardeşim." dedi.

Kalender, onun bu saf hali karşısında gülmemek için kendini zor tuttu. Buram buram ter kokan Stefan'ın sırtını okşamakla yetindi. Stefan, kardeşliklerini kutlamak maksadıyla Kalender'e süt ve çiçek tatlısı ikram etti. Yemek faslı bitince birlikte Zamira isimli meyhaneye gitmek üzere yola revan oldular.

Zamira denize yakın, sakız ağaçları ve hayıtlar içinde, altı taş üstü ahşap iki katlı bir meyhaneydi. Avlusu, Vizigotlar devrinden miras, viran haldeki lahitlerle ve pütürlü kayalarla çevriliydi.

Stefan ile Kalender, kapı kirişine asılı deniz kabuklarının sallandığı püsküllerden geçip meyhaneye girdiklerinde ağır bir kokuya çarptılar. Çoğu pejmürde, kirli giysiler içindeki onlarca adam, bağıra çağıra tabula oynuyorlar, bazıları yemek yiyip laflıyorlar, bir ayyaş ise etrafındaki curcunaya rağmen ağzından sızan kusmukla köşede hor hor uyuyordu.

Yol boyunca dünün aksine dil otu yemişçesine hiç durmadan konuşan Stefan, oyun oynayanları gösterip: "Görüyorsun ya kardeşim, İgnatius Hazretleri, kati şekilde günah olduğunu söylediği halde bu dinsiz soytarılar kumar oynuyorlar. Ne demeli şunlara bilmem ki, Tanrı onları affetsin." dedi.

Kalender, kumarbazların sehpalarındaki pullara ve yüksek duvarlara raptedilmiş köpek balığı iskeletleriyle kartal tüylerine şöyle bir göz attıktan sonra merdivenleri çıktılar. Üst kat

daha sakindi. Köşedeki sehpalarda kibar giyimli birkaç kişi sessizce satranç oynuyorlar, yüksek tavandan sarkan mum avizesinin altında kumral bir kadın Juan Del Encina'nın *Todos los bienes del mundo* eserini icra ediyor, bir çingene çocuğu da flütüyle şarkıya eşlik ediyordu.

Kalender, müziğin tatlı kıvamından hoşnut halde denize nazır, geniş balkonda oturan, çehrelerinden ve kıyafetlerinden kurt denizci oldukları aşikâr adamları işaret edip: "Tilki Alfonso orada mı?" diye sordu.

Stefan, gözlerini şarkıcı kadının endamından ayırıp parmağıyla masanın ortasında oturan kavruk tenli, uzun örgü sakallı adamı gösterdi: "Evet o. Ben gideyim artık malum betikleri mühür..."

Kalender gülerek: "Leyip yetiştirmen lazım. Peki dostum." deyip Stefan'ı başından savdıktan sonra balkona yürüdü ve kendisine dikkat kesilen beş denizciye: "Selâmünaleyküm" dedi.

Cümle ağzından çıkar çıkmaz yine pot kırdığını anlayıp dilini ısırsa da Tilki Alfonso bir kahkaha patlatıp: "Ve Aleykümselâm. Sen o Türk olmalısın. Gel, gel otur şöyle." deyip yanındaki oturağı gösterdi.

Kalender, afallamış halde oturağa kurulunca Alfonso şarap çömleğini ona doğru kaldırıp: "Aramıza hoş geldin arkadaş." dedi.

Diğerleri de ona uyarak yek avaz: "Aramıza hoş geldin arkadaş." diye bağırıp çömleklerini kaldırdılar.

Onlar içkilerini höpürdetirlerken Kalender bu samimi nümayiş karşısında gülümseyip: "Hoş bulduk." dedi.

Alfonso, dudaklarındaki içki tortusunu koluna silip: "Kendimizi tanıtayım. Hepimiz Kaptan Kolomb'un emrindeyiz." dedi ve sırayla yoldaşlarını göstermeye koyuldu;

"Bu Hamur Kafa Gabo... Açıkta kalan koca göbeğinden anlayacağın üzere pisboğaz bir kardeşimizdir. Aç kaldığında

anasıyla babasını yediği rivayet edilir. Her daim elinde ekmek görürsün. Maharetli bir aşçıdır. Ama gel gör ki, tavuklardan fena halde tırsar. Kırkındadır. Salamancalıdır."

Kafasında kızıl bürümcük, kıvırcık kır saçlarının kapattığı kulaklarından halka küpelerin sarktığı, burma bıyıklı, tombul yanaklı, sevimli bir siması olan Gabo gülümseyerek göbeğine vurdu.

Alfonso, Gabo'nun yanında oturan kel kafasının tepesinde bir tutam saç ve sinesinde İsa dövmesi bulunan denizcinin omzuna elini koydu: "Buna ise Sinek deriz. Asıl adı Raul'dur. Ele avuca gelmez çapkın bir hergeledir. Koşuda kimseler geçemez onu. Pek yaman bir dövüşçüdür. Yirmilerinin sonundadır. Barselonalıdır."

Sinek Raul, elini yumruk yapıp alnına üç defa vurarak Kalender'i selamladı.

Alfonso, eliyle üçüncü denizciyi gösterirken kahkaha hummasına tutuldu. Diğerleri de ona eşlik edince Kalender merakla gülümsedi. Alfonso, nihayet gülmekten kendini alıp yaşaran gözlerini silerek: "Bu yoldaşımızın ismi de Eşek düşkünü Faze'dir. Niye bu lakabı aldığı bahsini geçelim." dedi ve yeniden kahkahalara boğuldular.

O esnada bir kadından daha bakımlı görünen küt saçlı, yayvan burunlu, top sakallı Faze, geniş alnına dökülen kaküllerini düzeltip: "Bana sadece Faze de arkadaş. Hatta Şair Faze diye de hitap edebilirsin ama lütfen hakkımdaki dedikodulara inanma. Bu ayılar, beni çekemezler. Müthiş bir şairim. Cádizliyim. Şövalye maceralarını okumayı severim. Ayrıca Boccaccio'nun *Decameron*'unu ezbere bilirim. Yaşımı hiç göstermem. Şaşıracaksın ama Tanrı şahidimdir ki, geçen yortuda kırk ikime bastım." dedi.

Diğerleri yine kıkırdarlarken Kalender; Faze'nin armudi suratı, sözleri ve hakkında söylenenler karşısında kahkaha atmamak için kendine hâkim olup tebessümle yetindi.

Şamata faslı nihayete erince Alfonso en son; dalgalı saçlı, sivri sakallı ve sürme çekilmiş ela gözleriyle dimdik Kalender'e bakan genci işaret edip: "Bu ise Costa Carlos. Onu isminin kısaltması olarak Coca diye çağırırız. Babasının Algarveli bir şövalye, anasının ise Kalkütalı Müslüman bir prenses olduğunu iddia eder. Babası ile anası arasındaki dillere destan aşk hikâyesini en kısa zamanda anlatacaktır sana. Anlatmadan duramaz. Böyle erdemli göründüğüne aldanma. Fena halde yalancıdır. Palavralarını saysam buradan Fizan'a yol olur." dedi.

Coca, bileğindeki iplerle oynarken ciddiyetini bozmadan gülümsedi.

Alfonso, gelen öksürük nöbetini savuşturup: "Bana gelince... Tilki Alfonso diye anarlar beni. Gırnatalıyım. Bu serseri takımının başıyım. Şarabı, pirzolayı ve kadınları çok severim." dedi.

"Tabii bir de parayı..." dedi Faze kırıtarak.

Masadaki herkes tanıtıldıktan sonra Kalender, sol elini göğsüne koyup: "Sizi tanıdığım için bahtiyar oldum. Benim ismim de Yunus Kalender'dir. Konstantiniyyeliyim. Türk'üm. Babam, ömrünü denizlere adamış bir kaptandır. Kolomb hazretleri ile eski ahbaplar. Aranızda bulunmama vesile olan şey de bu dostluk bağıdır."

Şarap içmekten şişkin yanakları allanan Gabo, burma bıyıklarını okşayıp: "Daha önce bir Müslümanda Kallende ismini işitmemiştim. Anlamı nedir?" diye sordu.

"Kallende değil Kalender." diye düzeltip devam etti: "Dünyadan vazgeçmiş, alçakgönüllü demek. Yunus ise Yunus Peygamber'in ismi..." dedi.

"Olaaaa." deyip kadeh kaldırdılar hep birlikte.

Sinek Raul: "Anlatsana Kalender. Konstantiniyye'de neler olup bitiyor? Kutsal Krallarımızın son Müslümanları da tepelemesinden ötürü Türkler bize bilendiler mi? Yoksa seni casus diye mi gönderdiler aramıza?" diye sordu, gerdan kırarak.

Diğerleri fıkırdayınca Alfonso söze girdi: "Eeeh sıktınız ama! Adamı rahat bırakın." deyip sakalının ucundan sarkan boncukla oynarken: "Hadi siz Herrero'ya gidin. Kalıpları gözden geçirin. Eğer geçen seferki gibi zincirlerde bir uyumsuzluk görürsem mahvederim hepinizi..."

Denizciler aynı anda ayaklandılar. Sırayla Kalender'in sol omzuna dokundular ve birbirleriyle şakalaşa şakalaşa uzaklaştılar.

Alfonso, onların ardından bakarken tekrar öksürüğe tutuldu. Kulak tırmalayan hırlamalarından ciğerlerinin zayıf düştüğü anlaşılıyordu. Göğsündeki sarsıntı yatışınca insana güven veren gözlerini Kalender'e çevirip: "Bu dört deniz eşkıyası hep böyle dalgacıdırlar işte. Patavatsızlıklarına aldırma. Gerçek yoldaşlardır." dedi.

"Yok, rahatsızlık duymadım zaten. Dost canlısı oldukları aşikâr." dedi Kalender tebessümle.

"Kaç yaşında olduğunu söylemedin..."

"Yirmi üç."

"Evli değilsin öyle mi?"

"Değilim."

"Ne eşsiz bir yaş... Bekar olman da ayrıca güzel. Kaptan dün senden söz ederken inancımıza katılmayı düşündüğünü söylemişti. Kararını verdin değil mi?"

"Evet. Bugün Kolomb hazretlerine sizin yolunuza girmeye karar verdiğimi beyan ettim."

Alfonso, hafiften gülümseyip Arapça: "Heyhat gözlerin öyle söylemiyor ama..." dedi.

Kalender, Arapça ile mukabele etti: "Biraz kafam karışık yalnızca. Sen de eskiden Müslümanmışsın. Nasıl kudretli bir açmazda olduğumu anlamalısın."

Alfonso yeniden İspanyolcaya dönüp: "Elbette elbette, hak veriyorum sana. Zaten vazifem, öncelikle sana dinimizi anlatmak ve aklını bulandıran sorulara yanıt vermektir. Peşinden

de Kaptan'ın emirleri uyarınca sana müstakbel yolculuğumuzun detaylarını anlatırım. Tabii bu noktaya gelinceye kadar Kaptan'ın ne menem belalar atlattığını da..."

"Minnettar olurum."

Alfonso elini boş çömleğin üstüne koyup: "Benim için zevk... Bir şey içmek ister misin?" dedi.

"Manastırda limon şurubu içtim, sağol."

"Ahh Kaptan'ın şu limonataları. Ne amansız bir tutku... Çocukluğundan kalma bir alışkanlıkmış. Açık denizlerde, sıcağın alnındayken azgın güneş ışıklarının dişlerini dökeceğinden korkuyor. Ona göre limon suyu, denizciyi iskorpit hastalığına yakalanmaktan koruyormuş. Halbuki iskorpitten korunmanın en iyi yolu, sirkeli şarap içmek ve Aziz Petrus'un yüce ruhu için dua etmektir. Her neyse... Kaptan böyle diyorsa vardır bildiği." diyerek kollarını bağladı Alfonso. Ayaklarını da oturaklardan birine uzatıp rahat bir duruş aldı ve gözlerini kıstı: "İsmini söyledin. Şimdi de yaranın yerini söyle bana..."

"Yara mı?" dedi Kalender.

"Evet... Hangi rüzgâr savurdu seni buraya arkadaş? Gündoğusu değil herhalde ha?"

Kalender, çizmesinin burnunu yerde döndürürken sessiz kaldı.

Alfonso: "Birinden veya bir şeylerden mi kaçıyorsun? Yoksa alınacak intikamın mı var?" dedi. Kalender, boynundan yukarı doğru devinen bir sıcaklık hissetti. Yüzünü, masmavi denize çevirip gözlerini dalgalar arasında balık avlamak için alçalan kuşlarda oyaladıktan sonra: "Niçin böyle düşünüyorsun?" diye sordu. "Memleketinden, sevdiklerinden geçip bunca zorluğa göğüs gererek kalkıp dili başka, dini başka, örfü başka, insanı başka bir diyara geliyorsun. Hatta dinini değiştirmeyi dahi göze alıyorsun. Yani bunca fedakârlık, sırf açık denizlere olan aşkın uğruna mı?"

"Olamaz mı?"

"Bana niye Tilki derler biliyor musun... Çünkü kokuyu alırım, ışığı sezerim, sessizliği duyarım. Gözbebeklerinin derinliklerinde tamahkârlık veya iblislik namına bir alamet görmüyorum. Ama daha gerilerde bir öfke ırmağı çağıldıyor sanki..."

"Öyle bir ırmak varsa bile intikam için akmıyordur. Babam, bu yaşıma kadar çok emek verdi bana. Ama ben onu büyük bir hayal kırıklığına uğrattım. Her şeyi göze alıp buraya geldim çünkü hem babamı hem de kendimi onurlandırmak istiyorum. Ona borcumu, onun yaşayamadıklarını yaşayıp yapamadıklarını yaparak ödemek arzusundayım."

"Hımmm..." dedi, Alfonso müstehzi bir edayla.

"Neden kaçış ya da intikam dedin peki?"

"Sezgiler arkadaş, sezgiler ve tecrübe... Bu sefere, her şeyden önce altın, baharat ve ipek aramak için çıkacağız. Ben böyle dili kemiksiz biriyim. Lafı dolandırmak yerine doğrudan asıl mevzuya gelmeyi yeğlerim. Keşfetmek, Kaptan hariç kimsenin umrunda değil. Ben dahil sefere katılacakların esas derdi, ganimettir. Düşlerimizde yolculuktan döndüğümüz günü görürüz. Kollarımızda, Hindistan'ın doğusundaki bakir adalardan topladığımız türlü baharatlarla birlikte altın, gümüş ve köleler... Geçmişte canını yakan zalimlerden intikam almak için bize katılan onlarca adam tanıyorum. Çünkü intikam ancak paranın kudretiyle alınır. Paran varsa düşmanını öldürtebilirsin, karısına, evine, hayvanlarına konabilirsin, onu hapse attırabilirsin ve canın isterse ayaklarına kapandırıp yalvartabilirsin... Para. Hepsi parayla mümkün. Bu sonu meçhul yolculuğa ganimet için katılmadığını söyleyecek birkaç istisna vardır elbette. Onlar da ya kanun kaçağıdır ya da bir şeylerden kaçıyordur."

Kalender, ellerini iki yana açıp: "Ya da Raul'un söylediği gibi casustur..." dedi, tebessümle.

"Türkler, casusluk müessesesinde iyi değillerdir, bilirim. Hem ortada casusluk yapılacak bir durum yok ki..."

Kalender göğüs geçirdi: "İçimde bir yara taşıdığımı inkâr edemem. İstersen bunun adına öfke de istersen hayal kırıklığı... Ama bir kalp taşıdığını söyleyen insan, aynı zamanda bin yarayı da beraberinde taşımaz mı?"

"Ne amansız bir yüktür..."

"Ayrıca samimiyetle söylemeliyim ki, sen şimdi değinene kadar bu seferden payıma bir ganimet düşeceğini bilmiyordum. Dolayısıyla o parayla ne yapacağımı da hesap etmedim."

Alfonso araya bir sessizlik tohumu ekip baş parmağını, ağzına götürerek kirli tırnağını kemirdi. Epey zaman sonra sükûtun yeterince olgunlaştığını düşünmüş olmalı ki: "Hadi hikâyeni anlat. Kanları karışanlar değil, dertleri karışanlar gerçek kardeş olurlar..." dedi.

Kalender, iyimserlikle: "Öyle mi dersin?" diye karşılık verdi.

"Şüphesiz... Çekinme, sen istemediğin müddetçe Kaptan dahil kimselere anlatmam derdini..."

Alfonso'nun ruhunu okşayan sözleri karşısında, Kalender'in önce sırtı yumuşadı akabinde de dilinin bağı çözüldü. Fikir tezgâhında ölçüp biçtikten sonra derin bir nefes aldı ve Ustinya'yı gördüğü andan itibaren başından geçenleri, Alfonso'nun nezdinde şahsiyetini zedelemeyecek biçimde tanzim ederek anlatmaya girişti.

Alfonso pürdikkat, kara gözlerini Kalender'in ela göz halkalarından ayırmadan dinledi. Titrek elleri, birkaç kez akların karaları kovaladığı örgü sakalının ucundaki boncuğa gitti. Kalender: "İşte böyle..." diyerek hikâyesini dürüp bakışlarını denize daldırdı.

Alfonso da aynını yapıp: "Aşk... Ne amansız bir fırtına! Eti kemikten, kanı damardan, nefesi bedenden ayıracak kadar." dedi.

Kalender, yirmi yıllık dostuyla dertleşiyormuş gibi hissederken: "İnsanı da insandan..." diye ilave etti.

"Şu ihtiyar büyücü..."

"Müneccimbaşı Sadreddin mi?"

"Evet. O herif, niçin bu kadar nüfuzlu?"

"Söyledim ya; hem baş vezirin kardeşi hem de padişahın müneccimi..."

"Hımm... Haliyle epey de zengin değil mi?"

"Çok..."

Gün incelmiş, zamanın akışı tırpanlanmıştı sanki. İçerdeki kadın, yeni bir şarkıya başlarken ikisinin de donuk gözleri masaya konmak üzere havada daireler çizen beyaz kelebekteydi.

"Yurduna zengin çok zengin bir adam olarak dönmelisin kardeş. Öyle zengin olmalısın ki, o bunak müneccimin kafasını rahatça ezebilesin. Sevdiğin kadını tereddüt etmeden çekip geri alabilesin. 'Göze göz dişe diş!' yani..." dedi Alfonso.

Kalender, ellerini kıvırıp alnına dayadı: "Nasıl böyle söylersin? Hamile olduğunu..."

Alfonso işaret parmağını sallayarak onu susturdu. "Fark etmez. Hiç fark etmez. O sana ait olanı zorla çekip almadı mı! Sen de kısasın gereğini yapacaksın. Azgın ihtiyarı bir şekilde ortadan kaldırdın mı kadın da çocuk da senin olur."

"Böyle bir şey yapmak aklımın kıyısından dahi geçmez."

Alfonso: "Geçmeli kardeş... Aklın kıyısı pek cömerttir, orada her fikrin geçişine cevaz vardır." deyip esnedi ve uyuşuk bir yüz ifadesi ile devam etti: "Bu mevzuyu bilahare yine konuşalım. İlerleyen günlerde istemediğimiz kadar boş zamanımız olacak nasılsa. Ama söylediklerimi yabana atma ve şimdiden memleketine zengin bir adam olarak döndüğünde neler yapacağını tertiplemeye başla. Zira intikam almanın hayali, insanı her daim diri tutar. Tıpkı zengin olma hayali gibi... Hikâyeni anlattığın iyi oldu, içim rahatladı."

Kalender, Alfonso'nun merakını gidermeden önceki müşfik yaklaşımının şimdi takındığı umursamaz tavır ile çeliştiğini

düşündü. Aklında zuhur eden: "Sanki senin de alınacak bir öcün varmış gibi konuşuyorsun... Ayrıca neden için rahatladı?" gibi cümleleri dillendirmek istese de çekindi. Zira kendiyle ilgili yeteri kadar açık verdiğini düşünüyor ve meselenin daha fazla konuşulmasını istemiyordu.

Alfonso gül rengi şarapla çömleğini uyandırıp derin bir nefes aldı. İçerden gelen şarkıyı kastederek: "Ah ne amansız bir ses..." deyip ekledi: "Şimdi asıl mevzumuza dönelim. Şu andan itibaren vaftiz edilinceye kadar katekümenlik safhasındasın. Konuşmamı bölmekten çekinme. İstediğin zaman beni durdur; sorularını sor, itirazlarını söyle anlaştık mı?" dedi.

"Sağ ol, anlaştık." dedi Kalender.

"En baştan başlayalım. Mesih İsa henüz dünyayı aydınlatmadan evvel Nasıra'da neler olup bittiğine ve Yahudilerin durumuna bakalım..." diyerek anlatmaya girişti.

Kalender, peşine takılan uyuz köpekleri atlatıp hanın avlusuna vardığında gece yarılanmıştı. Alfonso, saatler boyunca İsa'yı, Katolikliğin özünü, kaidelerini ve tarihini anlatmış, Kalender'in sorularına şevkle, uzun uzadıya cevaplar vermişti.

Kalender ilkin onun eski bir Müslüman olmasından mütevellit Hıristiyanlığı çok yönlü kavrayamadığı ön yargısına kapılsa da sohbetin ilerleyen kısımlarında Alfonso'nun çömlek çömlek şarap içmesine rağmen konuya tam manasıyla hâkim, iyi bir hatip olduğuna kanaat getirmişti. Hatta bu bilgi sağanağında ıslanırken ne kadar cahil olduğunu düşünmüş ve kendine dahi itiraf edemese de Alfonso'nun ateşli vaazından etkilenmişti.

Alfonso'nun sesi kulaklarında, arka bahçedeki hela olarak kullanılan kuytuluğa yürüdü. Çömelip hacetini giderirken az ötesinde, otların içinde kendine bakan bir çift parlak gözü

fark etti. Korktu. Fakat dikkatli bakınca gözlerin sahibinin yavru bir kurbağa olduğunu anlayınca gülümsedi. İşini bitirip poturunu çektikten sonra ona yaklaşmak istedi. Ancak kurbağa zıplaya zıplaya otların içinde kayboldu. "İşememi izlemeye gelmiş sanki köpoğlu." diyerek sağ taraftaki fıçıda ellerini yıkayıp yürüdü ve hana süzüldü. Ortalıkta kimseler yoktu.

Nasıra'dan Roma'ya dek uzanan "kutsal yol"un serüveni, usunu tavaf ederken basamakları çıkıp odasına girdi. Midesi tıka basa doluydu. Alfonso, gün batımında namı, o günlerde Valensiya'dan başlayıp tüm krallığa yayılan paella isimli yemekten ısmarlamıştı.

Soyunup dökündükten sonra pencereyi açıp yatağına uzandı. Çıplak vücudunu aydınlatan ay ışığının çekiminde hafiflerken gözlerini yumdu. Alfonso'nun "ilk şehidimiz" diyerek gözyaşları içinde anlattığı ve "Bu gece uyumadan önce onun ismini üç kez telaffuz etmeyi unutma! Belki güzel yüzü gözlerinin önünde belirir." dediği Aziz Stefan'ın simasını tahayyül etmeye çalıştı. Narin bedeni, imanla dolu masum çehresi, çocuksu gülümseyişi... Fakat ne kadar çabalasa da başaramadı. "Ehhh!" diye söylendi. Göğsü daralmıştı. Zira belleğine akseden yüz, Ustinya'nınkiydi. Parmaklarını kalbinin üstünde kenetleyip Alfonso'nun sohbetin başında zikrettiği intikam tabirinin harflerinden bir hayal dokuyup belleğindeki perdeye yansıttı o anı.

Sırtında ipek kaftan, ayaklarında meşin çizmeler, elinde keşif kitabı ve ardında devasa altın sandığını taşıyan köleleriyle şaşalı gemisinden inip İstanbul'a çıkıyor. Haliç'teki herkesin gözleri üstünde. Çalımlı adımlarla doğruca hüzünler kulübesine varıp babasının ellerini öpüyor ve kimselere nasip olmamış bilgilerin yazılı olduğu kitabı takdim ediyor. İsa Kaptan tarifsiz bir mutlukla alnından öpüp ona sarılıyor. Kulübeden çıkınca gökyüzünün kıpkırmızı kesildiğini ve bulutların sarardığını görüyor. Kara derili seyisler yardımıyla, mesnevilerin kenarına nakşedilen atlara benzeyen süslü atına biniyor ve

çil çil altınlar saçarak etrafında topladığı iri kıyım adamlarla birlikte Küçük Ayasofya'ya doğru yola çıkıyor, dörtnala...

Nihayet Müneccimbaşı Sadreddin'in debdebeli konağını basıyor. Sadreddin'in tekmil adamları kılıçtan geçiriliyor. Sonunda Sadreddin onun ayaklarının dibine savruluyor ve bağışlanmak için it gibi havlayarak yalvarıyor. Ancak o, hiç tereddüt etmeden, zerrece acımadan ihtiyarın buruşuk kafasını ve kalın boynunu çizmelerinin altında çiğniyor. Müneccim'in ağzından, burnundan, kulaklarından oluk oluk kan ve küçücük kurbağalar fışkırıyor etrafa... İşte o an Ustinya, saçlarında pirinç taneleriyle ona doğru koşuyor, koşuyor...

Kalender tok bir sesle yerinden sıçradı. Ürkerek etrafına bakındı. Hayal atlasının, düşüncelerin ağırlığıyla yırtılıp da ruhunun rüya âlemine yuvarlanmış olduğunu o an fark etti. Esinti marifetiyle çarpan pencereyi yeniden araladı. Donuklaşan parmaklarını oynatırken köklerinde fokurdayan şiddet temayülünü düşündü. Ürperdi. Yine de hayalle rüya arasında şahit olduğu kanlı manzaralardan hoşnut: "Mümkün mü Allah'ım? Bu yolculuktan bir elimde keşif kitabım, diğerinde altın küpü ile İstanbul'a başım dik dönmemi, Sadreddin itini ortadan kaldırıp Ustinya'yı geri almayı nasip eder misin bana?" dedi.

O esnada vız vız vızıldayarak karnındaki seyrek kılların üstünde dolaşan sivrisineği iki eliyle patlatıp avuçlarına bulaşan pembe kanı ay ışığında izleyerek sayıklamaya devam etti: "Alfonso neden içim rahatladı dedi? Müslümanlığı terk edip de düşmanlarının inancına nasıl böyle delicesine sarılmış?"

Tanrı; hem baba, hem oğul, hem de kutsal ruh ha... Cevher. Babil sürgünü. Eski ahit. Sirak. Hoşea. Mezmur. Ezgiler ezgisi. On emir. Şüphe. Araf. Meleğin müjdesi. İman. Ümit. Sonsuz sevgi. Yedi ölümcül günah. Göklerdeki Pederimiz Duası. Barışma. Büyük iman duası. Vaftiz. Ekmek ve şarap. Kutsal yağın esrarı. Vaftizci Yahya. Tanrı kuzusu. İncir ağacı. Güçlendirme. Evkaristya. Golgota Tepesi. Çarmıh, "Baba onları

affet!" Gökler Kraliçesi'nin çaresizliği. Çöl. Aziz Stefan. Yuhanna'nın mektupları. Matta. Luka. Petrus. Timoteos. Azize Klara. Bozulmamış saflık. Katekizm. "Diğer yanağını çevir." "Göze göz dişe diş." Ustinya, Ustinya, Ustinya... Çil çil altın... Ya Sadreddin'in kulağından fışkıran kurbağalar... Tövbe estağfirullah. Vaftizten söz etmemişti bana Kolomb. Ama bugün Alfonso: "Vaftiz olana kadar." dedi. Vaftiz olmam. Böyle bir şeye zorlarlarsa beni, katiyen kabul etmem. Etmem o kadar! Gerekirse olmayan gemilerimi yakıp yurduma dönerim. Yoo bu kadarı fazla. Dinden çıkarım maazallah. *La ilahe illallah Muhameddün Resulullah.* Doğmadan öldüm ben. Bu yüzden hiç var olmadım. Ustinya. Ustinya... Rüzgâr, seni bana getirmeyecekse niye esiyor?"

Kendi sesinden korktu. Sanki ağzı, beyninden azade, kendi iradesiyle hareket ediyordu. Derin derin soluyup doğruldu. Zihni bulanmıştı iyice. Heybesinden eftimun şurubunu çıkarıp birkaç yudum içti. Alnında çatallaşan kabarık damarları ovdu. Durulmaya ihtiyacı vardı. Pencereden sarkıp ay ışığıyla loşlaşan tenha sokakları izledi bir süre. Biraz sakinleşince Zamira'da dinlediği şarkılardan birini mırıldanarak babasına mektup yazmaya koyuldu. Kolomb'dan söz edeceği yerde durup bekledi. Zihnindeki Kolomb imgesi, manastırda yaşanan gerilimin ardından zedelense de Alfonso'nun ağzından onu dinlediğinde Kolomb'a olan saygısı katbekat artmıştı. "Kolomb, bilge bir denizci baba..." diye yazdı. Mektubu bitirdikten sonra ellerini ensesinde birleştirdi. Gecenin sesleri erimişti.

Ustinya'nın gözlerini, İstanbul'u, karanlık denizleri ve istikbalindeki güzel günleri düşleyerek uykunun yumuşaklığına battı.

Kristof Kolomb, Pinzon Kardeşler, Alfonso, Gabo, Faze, Raul, Coca, tayfalar, muhafızlar, tüccarlar, kraliyet memurları ve

meraklılardan müteşekkil takriben iki yüz kişilik topluluk limanda, büyük sefere katılacak Santa Maria, Nina ve Pinta isimli gemilerin yanındaydılar.

Kalender kavurucu, yapış yapış sıcağın altında kımıldanan gemileri gördüğünde gözlerine inanamamış ve büyük bir hayal kırıklığına uğramıştı. Zira yelkenlerinde kraliyet armalarının dalgalandığı bu gemiler, okyanusa açılmak için haddinden fazla küçük ve dirayetsiz görünüyorlardı. Bilhassa Nina ile Pinta, Karadeniz'e açılan ticaret gemilerinden bile tekinsiz duruyorlardı. Oysa Alfonso, dün henüz görücüye çıkmadan büyük şöhrete erişen üç gemiyi yere göğe sığdıramamıştı.

Kolomb'un gemiler hakkında, seferilere hitaben yaptığı kısa bir konuşmanın ardından hep birlikte gemilere çıktılar. Kolomb gemileri, etraflıca inceleyip gözden kaçan eksiklikleri belirliyor onun peşi sıra yürüyen Alfonso da Kaptan'ın emirlerini harfiyen kayda geçiriyordu.

Bugün herkesin dikkatinin üstünde olacağı ve hatta Kolomb'un kendisini göstererek övgüler düzeceği sanrısına kapılan Kalender ise her hareketini pürdikkat izlediği Kolomb'a karşı hem kıskançlık hem de gemlenemez bir hayranlık duymaya başladığını sezinlerken ter ve hayvan kokan kalabalığın deviniminde kaybolup gitmişti. Zira herkesin umut kıvılcımlarıyla cilalanan bakışları tek bir odakta, onlara akıl almaz büyüklükte zenginlikler vaat eden Kristof Kolomb'da birikmişti!

Saatler süren tetkiklerin ve tahlillerin ardından gemilerden inildiğinde Kaptan Kolomb uzun bir söyleve başladı. Dediğine göre yolculuk, cuma günü bu noktadan başlayacak ve Hindistan'ın doğu adalarına ulaşıldığı zaman tamamlanacaktı. Aylar evvel Salamanca'da dillendirip tepki aldığı sözlerini tekrarladı; Dünya yuvarlaktı! Buna göre denizler üzerinden doğuya ulaşmanın yegâne yolu, biteviye batıya gitmekti. Dünyanın yuvarlaklığına inanmanın günah olduğu söylentisini yayanlar cahil ve art niyetli kimselerdi. Onlara asla kulak asıl-

mamalıydı. Büyük Papaz İgnatius Hazretleri de böyle düşünüyordu. Kolomb, İgnatius'un kendini destekleyen fetvasının yazılı olduğu belgeyi havada salladı gururla.

Kolomb, hedefe başarıyla çatıldığı takdirde Müslümanların elinde olan ticaret yollarına hacet kalmayacağını ve Osmanlı'nın bu vesileyle büyük zarara uğrayacağını vurgulayıp detayları aktardığı esnada Kalender sarsıldı. Öfkeyle ciltlenen vücudunu dikleştirip ellerini arkasında birleştirirken bir an için kabaran hislerinin yeliyle derhal İstanbul'a dönmeyi dahi aklından geçirdi. Zira ülkesinin aleyhindeki bir harekete katılmak vicdan katında düpedüz hainlikti.

Fakat Kolomb, sanki onun aklından geçenleri okumuşçasına sefere katılacak herkesin hayallere sığmayacak miktarda altın, gümüş, baharat, ipek ve köle ile geri döneceğini ballandırarak hatırlattığında Kalender'in hüsranla karışık öfkesi seyreldi. Tepkilerinin süratle çelişmesi onu huzursuz etti. Muvazene toplarının birbirine çarpmaya başladığını hissedince kendini teskin etmek maksadıyla: "Sanki ben olmasam bu gemiler yelken açmayacaklar mı? Ayrıca ne malum Devlet-i Aliyye'nin bu işten zarar göreceği... Kolomb, amacına ulaşmak uğruna abartıya ve hatta yalana başvurmaktan sakınan biri değil ki... Neticede benim Hıristiyanlığım bile düzmece. Hem Devlet-i Aliyye dağ, onlar fare..." diye kendi kendine fısıldarken gayr-i ihtiyari gülümsedi. Kötücül duyguları, ağır ağır umuda evrildi. Bakışlarını, yeniden Kolomb'un etkileyici yüz hatlarına mühürleyip onun zihninde ışıyan cezbeyi, olabildiğince hissetmeye çalıştı. Biraz sonra tuhaf bir duyguya kapılarak kendini onunla ikizleştirdi. Utandı. Ama bu tahayyül, çok kavi bir arzuya dönüşerek bir çırpıda alevlendi. Sanki kalabalığa hitap eden kişi hem Kolomb hem de kendisiymiş gibi bir sanrıya çekildi. Göğsünü kabartıp vücudunu dikleştirerek Kolomb'un duruşunu taklit etti ve onun cümlelerini içinden sayıklamaya koyuldu.

Kolomb, yüz yıllardır topraklarının tamamını, Müslümanlardan kurtarmak için savaşan ve nihayetinde Kutsal Kralların

üstün gayretleriyle *Reconquista*'yı, yani yeniden dirilişi gerçekleştiren Katoliklerin keşifler sayesinde güçlerine güç katarken refaha ve bolluğa kavuşacağını vurgulayarak konuşmasını noktaladı.

Ancak tayfalardan biri: "Yolun kaç gün süreceği hususunda kesin bir şey söylenmedi. Bunu bilmek istiyoruz." deyince birkaç tayfa daha onu destekledi. Kalabalık arasında homurtular üreyince Kolomb, el işaretiyle sesleri bastırıp: "Hepiniz farkındasınız ki, hak ettiğiniz yevmiyenin tam tamına dört mislini alacaksınız. İlk kısmını dağıttık bile." dedi.

Yamuk burunlu, kel başka bir denizci: "Sorumuzun cevabı bu değil... Tayfa bulmakta zorlandığınızı biliyoruz. Yani bizlere lütuf göstermiyorsunuz. Verdiğiniz para, göze alacağımız tehlikenin bedeli olamaz..." dedi.

En önde duran bed bakışlı, uzun boylu bir tayfa ise diğerlerine doğru dönüp: "Papaz İgnatius'un bu seferi desteklediği söyleniyor! Oysa Peder Francisco, dünyanın yuvarlak olduğunu zikredenin kafir sayılacağını ve bu seferin kutsal kitaplarımıza aykırı olduğunu açıkça belirtiyor. Yoksa Kaptan'ın niyeti bizi kafirliğe mi sürüklemektir!" diye bağırdı.

Kolomb kaşlarını çatıp yeni bir şey söyleyecekti ki, Kalender onun sol bacağının zangır zangır titrediğini ve ağzının kenarından yeşilimsi bir su sızdığını gördü. Bu esnada isyankâr tayfalar, Kaptan'ın sessizliğini fırsat bilerek diğerlerini de kışkırtmak için Peder Francisco'ya övgüler düzüyorlardı.

Alfonso, kaskatı kesilen Kolomb'un yanına seğirtirken Kalender, içindeki ateşli çağrıya uyarak bir anda yerinden fırlayıp az ötede duran yüksek kayanın üstüne çıktı. Kollarını iki yana açarken: "Kardeşler bana kulak verin!" diye bağırdı, var gücüyle. Herkes susup fevkalade bir şaşkınlıkla gözlerini ona çevirdi.

Kalender, heyecandan seğiren boynuna aldırmadan: "Kardeşler! Yolculuğumuz bir ilktir! Hiç durmadan batıya giderek doğu yakasına ulaşma şerefine bizlerden önce başka denizciler

erişemedi. Bu sebeple kesin bir tarih vermek, büyük bir aldatmacadan başka bir anlam ifade etmeyecektir. Meşhur kâşif Bartolomeu Dias, Portekiz'den ayrılmadan önce ona da aynı soruları sormuşlardı. O da bu sorulara karşılık kesin bir tarih söylemişti. Fakat Hindistan'a ulaşmak için Algoa Bai'ye girdiğinde, söz verdiği tarihin üstünden haftalar geçmişti. İşler çıkmaza girince Fırtınalar Burnu'nda felaketlere yakalanarak büyük bir hüsrana uğradılar. Çünkü sabırsız, tedbirsiz ve kibirliydiler. Oysa Kolomb hazretleri, onların feci akıbetlerine uğramamak için yıllar boyunca ince eleyip sık dokuyarak hazırlıklar yaptı. Nihayet, Tanrı'ya şükürler olsun ki, hayallerimize doğru yelken açmak için son düzlüğe vardık. Şunu bilmelisiniz ki, aldığınız yevmiyeler, karaya çıktığımız zaman erişeceğimiz hazinelerin yanında bir hiçtir. Kaptan Kolomb, sizlere sonsuz bir zenginliğin yanı sıra bakir ve bereketli topraklar vadediyor! Önce Tanrı'ya sonra da ona güvenelim." dedi.

Herkes donuklaşmıştı. Birkaç boğuk mırıltı haricinde kimseden çıt çıkmıyordu. Kalender, sözlerinin kalabalığa tesir ettiği anlayınca rahatladı. Üzerine yağan umuda teşne bakışlardan memnun halde sesini şişirerek devam etti: "Kardeşlerim! Kimin ne dediğine aldırmayalım. Dünya düz de olsa, yuvarlak da olsa Tanrı'nındır. Tanrı her yerdedir! Şu an üstünde durduğumuz toprak katı nasıl ki O'nun ise yol alacağımız sular da ayak basacağımız yerler de yine O'nundur. Artık bir olma ve dua etme vaktidir. Tanrı, Kral, Kraliçe ve bilgelik ardımızdadır. Bizi cennet topraklarına ulaştıracak rüzgâr, esmek için işaretimizi beklemektedir." deyince kıdemli kraliyet memuru heyecanla kılıcını çekip havada sallarken: "Kastilya çok yaşa..." diye kükredi. Şaşkınlıklarından sıyrılan Faze, Gabo, Raul ve Coca da yek avaz: "Kastilya çok yaşa!" diye tekrar edip ellerini birbirine vurmaya başlayınca herkes alkışlar ve ıslıklar eşliğinde Kalender'in coşkun söylevini destekledi.

Alkışlar yatıştığında uzun boylu isyankâr tayfa: "Kimsin sen? Hangi sıfatla böyle konuşuyorsun!" diye betelenince, Pinzon

Kardeşler'den Martin Pinzon, Kolomb'un Alfonso'ya yaslanmış vaziyette güçlükle ayakta durduğunu görünce hızlı adımlarla yürüyüp Kalender'in yanına sıçradı. Sırtındaki kamburu oynatarak ellerini beline koyup: "Bu kadar şamata yeter!" dedi ve keskin bakışlarını isyankâr tayfalara saplarken Kalender'i işaret edip: "Bu cesur denizcinin söylediklerinin altına mührümü basarım. Hepimiz Kaptan Kolomb'un şartlarını en baştan kabul edip onun emirlerine sorgulamadan riayet edeceğimize dair ant içmedik mi! İçtik! Şimdi çocuklar gibi mızmızlanmak da neyin nesi! Müslümanları yurdumuzdan kovduk. Fakat krallık hazinesi tamtakır! Kuzey'deki şehirlerde kıtlık başlamak üzere. Çocuklarınıza ne yedireceksiniz? Peder Francisco'nun sözlerini mi? Elhamra Sarayı'nın taşlarını mı? Yoksa kafir filozoflardan kalan kitapları mı? Müslümanlar kaçtılar. Peki ya geri dönerlerse? Onların bir kısmını himaye eden Türk Sultan'ın kadırgalarını yarın ya da öbür gün ufukta gördüğünüzde ne olacak! Bugünleri görmek uğruna çok kan verdik beyler! Çoğumuzun dedesi, babası, amcası, ağabeyi şehit oldu. Tanrı onları kutsasın. Karanlık denizlerden korktuğunuz kadar kafirlerin eline esir düşmekten ve açlıktan ölmekten korkun. Yolculuk on gün, on beş gün uzasa ne çıkar... Önemli olan sonuçtur! Hem kimseyi zorladığımız yok. İstemeyen şimdi defolup gidebilir!" diye haykırdı.

Denizciler arasında büyük bir saygınlığı olan ve seferde Pinta gemisini kumanda edecek Martin Pinzon'un bu sözleri, Kalender'in cümlelerine eklenince çatlak sesler büsbütün kesildi ve her yanı alkış ile Martin Pinzon lehine tezahürat sesleri sardı.

Kraliyet memurları, tüccarlar ve kalabalığın geri kalanı limandan ayrıldıktan sonra tayfalarla muhafızlar, Sinek Raul, Faze, Coca ve Gabo'nun gözetiminde erzak kasalarını, su fıçılarını ve diğer yükleri gemilere taşıma işine koyuldular. Kolomb,

Pinzon Kardeşler, Alfonso ve Kalender ise limandan ayrılıp Zamira'nın yolunu tuttular. Ancak Kolomb hâlâ tam manasıyla kendine gelememişti. Kısık adımları birbirine dolaşıyor, nefes almakta zorlanıyordu.

Limandan biraz uzaklaşıp iki yanı portakal ve limon ağaçlarıyla kaplı patikaya girdiklerinde Kolomb, yaşlı bir ağaç gövdesinden destek alarak durunca Martin Pinzon kardeşiyle birlikte ona sokulup: "İyi değilsin. İnat etmeyi bırak da seni sırtlayıp Hekim Diego'ya götürelim. Bak yürüyemiyorsun bile." dedi.

Kolomb, gözlerini acıyla kırpıştırıp: "İyiyim Martin iyiyim. Yalnızca biraz gölgede oturmaya ihtiyacım var. Siz Zamira'ya gidin." dedi.

Vicente Pinzon, onun hizasına eğilip endişeyle: "Emin misin Kaptan? Yüzün bembeyaz..." deyince Tilki Alfonso araya girdi: "Güneş çarptı muhtemelen. Burası gölge... İyice soluklansın. Tasalanmayın, birazdan bir şeyciği kalmaz. Siz Zamira'da yemekleri ısmarlayın. Biz yetişiriz." dedi.

Pinzon Kardeşler önce Kolomb'a ardından da Kalender'e ve Alfonso'ya bakıp Zamira'ya doğru yürümeye devam ettiler. Pinzon Kardeşler iyice uzaklaşınca Kolomb, gölgede kalan çimlere sırt üstü uzanıp bacaklarını açtı. Bir müddet öylece kaldıktan sonra kızarmış gözlerini, yanı başına çömelmiş ve korkuyla önüne bakan Kalender'e doğrultup: "Nasıl anladın?" diye sordu.

Şedit bir tepkiyle karşılaşacağını sanan Kalender rahatladı. Kafasını kaldırıp: "Babam... Babam söylemişti. İstanbul'dayken de nöbet geçirmişsiniz." diyebildi.

Kolomb kısılan sesiyle: "Ahmakça bir işgüzarlık..." deyip biraz bekledi ve: "Şartlar ne olursa olsun boyundan çok büyük, küstahça bir iş yaptın. Pot kırsaydın yahut sözlerin tayfaları sakinleştirmeseydi sana çok büyük bir ceza verirdim." dedi hiddetlenerek.

"Haklısınız. Sizi öyle görünce saçmaladım. Haddimi aştım, affımı dilerim." dedi Kalender.

Kolomb, üstünü silkeleyip usulca doğruldu: "Neyse ki korktuğum olmadı. Aklımdakilere eşdeğer şeyler söyledin. Anlattıklarımı iyi bellemişsin. Fakat kör cesaret insanı, önünde sonunda felakete götürür. Unutma. Bir daha da başına buyruk iş yapmaya kalkışma."

Kalender utançla kafasını salladı: "Haklısınız."

"Daha iyi misin Kaptan?" diye sordu Alfonso.

Kolomb: "İyiyim Tilki. Az daha su ver." deyip uzatılan kırbadan kana kana su içip devam etti, "Benim vebam da bu işte! Yılda birkaç kez böyle nöbet gelir. Talihe bak ki, bu kez serseri takımının önünde konuşurken geleceği tuttu."

Alfonso, Kalender'in omzuna elini koyup: "Ne yalan söyleyeyim sen taşa çıkınca bir an için çıldırdığını sandım. Kaptanın rahatsızlandığını geç fark ettim." dedi.

Kolomb, Kalender'e bakıp ağzını büzdü: "Hitabetin de iyiymiş..." dedi tebessümle.

Kalender, bu iltifattan alığı cesaretle: "Nöbet hangi durumlarda zuhur ediyor? Geldiğinde neler hissediyorsunuz?" diye sordu.

Kolomb, yerden bir çalı kırığı alıp bacağına vurdu: "Çok öfkelendiğim ve haddinden fazla heyecanlandığım zamanlarda... Önce çene bağım, ardından gövdem kilitleniyor. Uzuvlarımı lanet bir titreme alıyor ve sonunda ağzımdan kötü kokulu ince bir safra sızıyor. Takriben yarım saat kendime gelemiyorum. Göğsümde korkunç bir zonklama başlayınca da peyderpey düzeliyorum."

"Peki hekimler ne diyor?"

Alfonso parmaklarını şıklatıp: "Hiçbir şey... Bu illetin bir çaresi yok. Güzel tarafı, bir zararı da yok. Yarım saat içinde her şey sütliman oluyor." dedi.

"Sen o zamanın nasıl geçtiğini bir de bana sor!" dedi Kolomb.

Alfonso, kırbayı uzatıp: "Biraz daha iç Kaptan." dedi.

Kolomb, kırbadan avcuna birkaç damla su döküp alnına ve boynuna sürerken: "Ne dersin Tilki, sence anladılar mı?" diye sordu.

Alfonso: "Yok be Kaptan. Her şey tabii şekilde gelişti. Kalender'i ilk kez gördüler. Sana yaverlik yapacak Cenovalı bir denizci sanmışlardır onu. Kraliyet memurunun heyecanını görmedin mi?" dedi iyimserlikle.

"Onu sormuyorum. Hastalığımı anlamışlar mıdır?"

"Hee... Kraliyet memurları da diğerleri gibi fenalaştığını gördüler zaten. Sen köşede dinlenirken yanına gelmek istediler. Ben de 'Kaptanı güneş çarptı, dinleniyor. Birazdan ayaklanır meraklanmayın' dedim. Onlar da iyi dileklerini iletip gittiler. Endişelenme."

"Ya Pinzon Kardeşler ve diğerleri?"

"Herkes, güneş altında o kadar saat kalıp boyuna konuşup koşturduğun için kafana sıcak geçtiğini sanıyor. Kaptan aslında..."

"Söyle..."

"Neticede bu nöbet, Tanrı'dan gelen bir illet... Yani ortada insanlardan saklamanı gerektirecek bir ayıp veya seni küçültecek bir durum yok bence."

"Var Alfonso! Her ne surette olursa olsun bir kaptan, tayfaları ve onu imkân bulduklarında bir kaşık suda boğmak için yanıp tutuşan düşmanları karşısında zayıf görünmemeli. Kalender, bu sözlerim senin de kulağına küpe olsun. Hastalığımı; Alfonso, Faze, Gabo, Coca ve Raul dışında bilen yok..."

"Merak etmeyin efendim. Şimdi büsbütün iyisiniz değil mi?" diye sordu Kalender.

"Gülle gibiyim. Hadi Zamira'ya gidelim açlıktan mahvoldum." dedi Kolomb.

"Ben de şarapsızlıktan..." dedi Alfonso kıkırdayarak.

Kolomb kaşlarını çattı: "Şu bok suyunu az iç Alfonso. Son günlerde yine kendini saldın. Hani azaltmıştın?"

"Azalttım Kaptan. Sadece akşam yemeğinde içiyorum artık."

Güneş iyice alçalmış, dingin denizin yüzeyinde kıvrımlanan parıltılar katmerlenmişti. İkindi yeli, uzaklardan getirdiği lavanta ve yakınlardan topladığı limon kokularını bitiştirip dört bir yana savuruyordu. Bereketli ağaçların uzayan gölgelerinde dinlenen keçilerin sesi ile onları rahat bırakmayan bal arılarının vızıltısı içerden gelen içli şarkının tınılarına ilikleniyordu.

Zamira'nın geniş balkonuna kurulan denizciler; kara ekmek, ceylan balığı yahnisi, *mari muntanya*, *rabo de toro*, *cachopo*, soğan salatası, bal, zeytinyağı, şarap ve limon şurubundan müteşekkil, mükellef sofrada karınlarını doyururlarken Kolomb, yağlanmış dudaklarını silip limanda işleyen tayfaları göstererek: "Şu haydut bozuntularına hiç güvenmiyorum." dedi.

"Bugün ağızlarının payını aldılar. Bir daha zırıltı çıkaracaklarını sanmam." dedi Martin Pinzon, ağırbaşlı bir ifadeyle.

"Yine de daima tedbirli olmakta yarar var." dedi Alfonso.

"Bir kez daha böylesi bir saygısızlıkla karşılaşırsam, bu arsızlığı yapanlar kimler olursa olsun oracıkta ümüklerine yapışırım. Peşinden de hepsini denize fırlatırım." dedi Kolomb.

"Etme Kaptan. Köprüyü geçene kadar uyuz katıra, doru at demek lazımdır. Onları bulana, ikna edene kadar götümüz yarıldı." dedi Alfonso.

Sırtındaki kamburu kaşıyarak: "Tilki haklı. Yeni denizciler bulmaya kalkışırsak sefer tarihini yine ertelememiz icap eder." dedi Martin Pinzon.

Kolomb, limon şerbetinden iri bir yudum alıp: "Cenova'dan, Venedik'ten ve Lizbon'dan denizciler getirmeliydik. Bu korkak, cahil domuzların nazlarını çekmek fena halde asabımı bozuyor." dedi.

"Palermolular da aynı... Sonuçta tayfaların arasında onlardan da var. Aslında Elhamra Kararnamesi böylesine katı olmasaydı geride kalan Müslüman denizcileri de kullanabilirdik." dedi Vicente Pinzon, *cachopo*sunu ısırırken.

Kolomb yüzüne müstehzi bir gülümseyiş yayıp: "Ahh küçük Vicente, seninki de laf! İzin verirler miydi sanıyorsun?" deyince bir anda Kalender ile göz göze geldiler.

O esnada şarkıcı kadın, bir Endülüs türküsü olan *Lamma Bada Yatathanna*'yı okumaya başladı. Martin Pinzon şükür duasını bitirip Kolomb'a sokularak limandaki gemilerin seren direklerini gösterip kısık sesle bir şeyler anlatırken Kalender, Alfonso'nun gözlerinden müziğin büyüsüyle bir damla yaşın akıp sakallarından süzüldüğünü gördü. Dalgınlaşan Alfonso, Kalender'in müşfik bakışını sezince denize doğru dönüp şarap çömleğini kafasına dikti ve içeri doğru seslendi. "Heyy sinyorita! Şu şarkıyı boş ver de biraz neşeli şeyler söyle. İçimiz kıyıldı." dedi.

Vicente: "Güzel şarkıdır bu Alfonso. Neyini beğenmedin?" diye sorup ekmeğini yağa batırdı.

"Uykumu getirdi." dedi Alfonso.

Kadın, istendiği üzere neşeli bir şarkıya başladığında Kolomb, limonatasından bir yudum daha alıp Kalender'e baktı: "Evlat! Buradan birlikte çıkalım. Seni manastıra götüreceğim. Büyük Ignatius hazretlerinin huzurunda vaftiz edileceksin. Peşinden de Rabbin sofrasına oturup diğer yükümlülükleri yerine getirirsin. Yarın da Alfonso sana kaldığınız yerden öğretmeye devam eder, kutsal yolumuzda nasıl yürüyeceğini..." dedi.

Lokması boğazına takılırken eli ayağı birbirine dolaştı Kalender'in. Sessizce kendisini süzen Pinzon Kardeşler'e baktı ve

hızlanan kalp atışlarını teskin etmek için derin bir nefes alıp: "Elbette, elbette." diyebildi.

Hava koyulaşıp yıldızlar ahenkle ışıldayınca Kolomb ve Kalender diğerleriyle vedalaşıp Zamira'nın önünde bekleyen at arabasına bindiler. İkisi de sessizliğin insicamını bozmadan yanlarından heyula görünümünde akan karanlık ağaçları seyre koyuldular. Manastıra takriben yüz adım mesafedeki eşek ağılına vardıklarında Kolomb, arabacıya: "Burada ineceğiz. Gece yarısı manastırın önünde ol, delikanlıyı Flores'e götüreceksin." dedi.

Dilsiz arabacı atları dehleyip, tozları kaldırarak uzaklaşırken Kolomb, yüzünden düşen bin parça olan Kalender'e sokuldu: "Asma suratını artık. Sana verdiğim sözleri çiğnemedim, çiğnemem. Diğerlerinin şüpheleri varsa iyice dağılsın diye vaftiz meselesini dillendirdim. Bilhassa Pinzon Kardeşler fazla şüphecidirler... Vicente'nin Elhamra Kararnamesi ve Müslüman denizciler bahsini açması tesadüf değildi. Küçük ahmak, aklınca yem attı. Neyse manastırda tatlı yiyip laflarız, Stefan'la eğleniriz. Yarın da bizimkilere vaftiz edildiğini, artık gerçek bir Hıristiyan olduğunu söylersin."

Kalender'in kalbini deşen görünmez bıçak bir anda güle dönüştü. Heyecanla: "Peki vaftiz belgesi ve geri kalan şeyler ne olacak?" diye sordu.

Kolomb, iç cebinden üzerinde kilise mührü olan iki kâğıt çıkarıp Kalender'e uzattı.

Kalender, kâğıtları kapıp Latince cümlelere göz gezdirince bunun vaftiz belgesi olduğunu ve kâğıtta Luka isminin çerçevelendiğini gördü. Hayretle: "Luka da kim?" diye sordu.

"Sensin." dedi Kolomb gülümseyerek.

"Nasıl yani?"

"Geçen hafta vaftiz edilen Müslümanlardan birinin belgesi... Aziz Luka'nın ismini almıştı."

"Ne oldu peki ona?"

"Kaçtı ahmak. Üstünde belge yanında da kefil olmadığı için çoktan öldürmüşlerdir yolda."

"Yani ismim Luka mı artık?"

Kolomb: "Bu konuda hürsün. Kendi ismini kullanabilirsin. Fakat belgeni sakın yanından ayırma! Haa bir de denize açılana kadar şunu boynuna tak." deyip bir haç kolyesi uzattı ona.

Kalender, ay ışığı altında avcunu dolduran zincirli haça bakakalırken Kolomb: "Sonra çıkarırsın. Maksat, herkesin seni bizden biri sanması... Kraliyet memurları sürekli ensemizdeler, temkinli olmamız lazım." dedi.

"Bunca meşgalenizin arasında hayli tehlikeli olmasını da hesaba katarsak benimle bu denli ilgilendiğiniz için minnettarım. Fakat nedenini çok merak etim. Ayrıca bu yaptıklarınızla günah işlediğinizi düşünmüyor musunuz?" diye sordu Kalender.

Kolomb boynunu kaşıdı. Sol taraftaki eşek ağılının girişinde tıkınan sıçanlara bakıp: "Yürüyelim..." dedi. Aheste adımlarla yürüme başladılar.

"Bir, babana iyilik borcum var ve onu ödüyorum. İki, kabiliyetlerini rahatça sergileyebilmen ve keskin zekanı cömertçe kullanman için sana alan açıyorum. Üç, bu lütuflarımın karşılığını günü geldiğinde alacağımı umuyorum. Ve dört, sonunda İsa'nın krallığı tüm dünyaya egemen olacaksa bu yolda işlenmiş küçük günahların önemsiz olduğuna inanıyorum." dedi Kolomb.

"Anlıyorum. Ya Ignatius hazretleri?"

"Onun da bana iyilik borcu var diyelim. Ötesini kurcalama. Ayrıca son zamanlarda kendi ismini dahi unutacak kadar bunamış durumda."

"Peki size ne gibi hizmetlerde bulunabilirim?" diye sordu Kalender.

"Sefer esnasında bana mutlak sadakatle bağlı olmanı istiyorum. Göremediklerimi görüp, duyamadıklarımı duyup, sezemediklerimi sezeceksin. Bugün yaşananlar malum. Bu tür menfilikler tekrarlanacaktır. Her zaman uyanık olmalısın. Pinzon Kardeşler'e, tayfalara, muhafızlara ve diğerlerine asla güvenme! Gerektiğinde sorumluluk al. Fakat bugünkü türden çılgınlıklar yapmadan önce bunun nasıl sonuçlar doğuracağını çok iyi hesapla. Her daim Alfonso ile uyumlu hareket et. Sefer boyunca ana gemide, yani Santa Maria'dasın. Güzergâh tayini için ölçümleri birlikte yapacağız. Elbette keşfedeceğimiz sularla adaları, en ince ayrıntısına varıncaya kadar gösteren haritalar var edeceğiz. Ekvatora göre enlem, batıya göre boylam düğümlerini hatasız şekilde çizeceğiz. Ve Yüce Tanrı'nın izniyle İspanya'ya geri döndüğümüzde keşif serüvenimizi herkes okuyup öğrenebilsin diye gördüklerimizi, duyduklarımızı, kokladıklarımızı, tattıklarımızı anlatan bir kitap oluşturacağız... Çok çalıştıracağım seni anlayacağın..."

"İsteklerinizi yerine getirmek benim için zevk olacak."

"Güzel..."

"Peki Alfonso'ya güvenebilir miyim?"

"Tilki Alfonso en has adamımdır. Çok içmesinden başka kusuru yok. Ona güvenebilirsin ama Müslüman olduğunu katiyen söyleme! Faze, Gabo, Coca ve Raul'u da severim. Fakat onlara güvenimin sınırı vardır. Gereğinden fazla gevşek ağızlıdırlar."

Kolomb, Fenikeli denizcilerin gemileri hakkında taze bir bahis açtığında manastıra varmışlardı. Bahçede ağustos böceklerinin cırlaması, kukumav kuşlarının homurtusu ve tombul kirpilerin otları kaşıma çıtırtıları yankılanıyordu.

Burunlarına çiçek ve manastırın mutfağından gelen kaynar süt kokuları dolarken Kolomb, susup olduğu yerde durdu. Koynundan bakır bir usturlap çıkarıp onunla yıldız sağanağı

altındaki gökyüzünü rasat etti. Hafifçe gülümserken: "Sizde her şeyin iyi, güzel olması için kullanılan bir dilek tabiri vardı. Dilime gelmedi şimdi. Neydi o kelime?" diye sordu.

Kalender, "İnşallah mı?" dedi.

Kolomb, "Evet inşallah... Güzel bir tınısı var. Umarım her şey inşallah olur evlat." dedi.

3 Ağustos 1492 Cuma

Güneş, doğudan gülümserken Palos Limanı'nda yüz binlerce fısıltının izi vardı. Yüz binlerce fısıltı... Çünkü çiçekler ve mumlarla bezenmiş limanda yedi yüz kişi olmasına rağmen İspanyollar, bu tarihi anda hazır bulunmak üzere atalarının ruhlarının da aralarında olduğuna inanıyorlardı.

Uzun boylu, ak saçlı bir papaz, titrek ellerinin arasında tuttuğu İncil'i yüksek sesle okurken biraz sonra okyanusa açılacak maceraperestler ise tek dizlerinin üstüne çökmüş, ellerini kenetlemiş ve gözlerini kapamış vaziyette kulaklarına akan kutsal cümlelerle kendilerinden geçmişlerdi.

Papaz, seferileri kutsadıktan sonra başladığı vaazını: "Evlatlarım! Tanrı'nın yolundan ayrılmayın. Gideceğiniz her yere O'nun adaletini ve merhametini götürün. Karşılaşacağınız kafirlerin karanlığına ışık tutun. Onlara hem cennete hem de cehenneme giden yolları anlatın. Zulmetmeyin ve nefsinize yenilmeyin." sözleriyle sonlandırdı ve borazanların çalması ile birlikte bir alay-ı vâlâ başladı.

Kıdemli kraliyet memuru, endişeli yüzlerle kendisine bakan denizcilere: "Yolunuz açık olsun. Yüce efendilerimizin duaları sizinledir. Ayak basacağınız toprakların her karışı onların mülküdür!" deyip karşısında el pençe divan halde duran Kolomb'a bakarak: "Kolomb, Krallarımız tarafından amiral rütbesiyle onurlandırılmıştır. Seferin tek hâkimi odur. Sularda amiral, karalarda Kral naibidir. Kendisine göstereceğiniz saygının

asıl muhatabı krallığımızdır. Tartışmasız şekilde riayet edeceğiniz emirleri, Krallarımızın iradeleridir." deyip Kolomb'u yanına çağırdı ve onun sırtına, üstünde Aragon ile Kastilya'yı temsil eden armaların işlendiği ipek bir pelerin koydu. Diğer bir memur ise Kolomb'a kapağı açık bir sanduka uzattı.

Kolomb, sol eliyle sandukadaki kâğıt dürümlerini ve mührü kavrayıp havaya kaldırdı. Sağ elini ise belindeki kemere götürüp hışımla kılıcını çekti ve: "Yaşasın Krallarımız! Yaşasın İspanya!" diye haykırdı.

Denizciler hep bir ağızdan: "Yaşasın Yüce Krallarımız! Yaşasın Don Kolomb! Yaşasın İspanya" diye coşkuyla tekrar ettiler. Kolomb, "Pinzon Kardeşler'i, Pinta ve Nina karavelalarının kaptanları" olarak ilan ettiğini duyurup akabinde ailesi ve dostlarıyla vedalaştı. Merasim tamamlanınca Kolomb, azametli adımlarla Santa Maria gemisine yürüyüp güverteye çıktı. Kafasına amiral şapkasını yerleştirdi. Gözlerini kapayıp dua okuduktan sonra: "Büyük yolculuk için hareket zamanı..." diye bağırdı.

Karısına, nişanlısına, çocuklarına, anasına, babasına, kardeşlerine, akrabalarına, arkadaşlarına sarılıp öpüşen seferiler, vedalaşma faslını sonlandırıp gemilere doluşurlarken Kalender de içini budayan kimsesizliğine sarınarak Santa Maria gemisine çıktı.

Sabah yeli sakindi. Kolomb, tüm hazırlıkların tamamlandığından emin olunca Alfonso'yu sağına, Kalender'i ise sol yanına alıp elindeki bakır haçı havaya kaldırdı ve limanda kıpırdanan kalabalığı son kez selamladı. Kıyıda sıralanmış bir düzine asker önlerindeki küçük topları ateşledi. Toplar birbiri ardına gümbürdeyince Kolomb, hareket emrini verdi. Biraz sonra üç gemi, masmavi sulara yelken açıp yönlerini güneybatıya çevirdiler...

Karada el sallayan insanların görüntüsü silikleşerek uzaklara karışınca Kolomb, güneyden esen rüzgârın hızını ölçtü. Yeşil gözlerini, neşeyle çırpınan yelkenlerde gezdirirken istavroz çıkardı ve tayfaların konumlarını yokladı. Herkes emirlerine harfiyen uymuş görünüyordu. Gemisindeki ahenkten hoşnut halde, kafasındaki amiral şapkasını kenara bırakıp çubuğunu bacağına vura vura, sakin adımlarla güverteyi arşınlamaya koyuldu. Kalender ile Tilki Alfonso, heyecanlı ama bir o kadar da yorgun görünen kaptanın ardına düştüler. Pruvadan pupaya uzanan inişli çıkışlı, çift devirli yürüyüş Kolomb'un esnemesiyle nihayete erdi.

Üç yoldaş, peşlerindeki Pinta ve Nina karavelalarının da sakince yol aldıklarını gördükten sonra baş kasaranın altındaki yükseltiye kuruldular. Alfonso seslenince tayfalardan en genci Hernán, elinde limonata sürahisiyle onların yanına seğirtip bardaklarını doldurdu saygıyla. Kolomb, bardağını şerefe kaldırınca Kalender ve Alfonso da ona uydular. Köpüren dalgaların sesine kulak verirlerken birer yudum aldılar.

Kolomb, baş parmağındaki sicim kesiğine bakıp: "Tilki! Düzenin bir an için bile aksamasına izin verme. Seninkiler daima uyanık olsunlar. Her âna ve her noktaya hâkim ol." dedi.

Alfonso, sakalını burarken: "Baş üstüne Kaptan. Faze, Sinek ve Coca gün boyunca fıldır fıldır dolaşacaklar." dedi.

"Yemek işini Gabo'ya mı verdin en sonunda?" diye sordu Kolomb.

Alfonso güldü: "Hamur Kafa Gabo'dan başka kime verebilirdim ki?"

Kolomb ciddileşti: "Aşçılığına diyecek yok lakin payına düşenden fazlasını yemesin o şişko."

"Tamam Kaptan, uyardım zaten. Balık çizelgesinin sorumluluğu da Asturiaslılarda..."

"Yerinde bir tercih... Zehirli balıklara ve böceklere dikkat etmelerini tembihle. Kanarya Adaları'na kadar bol bol balık yiyelim."

Alfonso, limonatasının dibini höpürdetip kalktı. "Balık... Ne amansız bir lezzet." deyip omzunu kaşıyarak: "Bir emrin yoksa ben dümene bakayım." dedi.

"İşine bak Tilki." dedi Kolomb.

Alfonso, paytak adımlarla uzaklaşırken Kalender, limonun mayhoşluğuyla gıdıklanan genzini temizleyip göz kapakları iyiden iyiye düşen Kolomb'a döndü: "Kaptan, Kanarya Adaları'nda ikmal yaptıktan sonra rotayı, hangi haritayı esas alarak şekillendireceğinize karar verdiniz mi?" diye sordu.

Kolomb, kafasını kaldırıp berrak gökyüzünde pike yapan sığırcık kuşlarına bakarken: "Aynı soruyu her gün soracak mısın?" dedi.

"Öğrenene kadar... Bu hususta kafanızın karışık olduğu aşikâr."

"Küstahlığın üzerinde yine. Hem kafam ne zaman dinginleşti ki..." deyip esnedi, "Elimizde ne var meraklı çocuk? Hiçbir şey ya da her şey. Yani, onlarca efsane ve bir o kadar da hayali harita... Hal böyleyken hemşehrin Strabon'un hesaplamaları ve Klaudios Ptolemaios'un nazariyeleri, adımımızı koyacağımız ilk basamak olmalı. Dostum Toscanelli'nin bana yolladığı bilgiler ve haritası da ikinci basamağımız..."

"Strabon ve Batlamyus'un görüşleri, şimdiki zamana hükmetmek için fazla yaşlılar... Toscanelli, onların görüşlerinden ve haritalarından ne kertede etkilendi acaba? Haddinden fazla olabilir mi?"

"Şaka yapıyorsun herhalde. Elbette ki hayır! Ptolemaios'un ve Strabon'un fikirlerine yüz yıllar içinde sizin coğrafyacılarınız da bizimkiler de yığınla ilave yaptılar. Hatta Çinliler bile. Seyyahların izlenceleri de cabası... Toscanelli'nin yolladığı harita, muhtemelen tüm bu parçaların harmanlanmasıyla vücuda getirilmiş bir bütün..."

"Ama Toscanelli'nin Müslümanların çizimlerini zırva olarak değerlendirdiğini söylemiştiniz."

"Tamamını değil. Sözlerimi çarpıtma."

"Ya Rahip Mauro'nun haritası?"

"Nereye varmak niyetindesin? Öz konuş. Rahibin bu haritayı arakladığını mı söyleyeceksin?"

"Evet. İdrisî'nin haritasını çaldığı apaçık ortada..."

"Tabula Rogeriana'yı yani. Yine aynı mesele..."

"Pek tabii."

"Eee? Devam et bakalım."

"Müslümanlar, astronomiyi sizinkilerden, bilhassa Portekizlilerden daha iyi kullanıyorlardı, ki hâlâ öyle. Zira enlem-boylam ölçme, işleme ve iklim kuşaklarını belirleme hususunda daha mahirler. Bu doğrultuda her şey bir yana, güzergâhı tayin etmek için esas basamağımızın İdrisî'nin çizimleri olması gerekmez mi?"

Kolomb, bacaklarını uzatıp kollarını göğsünde birleştirdi. Gözlerini yumarken: "Heyecanını anlıyorum. Kafamın karışık olduğunu da kabul ediyorum. Ama şu an öyle uykusuzum ki, seninle tartışamam. Zira yıllardır hayalini kurduğum bu sihirli anın tadına bile varamıyorum. Sonra konuşalım." dedi bezginlikle.

"Bir sualim daha olacak."

Kolomb, bir hışımla ayağa kalkıp giysisinin kollarını silkeledi. Çabuk adımlarla kamarasına doğru yürürken: "Şimdi değil babasının oğlu, şimdi değil. Toparlanmam için bedenime uyku içirmeliyim." deyip kıç kasaraya doğru yürüdü.

Kalender, Kolomb'u etkilemiş olmanın verdiği gururla doğrulup gerindi ve yüzünü yalayan rüzgârdan memnun halde ıslık çalarak Alfonso'nun yanına yürüdü.

Kalender, yoldaşlarıyla birlikte yediği leziz ikindi yemeğin ardından şarap faslı açılınca kıvranmaya başladı. Bağırsaklarında hazımsızlık olduğunu ileri sürerek onların yanından sıvışma niyetindeydi. Ancak buna gerek kalmadı. Zira erkenden çakırkeyif olan Alfonso, herkesi kahkahalara boğan küfürlü fıkralar anlatmaya başlamıştı. Kalender, işbu cümbüşten yararlanarak kadehini alıp usul adımlarla oradan ayrıldı.

Narenci rayihaları yüklü, yumuşak bir esinti vardı. Ön güverte sakindi. Sağ hattaki cilalı fıçılara sırtını vererek halat ören üç miçodan başka ortalıkta kimseler görünmüyordu. Kalender, yelkenlerin hışırtısı, direklerin gıcırtısı ve dalgaların fışırtısı eşliğinde baş kısma yürümek üzere miçoların yanından geçerken onlardan birinin mırıldandığı şarkıyı işitince durdu. Yuvarlak yüzü beneklerle kaplı, basık çeneli Nicolas adındaki gence yanaşıp şarkının ismini sorunca, Francisco de Penalosa'nın bestelediği *El Triste Que Nunca Os Vio* cevabını aldı. Kalender, ondan şarkıyı yüksek sesle söylemesini rica etti. Çocuk, dokunaklı sedasıyla kafiyeli kelimelere can bahşederken Kalender, sıçrayıp baş kasaraya tırmandı ve uca, denize bir mızrak şeklinde uzanan cıvadra direğine yürüdü.

Uçsuz bucaksız mavilik, ayaklarının altındaydı şimdi. Tuz kokusuyla incelen havayı ciğerlerine çekip kadehindeki gül rengi şarabı denize boşalttı ve kendini şarkının alımlı sözlerine bıraktı...

Nicolas, yeni bir şarkıyı terennüm ederken Kalender, gün batımının cazibesine kapılmış, soylu bir heykel kıvamında en uçta dineliyordu. Hakiki manada hiç tatmadığı, esrarlı bir hazla sıvanmıştı, özgürlük...

Gemi dalgaları yardıkça varlığının dünyadan diş diş kopup zamanın ötesine göçtüğünü hissediyordu. Özgürlük burgacı, kalbine ekili acı mahsulleri kökünden söküp yutuveriyordu. Eksildikçe, sağalıyor ve tarifsiz bir dinginliğin içinde kayboluyordu. Şimdi, eriyen alev topu görünümündeki güneşle

birlikte soğuk sulara gömülüp en dibe dokunmak sonra göğe, bulutların fevkine yükselmek ve orada unutulmak istiyordu.

Yaz ortasında üşümüştü. İçindeki seslerin telkiniyle ayak uçlarında yükselip bedenini olabildiğince rüzgâra bıraktı. Hafifti her şey, çok hafif ve avcunda... Huşuyla gülümsedi. "Mutluyum." dedi. İki yana açtığı kolları istemsizce boşlukta süzülmeye başladı. "Uçabilir miyim? Belki... Ama nereye?" diye fısıldadı.

İşte o an göz bilyelerinde sevgilisinin sureti belirdi ve onun bastırılmış güzelliğinden sızan zehirli sütle bir anda ters yüz oldu her şey. Yumağa dönüşen havsalasının çözülmesini bekledi bir süre.... Nihayet, "Unutamıyorum seni Ustinya..." dedi sesini yadırgayarak.

Yeniçerilerin onu zorla götürdükleri meşum ana sürüklendi. İliklerine kadar öfkeyle çarpıldı. Yine de kalbinden diline koşan atları dizginleyemedi. "Her şey bir yanılsama olsa bile aşk gerçektir. Her şey yanılsama olsa bile sen gerçeksin." diye fısıldadı. Karnı karıncalandı. Alın çizgilerine ateş aktı. Ellerini kasıklarına bastırıp çömelecekken bed bir sesle irkildi.

Büyülü anın perdesini çekip hızla geriye döndü.

Aşağıdaki Gabo'ydu. Elinde kocaman ekmek, yanaklarını kıvırta kıvırta lokmalarını çiğnerken: "Heyy Kalino! Kelebek mi yakalıyorsun orada? İki defa seslendim. Kaptan seni soruyor." diyerek şarladı.

Kalender, utançla silkinip: "Gün batımına dalmışım. Geliyorum!" diyerek baş kasaradan güverteye atladı.

Gabo sırıtıyordu: "Ne yapıyordun orada demin?" deyip kollarını iki yana açarak onu yansıladı.

"Vücudum uyuşmuştu da eklemlerimi rahatlamaya çalışıyordum."

"Haha. Eklemi boş ver, ekmek ister misin?"

"Yok sağ ol Gabo. Sana afiyet olsun."

"Sana bir sır vereyim mi?" deyip tek kaşını kaldırarak Kalender'e sokuldu Gabo.

Kalender, onun açıkta kalan kat kat göbeğine bakarken: "Ver bakalım." dedi.

"Gece denizkızlarını çağıracağız."

Kalender, sakin görünmeye çalışarak: "Neredeymiş denizkızları..." diye sordu.

"O kadarına aklın ermez. Henüz toy bir denizcisin sen. Ama haberin olsun dedim.

Sonra üzülürsün, mutlaka gel. Burada, baş kısımda toplaşacağız."

"Kaptanla çok işimiz var Gabo. Ama imkânını bulursam gelirim."

Gabo, ekmeğinden ısırdı ve Kalender'in yanağını okşadı: "Seni toy zampara..." deyip kahkaha atarken Kalender zoraki gülümseyip çabuk adımlarla kaptanın köşkünün yolunu tuttu.

Gece, sırlana sırlana erirken Kolomb, Kalender ve Alfonso kıç kısımda, kaptan kamarasındaydılar. Saatlerdir boğucu nemle cebelleşerek ara vermeden çalışıyorlardı. Yamuk tavandan sarkan muşamba fenerin ölgün ışığı altında bir yandan önlerine serili haritalar üzerinde hesaplamalar yapıyorlar, Arapça ve Latince risaleler karıştırıyorlar, enlem boylam düğümleri çözüyorlar öte yandan ise sefer boyunca her şeyin muntazam şekilde ilerlemesi için fikir teatisinde bulunuyorlardı.

Kalender, bu uzun mesai esnasında dikkatini işinden ziyade Kolomb'da toplamıştı. Zeytin yeşili göz bebeklerinden oval yüzündeki seğirmelere, gülünce kanatlanan küçük burnundan seyrek sakallarına, yara iziyle damgalı ince boynundan geniş omuzlarına, sol eliyle tuttuğu kalemi okşayışından işaret parmağındaki Latince dövmeye, sürekli sırtını kaşımasından

sarf ettiği cümlelerde vurguyu nereye koyduğuna varıncaya kadar ona mahsus her ayrıntıyı ezberliyordu.

Sivri zekasının mamulü tahminleri ile tespitlerine, bilgiye adanmışlığına, delişmen cesaretine, dogmayı reddine, şüpheciliğine, tükenmeyen merakına ve tarih, felsefe, mantık, matematik, coğrafya, astronomi ve dahi diğer ilimlerine vukufiyetine bakılırsa Kolomb işinin piriydi.

Babası İsa Kaptan ile onu mukayese ettiğinde ortaya şöyle bir meal çıkıyordu; İsa Efendi hakiki bir allameydi ama Batı'nın nazariyelerini dikkatle okuyup önemsese de son tahlilde Doğu'yu Batı'dan üstün tutmaktan kendini alamıyor ve iki kutbu dengeli biçimde perçinleyemediği için türeyecek melez bilgilere erişemiyordu. Çünkü o, her ne kadar aksini iddia etse de evvela kendini Doğu'nun daha doğrusu Devlet-i Aliyye'nin bir neferi olarak telakki ediyor ve çoğu zaman meselelere bu vecheden baktığından ötürü fikren tam manasıyla özgürleşemiyordu.

Halbuki Kolomb'un öz nezdinde ilmin Doğusu veya Batısı diye bir ayrım yoktu. Doğulular ile Batılıların ürettikleri her ne varsa onları aynı çekirdekte topluyor, posalarını tarafsız şekilde ayıklıyor, titizlikle birleştiriyor ve onlardan doğacak sonuçları serinkanlılıkla şerh ediyordu. Eğer elindeki malumat, onu hedefine yaklaştırıyorsa gerisi lafügüzaftı. Kolomb, ateşli bir Katolikti ve nefret ettiği Müslümanların vücuda getirdiği her şeyi küçümser görünüyordu.

Oysa konuşmalarının satır aralarından Müslümanların eserlerinin çoğunu yalayıp yuttuğu ve bu bilgileri hayli mühimsediği anlaşılıyordu. Velhasıl onun için esas olan şahsi menfaatleriydi. Hizmet ettiği yegâne kurum İspanya Krallığı veya Katolik âlemi değil, ilmi tutkularıydı.

Kaptanın katıksız faydacılığa yaslanan dünya görüşü, yalana ve hileye düşkünlüğünün de izahı niteliğindeydi Kalender'e göre. Bunların yanı sıra onun fevkalade dağınık ve unutkan

olduğunu fark etmişti Kalender. Kitapları, haritaları, ölçüm aletleri, defterleri ve resmi evrakları tıpkı düşünceleri gibi karman çormandı. Sabah konuşulan bir meseleyi akşamına unutabiliyordu. Ancak tuhaf biçimde aylar öncesinden belleğine konmuş alelade bir şeyi, en ince ayrıntısına kadar betimleyebiliyordu. Hülasa Kaptan, ona göre bir çelişkiler yumağıydı.

Kalender bu düşüncelerin ekseninde dönerken Kolomb, sefer başladığı andan itibaren hiç sektirmeden yaptığı üzere çeyrek saatte bir istavroz çıkarıyor, peşinden pusulanın pirinç aksamıyla oynuyor sonra da devasa pergelini sapladığı haritaların üzerine kapanarak tayfalar hakkında bir şeyler mırıldanıyordu. Onun kibrinden kaynaklandığını düşündüğü bu dengesiz halleri ve biteviye istavroz çıkarması Kalender'in asabını bozuyor, yorgunluğuna yorgunluk bindiriyordu.

Kolomb ayaklanıp dar alanda volta atmaya başlamıştı ki Alfonso Kalender'e göz kırpıp: "Kaptan gece yarılanmak üzere. Ben teftişe çıkayım ha, ne dersin?" diye sordu.

Kolomb yerine oturdu. Seyir defterini açıp *"Güneyin çeyrek güneybatısı, on sekiz fersah..."* yazarken dalgın kafasını kaldırmadan: "Olur, çık." dedi.

"Kalender de gelsin mi benimle?" diye sordu Alfonso.

Kolomb, parmağını, enlem boylam çizgilerinin üstünde gezdirirken: "O burada kalsın." dedi.

Alfonso, Kalender'e bakıp omuzlarını çaresizce bükerek kamaradan çıktı.

Kalender, onun ardından bakakalırken Kolomb, kepeklenen yakasını silkip gerisine yaslandı. Alnını ovuşturdu: "Ne o? Suratın düştü. Çok mu yoruldun yoksa?"

Kalender: "Biraz yoruldum Kaptan ama halimden şikayetçi değilim, devam edebiliriz." dedi. "Bugünlük bu kadar yeter. Hadi sen de git. İlk gecenin şerefine bizimkiler denizkızlarını çağırıp eğleneceklermiş..."

Kalender canlandı: "Siz gelmeyecek misiniz?" diye sordu hevesle.

"Denizkızlarından daha mühim işlerim var."

"Anlıyorum, haklısınız..."

"Sabah devam ederiz çalışmaya. Tantana bitince tuzlu limon yiyip uyu. Yarına zinde ol. Miden bulanıyor mu hâlâ?"

"Çok az... İlaç iyi geldi. Size iyi geceler."

"Sana da evlat."

Kalender, güverteye çıkınca gecenin tatlı serinliğiyle dolup taştı. Yüzünü göğe çevirdi. Ipıl ıpıl yıldızların kıpırtılarını burnunun ucunda hissederken Kolomb her istavroz çıkardığında çok isteyip de yapamadığı şeyi yapıp: "Bismillahirrahmanirrahim. Gecenin sahibine hamdüsenalar olsun." diye fısıldadı. Ciddiyetle avuçlarını yüzüne sürdü ve şeytan çarmıhına asılı tombul fenere konmuş böcekleri gıdıkladıktan sonra güle oynaya ön güverteye yürüdü.

Gemi sakinlerinin çoğu, pruva direğinin altında, ortalarında boşluk kalacak şekilde dizilmişler, meraklı yüzlerle aralarında fısıldaşıyorlardı.

Elinde ekmeğiyle onlara fıkra anlatan Gabo, Kalender'i görünce: "Ooo kelebek avcısı Kalino de aramıza teşrif ettiler." dedi.

Kalender gülümseyerek herkesi selamlayıp: "Kaptan kıyamadı sana ha. Gel canım otur, gösteri başlıyor." diyen Alfonso'nun yanına ilişti.

Gabo, ekmeğini bir asa görünümünde havaya kaldırırken: "Heeeyyy kocakarılar gibi aranızda fısfıs konuşmayı bırakın! Sessizlik istiyorum sessizlik!" deyip devam etti: "Evet beyler!

Şimdi, denizkızlarına seslenmesi için eşeklere duyduğu sonsuz merhameti ile bizleri her zaman duygulandıran, aramızdaki tartışmasız en yakışıklı, en bakımlı, en süslü, en cesur ve de gençleri kıskandıracak kadar taze görünmekten vazgeçmeyen denizciyi yani Eşek Düşkünü Faze'yi buraya davet ediyorum." diye bağırınca kahkahalar ve alkışlar yükseldi.

Kirişlere gerili çarşafın gerisinden Faze'nin nazik sesi duyuldu: "Gabo! Oraya gelirsem sülaleni eşeklere kovalatacağım! Bok boğaz şişko! Takdimi doğru düzgün yap! Yoksa Azize'ye ant olsun ki buradan çıkmam..."

Gülüşmeler yeniden artınca Gabo, herkesi el işaretiyle susturdu. Koca göbeğini tutup tekrar gülmemek için kendini zorlayarak: "Peki peki... Saygıdeğer Faze yoldaşımızı buraya davet ediyorum." dedi.

Nihayet Faze, abartılı alkışlar eşliğinde çarşafın ardından çıktı. Her zamanki gibi şıkır şıkırdı. Ellerinde iki şamdanla kırıta kırıta yürüyüp afili bir reveransla hilal şeklinde dizilmiş yoldaşlarını selamladı ve boşluğa oturdu.

Zaman kaybetmeden sürmeli gözlerini denize doğru çevirip girizgâh yaptı: "Ey denizlerin güzelleri! Ey sular altında yaşayan melek-simalar! Burada sizleri görmek, sesinizi duymak için yanıp tutuşan nice gözü pek denizci var... Ne olur... Ne olur... Şu bakirlerin hatırı için önce sesinizi sonra da yüzünüzü bahşedin..." dedi.

Herkes kulaklarını kabartmış, gözlerini belertmiş vaziyette Faze'ye ve karanlık semanın altındaki engin sulara bakıyordu. Faze, derin bir nefes alıp mumların alevlerini oynatarak: "Ey denizkızlarının prensesi! Ey Büyük İskender'in kız kardeşi Thessalonike! Beni duyuyor musun? Sen de bir zamanlar bizler gibi bir faniydin. Şimdi sonsuz âlemin içinde ağabeyinin gölgesini arıyorsun... Bak, bizler de tıpkı ağabeyin gibi dünyanın öteki ucuna gidiyoruz. Hiç olmazsa sesini duyalım..." dedi.

Faze, sustu. Bir fasıla bekledi. Akabinde gülümseyip kendisine bakanlara fısıltıyla: "Şimdi gözlerinizi kapayıp kulaklarınızı açın." dedi.

Tayfalar ve muhafızlar, Faze'nin sözlerinden ve ortamın büyüsünden etkilenmişe benziyorlardı. İstisnasız şekilde gözler yumuldu, boyunlar dikleştirildi. Etrafı muhteşem bir koku sardı.

Faze: "Thessalonike, Thessalonike... Varlığını hissediyor ve mis kokunu duyuyoruz. Lütfen bizler için bir şarkı söyle..." dedikten kısa zaman sonra denizden: "Merhaba!" diye bir ses duyuldu.

Çok geçmedi ki ortalığı hüzün yüklü bir şarkı sesi kapladı.

"Ben Thessalonike... Olimpos'tan Babil'e esen bir rüzgâr idim. Kederleyim. Kaderimi ararken kayboldum. Tahtlar devrildi. Atlar öldü. Kılıçlar gömüldü. Artık yurdum yalnızca denizlerdir. Ben Thessalonike İskender'in ve aşkın dişi kanı... Kaybolurken buldum. Buldum sanırken yine kayboldum..."

Herkes donakalmıştı. Denizcilerden kimisi şarkının alayişi ve yayılan baygın kokunun tesiriyle sersemlerken bazıları da ayaklanıp denize bakmak, Thessalonike'yi görmek istediler. Ancak Coca ve Gabo onlara mâni oldu.

Faze çehresini çatıp: "Şişşştt... Prenses Thessalonike'yi kızdırmayın. İzinsiz kimse bakamaz ona. Herkes yerinde kalsın! Koku ve sesle yetinin." deyip yeniden denize doğru döndü.

"Ey yüce hazret, lütfen bir şarkı daha bahşet. Billur sesinden bizleri mahrum bırakma..." deyince karanlıkta bir ses baloncuğu daha yükseldi.

"Önce sorumu yanıtla yakışıklı denizci! Ağabeyimi gördünüz mü?"

Faze, yüzüne mağrur bir tebessüm yerleştirip: "Elbette elbette gördük prensesim. Kar beyazı atının üstündeydi. Tüm azametiyle doğuya doğru gidiyordu..." dedi.

"Soruma nefis bir cevap verdin, akıllı denizci. Çünkü ağabeyimi görmediğini söyleseydin sizden önce buradan geçenlere yaptığımız üzere nedimelerimle birlikte geminizi batırıp hepinizi balıklara yem ederdik! Ama anlaşılan o ki, sizler dostumsunuz. Bu nedenle ikinci şarkı yerine, sizlere iyi dileklerimi sunmak isterim. Ey uzaklara, karanlık denizlere açılan cesur denizciler... Nefesim rüzgâra karışıp ardınızdan esecek... Yıldızlardan feyz alan bedenim ışıl ışıl parlayarak her daim yol gösterecek sizlere... Önünüz açıktır. Şimdi avuçlarımda oynaşan mercan tozlarından anlıyorum ki bu yolculuk, hepinize zenginlik ve saygınlık getirecek! Ne mutlu sizlere..."

Faze: "Emsalsiz bir saadet bahşettin bizlere. Şükranlarımızı kabul buyur Thessalonike. Peki birbirinden güzel nedimelerini görebilecek miyiz?" diye sorunca gaipten gelen ses: "Başka bir gecede, sözüm olsun... Sağlıcakla kalın. Mercan tozlarım size şans getirecek..." dedi.

Bir anda, sancak kısmından Faze'nin üstüne sim parçacıkları yağdı. Herkes avare avare, uçuşan parıltılara bakarken denizden art arda foşurtu sesleri duyuldu. Faze: "Güle güle prenses..." deyip ayağa kalktı. Şaşkınlıkları azalınca tayfalar ve muhafızlar yere saçılan, deniz kızının mercan tozları dediği sim parelerini kapma yarışına girdiler. Gabo onların ilgisinden hoşnut: "Yaşa denizkızı, yaşa Faze!" diye tezahürat yaparak alkışlayınca herkes ona uydu. Faze, alkışların önünde eğilirken Alfonso, Coca'ya göz kırptı.

Coca, "Ooo la la la!" diye gürleyip elindeki uzun saplı mandolayla ortaya atıldı. O, coşkuyla mandolasının tellerini tıngırdatırken Faze ve Gabo kafalarını birbirine dayayıp eski bir bahar şarkısı olan *Tempus Est Iocundum'u* söylemeye koyuldular.

"*Tempus est iocundum o virgines! Modo congaudete, vos iuvenes!*

O! O! Totus floreo! Iam amore virginali totus ardeo...

Novus, novus amor est, quo pereo!"

Alfonso'nun teşvikiyle birlikte herkes ellerini çırparak umut dolu yüzlerle neşeyle dans etmeye başladı. Fıçıların üstündeki kandiller yakıldı. Şaraplar açıldı, meyveler ve tatlılar getirildi. Eğlence gece yarısına kadar sürdü.

Cümbüş dağıldıktan sonra Kalender ile Alfonso tıngır mıngır bir yürüyüşle gidip baş kasaranın güvertesine kuruldular.

Gök bahçede devinen yıldızlar, tüm sesleri emmişlerdi sanki. Her şey, sükût tabakasıyla örtünmüştü. Şarap içmekten suratı kıpkırmızı kesilen Alfonso sakallarını kaşırken kolunu Kalender'in boynuna doladı. "O kadar patırtının ardından bu ne âlâ bir sessizlik..." dedi.

"Öyle..." dedi Kalender.

"Ne hissediyorsun şu an?"

"Dinginlik... Meçhule doğru sürüklenmek rahatlatıyor sanki. Ya sen?"

"Ne hissedilmesi gerekiyorsa onu hissediyorum. Koca bir hiçlik... Ne eksik ne fazla. Böylece yavaş yavaş deliriyorum. Delirdikçe boş veriyorum. Boş verdikçe hafifliyorum. Zerre zerre azalıyorum. Böyle giderse yok olacağım. Her canlı gibi. Bu sebeple endişelenmek beyhude. Yani çok hissetsen de ölüyorsun hiç hissetmesen de. İyisi mi sorgulamadan yaşayıp gitmek..."

"Bir dokun bin ah işit. Şarap mı söyletiyor bunları?" deyip güldü Kalender.

"İçimde benim yerime konuşan o kadar çok kişi var ki. Onlardan birinin sayıklamaları işte."

"İyi... Öyleyse onlardan biri cevaplasın. Kalbimi nasıl ikna edebilirim, bir gün unutacağına?"

"Kalp ikna olmaz. Boşuna uğraşma. Zira unutmak, kalbin tabiatına aykırı."

"Amenna." deyip tepesinde, rüzgâr yuttukça şişen mizanadaki yelkene baktı Kalender. "Senin hakkında merak ettiğim bir şey var..."

"Sor dostum."

"Hıristiyan olmaya nasıl karar verdin? Bilhassa papazların rezaletlerinin böylesine ayyuka çıktığı bir zamanda..."

"Hahhh şöyle. Cesur ol... Aklını karıştıran soruların önünü tıkama, bırak aksın. Aksın ki, imanın sözde değil özde olsun. İnancın muhkemleşsin."

"Ben de bunun için çabalıyorum. Anlatsana..."

Alfonso, ay ışığının yansıdığı karanlık sulardan gözlerini ayırmadan esrik sesiyle: "Bir hikâye anlatayım sana. Huşum tam yerinde olmadığı için hatırladığım kadarını nakledeyim.

Roma'ya yakın memleketlerin birinde aralarından su sızmayan iki dost yaşarmış. Bunlardan birisi Hıristiyan diğeriyse Yahudi imiş. Tüccarlarmış.

Hıristiyan olan, Yahudi dostuna dermiş ki: 'Ne güzel ne derin bir dostluğumuz var. Herkes bizi kıskanıyor. İki bedende tek ruh gibiyiz. Ama gel gör ki dinlerimiz farklı... Bu ayrılık beni üzüyor.'

Yahudi de: 'Ee ne olmuş yani... Dinlerimiz başka olsa da gül gibi geçiniyoruz işte.' dermiş. Hıristiyan tüccar: 'Orası öyle ama ikimizin de Hıristiyan olduğunu, aynı yola baş koyduğumuzu düşünsene. İşte o zaman değil dost, kardeşten öte oluruz. Hal böyleyken şu inadını bırak da gel benim dinime gir! Hıristiyan ol.' demiş.

Yahudi tüccar ise: 'Hayır dostum. Ben halimden memnunum, dinimden dönmeyi zinhar düşünmüyorum.' diye ayak diremiş.

Gel zaman, git zaman Hıristiyan tüccar her fırsatta dostuna: 'İnan ki seni çok sevdiğim, cehennemde sonsuza değin yanmandan korktuğum için bu kadar ısrar ediyorum.' diyerek işin peşini bırakmamış. Günün birinde Yahudi tüccar, bu ısrarlara dayanamayarak: 'Peki. Sırf seni kırmamak için Hıristiyanlığı etraflıca araştıracağım.' demiş.

Tabii Hıristiyan tüccar, dostunun kararı karşısında çok mutlu olmuş: 'Hadi öyleyse sana dinimi anlatmaya, sorularını cevaplamaya başlayayım hemen.' demiş, tez canlılıkla.

Lakin Yahudi kati bir şekilde: 'Hayır hayır! Ben Hıristiyanlığı yerinde, esas kaynağında, yani Roma'da hakkıyla öğreneceğim. Bunun için de oraya gitme niyetindeyim.' deyince Hıristiyan tüccarın sevinci kursağında kalmış. Zira Yahudi dostu Roma'ya gittiği takdirde orada onu Hıristiyanlıktan soğutacak pek çok şeyle karşılaşacağından korkuyormuş.

Ancak gel gör ki, onu Roma'ya gitmekten vazgeçirmek için ne kadar uğraşsa da ikna edememiş. Birkaç gün sonra Yahudi tüccar binmiş atına. Az gitmiş uz gitmiş, varmış Roma'ya.

Dostu da onun Hıristiyanlığa geçeceğinden umudunu keserek çarnaçar yolunu gözlemeye koyulmuş. Aradan epey bir zaman geçtikten sonra Hıristiyan tüccar, dostunun döndüğünün haberini alınca evine koşmuş hemen ve onu görünce donakalmış. Çünkü Yahudinin boynunda bir haç kolyesi varmış. İki dost hasretle kucaklaşmışlar.

Hıristiyan tüccar hem şaşkın hem mutlu: 'Şükürler olsun demek Hıristiyan oldun ha!' demiş.

Yahudi de: 'Evet! Artık kardeşten bile öteyiz. Aynı dindeniz.' diye yanıtlamış.

'Anlat! Roma'da neler gördün de Hıristiyan olmaya karar verdin?'

'Çok şey...'

'Papazlar, rahibeler, kardinaller neler yapıyorlardı mesela?'

'Hepsi zevk ü sefa içindeydi. Ahlaksızlık ve düşkünlük çamurunda debeleniyorlardı.'

'Yaa? Başka?'

'Roma'da her kime: "Bu şehrin en günahkârları nerede yaşıyorlar?" diye sorduysam herkes kiliseleri gösterdi...'

'Başka?'

'Rüşvet, düzenbazlık, şehvet düşkünlüğü, sapkınlık, adaletsizlik ve zulüm diz boyuydu...'

'Benimle alay mı ediyorsun sen be adam? Madem Roma'da durum böylesine iğrençti de nasıl Hıristiyan olmaya karar verdin? Delirdin mi sen?'

Eski Yahudi, çiçeği burnunda Hıristiyan tüccar: 'Hayır dostum delirmedim. Şöyle bir tüccar hesabı yaptım; Eğer İsa'nın dini, bunca rezalete ve çürümüşlüğe rağmen hâlâ dimdik ayaktaysa ve dahası yayılmaya devam ediyorsa gerçekten de bu dini koruyan, kollayan ilahi bir gücün olduğuna emin oldum. Çünkü başka ihtimal yok ve kararımı buna göre verdim.' diye cevap vermiş.

İşte böyle bir hikâye..."

"Manidar! Bir o kadar da tehlikeli bir hikâye... Decameron'da çok benzerini okumuştum."

"Ben bu hikâyeyi bir papazdan dinledim."

Kalender'in gözleri büyüdü: "Papazdan mı?"

"Tuhaf ama öyle... Beni doğru yola sevk eden papaz anlatmıştı..."

"Bir yaşıma daha girdim ve kafam daha beter karıştı."

"Ne amansız bir çelişki değil mi?"

"Tastamam öyle."

"Ama unutma ki bilgelik, çelişkilerden doğar..."

"Ya hakikatin yegâneliği?"

"Hava, felsefe konuşmak için namüsait. Kabul ediyorum! Katolik âlemi şu anda, hikâyedekinden farklı ahvalde değil. Ama hikâyedeki kurnaz Yahudi gibi düşün. Neyse şimdi sarhoşum. Belki de saçmalıyorum. İyisi mi beni çok konuşturma."

"Nasıl istersen. Peki şu denizkızı meselesi neydi?"

Alfonso gülümsedi: "Anlamadın mı?"

"Bir şeylerden kuşkulandım elbette, lakin..."

Alfonso esnedi: "Mis kokulu Thesselonike olup o debdebeli sözleri eden de şarkıyı söyleyen de sim parçalarını üstümüze savuran da bizim Sinek'ti."

"Raul mü? Nasıl yaptı bu işi?"

"Geminin baş omuzluk kısmına lehimli mühreli halatlara tutunmuştu. Pek güzel kadın sesi çıkarır kerata. Seferden önce

de düşüp kalktığı aşüftelerden bir şişe yasemin esansı aşırmış."

"Niçin böyle bir şey tertiplediniz peki?"

Alfonso, öksürük nöbetini savuşturup: "Umut etmeye ve masalların içinde kaybolmaya ihtiyacımız var. Hayat karşısında başka türlü direnemeyiz. Kalk gidip zıbaralım yoksa burada sızacağım." dedi.

6 Ağustos 1492

Kalender gözlerini araladığında başucunda bir gölge hissetti. Evvela karartıyı, mahmurluk halinin bir oyunu sansa da çok geçmeden onun Kolomb olduğunu algıladı. Hızla toparlanırken: "Bir şey mi oldu Kaptan?" diye sordu.

Kolomb ellerini arkasında birleştirip kafasını iki yana salladı: "Yoo, canım sıkıldı. Uyandın mı diye bakayım dedim."

Kalender, onun bu tavrına mana vermeye çalışırken sarı gömleğini sırtına geçirip heybesini aldı. Süzgün gözlerini ovalayıp: "Siz uyumadınız mı?" diye sordu.

"Uyumadım. Hadi gidip bir şeyler yiyelim."

Kalender ile Kolomb güverteye çıktıklarında şafak, çizgi çizgi söküyordu.

Kolomb, gece nöbetçilerinden birine: "Benim erzağımdan yiyecek bir şeyler ve limon şurubu getir." diye emretti ve küpeşteye yaslanmak marifetiyle gökle denizi ayıran sınıra baktı: "*Luctor et emergo!*"* deyip ekledi. "Hava güzel olacak..."

"Bu saate kadar çalıştınız mı?"

"Antilla ile Cipangu** arasındaki düğüm hesaplarıyla uğraştım epey, ardından da Çinli Kaptan Zheng He'nin hayaletiyle oturduk biraz."

"Anlayamadım."

"Boş ver... Hayaletler hakkında konuşmaktan hoşlanmam."

---

* Mücadele ediyorum ve başaracağım!

** Japonya.

"Peki Zheng He'nin hayaleti önemli bir şeyler söyledi mi?"

"Belki de... Ancak Çince konuştuğu için söylediklerini anlayamadım."

Kalender, onun kendisiyle eğlendiğine kanaat getirip aynı üslupla devam etti: "Belki Hint Adaları'nın peşinden hayaletin izini sürmek için Çin'e de uğrarız..."

"Kim bilir. Çin, tehlikeli bir diyar. Sizin türden bir kavmi bile ısıran topraklar sonuçta..."

Kalender gülümsedi, hâlâ çok uykusu vardı. "Doğru söze ne denir..."

"Sahi ne diye kalkıp geldiniz batıya, yetmezmiş gibi Konstantinopolis'e. Çin'in kuzeyinde at koşturup kılıç oynatarak da dünyanın düzenini yeterince bozuyormuşsunuz zaten..." dedi Kolomb göz kırparak.

"Bizim düzeniminiz, dünyanın düzenidir." dedi Kalender tebessümle ve devam etti: "Anayurdumuzda kalsaydık dünya şimdikinden farklı mı olurdu sizce?"

"Tanrı bilir. Ancak şu kesin ki, biz karaya çıkınca dünya eskisi gibi olmayacak. Biz de öyle..."

"Kanarya Adaları'na kaç günlük mesafede olduğumuzu doğru hesaplamış mıyım? Dün yanınızdan ayrılırken değerlendireceğinizi söylemiştiniz..."

"Doğru sayılır. Ancak varışımız, bu gidişle beklediğimden uzun sürecek."

"Neden?"

"Mesele Pinta ve Nina gibi iki sakat karavelanın süratleri... Hele hava durgunlaşırsa manevra yapmakta iyice zorlanacaklar."

"Sert rüzgârlar çıkarsa da büyük dalgalar hızlarını yine kesecek."

"Evet... Aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsek bıyık."

"Dünkü hasılat iyi ama. Elli fersahı aşmışız."

"Aştık aşmasına da yeterli değil..."

O esnada nöbetçi, tütsülenmiş et, badem, peynir, ekmek, zeytinyağı ve limonata getirdi. Kalender onun elinden çömlek tepsiyi alırken Kolomb da ona artık uyuyabileceğini söyledi. Nöbetçi esneye esneye yatmaya giderken art arda osurdu.

Kolomb yayılan kötü kokuya aldırış etmeden et dilimini ısırırken: "Hadi ye. Korkma domuz değil. Bizzat Kral'ın Kastilyalı sığırlarının budundan..." dedi.

Kalender diline bir parça manchego peyniri yayıp eti ısırdı: "Ne leziz şey..."

"Şüphesiz... Birazdan Alfonso'yu uyandır. Koca ayyaş, dün geceki Küçük Ayı takım yıldızı rasatından çıkardığımız sonuçları ve denklemleri, pullara yarım yamalak işlemiş."

"Ben onları rojo defterine düzenli şekilde kaydettim. Kadranların altında."

"İyi! Tilki uyanınca hemen çalışmaya dalalım. Deniz haritasının detaylarını belirleyeceğiz. Sapmalar filan derken gün batana kadar anca kolaylarız."

"Siz uyumayacak mısınız?"

Kolomb, ağzını şapırdatmak suretiyle limonatasından üst üste yudumlar alırken: "Sahi... O mesele de var. Ama şu an için uykum çok uzaklarda. Çalışalım..."

"Nasıl arzu ederseniz. He unutmadan... Gece, yatağımda babamın haritalarını kurcalarken gözünüzden kaçırdığınızı düşündüğüm bir harita fark ettim."

Kolomb kaşlarını kıvırtıp: "Nasıl bir harita?" diye sordu.

Kalender heybesinden eprimiş kâğıdı çıkarıp ona uzattı.

Kolomb, yemeğini bir kenara bırakıp haritayı iki eliyle incitmeden açarak gözlerini yaklaştırdı. "Hımm... Bunu niçin daha önce göstermedin?" diye sordu, heyecanlandığı ve bunu bastırmaya çalıştığı anlaşılıyordu.

"Manastırdaki ikinci görüşmemiz esnasında tüm haritalarımı önünüze koymuştum. Sanırım o anki meşguliyetinizden ötürü bu gözünüzden kaçtı..."

"Yumru dünya... İki parça..." dedi Kolomb ve haritayı dizine yayıp işaret parmağını İber Yarımadası'ndan Çin'e doğru uzanan mavimsi kısmın üstünde dolaştırdı. "Bu harita Toscanelli'ninkine benziyor. Ama... Antilla ile Cippangu'nun arasına devasa adalar kondurulmuş. Cippangu ise daha ince ve uzun çizilmiş. Enlem ve boylam vurguları da başka... Bunu baban mı verdi sana?"

Kalender: "Yalnızca bunu değil." deyip diğer haritaları da çıkardı.

Kolomb süratle onlara göz gezdirdi. "Bunları biliyorum önemsiz şeyler. Fakat bu ilginç... Nasıl fark etmedim?" diyerek parmağını yeniden ilk haritanın üstünde gezdirdi.

"Müslüman denizciler, bu haritayı kullanmak suretiyle Cippangu'nun önündeki adalara gitmiş olabilirler mi?"

Kolomb ağzını büzdü: "Şaka yapıyorsun herhalde! Böyle bir ihtimal yok! Bu haritanın da hayalperestlerce çizildiği aşikâr. Yıllar boyunca elimden yüzlerce harita geçti. Yarısından çoğu, böylesi uyduruk şeylerdi. Şuraya bak. Her şey muğlak bir kere. Saçma zikzaklar... Hiç yazı veya rakam da yok." deyip haritayı ters çevirdi: "Yalnızca bir kurbağa damgası... Hehh!"

Kalender kalakaldı. "Ne kurbağası?" diyerek haritayı Kolomb'un elinden kapıp ters tuttu.

Kolomb, şaşkın gözlerle: "Ne oluyorsun evlat?" diye sordu.

"Bu karartı... Bir kurbağa şeklimi yani?"

"Evet. En iri türlerinden. Afrika diyarlarında çok vardır bunlardan. Niye böyle heyecanlandın sen?"

"Bunu alelade bir şekil sanmıştım. Hiç ters çevirip bakmayı akıl etmedim. Tuhaf... Rüyalarımda sebepsiz yere kaç seferdir kurbağalar görüyorum."

Kolomb kaşlarını çattı. Haritayı onun elinden geri çekip: "Ne yani bunun bir işaret olduğunu mu söylüyorsun? Laf! Ben de önemli bir şey fark ettiğini sandım."

"İlginç değil mi sizce de?"

"Değil tabii. Benim rüyalarımda da baykuşlar ve köstebekler gezinir daima. Ama kalkıp da bunlardan batıl manalar çıkarmam. Geceleri altına işeme gibi bir rahatsızlığın var mı?"

"Yoo. Hayır... Neden sordunuz?"

"Cenova'da rüyasında kurbağa görenlerin altına kaçırdığını söylerler de..."

Kalender saçaklı düşüncelere batarak büsbütün sessizleşince Kolomb onun omzuna dokundu: "Yine de yabana atmayalım bu haritayı. Bilahare üstünde konuşuruz. Hadi doyur karnını." deyip ekmeğinin üstüne zeytin ezmesi sürdü.

Kalender ise sessizce kafasını sallayıp haritadaki kurbağa damgasını incelemeye devam etti.

7 Ağustos 1492

Güverte, bir uçtan diğer uca güneş fışkınlarıyla kavrulurken mayışmış tayfalar, birbirlerinin kızarmış sırtlarını üzüm posası ve balık pullarıyla ovuyorlar; gölgedeki muhafızlar Barselona'nın namlı meyhanelerinde cereyan eden zamparalık hadiseleri hakkında laflıyorlar; Asturiaslılar her zamanki gibi afyon çekip balık avlıyorlar; Raul ve Coca iki miçoyla birlikte kuşlar marifetiyle delinen mayistra yelkenini onarıyorlar; Gabo ve yamağı mutfak kısmında, kuzine başında akşam yemeği için soğan soteliyorlar; Faze yeni yazdığı şiirleri yüksek sesle okuyarak herkesin kafasını şişiriyordu.

Kolomb, Alfonso, Kalender ve Pinta ile Nina gemilerinden gelen kaptanlar Martin, Vicente Pinzon Kardeşler ise kıç kasaradaki nemli kamarada hararetli bir tartışma halindeydiler. Kanarya Adaları'nın sonuna kadar takip edilecek rota üzerinde ihtilafa düşmüşlerdi. Pinzon Kardeşler, mevcut şartları dayanak göstererek portolan türünde, geleneksel yöntemle babaları tarafından hazırlanmış işaretli haritanın esas alınması gerektiğini savunuyorlardı. Zira bu rota daha kestirmeydi. Kolomb ve Kalender ise dünyayı düz sayan ve dahi enlem, boylam mefhumlarını içermeyen, daha ziyade Akdeniz için uygun düşen bu çeşitteki portolanların artık köhnediğini ve iki rota arasında sanıldığı kadar uzaklık farkı olmadığını belirterek onları bu düşünceden caydırmaya uğraşıyorlardı.

Nihayet Kalender, Kolomb'un isteğiyle yaptığı mesafe hesabını masadaki tin abaküs üzerinden en yalın şekilde izah edince

Pinzon Kardeşler ısrarlarını sonlandırıp mevcut rotaya uyacaklarını söylediler. Portolan meselesi tatlıya bağlanınca ikinci bahse geçildi. Pinta'nın dümeni ilk günden bu yana üç defa yerinden çıkmıştı ve her seferinde tamir görmesine rağmen hâlâ güven vermiyordu.

Kolomb biraz düşünüp: "Lanzarote Adası'na varınca Pinta'yı etraflıca onarmayı deneyelim. Eğer beceremezsek orada başka bir karavele buluruz. Ne dersiniz?" diye sordu.

Martin Pinzon ellerini beline koyup iç geçirirken: "Makul. Ama üzülerek söylemeliyim ki gemim biraz da su alıyor." dedi.

Kolomb ileri geri yürümeyi bırakıp iskemlesine çöktü ve çubuğuyla dizine vurmaya başladı. Bir müddet düşünüp: "Hızımızı arttıracak rüzgârlar beklemekten başka yapabileceğimiz bir şey yok şimdilik. Zaten az bir yolumuz kaldı. O vakte kadar da olduğu kadarıyla kalafatlama yapılsın." dedi.

Pinzon Kardeşler, kendi gemilerine geçtikten sonra öfkeyle dolup taşan Kolomb, istavroz çıkarıp dirseklerini masaya yasladı. Kızarık gözlerini Kalender ve Alfonso'nun üstünde dolaştırdıktan sonra: "Bu herifler bir haltlar karıştırıyorlar." dedi.

"Neden böyle düşünüyorsun Kaptan?" diye sordu Alfonso kollarını kavuşturarak.

"Ortaya saçma sapan bir portolan koyup henüz Palos'ta iken kararlaştırdığımız güzergâhı değiştirmek de neyin nesi Tilki?"

"Ee Martin vurguladı ya, o portolandaki yolun daha kestirme olacağına inanıyorlar. Gemilerinin durumu göz önüne alınırsa endişelenmekte pek de haksız sayılmazlar."

"Kestirme dedikleri hatta Portekiz korsanlarının fırıl fırıl döndüğünü bilmeyecek kadar toy biri mi sence Martin?"

"Portekizlilerin bize ilişmeye cüret edemeyeceklerini düşünüyordur."

"Hehh laf!" dedi Kolomb.

"Asıl çekincen korsanlarsa niçin portolanın köhneliğini, yanlışlığını filan bahane ettin?"

"Bunu onların ağzından duymak istedim. Ama konusunu bile açmadılar."

"Siz neyden şüpheleniyorsunuz Kaptan?" diyerek araya girdi Kalender.

"Pinzon Kardeşler'in Portekizliler ile iş birliği yapmış olma ihtimalinden."

"Yok daha neler. Ne amansız bir şüphe." dedi Alfonso.

"*Fide, sed cui vide.*"*

"Bence mesele, hiç olmazsa seferin ilk kısmını babalarının portolanıyla taçlandırma arzuları... Ya da sahiden gemilerine güvenmediklerinden korsanlarla karşılaşmak pahasına kestirme yolun kendileri için daha uygun olduğunu düşünüyorlar. Siz, korsanlar hususuna değinmediğiniz için onlar da bunu bilmediğinizi veya önemsemediğinizi düşünüp uyuyan kurdu uyandırmak istemediler." dedi Kalender.

Kolomb bir müddet düşünüp kafasını salladı. "İlginç bir tahlil. Lakin o deyişteki hayvan kurt değil, eşektir. Neyse her halükârda şüpheciliği elden bırakmayalım." deyip önündeki abaküsü gösterdi ve hasta gözlerini yumup gerisine yaslanırken: "İyi iş çıkardın evlat." dedi.

Kalender mutlukla: "Sayenizde..." dedi. "Gezici akıntıların süreyi kısaltacağını siz öğrettiniz."

Esneyen Alfonso: "Lanzarote'de kaç gün kalırız Kaptan?" diye sordu.

"Pinta'nın yerine ikame bir karavela bulabileceğimizi sanmıyorum Tilki. Haliyle tamir etmek, vakit alacaktır. Sen ada için çizelge hazırla ve Coca'ya derinliği iskandil etmesini söyle.

"Baş üstüne."

---

* Güvenmek iyidir ama tedbirli olmak daha iyidir.

"Kaptan belki sırası değil lakin aklıma bir kanca takıldı." dedi Kalender.

"Kıvranma evlat. Konuş da pembe dilini görelim." dedi Kolomb.

"Vaktiyle Elhamra Sarayı'nda, Kurtuba'da, Belensiye'de ve İşbiliye'de karanlık denizleri aştığını söyleyen pek çok kahramanın hikâyesi anlatılırmış. Hatta bundan beş asır evvel Mesudî isminde bir coğrafyacı *Murûcu'z-Zeheb* adlı eserinde okyanusların ötesine geçip oradaki yerlilerle karşılaşmış ve dahi akıl almaz zenginliklerle geri dönen bir denizciden söz edermiş. Siz o kitabı okudunuz mu?"

"Buna benzer şeyleri ben de işitmiştim." dedi Alfonso.

Kolomb, gözleri yumulu halde bardağına limonata doldururken: "Karanlık denizler ve onların ardında neler olduğuna dair yazılmış ne varsa yalayıp yuttum. Sözünü ettiğin denizcinin ismi Kurtubalı Haşhaş İbn Said'dir ve hayali biridir. Şundan emin ol ki evlat, bu hususta yazılmış ve söylenmiş şeylerin tamamı masaldan ibarettir."

"Ama..." dedi Kalender.

Kolomb işaret parmağını dudaklarına götürüp onu susturdu: "Aklından geçenleri kestirebiliyorum boş yere yoruyorsun kendini. Şu kurbağalı harita seni iyiden iyiye efsunladı. Bırak artık onu kurcalamayı da işine yoğunlaş." deyip Alfonso'ya döndü: "Tilki, akşama bir dua töreni tertipleyelim."

"Baş üstüne Kaptan."

"Sen de al kalemi eline de işe girişelim."

"Memnuniyetle..." dedi Kalender.

Güneş, erguvani gökyüzüne ak saçlar misali serilen bulutları tarayarak alçalırken Kalender, kucağında defter, sırtını pruva direğine yaslamış vaziyette savruk dalgaları izliyordu.

Boynundan karnına doğru gıdım gıdım ilerleyen bir kaşıntı duyunca elini gömleğinin içine sarkıttı. Kaşıntının müsebbibi bir uğur böceğiydi. Onu çıkarıp tırnağının üstünde incelerken tuhaf, aynı zamanda karşı konulmaz bir isteğe kapıldı ve kısa bir tereddüdün ardından uğur böceğini ağzına atıp yazmaya başladı: "*Palos'tan ayrılmamızın bugün dördüncü günü.*" diye bir girizgâhla bugün yaşananları özetledi. Peşinden kamaşan dilini damağına değdirip: "*Kaptan Palos'tayken bana reva gördüğü kıyıcı ve soğuk tutumlarından büyük oranda sıyrılmışa benziyor. Kibri ve huysuzluğu bâki ancak meziyetlerimi takdir ettiğini, fikirlerime önem verdiğini imalara bürümeden açıkça dile getiriyor artık...*"

O esnada tiz bir çığlık koptu. Kalender, cümlelerinden başını kaldırınca ana yelkenin altında dönen curcunada, Gabo'nun kıkırdayarak Faze'nin kafasına bir kova suyu boca ettiğini gördü. Faze alnına yapışan kâküllerinin gülünç durumu karşısında dehşete kapıldı ve bıçağını çekip galiz küfürler savurarak Gabo'nun peşine düştü. Onlar, diğerlerinin kahkahalarla bölünen tezahüratları eşliğinde, kovalamaca oynarlarken Kalender kararan kollarına bakarak yazmayı sürdürdü.

"*Şimdiden değme Mağriplilere taş çıkartacak denli kapkara kesildim. Diş etlerim sızlıyor. Bundan mütevellit bol bol limon yiyorum. Kaptanın limon şurubuna olan düşkünlüğünü artık daha iyi anlıyorum. Açık denizlerde yol almak, Karadeniz veyahut Akdeniz'de olduğu gibi midemi bulandırmıyor. Tuhaf. Belki de önümüzde hiçbir engel olmadığına inandığım için... Her şey yolunda gözüküyor. Kaptan haklıymış. Onlardan biriymişim gibi davrandığımdan ötürü gariplik derdi çekmiyorum. Kimsenin bana dışlayıcı nazarla baktığını hissetmiyorum. Hele ki Alfonso... Kolomb'un tabiriyle: 'Koca Ayyaş Tilki...' Onunla aynı bölmede, dip dibe uyuyoruz. Dostluğumuz günbegün boylanıyor. Muhtemelen kaderlerimizi birbirine benzettiği için bana her daim kol kanat gerip ağabeylik yapıyor. Bazı bazı,*

laf olsun heybe dolsun mahiyetinde Hıristiyanlığı anlatmaya devam ediyor. Ancak onun haline üzülüyorum. Zira çok içiyor. Hava kararmaya görsün kaptana çok içmeyeceğine dair söz verdiği halde kendini tutamayıp hemen şaraba sarılıyor. Bir derdi var belli ki... Lakin yaraları hâlâ ketum. Mazisi hakkındaki sorularımı geçiştiriyor.

Faze, Gabo, Coca ve Raul... Onları da sanki yıllardır tanıyorum. Faze ile Gabo'nun atışmaları, dövüşleri, oyunları, şarkıları... Coca'nın akıllara seza palavraları ve Raul'un ele avuca sığmaz halleri sayesinde işlemekten ve uykudan arta kalan vakitlerimde katiyen sıkılmıyorum. Hep bir cümbüş...

Şuurumun hücrelerinde zincir altında tuttuğum asalak vehimler, derin elemler ve karanlık fikirler, zincirleri kırıp hücuma geçmeye mecal bulamasınlar diye zihin kovanımı türlü meşguliyetlerle dolduruyorum. Okuyorum, hesaplıyorum, çözüyorum, gözlemliyorum. Kaptan ile birlikte hazırlamaya başladığımız deniz haritalarını, seyir tutanaklarını ve yıldız denklemlerini aynı zamanda usuma dövüyorum. Sırtımı basan irinli sivilceler, muhtemelen rakamların, şekillerin ve cümlelerin yükünün tezahürü... Ama şükür ki, iyi uyuyorum. Bilhassa son birkaç gündür...

Beslenmeme gelince, Gabo'ya ve birkaçına domuzun midemi ağrıttığını söyledim. Zaten yemekte herkes birer vahşi kurda dönüşüp boğaz derdine düştüğünden kimse kimsenin ne yiyip ne yemediğiyle ilgilenmiyor. Her öğünde karnımı doyuracak bir şeyler bulabiliyorum. Kaldı ki, dilediğim vakit Kolomb'un erzağından fare tekin tırtıklama imkânım da bâki. Ahh manchego *peyniri ne leziz şeysin. He, şarap içmediğimden şüphelenmesinler diye de kadehime su koyup: 'Keyif keyif üstüne!' ya da 'Aşka âşık ol ey denizci!' diyerek onlarınkilerle tokuşturmayı ihmal etmiyorum. Ancak Koca Tilki Alfonso tezgâhımı anlıyor. Bıyık altından bana gülerken yakalıyorum onu. Ee neticede din değiştirme hususunda kafamın karışık olduğunu sanıyor.*

Onlar ibadet ederlerken, istavroz çıkarırlarken ya da azizlere hitaben ilahiler söylerlerken ben de içimden bildiğim sureleri okuyorum. İç ne güzel şey... İç ne güzel sırdaş. Her şeyi saklıyor. Kimseler göremiyor, duyamıyor, bilemiyor.

Anam, kardeşlerim, dostlarım ve vatanım burnumda tütüyor. Ama ne yalan söyleyeyim en çok babam... Ey İsa Kaptan! Söylediğin her söz kulaklarımda uğulduyor. Parmaklarım seninkiler gibi kımıldıyor, boşluğun tanelerini tespih niyetine çekiyor. İyice yaşlandığını hissediyorum çünkü saçıma ilk ak düştü. Allah seni saklasın. Söz; hayallerini hakikate çevireceğim.

Peki ya kabuğu soyulmuş, çekirdeği çürümüş kalbim? İçimdekileri güdemiyorum.

Ustinya hep rüyalarımdasın. Aslında tek rüyamsın. Bana bakıyorsun ve avuçlarıma meyveler yağıyor. Kader, seni karşıma çıkararak neyi ima etti? Nereye çıkacak bu yolun sonu, bal peteğine mi yoksa zehir fıçısına mı? O kadar çok düşünüyorum ki, varlığımın tüm belirtileri siliniyor. Bazen burada mıyım, orada mıyım gerçekten var mıyım yok muyum diye şüpheye kapılıyorum."

Kalender defteri kapadı. Diline dolanan kın kanatları uçuşturarak derin bir nefes alırken fısıldadı: "Güzelim çoktan unutmuş mudur beni? Bir eli yağda, yek diğeri balda o pezevengin hanesinde yaşayıp gidiyor mudur? Yoksa günün birinde çıkıp gelmemi mi bekliyor? Geleceğim ayçiçeğim! Hem de zaferle! Söz..."

9 Eylül 1492

Kalender; Kolomb ve Alfonso ile geride kalan günlerin muhasebesini yaptıktan sonra seyir ile keşif defterlerinin o günkü sayfalarını doldurup arka güverteye çıktı. Gemi, pupadan güçlü şekilde kuzey rüzgârı alıyordu. Tuzlu terden sırılsıklam olmuş gömleğiyle esintiden raşelenirken baş kısma yürüdü. Civadradan pruva direğinin üst kısmına gerili hırpalanmış halatları muayene etti. Akabinde saçlarını ve ense kökünü ıslatıp hırçınlaşan dalgalara bata çıka ilerleyen yunus sürüsünü seyre durdu. Yunus balıklarının oyunu bitince gerisine döndü. Raul ile Coca'nın bir köşede sohbete tutuştuklarını görünce onların yanına seğirtti.

Coca, ellerini ve kollarını abartılı şekilde oynatarak her zamanki gibi anlatıyordu. "O anda dedem çaresiz kalmış tabii. Demiş ki, Bereket Ormanı'na girip uçan kaplanın leşini getirirsen güzel kızım senindir. İşte o zaman kızımı alıp yurduna götürebilirsin."

Raul, çaktırmadan Kalender'e göz kırptı: "Vay canına... Eee?"

"Huuup... Babam, kaplanı getir ceylanı al diyorsun yani... 'Kabul! Öyleyse uçan kaplanın kürkünü ayaklarının altında bilmiş ol' deyip iki arkadaşıyla beraber dalmış ormana. Yürümüşler de yürümüşler. Bir de ne görsünler. Ormanın ortasında, gövdesinde dev kanatları olan bir kaplan. Babamın ödlek arkadaşları onu görür görmez sıvışmışlar.

"Baban ne yapmış?" diye sordu Raul çok şaşırmış taklidi yaparak.

"Tanrı aşkına ne yapacak! Korkup da kaçacağını mı sandın! İstavroz çıkarmış ve kılıcını çekip yaratığın üstüne hücuma geçmiş. Kaplan bakmış ki, karşısında heybetiyle arşı titreten bir Portekiz şövalyesi... Sağa dönmüş boşuna, sola dönmüş daha boşuna, en sonunda çaresizlikten kanatlanıvermiş. Uçmuş da uçmuş.... Çıkmış bir banyan ağacının tepesine. Babam da yerden güç alarak zıplamış onun yanına... Kaplan köşeye sıkıştığını anlayınca son çare: 'Hağrrrrrr!' diye kükreyerek pençesini kaldırmış. Ama kanadına keskin kılıcı yiyince başlamış hüngür hüngür ağlayıp yakarmaya... Kutsal Anamıza yemin olsun ki şöyle haykırmış: 'Ey şövalye, ey asil şövalye kıyma bana.'"

Kalender, Coca'nın sırtını sıvazlayıp: "Analar ne yiğitler doğuruyor be Raul..." dedi.

"Hadi ama Kalino, heyecanını kaçırma da devamını dinleyelim." dedi Raul kıs kıs gülerek.

Kalender, her seferinde değişik bir sonla biten maceranın noktalanmasını beklemeden yine yanık sesiyle terennüm eden Nicolas'ın yanına gitti. Orada *Non e gran cousa* şarkısının mesrur tınılarında oyalanıp tayfaların ahvalini gözlemlerken karnının acıktığını hissetti ve esneye esneye alt katın yolunu tuttu.

Yiyeceklerin istiflendiği ambara girdiğinde ağır bir kokuya çarptı. Bilhassa domuz pastırmasının kokusuna bir türlü alışamıyordu. Homurdanarak etlerin üstünü çuvallarla örttü. Avucuna döktüğü kakuleyi burnuna götürüp ferahlarken adalardan yükledikleri yemişleri incelemeye koyuldu.

La Gomera Adası'ndaki defne ormanından toplanmış elmayı andıran turuncu renkteki meyveyi gözüne kestirdi. Vahşi meyveyi hoyratça ısırıp sırtını ahşap bölmeye yasladı, bacaklarını uzattı ve defterini çıkarıp yazmaya koyuldu.

"*Kaç gündür tek satır yazma şevkim yoktu. Zira tutulduğum ağır nezlenin ardından kendimi ancak toparlayabildim.*

Bugün seferin otuz yedinci günü. Hava garip biçimde serinledi. Buna rağmen sürekli terliyorum sanırım hastalığımın kalıntısı. Pinta'nın onarılmasından mütevellit Kanarya Adaları'nda hayli vakit yitirdik. Bunlardan Gomera dedikleri yer, adeta bir cennet parçası... Fakat Hierro Adası'ndan pek haz etmedim. Adalarda baldırsokan sinekleri yüzünden deliksiz uyku çekmek haram oldu. Heyhat eftimun şurubuyla güç bela uykuya daldığım zamanlarda da hep kâbuslar görerek uyandım, alamet-i farikasını halen anlayamadığım kurbağalar da cabası...

Gomera'da sefalet içinde yaşayan âdemlerin ahvaline pek acıdım. Garibanların tekmili, gece gündüz demeksizin Katolik efendilerine kölelik yapıyorlar. Bir kısmı Gine nam zenci diyarlarından getirilmişler. Zavallıları Gine ve güneyindeki memleketlerden zorla balık istifi halinde kalyonlara dolduruyorlarmış. Yolculuk nihayete erdiğinde kalyondakilerin üçte biri, havasızlık ve sıkışıklıktan dolayı ölüyormuş. Ancak efendileri bu faciayı, mesele etmiyorlarmış. Zira efendilerinin katında önemli olan şey, yalnızca güçlülerin ayakta kalmasıymış. Çünkü kölelik, zayıf tabiatlılara göre değilmiş. Yani yolculuk bir nevi dayanıklılık imtihanıymış. Bu zenci âdemlerden tuhaf hikayeler dinledim. Bilhassa geceleri semadan indiği söylenen sabileri yiyen umacılarla ilgili anlattıkları hayli acayipti...

Konaklamamız boyunca doluyla karışık sağanaklar peşimizi bırakmadı. Ya Rabbi ben bu yaşıma kadar böylesi yağış görmedim. Şifayı da bu mecnun yağmurları marifetiyle kaptım. Zira uyuduğumuz soğuk kulübenin her karışında rutubet belası ve su sızıntısı vardı.

Zatürre heyulaları beni fena çarpınca can korkusunun tazyikiyle olsa gerek iyileşip ayağa kalktıktan sonra namaz kılma arzusuyla doldum. Kulübede kimse yokken huşu içinde namaz kılıp uzun uzun dua ettim.

İlahi dertleşme, gönlümdeki müzmin sızıyı yumuşattı. Ertesi gün yine namaz kıldığım sırada Alfonso içeriye girdi. Rükû halindeydim. Alfonso ile göz göze geldik. Hiç, hiç şaşırmadı, sakince, muhtemelen üç-beş adım gerisindeki Raul'a dönüp: "Kalino uyuyor. Bırakalım da iyice dinlensin." deyip kapıyı kapadı. Bir daha da bu mevzudan hiç söz etmedi. Hey Koca Tilki! Hakkı ödenmez vallahi... Bazen onun Hristiyanlığının da benimki gibi düzmece olduğunu düşünmüyor değilim.

Kaptan, adalarda ve akabinde büyük dalgalar sebebiyle çok zaman kaybettiğimizi söylüyor. Bu sebeple tekrar denize açıldığımız günden beri hayli asabi. Alfonso'yu da beni de mütemadiyen azarlıyor. Alfonso alttan alıp onun suyuna gitmeyi iyi becerdiğinden el mahkum ben de onu taklit ediyorum. Ama zannımca Kaptan'ın derdi, yalnızca yitik zaman değil... Çünkü Hierro Adası'ndaki vali ona Portekiz Kralı'nın emriyle peşimize takılan gemilerden bahsetti. Meselenin içyüzü nedir bilmiyorum amma velakin Kaptan her daim Portekiz gemileri ile tesadüf edeceğimizden korkuyor. Adalardan muhtemel çatışmada kullanılmak üzere yağ ve ilave barut temin etti.

Mamafih tayfalar da homurdanmaya başladılar. Bazıları bu seferin bir kumar olduğunu, kimileri ise lanetlendiğimizi yüksek sesle dile getirmekten çekinmiyorlar. Sefere katıldıkları için pişman olanların ve Kolomb için deli diyenlerin sayısı da artıyor ki delilik hususunda haksız sayılmazlar. Bazen şecaati bir yana koyup kendimi zulmet denizinin dibinde köpek balıkları tarafından parçalanmış olarak tasavvur etmekten alamıyorum. Babam, seferin böylesine müphemiyet ve tehlike arz ettiğini bilse beni hiç gönderir miydi? Tövbe billah göndermezdi lakin kendisi seve seve katılırdı. Ee ben onun oğlu ve gölgesi isem mesele yok...

İki gündür yavaş ilerliyoruz. Dünden beri kırk beş fersah yol alabilmişiz. Rüzgâr kuzeydoğu yönünden esiyor. Okyanusun derinliği arttıkça tuz kesifliği azalıyor. Allah kısmet ederse

geceleyin Araplar denizcilerin 'El-miyâhu'l-muzlime' dedikleri karanlık denizler denilen meçhul yerin hudutlarına girmiş olacağız.

İstanbul'dan ayrılmamın üstünden asırlar geçmiş sanki. Günler birbirinin ateşinde eriyip gidiyor. Alabildiğine yorgunum. Hiç durmamacasına çalışıyor, her gün yeni bir şeyler öğreniyorum. Denizler, haritalar, astronomi, gemicilik, matematik, tarih, felsefe ve daha nicesi... Donandığım taze bilgilerle babamın karşısına geçip onunla günlerce ve hatta haftalarca fikir teatisinde bulunmayı ne çok isterdim. İnşallah olacak... Ardımda kalan her şeyi çok özledim. Bir de kendime bir oyun icat ettim. Her gün batımında Gomera'dan topladığım sarı yaprakların üstüne Ustinya'nın ismini yazıp okyanusa atıyorum. Onun ismi bakir sulara karışıp gözden yitince rahatlıyorum...

Hava kararıncaya kadar hürüm. Burada ense yapıp yabani meyvelerden atıştırarak İstanbul'u ve latif hatıraları tahayyül edeceğim. Elbette Ustinya'nın güzelliğini de... Akşam yemeğinin ardından da Kaptan'ın yanına gidecek ve her gün olduğu üzere delicesine çalışacağım."

10 Eylül 1492

Kalender ve Kolomb, art arda patlayan gümbürtülerle yerlerinden sıçradıklarında gece yarılanmak üzereydi. Kolomb elindeki pergelin iğnesini kâğıda saplarken: "*Omnes viae Romam ducunt*"* deyip köşedeki sandukanın içinden minik bir şişe kaptı ve "Pusulaya bak!" dedi.

Kalender, ela gözlerini pirinç pusulaya dikip: "Kuzeybatı yönüne bir çeyrek sapma." dedi.

Kolomb, kafasını salladı: "*Cave ne cadas!*"**

İki kâşif, masanın üzerine yığılı ölçüm teçhizatını öylece bırakarak güverteye koşturduklarında yıldızları dökülmüş geceyi aydınlatan ürkünç şimşek damarlarını gördüler. Kolomb, istavroz çıkararak üç adım ilerledi. Ellerini küpeşteye koyup yaklaşan fırtınanın tam yönünü ve kuvvetini kestirmeye çalıştıktan sonra avcundaki minik şişeyi kabaran dalgalara fırlattı. Şişe burgaçlanan sulara gömülürken Kolomb peşinde birikenlere dönüp: "Tilki nerede?" diye bağırdı.

Raul: "Buralardaydı Kaptan..." diyebildi.

"Çabuk... Gidip bulun onu!"

Kolomb, oradan oraya seğirtip rüzgârın şiddetlenmesiyle birlikte gıcırdamaya başlayan serenlerin ve halatların durumunu tetkik ederken Alfonso göründü. Küp gibi sarhoştu. Sendeleye

* Tüm yollar Roma'ya çıkar.

** Düşüşe hazır ol!

sendeleye Kolomb'un yanına varınca Kolomb: "Seni ayık göremeyecek miyim ben!" diye gürleyip onu yakasından sarstı.

Alfonso ağzında bir şeyler gevelerken kuzeydoğu yönünde bir ışık demeti daha çaktı. Akabinde kıvamlı bir hava akımı ve dehşetengiz bir gök gürültüsü... Kolomb, kafasını kaldırıp ciyaklayarak şişen yelkenlere ve salınan grandi direğine bakarken süratli bir muhasebeyle Coca'ya yelkenlerin istinga edilmesi emrini verdi. Peşinden Raul'a dönüp diğer emirlerini sıraladıktan sonra: "Dümendeyim!" deyip Alfonso'yu kolundan çekiştire çekiştire yürüdü.

Coca avazı çıktığı kadar: "İstinga yelken!" diye bağırırken Raul da tayfalar arasında müstacel bir iş bölümü yaptı. Onların bir kısmını baştaki halatlara gönderdikten sonra kel kafasının tepesinden sarkan bir tutam saçı sallayıp: "Fırtına çıkacağı belliydi. Bu gece içme dedim, dinletemedim." dedi.

Kalender, bordayı iyiden iyiye hırpalayan hırçın dalgaların sesinden ürkerek: "Derdi ne?" diye sordu.

"Bilmem..." dedi Raul.

"Kalino'dan niye saklıyoruz ki? O da bizden biri." dedi Coca tek kaşını kaldırarak.

Raul öfkendi: "Hadi gevezeliği bırakalım! Alesta! Herkes iş başına! Fırtına ilk seferkinden fena olacağa benziyor!" diye haykırıp yürüdü, peşinden bıçağını çıkararak dişlerinin arasına aldı ve bir kertenkele edasıyla direkler ile palangaya çıkmaya yarayan şeytan çarmıhını tırmanmaya koyuldu.

Mürettebat, verilen emirleri yerine getirmek üzere sağa sola, yukarı aşağı kaçışırken bir gümbürtü daha koptu. Kabaran denizden tarifsiz sesler duyuldu. Peşinden gökyüzü adeta delindi ve güvertenin her karışına iri yağmur taneleri düşmeye başladı. Kalender, etrafındaki kargaşayı izlerken hem korku hem de tuhaf bir mutluluk duydu. İş olsun diye yanı başındaki perçinleri yoklayıp yatağının yolunu tutacakken Faze ve

Gabo ile karşılaştı. "Ne o Kalino, fırtınadan mı kaçıyorsun?" dedi Gabo gerdan kırarak.

Kalender yalana sığınıp: "Güvertede yapacak işim yok, Kaptan'ın yanına gidiyorum." dedi.

Faze, Kalender'in yüzüne hapşırırken: "Hiç tavsiye etmem tatlı oğlancık. Yanlarından geliyorum. Şu an Alfonso'yu haşlayıp üstüne tuz dökerek yiyor Kaptan. İyisi mi git yat sen."

"Öyle abartılacak bir şey değil bu. Biz ne fırtınalar atlattık mazide, hey gidi hey." dedi Gabo.

"Siz ne yapacaksınız?" diye sordu Kalender.

"Ben şu fıçıları alt kata taşıttıracağım." dedi Gabo.

"Ahh tam şiir yazılacak hava. Ben de emniyetli bir yere geçip ilham bekleyeceğim. İlk kısmı yazdım bile, dinle:

Ey yağmur ey fırtına! Bedenimi çalkala. Kalbimi fırçala.
Ey yağmur, ey fırtına! Dertlerimi yağla, umutlarımı mıncıkla.
Ey yağmur, ey fırtına! Gözyaşlarımı balla, rüyalarımı gıdıkla...
Yoksa atarım bir takla, ısırırım bir muşmula.

Nasıl sence?"

Gabo, göbeğini tutarak kahkahalara boğuldu. "Hey gidi eşek düşkünü hey. Üstüne biraz da soğanla sarımsak eklemeli. Bu şiir değil yemek tarifi olmuş. Karnım acıktı anasını satayım..."

Faze, Gabo'nun ense köküne bir şaplak atıp: "Ayı! Sana fikrini soran oldu mu! Ne anlarsın ki şiirden. Sen söyle Kalino..." dedi Faze.

"Ne diyebilirim Faze. İlk bölümde böylesine mest olduysam devamını okuma çünkü düşüp bayılırım şurada." dedi Kalender ciddiyetle.

Gabo katıla katıla gülerek fıçılara koştururken Faze gözlerini süzdü: "Ahh sersem oğlan... İltifat etmeyi iyi beceriyorsun."

Kalender yatağına oturup kıvrılan saçlarını ve yüzünü kuruladı. Aklı hem güvertede hem de Alfonso'da kalmıştı. Dua etti.

Kollarını gererek esnedi. Biraz da olsa sızmak ümidiyle kirli şilteyi üstüne çekmişti ki, gemi zelzeleye tutulmuş bir ev misali sallanmaya başladı. Güvertedeki telaşlı ayak sesleri, bağrışlar ve gazap rüzgârının ulumaları duyuluyordu.

İçi rahat etmedi. Meşin çizmelerini ayağına geçirdi. Basamaklara çıkan geçeneği adımlarken geminin burnunun yükselmeye başladığını hissetti. Yüreği ağzına geldi. Gerisindeki çıkıntıya tutunurken Raul'un haykırışını işitti: "Kaptan'ın emridir. Ön güvertede yalnızca Coca, Pedro, Lope, Mari, Fernandes ve ben kalacağız! Babafingo fora! İskele alabanda!"

Miçolardan biri: "Göz gözü görmüyor!" diye cırladı.

Kalender, yatağına dönüp gözlerini yumdu. Fakat gemi öylesine sallanıyordu ki değil uykuya dalmak sabit durabilmek bile kabil değildi. İyice korkmaya başladı. Heybesine uzanıp çocukluk oyuncağı olan tahta atını çıkardı, göğsüne koydu. Gemi korkunç sesler eşliğinde sarsıldıkça oyuncağını daha sıkı bastırdı göğsüne ve kendini annesinin kucağında hayal etti. Çocukluk hatıralarıyla sarmalandıkça korkusunun eridiğini duyumsuyordu. Çırpışma ve yukarıdan gelen sesler azalınca gözlerini açtı. Cüce kapının girişinde Alfonso bir heyula gibi duruyordu. Hemen ayağa fırladı ve dostunu alazlanan kolundan tutup karşıdaki yatağına oturttu: "Biraz ayıldın mı?" diye sordu.

Alfonso kafasını aşağı yukarı salladı. Kalender ona bir tas su doldurdu. Alfonso bir çırpıda suyunu içip yatağına kıvrıldı.

"Neler oldu?"

"Ne amansız bir soru. Bir şey olduğu yok. Kaptan, anamdan emdiğim süt burnumdan gelinceye kadar sözleriyle dövdü beni..."

"Niye bu kadar içiyorsun be koca tilki?"

Kalender onun sessiz kalacağını anlayınca: "Hadi! Palos'ta ben nasıl ki sana açılıp en mahremime varıncaya dek sayıp döktüysem şimdi de sen anlat." dedi.

Alfonso, sakalının ucundaki boncuğa dokunup acıyla gülümsedi ve Arapça: "Ayık kafayla zor. Şimdi anlatayım madem sen de öğren." diyerek gözlerini ovuşturdu ve anlatmaya koyuldu. "Bundan dokuz sene önceydi. Kaptan ile henüz tanışmamıştık. Kışları bir dostumla birlikte Granada'daki Ahmar Tersanesi'nde çalışıyor, yazları da Akdeniz'de seyreden ticaret kalyonlarında katiplik yapıyordum. Güzel bir hayata sahiptim. Canımdan çok sevdiğim bir karım ve biri bacağından sakat, peri suret iki kızım vardı.

Haziran ortasıydı... Sicilya seferinden birkaç gün erken dönmüştüm. Pazardan öteberi alıp mutlulukla evimin yolunu tuttum. Sokağımıza girdiğimde kızlarımın komşu evin duvarı önünde oturduklarını gördüm. Yanlarına gidip onları kucakladım: 'Niye burada oturuyorsunuz? Anneniz nerede?' diye sordum. Sakat olan küçüğü 'Evde.' deyip ağlamaya başlarken büyük kızım ise cevap vermedi. Ancak onun yüz ifadesinden, beni gördüğü anki tedirgin hareketlerinden bir felaketin eşiğinde olduğumu sezdim.

Kalbim güm güm eve koştum. Kapıyı var gücümle omuzlayıp içeri girdiğimde karımı bir adamla gördüm. Hiç düşünmedim. Bir an tereddüt etmedim. Topuzumu kaldırdım ve 'merhamet' diyerek bana yalvaran o itin beynine indirdim, üst üste... Kıpkırmızı kan saçıldı her tarafa. Ona ise hiçbir şey yapamadım. Önünde diz çöküp ağlamaya başladım. Öyle âşıktım ki... Belki affetmeye bile razıydım. Ona zarar veremeyeceğimi anlayınca o da ağlamaya tutuldu. Pişman olduğunu sandım. Belimden bıçağımı çekip uzattım karıma. 'Al öldür beni. Çünkü ben sana kıyamam.' dedim. Bıçağı alıp bir kenara fırlattı. Hiçbir şey söylemedi.

Ama sonra öyle bir şey yaptı ki... İşte o zaman öldüm ben. Sonradan Gırnata Emiri'nin dalkavuk şairlerinden biri olduğunu öğrendiğim yerde yatan o namus düşmanının leşinin yanına çöktü. Yüzünü onun göğsüne koydu ve 'Cani!' dedi bana. 'Cani!'

Ciğerime ateş doldu o an. Güç bela: 'Âşık mıydın bu ite?' diye sordum.

Hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. 'Âşıktım!' diye bağırdı.

Dünya başıma yıkıldı. Yüzüne tükürdüm onun ve eşikte korkuyla bizi izleyen kızlarımı kucaklayıp evden çıktım. Kızlarımı, ağabeyime ve yengeme emanet edip sahile, dostumun yanına koştum. Perişan haldeydim. Diri bir cenaze... Dostuma durumu anlattım. Vakit kaybetmeden Hıristiyanların elindeki Cádiz'e giden bir karavele binmemi, oradaki bir ahbabına sığınmamı ve kendisinden haber alıncaya kadar dönmememi salık verdi. Karavele bindim. Gidiş o gidiş..."

Kalender, donuk gözlerini mumun alevine çevirip: "Ya sonra?" diye sordu.

"Sonradan öğrendim ki, karım kardeşleriyle birlikte ne yapıp edip kızlarımı ağabeyimden almış. Çok geçmeden de evimizi öylece bırakıp hep birlikte ortadan kaybolmuşlar. Onları bulmak için çok ama çok uğraştım lakin izlerine rastlayamadım. Yalnızca büyük kaynımın İskenderiye'ye göçtüğünü öğrendim. Orada, onun yanındadırlar diye ümit ediyorum. Seferin ardından ganimetten payımı alır almaz İskenderiye'ye gidip onları aramaya başlayacağım. Aylar, yıllar sürse bile kızlarımı bulmadan ölmeyeceğim. Canlarım şimdi koca kız olmuşlardır..."

Alfonso, yanaklarına süzülen yaşları silerken Kalender: "Peki, Hıristiyan olman?" dedi.

"Cádiz Limanı'na ayak basar basmaz Kastilya muhafızlarınca derdest edildim. Casus olduğumu düşündüler. Üç gün, üç gece işkence ve sorgu... Nihayetinde, sana daha önce bahsettiğim papazla tanıştım orada. Merhametli rehberime başımdan geçenleri anlattım. Bana inandı. Ben de ona ve Kutsal Babamıza... Yüce gönüllü rehberim bana limanda iş ve kalacak yer ayarladı. Yavaş yavaş da kutsal yolu belletti. Zamanla gerçek bir Katolik oldum. Zaten Gırnata'nın zevküsefa içinde yaşa-

yan kansız emirlerinden oldum olası nefret ederdim. Gebertiğim itin emirin şairi olması da imanıma iman kattı belki. Böyle işte..."

Kalender, ona bir tas daha su doldurup uzattı: "Kızlarına kavuşman için hep dua edeceğim. Peki onları bulana kadar böyle içecek misin? Ciğerlerinin harap olduğunu bilmeyen yok."

"Elimde mi sanıyorsun Kalino? İçmeyince gecenin uçsuz bucaksız karanlığı akıp kalbime doluyor... Şarap hafıza defterimde yazanları bir süreliğine de olsa siliyor."

"Unutmak için içmek. İçmek için hatırlamak. Ne amansız bir döngü."

"Halimi anlamalısın. Neticede sen de bir zamanlar teselliyi bu zıkkımda aramıyor muydun..."

"Cahiliye dönemim diyorum o günlere..."

Alfonso tebessüm etti: "Kaptan'a bir daha çok içmeyeceğime dair ant içtim."

Kalender: "Bu kaçıncı söz? Keşke hiç içmeyeceğine dair içseydin andını." derken sarsıntı yeniden şiddetlendi. Kalender, mumun titrek alevine baktı korkuyla.

Alfonso: "'*Efendimiz, Efendimiz, batıyoruz!' dediler. İsa kalkıp rüzgârı ve kabaran dalgaları azarladı. Fırtına dindi ve ortalık sütliman oldu.*"*

İki dost, şiltelerine sarınıp gün doğumuna değin dertleşirken fırtına dinmiş, dalgalar yatışmıştı. Gece boyu su ve havanın gazabına uğrayan denizciler ıslak giysileriyle güvertede uyurlarken Kolomb dümeni tekrar kuzeybatıya çevirmişti.

---

* Luka, 8:24.

25 Eylül 1492

Kalender, pruva yelkeninin altında bağdaş kurmuş, kaşına kaşına defterini dolduruyordu.

Son günlerde Kolomb ile yürüttükleri çalışmalar ve okuduğu kitaplar hakkında malumat verdikten sonra şöyle yazdı: "*Zamanı eşeliyorum yine. Yaşayamadıklarımı özlüyorum. Hissettiğim şeyi teşhis edemeyecek kadar yorgunum. Bedeni değil, ruhi yorgunluk... Güneş, bulutlar, dalgalar, rüzgârlar, yağmurlar, şimşekler, yelkenler, halatlar, palangalar, çarmıhlar, direkler, tahtalar, demirler, ölçekler, iğneler, haritalar, rakamlar, denklemler, yıldızlar, kitaplar, risaleler, aynı yüzler, aynı kokular, aynı laflar, aynı dualar, aynı yemekler... Şimdi hepsi, uyanıklığımın hastalıklı parçaları... Artık tatlı hisler uyandırmak şöyle dursun bıkkınlık ve bulantıdan başka hiçbir mana ihtiva etmeyen maviliğin kucağında katre katre eriyorum.*

Bir bina, kubbe, ağaç, kara hayvanı, taş ve hatta bir avuç toprak... Birisi bana günün birinde bunların hasretini çekeceğimi söyleseydi onun keçileri kaçırdığına hükmederdim. Ama şimdi böcek ısırıklarıyla nakışlanmış ayaklarım, hiç olmazsa rüyalarımda toprağa değsin diye dua ediyorum. Kendimi yadırgıyorum. Âlemin merkezi İstanbul'dan âlemin meçhul diyarlarına... Alfonso'nun tabiriyle: 'Ne yaman bir savruluş.'

Issızlık boynuma dolanıyor. Okyanus denen garabetin çölden hiçbir farkı yok... Güneş altında mavilik, yağmur altında mavilik, sis altında mavilik. Hep mavilik. Yedi kat mavilik... "Allah'ın belası mavilik!" yazıp hınçla defterini kapattı.

Birdenbire ayağa kalkınca başı döndü. Kamaşan gözlerini ovalayıp doğu yönünde uçuşan balıklara baktı. Akabinde usul adımlarla alt kata yürüyüp bölmesine girdi. Karnı sancıyordu. İki büklüm halde karnını ovdu. Rutubetli döşeğini koklayarak uzandı ve gün ortasında uykuya daldı. Düşünde, yabani esmerliğe sahip bir kadınla birlikte dalgalarla boğuşuyorlardı. Kulaç attıkça kıyı onlardan kaçıyor ve solgun güneşten üstlerine inci yağıyordu.

Raul'un dürtmesiyle uyandı. Göz kıyıcığına yapışmış çapağı temizlerken: "Kara mı göründü yoksa?" diye sordu heyecanla.

"Tabii canım ne demezsin. Hint Adaları şuracıkta!" deyip kederle güldü Raul, "Kaptan çağırıyor seni. Çabuk git, heyheyleri üstünde yine."

Kalender, Kolomb ve Alfonso saçaklı bir münakaşadan sökülüp güverteye çıktılar. Gecenin yarısı devrilmişti. Serin ve kuru bir hava vardı. Üç yoldaş güvertenin tam ortasında durup kadranlarla gökyüzünü rasat ettiler ve uzun gözlemlerinden çıkardıkları sonuçları itinayla kayda geçtiler. Kolomb derin bir nefes alıp: "Kuzey Yıldızı, beş derece..." dedi ve pusulasına bakıp ekledi: "Saçma. Uyumsuzluk var yine."

Akabinde büyük bir ciddiyetle rüzgârgüllerini izlediler. Kolomb, Coca'yı çağırıp denizi iskandil ettirdi. Ortaya çıkan sonuçların yekûnu canını fena halde sıkmıştı. Kâğıtları yuvarlayıp bacağına vura vura bir ileri bir geri yürüdü ve son günlerde iyiden iyiye artan öfkesine sarınarak kamarasının yolunu tuttu. Kalender ve Alfonso'nun peşinden yürüdüklerini görünce de: "Ayrı iş tutalım. Açıklık denklemlerine çalışın. Yarın sonuçları karşılaştıralım." dedi.

Kolomb kamarasına girdiğinde, Alfonso omuzlarını kaldırıp: "Ben de şu haylazlar ne yapıyorlar, bir bakayım. Hallerini

hiç beğenmiyorum." diyerek tayfaların dinlendikleri bölmeye yürüdü.

Kalender, yalnız kalınca bir hışımla yere oturup bacaklarını karnına doğru çekti. Zihnindeki boşlukları türlü ihtimallerle doldurarak canı acıyıncaya kadar düşündükten sonra heybesinden Arap ve Fars denizcilerin kamal adını verdikleri ahşap ölçüm aletini çıkardı. "Ya Allah." deyip ayağa kalktı. Gözlerini, Küçük Ayı takımyıldızının ucundaki Kutup Yıldızı'na nişanladı. Kamalı ayarladı. Ahşap levhanın ortasından geçen ipi, iyice germek suretiyle dişlerinin arasına aldı ve nefesini tutup işe girişti. Derin bir dikkatle yaptığı gözlemlerin ve hesaplarımın ardından Coca'yı yanına katıp pruvaya yürüdü. Burada tekrar kamalla enlem tayini için hesaplamalar yaparken Coca'dan ucundan kurşun sarkan iskandil halatını civadraya yani geminin en ucundaki direğe bağlamasını istedi.

Kalender, karanlık uzamı ikiye ayırarak uzayan halatı biraz izledikten sonra babasının verdiği ters kurbağa damgalı haritayı incelemeye daldı. Peşinden hararetle dizine yasladığı kâğıtlara şekiller çizdi. Coca'nın merakla kendisini nazarladığını görünce: "Sen keyfine bak dostum. Ben burada biraz çalışacağım." dedi.

"Kalino, neler oluyor canım? Alfonso da doğru düzgün bir şey söylemiyor?"

"Her şey yolunda. Hint Adaları'na daha erken varmak için hesaplamalar yapıyoruz."

"Peki madem. Hadi kolay gelsin sana."

Coca, uzaklaşınca Kalender dolunayın akisleri altında çalışmaya devam etti. Karşısında bir gölge hissedene kadar kafasını kaldırmadan haritayla, pusulayla, rakamlarla, denklemlerle, çizimlerle boğuştu. Kuruyan gözlerini kırpıştırınca Alfonso'yu gördü.

"İşler iyi gitmiyor ha?" dedi Alfonso onun yanına bağdaş kurarken.

Kalender, kafasını kaşıyıp: "Gidecek." dedi.

"Kaptan'ın ağzından alevler çıkıyor. İki gündür kendi kendine 'Kaybolmayacağız, kaybolmadık' deyip duruyor.

"Farkındayım. Kaptan'ın ıskaladığı bazı hususlar var. Belki de serinkanlılığını yitirdiği için..."

"Bak sen. Ne amansız bir ukalalık."

"Niyetim ukalalık yapmak değil."

"Neymiş peki o ıskalanan hususlar? Yalnızca hesap hatası mı?"

"Hayli yorgunum Koca Tilki. Karmaşık bir mesele. Bazı şeylerden emin olmalıyım. Ancak şu kesin ki, mevcut hatta seyre devam edersek yolculuk, sandığımızdan çok daha uzun sürecek. Hatta..."

"Hatta karayı hiçbir zaman göremeyebiliriz öyle mi?"

"Belki de. Her halükârda güneybatıya yönelmemiz lazım. Kaptan'ı buna ikna etmeliyiz."

"Yiyeceğimiz, suyumuz azalıyor. Tayfaların hali malum. Huysuzlukları günden güne artıyor..."

"Kafamdakiler berraklaşacak. Birkaç güne güneybatı esaslı yeni bir güzergâh çizeceğim."

Alfonso, ellerini iki yana açıp: "Kaptan'ı ikna etmek zor iş. İnadını ve kibrini biliyorsun." deyip kurbağa damgalı haritayı ve diğer kâğıtları göstererek: "Lakin evvela beni ikna et. Etraflıca anlat bakayım aklında dolaşan tilkilerin rengini?"

"Gün ağarmak üzere..."

Alfonso sakalının ucundaki boncuğa dokunup: "Dayan biraz daha. Öğlen osura osura uyudun zaten. Bak yanımda ne var..." deyip gülümsedi ve ona ballı peksimet uzattı.

Kalender peksimeti ısırırken parmağını, çizdiği şekillerin üstüne koyup anlatmaya girişti.

29 Eylül 1492

Gün doğarken çisenti dinmiş, kuzey yönünde gökkuşağı peydahlanmıştı.

Kolomb, gemi sakinlerinin tamamını kıç kasarada toplayıp kısa bir konuşma yaptı. Her şeyin yolunda gittiğini ve karayı görmenin an meselesi olduğu yalanını söyleyip onların gururlarını okşayıp maneviyatlarını güçlendirecek sözler sarf etmeye çalıştı. Akabinde de tayfalarla muhafızların homurdanmalarını, son günlerde yaptığı üzere duymazdan gelerek Pinzon Kardeşler'le birlikte kamarasına geçti.

Gerilimli, uzun toplantının ardından Pinzon Kardeşler gemilerine dönünce Kolomb ile Kalender baş başa kaldılar ve doğan sessizliğe yaslanarak düşüncelere gömüldüler. Kalender, Kaptan'ın çaresizliğinin yankılarını açık seçik duyuyordu artık. Bundan yararlanmak maksadıyla güzergâh bahsini tekrar açmaya hazırlandığı sırada Alfonso içeri girdi.

Kolomb omuzlarını dikleştirip: "Ne o Tilki, suratından düşen bin parça..." dedi.

Alfonso, pasaklı mendiliyle alnını ve boynunu basan teri silip kafasını iki yana salladı: "Konuşmanın hiç tesiri olmamış Kaptan. Herkes hâlâ ürkü ve öfke içinde."

Kolomb, bacak bacak üstüne attı: "Ne diyorlar?"

"Aynı lakırdılar işte..."

"Söyle be adam! Lafı dolandırma."

"Hemen herkes kaybolduğumuzu düşünüyor. Kimi senin yalancı olduğunu fısıldıyor. Kimi senin gibi delinin peşine takılarak büyük bir gaflete düştüğünü, kimi bu yolculuğun en başından itibaren günah olduğunu, Peder Francisco'nun haklı çıktığını ve nihayet cezamızı bulduğumuzu, kimileri ise okyanusun ortasında açlık ve susuzluktan öleceğimizi söylüyor."

"Nankör piçler..." dedi, Kolomb dişlerinin arasından. "Nankör piçler!" diye tekrar etti.

"Pinzonlarla ne konuştunuz?" diye sordu Alfonso.

"Ne konuşacağız! Bir halta yaradıkları yok. Tayfaları isyan edip gırtlaklarını kesecekler diye ödleri patlıyor."

Alfonso, masada duran kum saatini eline aldı. Saati evirip çevirirken: "Kaptan... Kalender'in rotasına mı kıvrılsak?" dedi ve ekledi: "Suyumuz çok azaldı... Yiyeceklerin durumu da malum. Aksi gibi balık da çekildi. Her zamankinin ancak çeyreğini avlayabiliyorlar."

Kolomb, iç geçirerek ayağa kalktı. Çubuğunu bacağına vurup Kalender'e baktı ve: "Peki... Kıvrılalım bakalım." deyince Kalender'in gözleri ışıldadı.

"Yani iki kademe güneybatıya yöneliyoruz öyle mi?" dedi Alfonso mutlulukla.

"Ne haltsa işte!" dedi Kolomb ve "Benim aklımdaki de son hesaplarımın ardından aşağı yukarı buydu." dedi.

"Bir de... Şu acayip yosunların yoğunluğu giderek artıyor sanki. Bir baksan iyi olacak."

"Sabah baktım ya! Gündüz vakti yine kafayı mı çektin sen!" diye kükredi Kolomb.

Alfonso, başını önüne eğerek: "O zamandan beri daha da arttı." dedi.

Kolomb iskemlesine çöktü. Alnındaki damarlar belirginleşmişti. Kalender ve Alfonso'ya ürkütücü gözlerle bakıp:

"Güverteye çıkmaktan, o haydutların arasında dolaşmaktan korktuğumu sanıyorsunuz değil mi?" dedi hastalıklı bir gülümsemeyle.

Kısa bir sessizliğin ardından: "Fazla hassas davranıyorsun Kaptan." dedi Kalender.

"Yok yok, tam da böyle düşünüyorsunuz." derken yumruğunu önündeki abaküse indirdi şiddetle. Abaküs üç parçaya ayrılırken: "Hepiniz karayı görmekten umudunuzu kestiniz. Palos'ta önünde diz çökülen Don Kolomb'dan geriye yalnızca korkaklığı ve deliliği kaldı öyle mi... Herkes vızıldanıyor. Pinzon Kardeşler dahi bana olan saygılarını yitirmişler. Bunu saklama gereği bile görmüyorlar! Bak, Kalender'e! Benim fazla hassas davrandığımı söylüyor. Bu ne cüret!" diyerek ayağa kalktı ve ellerini beline koyup: "Ama unutmayın! Şu ana gelebilmek için yüzlerce defa yıkıldım ben. Yok saydılar. Alay ettiler. Suçladılar. Dayandım. Vazgeçmedim ve her seferinde yeniden kalktım ayağa! Eskisinden daha güçlü olarak... Yine öyle olacak!" diye gürledi.

"Bundan şüphemiz yok Kaptan. Herkes umudunu yitirse dahi ben, Kalino, Faze, Gabo, Coca ve Sinek son nefesimize kadar seninleyiz!"

"Sonuna kadar..." dedi Kalender.

Kolomb, onların sözlerine aldırmamış görünüyordu. Masadaki limon şurubunu fondip yapıp çubuğuyla kapıyı gösterdi: "Defolun ikiniz de!"

Kalender ile Alfonso dışarı çıktıklarında tayfaların, miçoların ve muhafızların kindar bakışlarını üzerlerinde hissettiler. Faze, Raul ve Coca geldi yanlarına.

Sinek Raul, burnunu çekerek: "Kaptan ne diyor?" diye sordu, heyecanla.

Alfonso: "Adeta bir ateş topu ama her şey yoluna girecek. İki kademe güneybatıya kıvrılıyoruz."

"Uğursuz takımı iyice arsızlaştı. Biraz önce şu Luis olacak domuz boku: 'Kolomb hepimizi kandırıyor. Geberip gideceğiz.' deyip bizi göstererek: 'Onlar gizlice kendilerine ayırdıkları etleri yiyip kana kana su içiyorlar.' diye bağırıp diğerlerini galeyana getiriyordu." dedi Coca.

"Sonra?" diye sordu Kalender.

"Hamur kafa Gabocuk kendine hâkim olamadı ve koşup Luis'in yakasına yapıştı. Pablo ve diğerleri Gabo'nun etrafını çevirince bıçaklarımızı çekip üstlerine yürüdük." dedi Faze.

"Eee?" dedi Alfonso.

Sinek gülümseyip gerindi: "Pörtlek göz Luis ile Pablo'nun karşısına geçtim. Bana bakın göt bitleri! İkinizi kaldırıp denize atmaktan beni alıkoyan ne var!" diye bağırdım.

"Bu böyle konuşunca, süt dökmüş kuzuya döndü hepsi." dedi Coca gururla.

"Kuzu değil kedi kedi. İşin gücün palavra." dedi Faze.

Alfonso, kaşlarını çatıp: "Gevşekliği bırakın! Gabo nerede?" diye sordu.

"Mutfakta, sakinleşmek için ekmek tıkınacağını söyledi." dedi Raul kıkırdayarak.

"O şişkoyu da alıp kıçta bizi bekleyin! Enine boyuna bundan sonra ne yapacağımızı konuşacağız." dedi Alfonso.

Faze, Coca ve Sinek ivedilikle uzaklaşırlarken Alfonso, Kalender'in koluna girdi. Küpeşteye yaslandılar. İki albatros kuşu sakin dalgaların üstünde kanat çırpıyordu.

"Kaptan'ın ruhi sıhhatini hiç iyi görmüyorum." dedi Kalender.

Alfonso: "Ben de, nöbet geçirmese bari..." deyip tayfaları gösterdi: "Ama daha mühimi şu itlerin hali..."

"Ne yapacağız?"

"Onları bana bırak. İşine odaklan. Kaptan'ı ikna ettik. Omuzlarında büyük mesuliyet var artık!"

Kalender gözlerini süzdü. "Bu yükün altında kalmaktan çok korkuyorum."

Alfonso onun sırtına vurdu: "Kaderin önüne geçilmez. Nasıl olsa tüm yollar aynı yere çıkıyor: ölüme... Ama korkma Kalino! Başaracağız. Şu bitevi maviliğin ardında sapsarı altınlar bizi bekliyor dostum. Hissediyorum. *Audaces fortuna juvat!*"*

Kalender kolunu dostunun boynuna doladı: "Birazdan içecekmişsin gibi bir halin var."

"Nereden anladın?"

"Böyle rahat olmandan."

Alfonso kahkaha attı: "*Vulpes pilum mutat, non mores!*"**

* Talih cesurdan yanadır.

** Tilkinin derisi değişir huyu değişmez.

3 Ekim 1492

Kalender mumları yakıp iğne ipliğe dönen kavruk bedenini yatağa bıraktığında tan yeri ağarmak üzereydi. Alfonso'nun horlaması karşısında yüzünü buruşturup defterini açtı ve esneye esneye yazmaya başladı;

"Bugün Zilhicce on. Günlerden çarşamba. Demir almamızın üstünden altmış bir gün akmış. Rakamlardan tiksinme raddesine geldim. Yosun denizini nihayet aştık. Yüz binlerce yosun püskülünün ortasında saplanıp kaldığımızda ümidimi büsbütün yitirmiştim. Ya Hüda! O manzarayı nasıl tarif etmeli... Hesap kitapla alakası olmayan bir şey...

Kaptan bana dönüp istihzayla: 'Söyle Don Kalino! Bu yosun cehennemini nasıl geçeceğimize dair de bir fikrin var mı? Ne de olsa geminin bilge azizi sensin!' dediğinde taş kesildim.

Bön bön bakır çalığı sulara bakakaldım. Ama şükürler olsun ki korkulan olmadı. Epey oyalansak da Kaptan büyük ustalık gerektiren manevralarla bataklıktan kurtardı bizi. İmdi süratle güneybatı yönünde ilerliyoruz. Raul, devasa kırmızı renkte bir balık yakaladı bugün. Günler sonra tıka basa doyduk. Ne var ki suyumuz tükenmek üzere. Nina ve Pinta'nın durumu da farklı değil.

Kaptan güverteye neredeyse hiç çıkmıyor. Hep kamarasında. Ya kitap okuyor ya da uzanıp küçük penceresinden giren ışık tozlarını izliyor, sessizce. Alfonso ise gemidekilere, biteviye karayı görmenin an meselesi olduğunu söyleyerek önünde sonunda çıkaracağını bildiğimiz isyanı ertelemeye çalışıyor.

Zaman kazanmaktan başka yapabileceğimiz bir şey yok. Sular üstünde gökler altında sürükleniyoruz. Hem cennetle hem de cehennemle ruberuyuz.

Şimdi kış uykusundan uyanmış gibiyim. Zamanın azı dişleri, umutlarımı öğütüyor. Ölümü haddinden fazla düşünmek olgunlaştırıyormuş insanı bunu öğrendim. Artık ölümü seziyor, onun neye benzediğini idrak edebiliyorum.

Amma velakin her şeye rağmen benim güzergâhımda dümen tutmamız ve mecburiyetten de olsa Kolomb'un bana güvenmesi, içimdeki korku denen hayvanın yavruladığı sancıları hafifletiyor.

Sana anlatacağım ne çok şey birikti Baba! Sırtımdaki yük dünyadan daha ağır. Ama dayanacağım. Önüne keşif defterimi koymadan, seni gururlandırmadan Azrail'e teslim olmayacağım. O sabredenlerle beraberdir!" yazıp defteri kapattı.

Son günlerde âdet edindiği üzere sarı saçaklarla çevrelenmiş pejmürde haldeki mindere Ustinya niyetine sarılıp gözlerini yumarken: "Kalbim uyanık Ustinya..." diye fısıldadı.

12 Ekim 1492

Kalender, geminin ucundaydı. Çömleğinin dibindeki bulanık suyu ağzına damlatırken ezeli maviliğe sırtını döndü ve küpeşteye yaslanarak burnunun etrafında soyulan pembe derileri temizledi. Cılız bir yel esiyor, ön güvertenin tahtalarına yapışmış balık, pullarını kımıldatıyordu. Feri kaçmış gözlerle her köşesine melal sinmiş gemiye göz gezdirdikten sonra aşağı indi.

Kalender kaptan köşküne girdiğinde, Kolomb'u masadaki kâğıtlara bakıp kahkahalar atar vaziyette buldu. Masaya doğru seğirtince üstünde vahşi hayvan tasvirlerinin olduğu parşömenleri gördü. Çizimlerden birini eline alıp merakla incelerken Kolomb, garip kahkahasını kesti ve kanlanmış gözlerini parmağındaki Latince yazıya dikti.

Kalender çekinceyle: "Kaptan iyi misin?" diye sordu.

Kolomb, varlığını henüz algılamışçasına ona kaçamak bir bakış atıp önündeki tasvirleri işaret etti: "Çocukken babam bana bu hayvan resimlerini çizerek peşinden türlü sorular yöneltirdi. Suallerine bazen çok saçma, kimi zaman da pek derin sayılabilecek yanıtlar verirdim. İmtihan faslı bitince babam ekmek pişiren anneme döner: 'Susanna iyi dinle! Bu oğlan ya bir ahmak olacak ya da bir dahi. Başka ihtimal yok. Sen, ben ve çoğu fani gibi sıradan biri olmayacağına kalıbımı basarım. Ak kedi veya kara kedi...' derdi.

Babam kendinden emin bir edayla böyle sözler edince ben kahkaha nöbetine tutulurdum. Çocuk aklımdan neler geçirirdim bilinmez. Ahmak ya da dahi olma ihtimali arasındaki o

büyük boşluk, evet belki de bana gülünç gelen şey, o uçurumun derinliğiydi. Sanırım ortalama insanlarınki gibi değil de en uçlarda yaşanacak bir hayat, beni korkutacağına güldürürdü. Ben katıla katıla gülmeye devam ederken babam sinirden kıpkırmızı kesilir: 'Soytarı, ne gülüyorsun!' diyerek yanağıma okkalı bir tokat patlatırdı. İşte o zaman gülmeyi keser hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlardım. Babam bu halim karşısında daha da öfkelenir: 'Bak Susanna! Görüyorsun ya dengesi yok bu çocuğun. Ya soytarılar gibi fıkırdıyor ya kuyruğu kesilmiş eşekler gibi zırlıyor.' derdi."

Kolomb'un camit gözleri, hâlâ parmağındaki dövmedeydi. "Biliyorsun ya bu dövmede *'Stultus aut ingenio'* yazıyor. Yani, ahmak ya da dahi..."

Kalender kafasını salladı: "Hikâyesini şimdi öğrendim. Bir şeyler yemelisin Kaptan..."

Kolomb'un çökkün yüzüne acı bir tebessüm kondu: "Kara nerede Kalender?"

"Az kaldı Kaptan. Hem Musa'ya hem İsa'ya hem de Muhammed'e yemin olsun ki, toprağı seziyorum."

"Vah! Toprağı ben de seziyorum ama her ölümlü gibi..." dedi ve dövmeyi tırnağıyla kazımaya çalışırken: "Eğer bugün kara görünmezse bir ahmak gibi kıvranarak ölümü beklemek ve ölüm meleği geldiğinde ona 'biraz daha...' diye yalvarmak yerine bir dahi gibi davranacağım. Çektiğim ıztıraba son verip canımı kendi ellerimle alacağım... Dahiyane bir fikir ha..." dedi, cinnet haliyle.

Kalender: "Kaptan yalvarırım kendine gel!" diye sesini yükseltse de Kolomb onu susturup sözlerine devam etti: "İyi dinle Don Kalino! Sana ve Tilki'ye son emrim şudur. Cesedimi bir kaptana yakışır şekilde süsleyip denize atmayın sakın! Tam aksine bir köşeye koyun ve gerekirse etimi yiyip kanımı içerek hayatta kalın. Fakat her ne pahasına olursa olsun o lanet karayı görün!" diye bağırıp masaya şedit bir yumruk indirdi.

"Karayı görün! Karayı görün!" diye kendinden geçercesine sayıklayıp masayı yumruk yağmuruna tutunca, Kalender Kaptan'ı moraran ellerinden yakaladı ve kalbine inen merhametle ona sarılarak tuzdan ve kahırdan kaskatı kesilmiş sırtını okşamaya başladı: "Sen yoksan kara da yok Kaptan! Sen yoksan ben, Alfonso ve diğerleri de olmayacağız. Hep ya da hiç... Ama yemin ederim seni teselli etmek için değil, buna tüm varlığımla iman ettiğim için söylüyorum ki, çok yakında kara görünecek. Savaşın ardından ödül gelecek! Biraz daha sabır..." derken göğsünde bir ıslaklık hissetti.

Kolomb fısıltıyla: "*Deus, deus meus quare me dereliquisti?*"* dedi ve peşinden hıçkırık sesleri yükseldi.

Kalender, onun sırtını ovalamaya devam ederken: "*Gutta cavat lapidem non vi, sed sæpe cadendo...*"** dedi.

Bir süre böyle kaldılar. Kolomb hıçkırıkların arasından sızan boğuk sesiyle "Alfonso nerede?" diye sordu.

"Dürüst olacağım Kaptan. İsyana ramak kaldı. Alfonso güvertede teyakkuz halinde. Hepimiz dinciz. Sabahleyin Faze, Gabo, Coca, Raul, Alfonso ve ben diğerlerinin üç misli yemek yedik. Ne yapacağımızı da günler öncesinden tasarladık. Kanı bozuklar isyana kalkıştıkları gibi hepsini kırıp geçeceğiz. Muhafızların yarısı hâlâ sana sadık... Ayrıca tüfeklerin tamamı da bizim elimizde."

"Tanrı, Pinzon Kardeşler'in ve onlara sadık adamlarının yardımcısı olsun."

"Kalbini kolla Kaptan. Kendini toparla ve başımızda kal!"

"Tutalım ki isyankârların hepsini kılıçtan geçirdik. Sonra ne olacak Kalino? Serenleri kemirip safradaki suları içerek mi kalacağız hayatta?"

Kalender: "Gerekirse evet!" diye kükredi.

---

* Tanrım, Tanrım beni niye terk ettin?

** Suyun taşı delmesi gücünden değil istikrarındandır.

Kolomb, müşfikçe gülümseyip Kalender'in yanağına dokundu: "Benden daha cesursun. İşte bu fena... Ben seni teselli edip yüreklendireceğime sen yapıyorsun bunu. Babanın oğlusun. Tanrı'nın seni bir armağan olarak gönderdiğinden şüphem yok artık."

Kalender'in gururu okşanırken gözleri doldu: "Sözlerin canıma değdi. Öyleyse karşındakini toy Kalender değil denizlerin kurdu İsa Kaptan say ve onun hatırı için itiraz etme de sana yiyecek getireyim. İki gündür açsın. Bir şeyler atıştırıp uyu. Yemek bedenini, uyku da ruhunu onarsın. Uyandığında salim kafayla durumu yeniden konuşalım."

"Kararım kesindir. Kara, gün batana kadar görünmezse şerefimle öleceğim!"

Kalender zoraki topladığı cesaretinin çatladığını hissetti: "Ne olur böyle konuşma!"

"Kalino emrimdir! Şimdi pruvaya git. Gözlerini ufka mühürle ve ikimizin de inandığı tek Tanrı'ya bize karayı bahşetmesi için yakar..."

"Birlikte çıkalım Kaptan. Beraber dua edelim..."

"Tek söz daha etme. Git hadi!"

Koyu bulutlar üç geminin üstüne doğru alçalırken Kalender ve Alfonso, baş kasaradaydılar. Bedenlerini yelken gibi germiş, gözlerini ufka dikmişlerdi. Alfonso kuru kuru öksürüp: "Yağmur yağacak." derken Kalender, diliyle kurumuş dudaklarını ıslatarak avcundaki kurbağa damgalı haritayı sıktı.

O esnada gök gürledi ve ılık, toz kadar ince bir yağmur başladı. İki dost, yüzlerini göğe tutup ağızlarını açtılar. Ana direğin altında toplanan isyancılar da aynı hareketi yaptılar. Yağış hararetlenince Alfonso gerisine kaçamak bir akış atıp

omzunu Kalender'in omzuna dokundurdu. "Kalino... Vakit geldi. Bak, domuzlar kıpırdanmaya başladılar. Yavaştan işe koyulalım."

Kalender, tam ona cevap verecekken bir anda görüş mesafesini sıfırlayan yağmurun velvelesi içinde martıya benzer kuşlar görür gibi oldu. Silkindi. Heyecanla gözcü yuvasındaki Raul'a: "Sinek! Sinek! Bir şey görüyor musun?" diye bağırdı.

Raul, ayakuçlarında yükseldi. Elini alnına siper edip ileriye baktı: "Yağmurdan başka hiçbir halt görünmüyor!" dedi.

Alfonso: "Daha çok serap göreceğiz dostum. Beklemenin manası yok. Zarları atalım."

Faze, Gabo, Coca ve bizden yana olan muhafızlar hazırlar. Yanlarına gidiyorum. Sen de birazdan Sinek'e işaret yap aşağı insin. Onlara bir konuşma yapacakmış gibi yaklaşıp etraflarını saralım. Peşinden de elebaşlarının leşlerini yere serelim."

Alfonso konuşmasına devam ediyor ama Kalender onu işitmiyordu sanki. Büyüyen gözlerini ufka mühürlemiş, boynunu olabildiğince ileri uzatıp kemereden beline kadar sarkmıştı. Neredeyse okyanusa düşecekti. Alfonso onu sırılsıklam olmuş gömleğinden çekip: "Beni dinlemiyor musun sen?" diyerek sesini yükseltince Kalender, işaret parmağını uzatıp uzakta beliren karartıyı gösterdi: "Allah'ım! Bu da mı serap..." diye fısıldadı.

"Ne?" dedi, Alfonso.

"Bak Tilki. Gözlerini kıs da şuraya bak..."

Tam o sırada gözcü yuvasından tiz bir çığlık duyuldu. Alfonso ve Kalender geriye dönüp kafalarını ana direğin yukarısına, çanaklığa doğru kaldırdıklarında Raul'un delişmen çırpınışlarını gördüler. Raul zıplayarak bir çığlık daha attıktan sonra: "Kara! Kara göründüüüüüüüü... Göründüüüü!" diye bağırdı.

Birdenbire zamanın akışı yavaşladı sanki. Kalender ve Alfonso, durağan zamanın katmanlarını yara yara şaşkın bakışların arasından ağır çekimle hareket edercesine geçip direğin altına

vardılar. Alfonso nefes nefese: "Sinek! Sinek! Eminsin değil mi?" diye yakarırcasına çığırdı.

Raul hâlâ sevinçle hoplayıp zıplıyor, alnını yumruklayarak: "Orada Kutsal Babamıza ant olsun ki işte orada." diyordu.

Alfonso, tuhaf naralar atarak çarmıha çıkıp direğe tırmanmaya yeltendi. İlk denemesinde kıç üstü yere düştü, heyecandan. İkinci seferde süratle Raul'un yanına ulaşınca: "Oalaaah!" diye kükreyip titreyen sesiyle yeri göğü inletti: "Kara göründüüüü! Kaptan'a haber ver! Kara göründü! Kara..."

Bir lahzada gemiyi neşe esintileri sardı. Biraz önce birbirlerine kılıç çekmek için hazırlananlar, şimdi koşup birbirlerine sarılıyorlar, çılgınca bağırarak iskele, sancak küpeştelerine ve baş kasara güvertesine yığılarak zıplıyorlardı. Yağmur duruldukça kara belirgin şekilde ortaya çıkıyor ve coşku alkışlarla katmerleniyordu.

Sevinçten kendilerinden geçen Faze ile Gabo kafalarını birbirine dayayıp "*Tempus est iocundum o virgines! Modo congaudete, vos iuvenes!*" diye haykırıp yolculuğun ilk gecesi söyledikleri şarkıya başlayınca hemen herkes açlığı, susuzluğu ve düşmanlığı bir kenara fırlatıp: "*O! O! Totus floreo!*" diyerek alkışlarla şarkıya eşlik etmeye ve zayıf, takatsiz bedenlerini çalkalayarak dans etmeye koyuldular.

Ancak Kalender bir heykel kıvamında donup kalmıştı. Aval aval etrafındaki çılgınlığı izliyor, dans edenlerin omuz darbelerine maruz kalıyor fakat bir rüyadaymışçasına hareket edemiyordu hâlâ.

Alfonso onu dürtüp: "Tanrı'ya şükürler olsun!" diyerek sarılınca Kalender kafasını dostunun omzuna gömüp: "Ne amansız bir zafer..." diyebildi. Fakat hâlâ her şeyin bir düş olduğuna inanıyordu. Alfonso: "Niye Kaptan'a koşmadın ahmak Kalino. Hadi hadi gidelim." diye şarlayınca Kalender tirildeyerek nihayet gülümsedi ve Alfonso'nun pis kokulu saçlarından öperek onu kucakladı.

Faze, Gabo, Coca ve Raul da: "Yaşa Kalino! Yaşa Kalino!" nidalarıyla koşup bu sarılmaya katıldılar.

İki kâşif, paldır küldür kamaraya daldıklarında Kolomb'u yerde yüzükoyun halde buldular. Kalender kafasını ellerinin arasına alıp: "Aman Allah'ım!" diye bağırdı. Yanına çömelip Kaptan'ı sarstılar. Herhangi bir tepki alamayınca korku ile birbirlerine baktılar. Nihayet onu ters çevirdiklerinde Kolomb'un ağzının kenarındaki safra kalıntısını gördüler.

Alfonso kulağını Kolomb'un göğsüne dayarken Kalender: "Kaptan Kaptan!" diye bağırıp onu yeniden ırgalayınca Kolomb önce ellerini oynattı çok geçmeden de gözlerini araladı. İki dost derin bir nefes aldılar. Kolomb, gözlerini ovalayıp doğrulurken işitilen gürültüyü kast ederek, hırıltılı sesiyle: "İsyan mı?" diye sordu.

Kalender ve Alfonso neşeyle, kollarından tutup onu ayağa kaldırırlarken ve yek avaz: "Kara göründü Kaptan!" dediler.

Kolomb tepeden tırnağa seğirdi. Önce sağına ardından soluna bakıp kaşlarını bir çocuğun masumiyetiyle oynatarak: "Emin misiniz?" diyebildi.

Alfonso: "Anamdan babamdan emin olduğum kadar..." deyince Kolomb kapıya doğru birkaç donuk adım atıp durdu. Bir müddet bekledi ve var gücüyle koşmaya başladı.

Önde Kolomb, peşinde Kalender ve Alfonso pruvaya çattıklarında alkış ve ıslık tufanı koptu. Kolomb, tarifsiz bir saadet içinde koyu yeşil ağaçlarla kaplı olduğu anlaşılan kara parçasına şaşkınlıkla bakıp istavroz çıkardı. "Kaptanlar kaptanı Don Kolomb!" tezahüratları dinmiyordu. Sabahleyin onu öldürmek isteyen adamları şimdi bir Aziz'e dokunurcasına Kaptanlarına dokunup övgü üstüne övgü düzüyorlardı.

Yağmur büsbütün kesilmiş, bulutlar dağılmış, geminin çevresini bembeyaz kuşlar sarmıştı. Tabiat, onların mutluluğuna karışmak için deviniyordu sanki. Kuşların ciyaklaması

Kolomb'u şaşkınlık sarhoşluğundan ayılttı. Gülümseyip tekrar istavroz çıkardı ve kötü ruhları bertaraf etmek maksadıyla Faze'nin uzattığı makasla saçlarından bir tutam kesip dua okuyarak onları denize savurdu. Peşinden de Alfonso ile Kalender'e sımsıkı sarıldı. Kolomb ağlıyordu... Kalender, Alfonso, Faze de onun gözyaşlarına eşlik ettiler.

O esnada krallık kâtibi, gür sesiyle: "Amiral Kolomb! Tanrı'nın sevgisi daima üzerinde olsun!" diye bağırdı.

Kolomb, gözyaşlarını sildi. Vücudunu muzaffer bir kaptan olarak dikleştirdi ve mağrur bakışlarını sağında solunda ilerleyen Pinta ile Nina gemilerine çevirdi.

Pinzon Kardeşler, tayfalarıyla birlikte büyük bir mutluluk içinde el salıyorlardı. Kolomb altın kabzalı amiral kılıcını çekip havaya kaldırarak onların selamına karşılık verirken göndere zafer alameti olan kırmızı bayrak çekilmesini emretti. Santa Maria'nın gönderine bayrak çekildi. Çok geçmeden Pinta ve Nina'nın ana direklerinde de kırmızı bayraklar dalgalanmaya başladı ve Coca seferin tamamlandığını ilan eden boruyu üfledi. Herkes iş başına koştu. Yelkenler indirildi. Düğümler çözüldü. Halatlar çekildi. Filikalar hazırlandı. Yaklaşık çeyrek saat sonra üç gemi, beyaz kumlardan müteşekkil kıyıya yönelerek sığ sulara, peş peşe demir attılar...

Önde Kolomb, Kalender, Alfonso geride Raul, Faze, Coca ve Gabo ilk filikadan iner inmez titreyen bacaklarıyla berrak suları yara yara eflatuni göğün altında koşmaya başladılar.

Ayakları toprakla buluşunca bedenlerini sırayla serbest bıraktılar.

Kalender, sıcak kumlara gömülen sırtından kollarına oradan da bacaklarına ve karnına yayılan rehavet ile gözlerini yumarken: "Baba..." dedi. Başı tatlı tatlı dönüyordu. Öte âlemde

olma hissinin hizasına yazılacak tek bir kelime vardı: hafiflik. Gülümseyip: "Hafifim..." dedi. Rengârenk bir ikilemdeydi. Hem ayağa kalkıp delicesine etrafta koşturmak ve anlamsız sesler çıkararak bağırmak istiyor hem de hiç kıpırdamadan altındaki ve üstündeki sıcaklığın arasında sıkışıp uyuşmak ve yavaş yavaş hiçliğe karışmak istiyordu.

Şuuru, eriyen zamanın çekirdekleriyle birlikte bu düşüncelerle mayalanırken Sinek Raul doğrulup övünçle: "Kaptan şimdi Hindistan'da mıyız yani?" diye sordu.

Kolomb cevap vermedi. Yerden kopardığı nemli kum topaklarını avcunun içinde sıkıp üç gemiye baktı. Mürettebat hâlâ denizdeydi. Pinzon Kardeşler filikada bekliyorlar, tayfalar yük indiriyorlar, muhafızlar ve diğerleri de göğüs yüksekliğindeki mavi sularla boğuşarak sahile doğru ilerliyorlardı.

Kolomb belini tutarak ayağa kalktı. Ellerini ardında kenetleyip: "Sineğin sorusunun cevabı sende Coca... Konuş da pembe dilini görelim. Hint Adaları'nda mıyız sence?" diye sordu.

Coca yerinden fırlayıp geride yükselen koyu yeşil ağaçları, onların üstünde kanat çırpan renkli kuşları ve sol taraftaki sivri kayalıkları taradı cin gözleriyle. "Burası muhtemelen Panduraga civarları..." dedi.

Kalender, diğerleriyle birlikte ayaklanırken: "Dünya tükenir yalan tükenmez be Coca." dedi.

Coca tek gözünü kısıp kafasını kaşıdı: "Surabaya da olabilir."

Alfonso: "Salla salla. Nasıl olsa şahit yok şuhut yok! Benozzo Gozzoli tablosunun içinde bile olabiliriz. Ne de olsa manzara benziyor." deyip fıkırdayarak Coca'nın ensesine bir sille attı.

Kolomb muzip bir edayla: "Şu andan itibaren sana palavrayı yasaklıyorum Coca." dedi.

Herkes kıkır kıkır gülerek meraklı gözlerle etrafı seyre devam ederken Pinzon Kardeşler ve adamlarının bir kısmı filikadan

inip sahile çıktılar. Kolomb, kollarını açıp onlara yürüdü. Kucaklaştılar. Peşinden de diğerleri Pinzon Kardeşler'e sarıldılar.

Martin Pinzon sırtındaki kamburu oynatarak: "Tanrı bizi cehennemden çıkarıp cennete savurdu." dedi.

Kolomb kafasını sallarken: "Şükürler olsun." deyip istavroz çıkarınca Kalender dahil olmak üzere herkes aynını yaptı.

Tekmil mürettebat sahile çıkıp fıçılar, navlunlar ve diğer öteberiler yan yana dizilince krallık kâtibi elindeki asayı kaldırıp: "Herkes Amiral Kolomb'a kulak versin!" diye bağırdı.

Kolomb adımlarına asalet katmaya çalışarak birkaç adım geriledi. Ellerini beline koyup gözlerini kıstı ve karşısındaki bitkin bedenler üstünde duran mutlu yüzlere baktı.

"Yüce İsa'nın cesur evlatları! Tanrı bizi günlerce sınadı. Yiyeceğimiz, içeceğimiz, sabrımız ve mecalimiz tükendiği halde O'nun ve azizlerinin merhametine sığınıp inancımızı hiçbir zaman yitirmeyerek bu kutsal imtihanı geçtik." deyip kollarını iki yana açtı: "Doğu Hint Adaları'ndan birinde, muhtemelen Cathay'ın* güneydoğusundayız! Bu kara parçasını Amiral Kolomb olarak Kral Ferdinand ve Kraliçe Isabel adına topraklarımıza katıyorum." dedi.

Kalender, adının zikredilmemesine içerlese de keyfinin kaçmasına izin vermedi. Alfonso'nun başlattığı: "Kralımız ve Kraliçemiz çok yaşasın. Amiral Kolomb çok yaşasın!" tezahüratlarını tekrarlayıp diğerlerine uyarak avuçlarını birbirine vurdu.

Kolomb: "Merasimi uzatmaya gerek yok. Çünkü her şeyden önce yapmamız gereken şey temiz su bulmaktır. Susuzluktan bitap haldeyiz. Kümelere ayrılarak etrafta su arayacağız. Beş muhafız burada kalıp yüklerimizin başında bekleyecek. Çok ama çok dikkatli olmalısınız! Karşınıza vahşi hayvanlar ve Hintliler çıkabilir. Böylesi bir durumda serinkanlılığı elden bırakmadan duruma göre silah kullanmaktan çekinmeyin. Fakat fevri hareketlerde bulunmadıkları takdirde yerlilere sakın zarar vermeyin.

---

* Çin.

Hımm. Son günlerde kulağıma birtakım zırvalar çalınmıştı. Kimileri şu an üstünde bulunduğumuz toprakları asla göremeyeceğimizi, görsek dahi buralarda şeytanların ve canavarların yaşadığını söylüyormuş. O bozguncu ahmaklara kulak asmayın. Burası da tıpkı Palos gibi Tanrı'nın topraklarıdır. Ayrıca denizde isyancılık oyunu oynayıp emirlerime karşı gelme cüretini gösteren iblisler bilsinler ki ikinci hatalarını affetmeyecek ve onları çarmıha germekten çekinmeyeceğim! Şimdi kutsal haçımızı dikelim ve koruyucu azizlerimizin ruhları için edeceğimiz duanın ardından işe koyulalım." deyip konuşmasını bitirdi.

Raul ile Coca'nın taşıdığı beş arşınlık tahta haç, sahilin yumuşak kumlarına çakıldı. Herkes tek dizinin üstüne çöktü. Güzel sesli Nicolas öncülüğünde *Salve Regina* ilahisini okundu ve yek ahenk toplu istavroz çıkarıldı. Son kalan taş peksimetler herkese üleştirildi.

Miğferlerini kafalarına, zırhlarını sırtlarına geçirip oklarını, kılıçlarını ve basit tüfeklerini kuşanan muhafızlar ile bıçaklarını bellerine sokuşturan tayfalar üçerli, beşerli kümelere ayrılmaya hazırlandıkları sırada davul gümbürtüsüne benzer bir ses duyuldu. Herkes, korkuyla çarpılarak yerine mıhlandı. Çok geçmeden sesler arttı ve ilerideki ağaçların sık yapraklı dalları kıpırdanmaya başladı.

Kolomb, tehlikenin mutlak olduğunu sezince kollarını iki yana açıp: "Tüm muhafızlar! Saldırı düzeni alın!" diye emir verdi. Muhafızlar, hizaya geçip tüfeklerini ağaçlardan yana doğrulturlarken Alfonso ve diğerleri Kolomb'un etrafını sarıp kılıçlarını çektiler. Kalender de Kaptan'ın soluna geçti.

Görünürde kimseler yoktu fakat ağaçların ardından inlemeye benzer ürkütücü sesler geliyordu. Nefesler yavaşladı, titremeler arttı. Diego ismindeki tayfa: "Şeytanın sesi bu..." deyince Alfonso, ona doğru dönüp: "Kes zırvalamayı!" diye bağırdı.

Kolomb, adamları arasında bir ürkü dalgası başladığını anlayınca: "Tırsak herifler! İnsandan büyük şeytan mı var!

Yerlilerdir bunlar... Bizi korkutmaya çalışıyorlar akıllarınca." diyerek Coca'ya döndü: "Coca göster hünerini! Hintçe biz dostuz diye bağır!"

Coca iki elini ağzının etrafına siper edip var gücüyle: "*Daro nahin! Ham dost hain!*" diye haykırdı.

Herhangi bir karşılık gelmeyince Kolomb: "Bengal dilinde söyle bir de!" diye kükredi.

Coca: "*Bhaya pabena na! Amara bandhu!*" deyip peşinden de Farsça ekledi: "*Ma dostîm!*"

Kolomb işaret edince bu defa Alfonso, Arapça "*Nahnu esdika'u!*" diye çığırdı.

Birdenbire ağaçların arasından vaşağı andıran üç hayvan ve onların peşinden kırka yakın gölge çıktı. Hepsi erkekti. Kısa boylu, yuvarlak kafalı, köse yüzlü, düz kara saçlı ve esmerdiler. Belden yukarıları ve ayakları çıplaktı. Edep yerleri bezlerle örtülüydü. Ellerinde oka ve mızrağa benzeyen aletler tutuyorlardı.

Kolomb, sakin kalmaya gayret gösterse de bacaklarının seğirmesinden çok korktuğu anlaşılıyordu. Alnını basan ter boncuklarını kol yenine silip: "Korkmayın! Gördünüz işte! Bizim gibi insanlar! Coca! 'Biz dostuz, korkmayın.' diye bağır yine!" dedi.

Coca tekrar Hintçe, Bengalce, Farsça ve Alfonso Arapça aynı cümleleri kurarak son sesleriyle bağırdılar. Fakat yerlilerden herhangi tepki gelmedi. Yalnızca tehlikeyi sezen vahşi hayvanlar misali zayıf vücutlarını dikleştirerek denizden gelen yabancıları süzüyorlardı.

Coca iki adım öne çıktı. Gözlerini kırpıştırarak: "Bunlar Kelantanlılara benziyorlar!" deyince Kolomb dişlerinin arasından: "Coca! Kapa çeneni ve bir daha tek laf etme!" dedi.

Martin Pinzon: "Belli ki bu dillerden hiçbirini anlamıyorlar. Taş çatlasın kırk kişiler. Haklayalım şunları..." dedi.

Kolomb: "Olmaz Martin! Bunlar dağın görünen kısmıdır muhtemelen. Hem şu uğursuz hayvanları da hesaba katmalı."

"Kaptan yürümeye başladılar!" dedi Alfonso.

Herkes birkaç adım geriledi. Eller, ayaklar, mırıltılar birbirine dolaştı. Kraliyet kâtibi haçlı bayrağını kaldırınca muhafızlar nişan aldılar.

Kalender, Kolomb'un omzuna dokunup: "Kaptan izin ver onlara doğru yürüyeyim." dedi.

Kolomb afalladı. Yüzüne hayretle bakıp: "Çıldırdın mı Kalino?" dedi.

Alfonso sol kaşını kaldırdı: "Kalino haklı. Gidelim Kaptan. Böylece durup üstümüze gelmelerini beklersek işler boka saracak sanki."

Raul alnını yumruklayıp: "Hadi yürüyelim." dedi.

Kolomb, çaresizce omuzlarını kaldırdı: "Coca! Onların dilini çözmeye çalış! Mutlaka müşterek kelimeler vardır." deyip Alfonso'ya baktı: "Tilki, çok dikkatli olun." dedi ve endişe bulaşmış sesiyle soldaki muhafızlara seslendi: "Siz dördünüz de gidin. Ufacık bir düşmanca hareketlerini sezerseniz onları darmaduman etmek için tereddüt göstermeyin. Şu hayvanları da hafife almayın!" dedi.

Kalender, Alfonso, Raul, Coca ve dört muhafız onlara doğru ilerlemeye başlayınca yerliler durdular. Aralarında konuşarak ok ve mızraklarını saldırıya hazır hale getirdiler.

Aradaki mesafe yirmi adıma düşünce Kalender ile Alfonso birbirlerine göz kırptılar ve aynı anda ellerini göğüslerinde birleştirerek onların önünde saygıyla eğildiler.

Yerlilerin önderi olduğu aşikâr uzun, beyaz saçlara sahip çelimsiz adam, Kalender ve Alfonso'yu süzerken yüzüne alayla hayranlık arası bir ifade yerleştirdi. Kimseden çıt çıkmıyordu. İki dünyayı birbirine bağlayacak denli güçlü bir sessizlik vardı. Adam istifini bozmadan onları tepeden tırnağa incelemeye devam ederken uzaktan vaşağa, yakından ise pars yavrusuna benzeyen hayvanlardan biri hırlayınca Coca can havliyle koşmaya başladı.

Coca'nın gülünç kaçışı, yerlilerin hepsini kahkahalara boğdu bir anda. Yaşlı önder bir işaret yapınca diğerleri ellerindeki yayları ve mızrakları indirdiler ve hayvanları kuyruklarından tutup arka tarafa çektiler.

Alfonso hâlâ koşan Coca'ya dönüp: "Rezil korkak gel buraya!" diye bağırdı. Peşinden de muhafızlara silahlarını indirmelerini söyledi.

Muhafızlar tereddütle tüfeklerini indirip Coca geri döndüğünde yerlilerin önderi, Kalender ile Alfonso'ya sokuldu ve avını yemeden evvel koklayan vahşi bir hayvan gibi yayvan burnunun deliklerini genişleterek onları uzun uzadıya kokladı. Akabinde Raul'un saçını ve sinesindeki İsa dövmesini dikkatle incelerken kaşlarını kaldırdı. Ateşe dokunurmuşçasına çekine çekine serçe parmağını İsa'nın çizgilerinde gezdirdi. Son olarak Alfonso'nun ucunda boncuk olan örgü sakalını, geniş omuzlarını ve Kalender'in belindeki kılıcı avuç içiyle okşayıp diğerlerine döndü ve yüksek sesle: "*Muziibapal gmos misi nuchacuat uvnne.*" dedi.

Alfonso, sopa yutmuşçasına dikilen Coca'ya göz ucuyla bakıp: "Konuşsana be üfürük!" dedi.

Coca, çatallaşan yeknesak sesiyle hızlıca Hintçe, Bengalce ve Farsça cümleler kurdu. Bunun üzerine yerlilerin önderi yaklaşıp Coca'yı da kokladıktan sonra onun kalçalarını ve hayasını ellemeye başladı. Coca tir tir titrerken: "Bir şeyler yapın. Bu vahşi niyeti bozmuşa benziyor!" deyince Kalender, Alfonso ve Raul kendilerini daha fazla tutamayarak katıla katıla güldüler. Onlar gülünce yerliler de tekrar gülmeye başladılar.

Yerlilerin önderi, Coca'nın bel altından elini çekince adamlarına: "*Zolicazumu guso tamagata cunno.*" dedi. Diğerlerine nazaran uzun boylu genç bir yerli, sol ayak bileğindeki deniz kabuklarından yapılmış halhalları şangırdata şangırdata yürüyüp Kalender'e, Alfonso'ya ve Raul'a yuvarlak şekilli üç kırmızı meyve uzattı.

Coca mırıltıyla: "Şu kaderin işine bak, azgın moruk benim götümü elledi ama meyveleri size verdiler..." deyince Kalender elindeki meyveye bakıp: "Kalçalarını beğenmedi demek ki. Biraz kırıtsaydın." deyip kıs kıs güldü.

Raul: "Yiyecek vermeleri iyi bir şey ha, dostane bir hareket." deyip meyvesini inceledi.

Önder, Raul'a cana yakın bir bakış atıp meyveyi işaret etti ve elini ağzına götürürken: "*Edede.*" dedi.

"Yememizi istiyor." dedi Raul.

Kalender, Alfonso ve Raul kırmızı meyveleri ağızlarına götürürlerken Kolomb uzaktan bağırdı: "Heeey! Dikkat edin! Verdikleri şeyler zehirli olabilir!"

Alfonso meyveyi, dişlerinin arasında eritirken: "Artık çok geç Kaptan! Ama kaygılanma, tadı şahane. Zehirli olamaz." diye karşılık verdi.

Rahatlamış halde, afiyetle meyvelerini yerlerken yerlilerin önderi, Alfonso'nun omzuna dokunup eliyle ağaçları gösterdi: "*Saulup maupagag kibco.*" dedi.

Kalender, yaşlı yerlinin ne demek istediğini anlamlandırmaya çalışırken Kolomb ve Martin Pinzon süratle onlara doğru yürümeye başladılar. Önder, iki yabancının daha yaklaştığını görünce adamlarına: "*Ju tamagata cunno.*" dedi.

Kolomb ve Martin abartılı bir saygıyla yerlilerin önünde eğildiler. İhtiyar bu defa Kolomb'u koklayıp boynundaki yara izine ve Martin'in sırtındaki kambura dokundu ve genç yerlinin uzattığı kırmızı meyveleri onlara verip: "*Edede.*" dedi.

Kolomb meyveyi dişleyip: "*Edede!*" diyerek onu yansıladı tebessümle.

Kolomb'un "*Edede.*" dediğini duyan yerliler mest oldular adeta. Mutlulukla birbirlerine baktılar. Bunu fark eden Kalender, Alfonso ve Raul da yek ahenk "*Edede.*" deyip gülümsediler.

Yerliler yine kıkırdarlarken Kolomb ve diğerleri iyice rahatlayıp vücutlarını gevşettiler.

Coca: "Kaptan bunlar kesinlikle Hintli değiller! Acaba Çinli olabilirler mi? Baksana Çinliler gibi kahkaha atıyorlar." dedi.

Kolomb kaşlarını çattı: "Belli bugün mankafalılığın üstünde! Kaç kez kahkaha atan Çinli gördün hayatında? Aynı bizim gibi gülüyorlar işte."

"Bir defa Lizbon'da uzaktan görmüştüm Kaptan. Aynı bunlara benzer şekilde gülüyorlardı."

"Saçmalamayı kes Coca! Yeterince rezil oldun zaten!" dedi Alfonso.

Onlar fısıldaşırlarken yerlilerin önderi, üç gemiyi işaret ederek ince dudaklarını yuvarlak biçime sokup: "*Vacumu dungo gauk moz cudaaak.*" dedi.

"Gemileri soruyor Kaptan." dedi Coca.

Kolomb: "Anladık herhalde!" deyip yerliye gülümsedi. Birtakım el kol hareketleriyle kendilerinin o gemiler aracılığıyla doğudan geldiklerini anlatmaya çalıştı.

Yerli kafasını salladıktan sonra biraz önceki hareketini tekrarlayıp eliyle ağaçları gösterdi.

Kalender: "Peşlerinden gitmemizi istiyorlar." dedi.

"Tuzak olabilir." dedi Martin Pinzon.

Kolomb: "Sanmam. Bize zarar vermek isteselerdi çoktan yaparlardı. Oysa yiyecek ikram edip candan davrandılar." diyerek gerisine dönüp kıyıdakilere seslendi: "Vicente! Faze! Gabo! Biz onların peşinden gidiyoruz. Siz de araya mesafe koymak kaydıyla bizi takip edin uzaktan. Muhafızlar alesta olsunlar! Gemilerin ve yüklerin başında beklemeleri için otuz tayfa ve beş muhafız bırakın!" diye bağırdı.

"Merak etme Kaptancığım!" diye karşılık verdi Faze.

13 Ekim 1492

Kalender, yüzüne akseden turuncu ışıkla uyandı. Çapak bağlamış göz kıyıcıklarını ovalayıp doğruldu. Kolomb, Alfonso, Raul, Coca, Martin ve muhafızlar uyuyorlardı. Guruldayan midesinden yükselip boğazında yankılanan ekşiliği yatıştırmak için matarasından biraz su içti ve etrafını çeviren kamış duvarları, yukarıdan sallanan kurutulmuş balıkları ve köşede duran kirli çömlekleri izledi. Yoldaşlarının uyanmaya niyetleri olmadığına ikna olunca gerinip ayaklandı.

Dışarı çıkınca burnuna taze ekmek ve dün içtiği kıvamlı içeceğin keskin rayihaları doldu...

Köyde gün çoktan başlamışa benziyordu. Elleri ayakları çamurlu çocuklar gülüşe gülüşe oradan oraya koşturuyorlar, göğüsleri kolyelerle ve belleri pamuktan bezlerle kaplı kadınlar kafalarındaki hasır sepetlerde türlü otlar taşıyorlar, erkekle ise kara kamışlardan yeni bir ev çatıyorlardı.

Yerlilerin önderi, Kalender'i fark ettiğinde içtenlikle gülümsedi ve yine anlaşılmaz bir şeyler söyleyip ocağı işaret etti. Kalender onu saygıyla selamlarken çocuklar ile kadınlar bir anda toplaştılar ve nadir bir hayvana rast gelmişçesine Kalender'i seyre durdular. Ancak yaşlı yerli onları kışkışlayınca çil yavrusu gibi dağıldılar.

O esnada Alfonso meşhur öksürüğüyle Kalender'in yanında bitti. "Oo Don Kalino. Erkencisiniz..." dedi, gerinirken.

Kalender heyecanla: "Hâlâ inanamıyorum... Baksana şuraya bambaşka bir dünyadayız..." dedi.

Alfonso, yerlileri süzerken: "Uyandığımda hâlâ okyanus ortasında aç biilaç olduğumuz sanrısına kapıldım bir süre. Tok karınla kıçın başın sallanmadan, deliksiz bir uyku çekmek ne latif şey..."

"Ve de böylesi tarifsiz bir köyde uyanmak..."

"Tarifsiz mi bilemem. Kanarya Adaları'ndaki yerlilerin hayatı da az çok böyleydi..."

"Orası okyanusun diğer ucuydu dostum. Burası ise Kaf Dağı'nın ardı... Hava vahşi. Topraklar ve sular bakir... Hayvanlarla bitkiler meçhul. Hele ki yerliler. Belli ki şu garibanlar bizden evvel açık benizli ve medeni âdem oğlu görmemişler. Her şey keşfedilmeyi bekliyor."

"Haklısın." deyip ocağı gösterdi Alfonso: "Ne pişiriyorlar orada?"

Kalender: "Sanırım dün gördüğümüz şu sarı taneli olan acayip sebzeden bir çeşit ekmek..." derken elini midesine bastırdı.

"Ne o miden mi ağrıyor?"

"Evet fena bir sancı saplandı yine..."

"Benimki de ağrıyordu lakin gece sıçınca geçti. Muhtemelen dün yiyip içtiklerimizin tesiri..."

"Nereye yaptın hacetini?"

Alfonso, eliyle gerideki kıvırcık çalıların ardını gösterdi. "Git yap gel hadi."

"Yok yahu gün ortasında yerliler görür filan neme lazım."

"Bu vahşilerden utanıyorum deme. Hem onlar sıçmayıp da içlerinde mi biriktiriyorlar sanıyorsun? Zaten her taraf bok kokuyor."

"Sabah sabah ne pis bir sohbet." dedi Kolomb, ardında muhafızlarla.

"Günaydın Kaptan." dediler Alfonso ve Kalender.

Kolomb: "*Ave Maria*. Günaydın günaydın." deyip çalışan erkekleri göstererek: "Ev mi inşa ediyorlar?" diye sordu.

"Evet." dedi Kalender.

"Bizim için mi acaba?"

"Muhtemelen." dedi Alfonso.

"Ne iyi insanlar..." dedi Kalender.

Kolomb istihzayla güldü: "Daha dün bir, bugün iki Kalino. Ne çabuk ikna oldun buna?"

"Onların yerine kendinizi koyun. Uzak diyarlardan gelmiş size hiç mi hiç benzemeyen, aynı dili konuşmadığınız, huyunu suyunu bilmediğiniz silahlı yabancıları köyünüze davet edip yiyeceğinizi paylaşıp üstüne de evlerinizde yatırır mıydınız?"

"Tabii ki hayır! Bu, onların iyi değil akılsız ve cahil olduklarını gösterir. Şu kadınların haline bakın hele. Her tarafları meydanda. Cenova'daki fahişeler bile bunların yanında rahibe gibi kalırlar." dedi Kolomb.

O esnada yerlilerin önderi yaklaşıp ocağı işaret ederek: "*Edede.*" dedi.

"Birlikte yemek yememizi istiyorlar anlaşılan." dedi, Alfonso.

Kolomb ellerini göğsünde birleştirip "*Edede.*" diyerek eğildi: "Tilki! İçerdekileri uyandırıp gelin."

Kolomb, önderle beraber ocağa doğru seğirtirken Alfonso, Kalender'e baktı: "Hadi sen de çabucak gider hacetini."

Kalender, Alfonso, Kolomb, Raul, Coca ve Martin yerlilerin sofrasındaydılar. Koca göğüslü kadınların önlerine koydukları yiyecekleri dünkü gibi şaşkınlıkla izliyorlar ve bu emsalsiz meyveler hakkında fısıldaşıyorlardı.

Martin, önündeki sarımsı ekmekten koparıp: "Bizimkilere de yiyecek ve su götürmeli." dedi.

Kolomb: "Karnımızı doyuralım, onlara da bir şeyler ayarlarız. Akşam yeterince gönderdik zaten." diyerek önündeki oval, turuncu renk meyveyi ısırdı: "Hımm mayhoş ve tatlı." dedi.

"Bugün ne yapacağız Kaptan?" diye sordu Kalender.

"İlerleyeceğiz Kalino."

"Nereye?" diye sordu, Alfonso.

Kolomb: "Altına Tilki, altına..." derken cebinden altın bir kolye çıkarıp karşısında oturan yerlilerin önderine gösterdi.

Adam, kolyeyi kayıtsız bakışlarla inceledi ve avcunda tartıp Kolomb'a geri uzatarak gülümsedi.

Kolomb kolyeyi işaret edip: "Altın! Altın!" diyerek, bu köyde var mı anlamına gelen hareketler yapmaya çalıştı.

Adam: "*Hubaq zufdo!*" deyip önce güneşi akabinde ise doğu yönünü gösterdi.

Kolomb: "Başka bir yerde olduğunu mu söylüyor sizce?" diye sordu.

"Bence öyle... Altının kıymetli bir şey olduğunu biliyorlar mı sizce?" diye sordu Kalender.

"O da ne demek. Altın her yerde altındır." dedi Alfonso.

"Portekizli denizci bir ahbabım söylemişti. Gine'de yağmaladıkları birçok vahşi köyünde altının, gümüşün ve zümrüdün kıymetinden habersizmiş yerliler." dedi Martin.

"Bence demiri bile bilmiyorlar. Mızraklarının, oklarının ucundaki şeyler taş..." dedi Raul.

"Dün kılıçlarımızı, zırhları ağızları açık şekilde izlemelerinin sebebi de bu." dedi Kolomb.

"Şu kızıl içeceği pek sevdim. İnsanı rahatlatıyor." diyerek testiyi işaret etti Coca.

"Çok kaptırma kendini. Kalino gibi cırcır oluverirsin." dedi Alfonso gülerek.

Coca: "Bir keresinde babam Kongo Nehri kıyısında dolaşırken karşısına bir dev çıkmış. Benzi bu içecek gibi kıpkızılmış..." diye başlayacakken, Kolomb parmağını dudağına götürüp suratını ekşitti: "Palavrayı yasaklamıştım sana Coca."

Kâşifler, rengârenk vahşi meyveler, kızarmış sebzeler ve ekmek ile karınları doyurduktan sonra geceyi, köy ile sahil arasındaki ormancıkta geçiren diğerleri için yiyecek ve su gönderdiler. Kolomb, dün onların köye girmesini istememiş ve bu sebeple Martin ile tartışmışlardı. Kolomb'a göre yüz elli kişiden müteşekkil bu köye onlarca yabancının girmesi yerlileri ürkütürdü. Ayrıca adamlarına güvenmediğini de saklama gereği görmüyordu.

Haftalardır denizlerde geçen yolculuğun ardından kanı kaynayan bunca azgın ve başıboş denizciyi köye sokmak, istenmeyen pek çok olaya sebebiyet verebilir keşif serüveninin insicamını daha ilk günden bozabilirdi.

Onlar, baharatlı meyve sularını içip kadınlara şehvani bakışlar atarak yerlilerin önlerine yığdıkları deniz kabuklarını ve diğer basit eşyaları incelerlerken köyün girişinde Faze ve Gabo göründü.

Faze, kırıtarak yürüyüp: "Ah be Kaptancığım. Biz ağaçlıkta kıçımıza çalılar bata bata, donumuza börtü böcek dola dola uyumaya çalışalım. Siz burada keyif çatın. Reva mı?" dedi.

Gabo ise onlara selam bile vermeden ocağın olduğu tarafa seğirtip ekmek pişiren kadınları seyre durdu.

"Şu şişkoya bakın hele! Ekmeklere yumulmamak için kendini nasıl da zor zapt ediyor." dedi Alfonso.

Hep birlikte kahkaha attılar. Gabo bıyıklarını burup onlara el sallarken: "Kaptan taze ekmeklerin tadına bakmama müsaade var mı?" diye bağırdı.

"Bak bakalım hamur kafa." dedi Kolomb.

"Kadınları pek çirkin şeyler, canım. Ama kolyeleri, halhalları ve küpeleri güzel..." dedi Faze, yerlilerin tamagata* dedikleri kırmızı meyveyi ısırırken.

"Bu kadar gevezelik ve aylaklık yeter. Teklifim şöyle... Güneş alçalıncaya kadar doğu yönünde yürüyelim. Eğer başka bir köy, kasaba, altın gümüş, baharat veya kayda değer bir şeyler bulamazsak yiyecek ve su ikmali için buraya dönelim. Yarın da kıyıdan bir, iki mil açıkta sahil hattı boyunca volta vurup keşfe devam ederiz."

"Makul..." dedi Martin.

"Burada adam bırakacak mıyız?" diye sordu Sinek.

"Bu kadar kadının içine mi?" dedi Kolomb sırtını kaşıyarak.

"Ne yalan söyleyeyim ben bile şu esmer çiçeklere bakınca iç çekiyorum." dedi Alfonso.

"İyi çekmeye devam et. Sen ne dersin Kalino? Bugün biraz suskunsun..." dedi Kolomb.

"Düşünüyorum Kaptan. Karada değil de denizde, kıyıya muvazi şekilde dolaşmak daha mantıklı olur sanki. Haritalamaya da başlarız."

Kolomb: "Bugün dişe dokunur bir şeyler bulamazsak yarından itibaren öyle yapacağız zaten." deyip Faze'nin omzuna dokundu: "Faze, kadınların kolyelerini, içlerinde altın ve gümüş namına bir şeyler var mı diye iyice incelesene."

"Emredersin Kaptan. Siz toparlanıp hazırlanıncaya kadar ben etraflıca bakarım."

"Hey Hamur Kafa! Orada tıkınıp duracağına gidip diğerlerine haber ver hareket edeceğiz." diye bağırdı Sinek Raul.

Gabo, tıka basa dolu ağzıyla zoraki konuşup: "Eşek düşkünü gitsin ben biraz meşgulüm de..."

"Hay senin koca götünü eşekler tepsin!" diye bağırdı Faze.

---

* Domates.

Alfonso yumruklarını birbirine vurdu: "Amiralin yanında bu ne saygısızlık şebekler! Size çekidüzen vermek şart oldu!" deyip Coca'ya: "Palavracı hadi koş. Vicente'ye söyle, herkes hazırlansın, yola çıkıyoruz." dedi ve akabinde Raul'a dönüp: "Yanımıza yiyecek ve su alalım. Vermek istemezlerse zorlama." dedi.

Herkes işe koyulmak için ayaklanırken Kolomb, Kalender'e sokuldu. Zeytin yeşili gözlerini onun gözlerine sabitleyip: "Kalender! Dünden beri gördüğümüz her şeyi; havayı, ormanı, erkekleri, kadınları, çocukları, giysileri, sebzeleri, meyveleri, sarı taneli yemişten yapılan ekmekleri, evleri, ocağı, nebatı, kuşları, silahları, eşyaları, toprağı, yerlilerin bazı kelimelerini, takılarını, deniz kabuklarını ve diğerlerini... Çizebildiğin kadarını çiz, yazabildiğin kadarını yaz. Bunun için ayrı bir defter tut. İspanya'ya dönene kadar muhteşem bir eser çıksın ortaya..."

"Baş üstüne Kaptan."

"Kalino..." deyip iç geçirdi Kolomb ve devam etti: "Nasıl ki bu toprakları bulacağımıza inanıp canını dişine takarak çalıştıysan, cin fikirler doğurduysan aynı gayreti altın için de göster... Bana altın bul evlat! Sapsarı, pasparlak... Yığınla altın. O keskin zekanı bu gayeye yor!"

Kalender ağırbaşlılıkla tebessüm etti: "Söz veriyorum. Elimden geleni yapacağım."

Kolomb, Kalender'in sırtını okşayıp istavroz çıkardı. Çubuğunu bacağına vururken: "Tilki, sence bu vahşilerin inandıkları bir Tanrı var mı?" dedi.

"İyice gözlemledim. İbadet veya dua etmiyorlar, en azından bizim yanımızda... Ayrıca kamış evler haricinde ibadetgâh sayılabilecek bir yapı da yok."

Onlar, yerliler hakkında sohbete tutuşurlarken Kalender çömeldi ve ayağına tırmanan altuni renk böceği seyrederek Kolomb'un sözlerini tekrarladı: "Altın... Yığınla altın." deyip ekledi: "Çünkü intikam, çünkü Ustinya!"

22 Ekim 1492

"Gemimde, Santa Maria'dayım. Esrarlı tabiatın rengârenk oylumunda kavrularak o kadar vakit geçirdikten sonra bu basık ve loş odacığı özlemişim doğrusu. Aziz dostum Koca Tilki her zamanki gibi öksüre tıksıra, horlaya horlaya uyuyor. Ben ise bitap halde düşüncelerime yaslanarak kendimi dinliyorum.

Günlerdir karada yürüyüp inerek, tırmanarak, atlayarak, zıplayarak ve denizde volta vurup demir alarak, demir atarak kıyı kıyı ilerliyoruz. Yeni adalar, köyler, ormanlar ve nehirler keşfediyoruz. İlk günden bu yana irili ufaklı beş ada, on altı köy ve bine yakın insan gördük. Bazılarını uzaktan gözledik, birkaçını ziyaret ettik. Karaya çıktığımız gün, Kaptan'ın San Salvador ismini yakıştırdığı köye benziyor hepsi; kamıştan evler, ambarlar, yüksek çırpı çatılar, meydan ve ocak... Bazılarında ise manalarını henüz çözemediğimiz tılsımlı direkler var. Yerlilerin fiziki şemailleri birbirinin aynı... Zayıf, dar omuzlu, kısa boylu, düz saçlı, tüysüz, esmer ile kızıl rengin karışımı benizlere sahipler.

Tekellüm ettikleri lisanlar da müşterek gibi. Fakat ruhi halleri, töreleri ve inançları arasında bariz farklar tezahür etmeye başladı. Üç gün evvel ziyaret ettiğimiz, diğerlerine nazaran büyük köydeki yerliler haşa bize peygamber muamelesi gösterdiler. Çıplak vücutlarının üstünü yeşil renk boyalara, belden aşağılarını da çamura bulayıp ayaklarımıza kapandılar.

Bize papağan etli yemeklerinden, karabiberi andıran ilginç baharatlarından, sarı taneli sebzelerden, aje** dedikleri kestane tadındaki lezzetli yemişten ve hoş rayihalı kıvamlı içeceklerinden ikram edip üstüne üstlük bol miktarda da pamuk verdiler. Kaptan ise onlara pek kıymetsiz şeyler; misal bir çıngırak veya alelade paslı bir çivi sununca sevinçten adeta kendilerinden geçtiler. Hatunlarla erkekler, el ele tutuşup ilahiye benzer şeyler çığırarak etrafımızda raks ettiler. Akabinde ise köyün en yaşlı hatunlarını getirip onlarla münasebette bulunmamız için yalvardılar. Tövbeler tövbesi... Bizim abazan tayfalar, bu kavat âdemlerin sapkın isteklerini anlayınca şevkten çılgına döndüler. Lakin Kaptan tüm yakarmalara rağmen böyle bir murdarlığa katiyen müsaade etmeyeceğini söyledi.*

Dün girdiğimiz başka bir köyde ise dehşete düştük. Yüreklerimiz çıtırdadı. Zira bu köydeki meczup âdemlerin insan eti yiyip yetmezmiş gibi birbirlerinin kanını içtiklerine şahit olduk. Yüz okka ibrişim boyu yerin dibine geçesiler! Anladığımız kadarıyla, aralarından körpe yaşta biri amansız hastalığa yakalandığı vakit derhal onu kurbanlık koç tekin kesip parçalara ayırdıktan sonra afiyetle zıkkımlanıyorlarmış. Tövbeler tövbesi... İlaveten eceliyle ölenlerin derilerini de yüzüp tuzlamak suretiyle kurutuyorlar ve kanlarını ise bilahare yemeklerde kullanmak maksadıyla toprak altına gömdükleri çömleklerde muhafaza ediyorlarmış. Hemen her evin çatısına dikili mızraklardan bayrak misali deriler sallandığını gözlerimizle gördük. Görmez olaydık. Bu sapkınlıkların hepsi, muhtemelen asırlardır süregelen bir teamül... Civardaki köyler, bu şeytani geleneklerinden ötürü onlarla asla rabıta kurmuyorlarmış.

Pinzonlar, bu zebanileri Tanrı hatırı için katledip köyü ise külliyen yakmamızı önerse de Kaptan bunu reddetti. Zira bu dolaydaki köylerin böylesi bir kırım karşısında korkacaklarını ve

* Mısır.

** Tatlı patates.

dahi bizle kurdukları zaten hassas olan bağları koparabileceklerini söyledi. Hakkını teslim etmeliyim ki, başımızda Kolomb yerine başka biri hâkim bulunsaydı, karşılaştığımız yerli erkeklerin çoğu kılıçtan geçirebilir, kadınlara da türlü kötülükler reva görülürdü. Zira karşımızda demirden ve baruttan bihaber, cahil ve müdafaasız yüzlerce zayıf âdem var. Üstelik kimileri bizi semadan gelen kutsal varlıklar olarak telakki ediyorlar. Kaptan onlara karşı sırf merhametinden dolayı mı böyle rikkatli davranıyor? Muhakkak ki hayır. Kolomb her zamanki gibi âli menfaatlerini gözetiyor. Kaleyi içten fethediyor. Yani onu kudrete ve zenginliğe götürecek yolun taşlarını döşüyor.

Şu ana kadar gördüğüm yerliler, istisnalara rağmen saf ve iyi kalpliler... Yalnızca hayatlarını tanzim edecek ve ruhlarını ehlileştirecek ilahi bir dine inanmadıkları için savrulmuşlar. Kolomb onların hepsini Katoliklikle şereflendirerek kurtaracağını yineliyor. Lakin bu gayesini tatbik etmek için aceleci davranmıyor. Bir hinlik tasımladığı aşikâr. Bana da Koca Tilki'ye de aklındakileri sızdırmıyor. Ancak Kaptan'la aramız lokum gibi, nazar değmesin. İşimizi bitirip de dinlenmeye çekildiğimiz vakitlerde avucumuza aldığımıza inandığımız dünya hakkında tadına doyulmaz sohbetler yapıyor, bazen hararetle tartışıyoruz. Kaptan hemen her mevzuda ilkin benim fikrimi soruyor. Bana yürekten muhabbet beslediğini hissediyorum.

Hal böyleyken Pinzon Kardeşler'in beni kıskandıklarını ve hatta içten içe kin gütmeye başladıklarını sezinliyorum. Gam değil. Zira şükür ki bilgeyim. Şükür ki yanımda Tilki Alfonso, Sinek Raul, Palavracı Coca, Süslü Faze ve Hamur Kafa Gabo gibi yoldaşlarım var.

Asıl meselemize gelince; hâlâ altın yahut gümüş bulabilmiş değiliz. Ama yerlilerin el kol hareketlerinden ve kırıntı kırıntı çözmeye başladığımız dillerinden doğru iz üstünde olduğumuza eminiz. Ümitvarız. İnşallah çok yakında bulacağız. Buna karşın birçok baharat türü, sakız, sebze ve meyve keşfettik.

Ayrıca hemen her köyde bol miktarda pamuk var. Yerlilerin aje ve tamagata isimlerini verdikleri yemişlerin ve dahi budaktan kabuklara sahip yabani fıstıklarının müptelası oldum, doyasıya yiyorum.

Kaptan'ın aklı her zamanki gibi karışık. Bir yandan altın ve gümüş ararken beri yandan da Marco Polo'nun Cathay'ını yani Kuzey Çin'i aradığını söylüyor. Büyük hükümdar dediği kişiyi görmek ve ona Katolik Kralı'nın mektuplarını sunmak istiyormuş. Bu mevzu hakkında yalnızca bu kadarına vakıfım. Filvaki meselenin içyüzünü merak edemeyecek denli de takatsizim.

Kaptan biteviye Kanarya Adaları'na ve ekvatora olan uzaklığımızı hesaplıyor. Benden de sık sık yıldızları gözlemleyip ölçümlerime devam etmemi istiyor. Erinmeden her emrini yerine getiriyorum. Bir yandan da gördüğümüz koyları, limanları, burunları, dilleri, geçitleri, boğazları, su altı kayalıklarını, akıntıların yönünü, dağları, tepeleri, vadileri, akarsuları, ormanları ve elbette köyleri haritalıyorum. Tesadüf ettiğimiz hemen her şeyin resmini elimden geldiği düzeyde çiziyor, duyduklarımı kısa tahliller eşliğinde kayda geçiriyorum.

Bu eşsiz maceranın ortasında bazen kendimi unutuyorum. Mucizevi manzaralara, şeker kokulu esintilere, billurdan yağmurlara, hareli kanatların çırpınışına ve masal sahifeleri misali çevrilen hayatların efsununa kapılıp gitmek hasta ruhuma iyi geliyor. Ancak gözlerimi yumduğumda bu ahenkten içime akan her şey, katılaşıp bir muma dönüşüyor, Ustinya'ya... Ve ben o mumun alevini iştiyakla uyandırıyorum. Kendimi unutsam bile onu unutamıyorum...

Son günlerde rüyalarımı kurbağalar bastı, yine. Artık sahiden ürküyorum. Zira kurbağaların kerametini, o haritayla bağdaştırmış ve karayı bulunca onlarla teşrik-i mesaimin bittiğini sanmıştım. Peki, daha ne gösterecekler bana? Neyi ima ediyorlar?

Daha uzağı mı? Yoksa başka bir sırrı mı..."

12 Ocak 1493

"Karaya ayak basmamızın üstünden üç ay geçmiş. Cennet yeşili vadilerden müteşekkil, yerlilerin Yamaye diye isimlendirdikleri adanın doğusundayız. Devasa palmiye ağaçlarından birinin altında pinekliyorum. Saklarına çıplak ayaklarımı dokundurduğum mercan çiçeklerinin aşağısında, laciverdi sularla mahsur abidevi manzaralar uzanıyor. Güneş alçaldıkça, kuzey yeli marifetiyle tepelerdeki çamlar raşeleniyor. İyice uzamış saçlarım da onlara eşlik edercesine boşlukta dalgalanıyor.

Kaptan, hemen herkesin muhalefetine rağmen İspanya'ya dönme kararı aldı. Zira günbegün ziyadeleşen heyecanımızın tazyikiyle keşfettiğimiz topraklardan, insanlardan, hayvanlardan, bitkilerden ve daha birçok zenginlikten Kral ile Kraliçe'yi haberdar etmek ve onlara buralar hakkında fikir sunması için muhtelif ganimetler götürmek istiyor. Niyeti, çok daha fazla gemi, asker, silah, malzeme ve bu coğrafyada işimize yarayacak binbir türlü alet edavatla geri gelmek...

Muhtemelen birkaç gün sonra malum dünyaya yelken açacağız. Üç aylık zaman zarfında herkes bu topraklara abayı yakıverdi. Bilhassa günler öncesinde keşfettiğimiz Cuba ve Caritaba isimli adalara yerleşip ömrünün sonuna kadar oralarda kalmak isteyenler bile var. Çünkü bir faninin hele ki erkek kısmının arzuladığı her şey, bu adalarda fazlasıyla mevcut. Ilık ve temiz hava, cabadan bereketli topraklar, emsalsiz leziz yiyecekler, serin tatlı su, köleliğe hazır ve nazır korkak yerliler ve elbette birbirinden alımlı esmer tazeler...

Onlarca ada ve yüze yakın köy gördük. Gözlerime, kulaklarıma, burnuma, tenime ve kalbime dolanları tasvir etmek hayli zor iş. Hele ki tamamını yazmaya kalkışsam ne sayfalar yeter ne de mecalim... İnanılmaz manzaralar... Kimisi dehşetli, kimisi ibretli, kimisi gülünç hadiseler... Ancak bir kısmını keşif defterime işledim.

Santa Maria, iki hafta evvel sivri taşlı kum katmanlarına oturarak büyük bir kazaya uğradı. Kıyıdan açıkta dönendiğimiz sağanaklı bir geceydi. Hepimiz sabahki uzun altın yürüyüşünün tesiriyle bitap düşmüştük. Cıcığımız pırtlamış halde derin bir uykudaydık. Dümende Alfonso vardı. Koca Tilki, tövbesini bozup da yerlilerin demlediği içkiyle kafayı bularak sızınca kızılca kıyamet koptu. Başta Kaptan olmak üzere, tüm mürettebat ve elbette bize yardıma koşan onlarca yerli, her ne kadar uğraşıp didinsek de durumu toparlayamadık. Canım Santa Maria parçalandı. Kaptan, çok sevdiği gemisinin yürek paralayan halini görünce öfkeden delirdi ve herkesin gözü önünde sarhoş Alfonso'yu bir uzvu gibi kullandığı meşhur çubuğu ile evire çevire dövdü. Böylesi bir üzüntüyü müteakiben de sabaha karşı yine nöbet geçirip safra kustu.

Yazık ki İspanya'ya Pinta yahut Nina ile dönmek zorunda kalacağız. Bu, gemi demeye bin şahit lazım gelen iki karavelin ne kadar küçük ve rahatsız olduğunu tariflememe lüzum yok. Hele ki beraberimizde götüreceğimiz birkaç yerliyi, hayvanları, yiyecekleri, tohumları ve diğer zıkkımları da nazar-ı dikkate aldığımızda işimiz yaş... Başımıza bu dertleri açan Koca Ayyaş Tilki'nin tabiriyle: 'Ne amansız bir hal...'

Neyse ki Sinek Raul ile baş başa verip Kaptan'ın kanına girdik. Tayfaların bir kısmını burada bırakıp onlara yerlilerin de yardımıyla basit de olsa bir kale inşa ettirmenin Kral'ın hoşuna gideceğini söyledik. Kolomb, teklifimizden hoşlandı ama nihai kararını henüz vermedi.

Üç yerli, Fazeciğin takdire şayan gayretleri sayesinde yarım yamalak İspanyolca konuşmaya başladılar. Hafızaları o kadar

boş ki, öğretilen kelimeleri ve kalıpları çabucak kavrıyorlar. Onlar sayesinde işlerimizin epey kolaylaşacağını ummuştuk. Lakin yerlilerin tekellüm ettikleri lisan adadan adaya dönüşmeye başladı. Yine de hiç yoktan iyidir.

Bilhassa Cuba'daki ve şu üstünde bulunduğumuz Yamaye'deki yerlilerle haddinden fazla kaynaştık. Hani mahallelerde kapısı her daim açık ve konu komşunun çekinmeden girip çıktığı şen haneler vardır ya... Bizim gemilerimiz de yerliler için böylesi bir yere dönüştü. Bizden hem korkuyorlar hem de hoşlanıyorlar. Kanolarına binip köylerinden çıkarak akın akın gemimizi ziyaret ediyorlar. Bize türlü yiyecekler, bitkiler ve eşyalar getirip karşılığında bizden basit ve hatta gülünç şeyler aldıklarında sevine sevine köylerine dönüyorlar. Bazen gemilere çıkıyorlar. Soframıza oturup bizle yiyip içiyorlar, gülüşüp şakalaşıyorlar.

İçimden bazen onların tekmilinin Müslümanlıkla tanıştığını, hak yoluna baş koyduklarını ve cemaat halinde namaza durduklarını hayal ediyorum. Peşi sıra Kaptan'ın İstanbul'a gelip babamla tanıştığı zamanları düşünüyorum. Eğer ferasetsiz sadrazam Kolomb'a inanıp ondan üç gemiyi esirgemeseydi, belki de şu anda hayalim hakikat olacaktı. Peki ben, babamın verdiği kurbağalı harita ve Müslüman denizcilerin tecrübeleri olmasaydı, Kolomb yine de bulabilir miydi buraları? Yoksa okyanusun ortasında açlıktan, susuzluktan ya da tayfalarının gazabından ölüp gider miydi? Niye bunları düşünüyorum ki yine... Bazen ruhumu hırs, kibir ve haset basıyor. O vakit ismimi hatırlıyorum. Don Kalino değil, Kaptan İsa'nın oğlu Kalenderim ben...

Kolomb'un uzun zaman önce söylediği bir söz tavaf ediyor, hışumu: 'Şu kesin ki, biz karaya çıkınca dünya eskisi gibi olmayacak. Biz de öyle...'

Kaptan haklı çıkacak. Dünyanın eskisi gibi olmayacağı aşikâr artık. Zira Kolomb, Kral ve Kraliçe'ye bu uçsuz bucaksız bakir toprakları, suları, zenginlikleri ve Hıristiyan olmaya teşne

binlerce yerliyi anlattığı anda hem Batı'da hem Doğu'da yer yerinden oynayacak...

Ve nihayet hem altın hem de gümüş bulduk. Caritaba Adası'ndaki hatunların kollarında, boyunlarında ve garip şekilde ayak parmaklarında süs niyetine taktıkları altın ve gümüş halkaları gördük. Onlardan halkaları istediğimizde tereddüt göstermeden çıkarıp verdiler. Yerlilerim nezdinde aje denen o lezzetli yemiş, altın ve gümüşten daha kıymetli... Onları yalnızca parlaklıklarından hoşlandıkları için süs niyetine takıyorlarmış.

Sonuç itibariyle hüsrana uğradık mı? Muhakkak. Zira hepimiz, aylar boyunca İspanya'ya sırtlarımızda altın çuvallarıyla dönmenin hayalini kurmuş, bunun düşlerini görmüştük. Lakin tesellimiz şu ki, yerlilerin dediğine göre daha doğudaki ve güneydeki adalarda çok sayıda altın ve gümüş damarları var. O yerlerdeki evler dahi altından yapılmaymış. Zaten Caritaba'dakiler de oradan gelenlerin kırıntılarıymış... Bunu yalnızca birkaçı değil onlarcası tekrarladı. İspanyolcayı öğrenen üç rehberimiz de aynı şeyleri söylediler.

Kaptan'ın bir an evvel İspanya'ya dönme kararı almasının altında da bu husus yatıyor. Çok daha güçlü ve kalabalık şekilde geri gelerek o sonsuz altınları ve gümüşleri bulmak...

Keşif defterim günden güne bir ağaç misali serpiliyor ve dallanıp budaklanıyor. Babamın sol elini alnına dayayıp sağ eliyle sayfaları usul usul çevirdiği, yaşlı gözlerinin gururla ışıldadığı ve kafasını kaldırıp hayretle bana bakarak: 'Mucizevi...' diyeceğine inandığım o anın hayaliyle dolup taşıyorum. Allah'ım o lahzayı yaşamayı çok görme bana...

Bizim hergeleler, yerli hatunlarla düşüp kalkmaya başladılar. Hatta Kaptan bile! Meselenin teferruatlarına girmeyeceğim lakin bu hususta beni en çok Koca Tilki şaşırttı. Zira tesadüf ettiğimiz her yerli güzeli baştan ayağa süzüp ardından iç geçiren Alfonso, Kaptan'ın hatun yasağını kaldırmasının ardından hiçbirine el sürmedi. Meğer diline vuran zenpareliği yalnızca içindeki kederi perdelemek içinmiş.

Ben de Palos'taki pişmanlığımı yadıma getirip Alfonso gibi hatunlara yanaşmadım. Yalnızca Cuba'daki kızlardan birinin kara saçlarını o civarda yetişen kökle, güneş rengine boyatıp sonra da o sarı saçları uzun uzadıya aheste aheste okşadım. Bir tutam da kesip yanıma aldım. Divanelik mi? Muhakkak. Ama şükür ki iyiyim. İstanbul'da kalsaydım şimdiye çoktan delirmiş yahut ölüp gitmiştim gamdan... İntikam arzum mu? Hâlâ dipdiri! Hele altın damarlarını bulalım da gerisi kolay...

İstanbul'da öbek öbek kar yağıyordur şimdi. Anam, babam ve kardeşlerim ocağın yakınına kurulmuş, bozalarını yudumlayarak benden bahsediyorlardır. Bir anlığına yüzlerini görmek için ömrümden ömür verirdim... İstanbul'da saat kaçtır acaba? Burada gün batmak üzere..."

Mart- Nisan- Mayıs 1493

Pinta ve Nina karavellerinin ufukta görülmesiyle önce Palos'ta ardından da tüm İspanya'da tahmin edildiği üzere yer yerinden oynadı adeta.

Kâşifler, Palos'ta bir müddet dinlenip yakınlarıyla hasret giderdikten sonra kendilerine tahsis edilen yeni gemi ile sisli bir nisan sabahı Barselona'ya vardılar. Debdebeli sırmalı kıyafetler içindeki muhafızlarca dillere destan bir törenle karşılandılar. Limandan Kraliyet Sarayı'na ulaşıncaya kadar pencerelere, balkonlara, meydanlara ve sokaklara çıkarak tezahürat yapan Barselona halkının önünden birer kahraman olarak geçtiler.

Kraliyet Sarayı'nın bahçesine girdikleri andan itibaren el üstünde tutuldular. İlahiler okunarak kutsandılar. Şereflerine kurulan ışıltılı sofralarda baş köşelere buyur edildiler.

Yemeğin ardından Kolomb, yeni dünyadan getirdiği yerlileri, hayvanları, taşları, meyveleri, sebzeleri, baharatları, otları, tohumları ve elbette az miktardaki altınla gümüşü Kral ile Kraliçe'ye sunduğunda heyecan katmerlendi. Kral ile Kraliçe karşılarında çıplak halde duran yerlileri, hayretle izlerlerken Kolomb, İspanyolca öğrettiği üç yerliye ve bir papağana "Kralımız ve Kraliçemiz çok yaşasın!" dedirterek herkesi mest etti.

Kolomb, bilhassa Kraliçe Isabel'in coşkusundan memnun halde etrafını çeviren papazlara, soylulara, şövalyelere, valilere, tüccarlara ve yüksek mevkideki memurlara hitaben uzun bir konuşma yaptı. Kalender'in hazırladığı keşif defterinden can alıcı yerleri okudu, çizdiği resimleri sergiledi ve Doğu

Hint Adaları olarak isimlendirdiği bölgenin teferruatlı haritalarını gösterdi.

Alfonso'yu, Kalender'i ve Pinzon Kardeşler'i yanına çağırıp: "Ben ahtapotun kafası isem bu gördüğünüz adamlar da yaldızlı kollarıdır." diyerek onları alkışlattı.

Kolomb, konuşmasının ikinci kısmını ise vaatlerine ayırdı. "Şu ana kadar gördüklerimiz ve duyduklarımız büyülü dünyanın ancak bir kırıntısı sayılır! Henüz keşfedilmemiş yüzlerce ada, binlerce köy ve bir o kadar nehir, dağ, vadi, orman, boğaz, körfez var! Altın ve gümüş dağları, İspanya'nın gıda ile kumaş ihtiyacını yüzyıllar boyunca karşılayabilecek, üstünde emsalsiz hayvanların dolaştığı bereketli topraklar ve Katolik nüfusunu en az beşe katlayacak sayıda sıhhatli vücutlara sahip, köleliğe elverişli yerli bizleri bekliyor..." dedi.

Gecenin sonunda Kolomb, İspanya'da hiç kimseye nasip olmamış bir makama yükseltilerek, keşfettiği ve keşfedeceği tüm toprakların hâkimi ve amiraller amirali olarak ilan edildi. Ayrıca o uzak cennete tekrar gidip çok daha fazlasıyla geri dönmesi için on yedi gemi ile birlikte bini aşkın adam, akla hayale sığmayacak kadar erzak, at, domuz, koyun, silah ve türlü teçhizat tahsis edileceği duyuruldu. İlaveten has adamlarına mükâfat babında dağıtması için hatırı sayılır miktarda para bahşedildi.

Büyük gecenin ertesi sabahından itibaren herkesi bir rehavet yeli sardı. Tayfalar ve muhafızlar hak ettikleri yevmiyelerin iki katını alarak dört bir yana dağıldılar. Kolomb ile Martin Pinzon aileleriyle birlikte üzüm bağlarında dinlenmeye çekildiler. Kalender, Alfonso, Raul, Gabo ve Faze ise zafer sarhoşluğuyla Barselona'nın cafcaflı sokaklarına dalmak suretiyle kendilerini müziğe, şaraba ve kadınlara verip bir eğlenceden diğerine sürüklendiler. Mükafat paralarını har vurup harman savurarak istikbaldeki sonsuz zenginliklerinin hayallerini kurdular.

Bir ay kadar sonra İspanya topraklarında hiçbir faniye verilmemiş yetkilerle donatılan kaptanlar kaptanı Kolomb, adamlarını toparlayarak ikinci sefer için hazırlıklara başladı. Ancak Kolomb'un mutluluğu kendisine tebliğ edilen yeni bir kararla puslandı. Zira Kral ve Kraliçe, kilisenin isteği doğrultusunda sefere katılmaları için yedi papazı vazifelendirmişlerdi. Papaz heyetinin başına da İspanya'nın en sert görüşlere sahip, Müslüman ve Yahudilere yaptırdığı akıl almaz işkencelerle tanınan isimi; Piskopos yardımcısı Kanlı Domingo getirilmişti. Domingo'nun görevi, keşfedilen ve keşfedilecek topraklardaki her putperesti, Katolik yapmak ve bu bakir yurtları yavaş yavaş kiliselerle donatmaktı. Onun dini yaymak için vereceği kararlar sorgulanamayacaktı.

III. BÖLÜM

2 Ekim 1493 - İkinci Sefer

On yedi gemiden oluşan İspanyol keşif donanması, Cadiz Limanı'ndan devasa haçlı yelkenler açarak yeni dünyaya gitmek için yola çıkalı haftalar olmuştu.

Sefere daha ilk günden türlü uğursuzlukların gölgesi düşmüştü. Sabahleyin donanmadaki gemilerden birinin ana direğindeki çanaklıktan düşen tayfa, kafa üstü güverteye çakılmış ve boynu kırılmak suretiyle fena halde can vermişti. Akşamüstü beklenmedik bir fırtına kopmuş, birkaç gemi hasar alırken o gemilerin ambarındaki atlardan üçü telef olmuştu. Geceleyin ise ana gemide bulunan Kalender ateşlenmiş, sabaha kadar sarsıla sarsıla kusmuş ve ertesi gün de belinde nohut büyüklüğünde, koyu renkli çıbanlar peydahlanmıştı.

Kolomb, sefere katılan hekimleri vazifelendirerek onlardan ne yapıp edip hastayı çabucak ayağa kaldırmalarını istemişti. Ne var ki hekimler, Kalender'in tutulduğu hummanın bulaşıcı olabileceğini, bu sebeple onun bir filika ile İspanya'ya geri götürülüp orada tedavi edilmesini şart gördüklerini söylemişlerdi.

Kolomb her şeyden evvel, yolculuğun dirliğini önemsediği için hekimlerin tavsiyesine uyup uymama hususunda büyük bir açmaza düşmüştü. Ancak Alfonso ile Raul, ne yapıp edip ateşler içinde yatan dostlarının gemide kalması için kaptanı ikna etmişlerdi.

Kalender için geminin alt katında rutubet görmeyecek bir karantina bölmesi sağlanmış, hekimlerin hazırladıkları sarı şuruplar nizami şekilde içirilmiş, belindeki çıbanlar ise her gün eldiven giyilerek tuz, sarımsak ve türlü otlarla ovulmuştu. Bir müddet sonra şişlikler yarılıp içlerindeki irin akıtılınca Kalender'in ateşi iyice düşmüş ve solgun benzine renk gelmişti.

Kalender üç hafta sonra sıhhatine kavuşmuş halde, dillere destan güzellikteki yeni geminin güvertesinde dolaşmaya başlamıştı. Ancak hummanın kara ifritleri bedeninden çekilse de ruhunu talan etmişler; mazide cebelleştiği vehimleri kış uykusundan uyandırmışlardı. Zira kendine geldiğinden beri şuuru bulanıyor, üredikçe üreyen ham korkulara batıyor ve geceleri uyuyamıyordu. Uykusuz geçen uzun gecelerde ya Ustinya'yı ve intikamını düşünüyor ya da yatışmak ümidiyle Genceli Nizamî'nin *Heft Peyker*'ini okuyordu.

Alfonso ona baygın yattığı günlerde neler olup bittiğini aktarırken Kolomb'un kendisi için çok endişelendiğini ve iyileşmesi için gemidekilere toplu halde dua ettirdiğini söylediği vakit, Kalender ne hissedeceğini bilememişti. Zira hastalanmadan önce, keşifteki tüm başarıyı kendine mâl eden söylemleri ve böbürlü halleri nedeniyle kaptanına bilenmiş ve dahi onun yaldızlı gölgesinde, hakkı yenmiş bir öteki olarak kaldığına inandığı için yüreği kıskançlıkla dolmuştu. Ayrıca Kral ile Kraliçe'nin huzuruna çıktıkları günün ertesinden itibaren kaptandan defalarca ailesini görmek için kısa süreliğine İstanbul'a gitme izni istemiş lakin Kolomb bu istekleri her defasında kati suretle reddetmişti. Ne var ki, Kalender'in içinde deveran eden öfke ve haset alazları, yatağında çektiği azap ile seyrelmiş, Alfonso'nun sözleriyle de büsbütün sönüp gitmişti. Kendine geldikten sonraki nekahet evresindeyken nefes almakta zorlandığı, keskin sancıların kıskacında çırpındığı o çaresizlik demlerini düşündüğünde, ölüme akan hayat karşısında dünyevi payelerin ne kadar gülünç olduğunu tüm içtenliğiyle kavramıştı.

Defterine, baygın yattığı günlerini hülasa ettiği sayfasının altına: "*İşte böyle... Artık ismimle müsemma şekilde yaşayacağım. Ben Kalenderim. Namaza durulduğunda nasıl ki eller kafa hizasına getirilip dünyalık her şey geride bırakılıyorsa ben de o edep ile bakacağım hayata... Tıpkı babam gibi! Bu seferlerin, keşiflerin ve elde edeceklerimin amaç değil yalnızca vasıta olduğunu asla unutmamalıyım. Babamın önüne keşif defterini koymak ve Ustinya'yı geri almak... Altın ve kudret yalnızca bunlar için lazım değil mi bana? Gerisi lafügüzaf. Nankörlükten sakınacağım. Kalbimi öyle sağlam tutacağım ki, hasedin zerresi bile içeri sızamasın. Hakkımın yendiği filan yok! Ne yapacaklardı yani, benim nevimden gizli bir Müslümanı, amiral mi ilan edeceklerdi. Kaptan beni Kral, Kraliçe ve yüzlerce saygın âdemin huzurunda güzel sözlerle onurlandırdı. Üstüne eşek yüküyle mükâfat parası verdi. Son tahlilde onun sayesinde buradayım. Sözüm bâki... Ona hep sadık kalacağım.*" diye yazmıştı.

Fakat Kalender, debdebeli kaptan köşküne girip de Kolomb ile yeniden teşrik-i mesaiye başladığında derin bir hüsrana uğramıştı. Zira geçen günlerle birlikte kaptandaki kibrin arşa çıktığını ve Barselona'da "amiraller amirali" olarak ilan edildiği safhadan itibaren emarelerini gözlemlediği dönüşümün artık dehşetengiz bir boyuta evrildiğini anlamıştı.

Kolomb'un o meraklı, çalışkan, gözü pek, sezgileriyle ve tutkularıyla hareket eden hallerinden eser kalmamıştı. Biteviye altından ve kendinden söz ediyordu. "Altın bulmalıyız Kalino! Daha çok altın... Barselona'nın meydanlarını dolduracak, katedrallerimizin kubbelerini sarıya kestirecek kadar altın! Bak, göreceksin! Hepsi önümde eğilecekler... Vaktinde gemi istediğim için benle eğlenen Portekizliler de. Aptal Venedik doçesi de. Dünyayı ıslah ettiklerini sanan kaçık Müslüman sultanlar da! Sen hiç denizlerin kralı masalını dinledin mi? O kral tam karşında işte!" diyordu.

Kolomb, her şeyi boşlamıştı. Armadanın nizamını Alfonso'ya, dümeni ve gemideki işlerini de Raul'a bırakmıştı. Günün büyük kısmında haritalara tuhaf tılsımlar çiziyor, uyukluyor; bazen Heredot, Dante ve Petrarca'nın kitaplarını karıştırıyor, akşamları Garci Montalvo'nun yeni yazdığı şövalye romanlarını okuyor, kafasına esince de Kraliçe tarafından hediye edilen doru atını kaşağılamak için geminin ahır kısmına iniyordu. Güverteye çıktığı nadir anlarda ise herkesin canına ot tıkıyor; incir çekirdeğini doldurmayacak meseleler yüzünden önüne gelene galiz küfürler savuruyordu.

Kalender mücadeleye karar vermiş ve günler boyunca Kolomb'un ruhunun kuytularına çekildiğini düşündüğü eski halini uyandırmak için pek çok şey denemişti. Çabalarının mahsul vermeyeceğini anlayınca da Kolomb'u uzun uzadıya gözlemlemiş ve anlamaya çalışmıştı. Hatta safdillikle kaptandaki marazi değişimin ve asabiyetin, Papaz Kanlı Domingo'nun sefere katılmasından kaynaklandığını bile düşünmüştü. Halbuki Kolomb, Domingo'nun sert kararlarını eleştirse de ona saygı duyduğunu dillendirmekten sakınmıyordu. Zira Domingo her ne yapıyorsa Katolik âleminin bekası için yapıyordu.

Kalender bir raddeden sonra mağlubiyeti kabullenmişti. Üstüne üstlük yaptığı hamlelerin işe yaramadığı gibi Kolomb'u iyice kendinden uzaklaştırdığını da kederle anlamıştı. Zira Kolomb kaptan köşkünde yalnız olmak istiyordu artık. Kalender'e keşif defterini alt kattaki kamarada doldurup haritalarına ve diğer işlerine orada devam etmesini buyurmuştu.

Nihayetinde Kalender, birbirini yontarak uzayıp giden günlerde kaptan ile arasında açılan uçurumun derinliğini hesaplayamaz hale gelmiş ve seferi ciddi manada sorgulamaya başlamıştı. Bedbindi. Hafi bir güç tarafından en dibe doğru çekildiğini hissediyor ve debelenip durduğu yokluk çukurundan kurtulmak için sihirli ipi bekliyordu.

Serin bir akşamdı. Dolunaydan yayılan gümüşi huzmeler, güvertenin her köşesini loşluğa boğarken alize yelleri, tıslayarak devasa yelkenleri ve kraliyet aslanı damgalı bayrakları dalgalandırıyordu. Kalender ile Alfonso, patatesli ördek yahnisi, karidesli pilav ve domates ezmesinden müteşekkil akşam yemeğinin ardından kıç kasaraya eklemlenmiş kuleye çıktılar. Bu konumdan onları takip eden, karanlık sularda salınan on altı gemilik armadanın tamamı izlenebiliyordu.

Alfonso, yerlilerden gördüğü günden beri müptelası olduğu tütün yapraklarını ciddiyetle dürüp minik meşaleyle yaktı. Lavanta rengi bulutçuklar göğe yükselirken bir parçayı da Kalender'e uzattı. İki yoldaş, tütünlerini ciğerlerine çekerlerken gözlerini, uslu dalgalarda oynaşan yakamoza daldırdılar.

Alfonso gülümsedi: "Ne fark ettim biliyor musun? Şu tabaco denen zıkkımı keşfettiğimizden beri daha az efkârlanıyorum. Sanki dertlerimi, dumanla birlikte yeniden içime çekiyor orada yakıyor ve ardından da semaya püskürtüyorum."

"Al benden de o kadar. Lakin bu yapraklara tutuldun tutulalı öksürük nöbetlerin ziyadeleşti... Şaraptan arta kalan sıhhatini de bu meret emecek diye endişelenirim."

Tilki Alfonso: "Canım öksürüğümün bununla alakası yok ki. O, dededen babadan miras..." deyip sakalındaki boncuğa dokundu: "Son günlerde solgun ve sessizsin Kalino. Melal perilerin yine ziyarete mi geldiler?" dedi.

"Perilerin canı cehenneme. Her şeyden beri olmak istiyorum Tilki. Zihnim kırk yamalı bohça. Kendimle arama mesafe koymazsam delireceğim."

"Derinlere, daha derinlere ittir düşüncelerini. Elinin uzamayacağı, zihin ışığının ulaşamayacağı yerlere. Denizlerin dibindeki taşlar gibi karanlıkta kalsınlar."

"Zor zanaat..."

"Söyle gamlı baykuş, dertlerini kurcalayan filozoflardan ne kaldı geriye? Delilik ve hiçlik. Bak, arzın merkezindeyiz. Karnımız tok, sırtımız pek. Rotamız belli. Rüzgârlar bizden yana. Hep birlikte altın avına gidiyoruz. Bahusus ilk sefere nazaran çok daha kudretli şekilde."

"Ama neşemizi ve heyecanımızı yitirmiş olarak..."

"Ne fark eder? Önemli olan netice değil mi ki? Birkaç ay içinde altınlarımıza kavuşacağız. Dünya genişledikçe biz daha zengin olacağız."

"Dünya genişledikçe yalnızlığım büyüyor."

"Tasalanma... Yalnızlığın kendine özgü imtiyazları vardır."

"Mesela?"

"Mesela insanı daha güçlü yapar yalnızlık. Bak bunca zaman geçmesine, dinimizi baştan sona öğrenmene ve hepimizle kardeşten öte olmana rağmen değişmedin. Hâlâ Müslümansın..."

"Ne fena değil mi?"

"Bilakis Kalino. İşte bu yüzden güçlüsün sen. Her karmaşadan ve melanetten bir gam küpü yapıp içindeki yalnızlık çölüne gömüyorsun. O sahra, bu denli geniş olmasaydı direnemezdin."

Kalender yağlanmış, uzun saçlarını toplayıp: "Yaksana birer tane daha..." dedi.

Alfonso tütünleri hazırlarken: "Ne zamandır soracağım da seni içlendirmek istemedim. Barselona'dayken babana mektup yazıyordun, ne oldu o mesele?"

"Yazdım yazmasına da eline ulaşır mı bilmem. Malum Akdeniz'de işler epey karışık... Gidip görmeliydim ailemi. Epey

zamanımız vardı. Ama soylu Kaptanımız Nuh dedi, Peygamber demedi."

"Haklısın dostum ama basit bir muhasebe yapınca Kaptan'a hak vermemek elde değil. Neticede..."

"Neticede gidip bir daha dönmemek ve keşiflerin sır kuyusu olarak her şeyi devletime anlatmam bir ihtimalden çok daha fazlasıydı değil mi?"

"Ben Kaptan'ın yerinde olsaydım gitmene izin verirdim. Lakin doğruya doğru, büyük riziko..."

"Hani yuvarlak cevaplardan nefret ederdin sen..."

"Ooo. Madem öyle, daha önce dillendirdiğim keskin uçlu cümlelerimi yineleyeyim. Kaptan'ın zaferi tek başına sahiplenmesi, sana ise birkaç kese mangırla kuru alkışları reva görmesi düpedüz haksızlıktı. Peşinden yaptıkları da cabası... Ben de Raul, Gabo ve Faze de biliyoruz ki, sayende bulduk karayı. O gün kara görünmeseydi..."

"Bunları niye söylüyorsun şimdi?"

"Riyakâr ve yaltakçı olduğumu ima ettin ya, al sana hakiki fikirlerim."

Kalender'in çehresi yumuşadı: "Sana da azıcık nazlanmaya gelmiyor be Koca Tilki. Hemen taşı gediğine koyuyorsun. Azizimsin." deyip tütünden arta kalan yaprak parçalarını ufalarken devam etti: "Sence Kaptan eski haline dönecek mi?"

"Yine başlama Tanrı aşkına Kalino. Kendine gaile arama! Bak, dünya değiştikçe insan da değişir. Yarısı gece, yarısı gündüz ve biraz yaz, biraz da kış. Kaptan işbu döngüden muaf değil... İçtiği kudret şarabının tesiri zamanla hafifleyecektir."

Kalender: "İnşallah..." deyip devam edecekken donakaldı. Ela göz küreleri sağa sola sekerken: "İşittin mi?" diye sordu.

Alfonso muzipçe kaşlarını çattı: "Neyi?"

"Kurbağa vıraklamalarını..."

"Yine mi şu kurbağalar yahu... Hasta yatağında bile sayıklayıp durdun, kurbağa kurbağa diye. Bu işte bir bit yeniği var belli. Neler saklıyorsun benden?"

Kalender: "Yeminle, esrarını çözebilmiş değilim... Tuhaf çok tuhaf..." derken bu kez belirgin şekilde "Vırrrak vırrrak!" yankıları işitildi. "Şimdi duydun değil mi?" dedi heyecanla.

"Nasıl duymam şaşkın tavşan. Bak arkana!" dedi Alfonso.

Kalender gerisine dönünce Faze, Gabo ve Raul'u gördü.

Raul kıkırdayarak: "Vırrak vırrrak!" diye bağırdı yine.

"Zevzekler!" dedi Kalender.

"Kurbağacıklar sevdanı dindirelim dedik, fena mı yani tatlım." dedi Faze gözlerini süzerken.

Gabo, elindeki kocaman ekmeği ısırıp: "Coca şimdi ne yapıyordur acaba?" dedi.

"Ne yapacak, palavralarıyla zavallı yerlilerin kafasını şişiriyordur." dedi Alfonso.

"Ahh! Hiç sanmam. Esmer güzellerinden birine sarılmış mışıl mışıl uyuyordur." dedi Raul.

"Sineğin aklı kızlarda kaldı..." dedi Faze kırıtarak.

"Erkeklerinde mi kalsaydı yani?" dedi Raul alnına üç defa vurarak.

"Zavallı Faze senin için ne çok üzülüyorum bir bilsen..." dedi Alfonso.

"Niyeymiş o?"

"Ee hepimiz yerli kızlara kavuşacağız diye sevinirken seninkiler ardımızda, taa Palos kırlarında kaldılar..." dedi Alfonso.

Herkes kahkahaya tutulurken Faze, küt saçlarını düzeltti: "Benimkiler de kim be?"

Gabo: "Mmmm şöyle dört ayaklı, püskül kuyruklu 'Aiii aiii!' diye anıranlar!"

Kahkahalar şerbetlenirken Faze, kör bıçağını çıkarıp Gabo'nun tombul kalçasına batırdı. Gabo ekmeği elinde "Ah vah!" diyerek hızla kulenin basamaklarından inerken Faze de küfürler savura savura onun peşine düştü.

Alfonso, Raul ve Kalender gülmekten kendilerini alıkoyup yeniden tütün yaktılar ve Raul "*Laude Novella Sia Cantata*" isimli şarkıyı söylemeye koyuldu.

3 Kasım 1493

On yedi parçalık İspanyol Kraliyet Donanması, ilk seferde keşfedilen ve San Salvador ismini alan adaların daha güneyindeki sahillere demir attığında öğlen vakitleriydi. Bunaltıcı, yapış yapış bir sıcak vardı. Yüzlerce denizci, telaşeyle sağa sola koştururken amiral gemisinin kemerelerine konan simsiyah tüylü çirkin kuşların sesi her yanı sarmıştı.

Kalender gök kubbeyi kasvete boğan kurşuni bulutların gölgesinde, at nalları ve kara meşin çizmelerce çiğnenen kumlarda kaçışan yengeç yavrularına bakarken keskin bir melalin çekimine kapıldığını hissetti. Peşinden masmavi gökyüzünün altında Kolomb ve diğerleriyle birlikte çocuklara özgü bir mutlukla, sahile koştukları anı tahayyül edince acıyla gülümsedi.

Katolik Krallık ilkelerine harfiyen uyularak başlanan törende Papaz Domingo, yüksek sesle dualar okuyup hamasi nutuklar attı ve huzurunda nizami şekilde diz çöken kalabalığı kutsayıp ardından Kolomb ile şövalyelere sırayla kutsal haçı öptürdü. Domingo, kocaman ellerinin arasına İncil'i alıp ibretli parçalar okumaya girişince Kalender içinden kelime-i şehadet getirdi. Akabinde bir avuç aç, susuz maceraperest denizciyle yapılan ilk merasimle şimdiki tantanalı töreni mukayese ederken öksürüklerini bastırmaya çalışan Alfonso'ya baktı ve onun kan çanağına dönmüş gözlerinde de aynı hüsranı, aynı yılgınlığı gördü.

Birden irkildi. Ardındaki gemilerden birine atlayıp İstanbul'a doğru yelken açma arzusu çaktı damarlarında. Sırtından

kuyruk sokumuna doğru soğuk terler boşalıyordu. Etrafında dönen her şeye, her ayrıntıya yabancılaştığını hissetti. Kendi kokusunu, titreyen çenesini, nefesinin veznini bile yadırgıyordu. Bedeni ile ruhu arasındaki mesafe, hiç olmadığı kadar açılmıştı ve o boşlukta kaybolup gitmekten korkuyordu. Gözlerini yumup Ustinya'nın billur boynunu düşünürken kıvırcık kirpiklerinin arasından yanağına bir damla yaş süzüldü. Şimdi her şeyden vazgeçip yurduna dönmeye ve fanusuna kısılmış, kaderiyle barışık bir balık olmaya bile razıydı.

Kalender, gündüz düşünün akıntısında sürüklenirken Papaz Kanlı Domingo, ses tonunu olabildiğince yükselterek şeytanlar hakkında konuşmaya başladı. Kırçıllı kaşları çatıldıkça çatıldı, boşlukta salladığı kolları uzadıkça uzadı. Nihayet dilinin altındaki baklayı çıkararak tam teçhizatlı muhafız bölüğünün yanında duran tazıyı işaret edip: "Şeytanın yansıması işte orada, aramızda!" diye haykırdı. Herkesin şaşkın bakışları kestane rengindeki sıska tazının üstünde toplandı.

Domingo: "Bu av köpeği kılığındaki yaratık, ben ne zamanki şeytandan söz ettiysem acı acı uluyup uğursuzca havladı. Üstüne üstlük alay edercesine kaşınıp durdu. Hepiniz duydunuz, gördünüz. İmanı sağlam olanlar onun lanetli hallerini zaten sezmişlerdir." dedi ve kafalarını sallayarak kendisini onaylayan altı papaza bakıp: "Onu derhal yargılamalı ve cezasını vermeliyiz." diye kükredi.

Kalender gözlerini açıp omuzlarını dikleştirdi. Kulaklarına dolanlara inanamıyordu. Önce Domingo'nun latife yaptığını sandı. Ancak Kolomb'un çaresiz haline dikkat kesilince, papazın son derece ciddi olduğunu anladı.

Nitekim Domingo: "Derhal tutuklayın onu!" diye emir verdi.

İrikıyım iki muhafız, hayretlerinden silkinip harekete geçtiler ve uzun bacaklarından kement geçirerek tazıyı bağırta bağırta yere yıktılar.

Domingo ile diğer papazlar halka şeklinde yığışıp aralarında fısıldaştılar. Biraz sonra Domingo iki adım öne çıkıp işaret parmağıyla yerde debelenen tazıyı gösterdi: "Bugün şeytan için kötü bir gün... Çünkü anlatıldığına göre; hayvandan daha aşağı halde yaşayan yüz binlerce putperest yerli, bugünden itibaren karanlıktan kurtularak peyderpey Kutsal Babamızın aydınlık yoluna girecekler. Böylesine mukaddes bir anda şeytan, elbette ki boş durmayacaktı ve işte şahit olduğunuz üzere çabalarımızı baltalamak için bu köpeğin içine girerek aramıza karıştı." deyip mavi gözleriyle kendisini dinleyen korku dolu yüzleri taradı: "Engizisyon heyetinden aldığımız yetkiyle yargılamamızı adil biçimde yaptık. Deliller ve şahitler ortadadır. Köpeğin suçu alenidir. Cezası yakılmaktır!" dedi.

Sarı kıyafetler içindeki hususi muhafızı, Domingo'nun göz işaretiyle tazının yanına seğirtti. Kısa vadede sahil kumlarına kazık çakıldı. Tazı, urganla sımsıkı şekilde kazığa bağlandı ve hayvanın altına çalı çırpı kondu. Domingo, elini kaldırınca çalılar ateşe verildi. Tazı önce uluyup hırlayarak kementten ve ipten kurtulmak için var gücüyle çırpındı. Ardından hareketleri yavaşladı ve sonunda kaskatı kesildi.

Kalender, yürek paralayan inleme seslerini duymamak için kulaklarını parmak uçlarıyla tıkamıştı. Lakin tazının derisinin kararıp buruşup ve sonunda pelteleşerek sivri kemiklerinin üstünden kaymasını izlemekten kendini alamadı.

Etrafı kesif bir koku kaplarken Kanlı Domingo istavroz çıkardı ve "Müjdeler olsun ki yeni dünyadaki ilk şeytan bertaraf edildi." dedi.

Miçolar, tayfalar, muhafızlar ve diğerleri korkuyla çarpılmış uzuvlarıyla sahilde çadır kurmaya girişirlerken Kolomb yanına elliye yakın piyadeyle has adamlarını katarak papazlar ve on şövalyeyle beraber ilerideki ormana doğru hareket emri verdi.

Topluluk, ormanı geçince altmışa yakın kamış gövdeli, çırpı çatılı evden müteşekkil orta büyüklükte bir köy çıktı karşılarına. İlk seferde onlarca benzerine rastladıkları türden özelliksiz bir köydü burası.

Yerliler, kendilerine yaklaşan kalabalığı ve ahir ömürleri müddetince ilk kez gördükleri atları fark ettiklerinde büyük bir korkuya kapıldılar. Bağıra çağıra, sağa sola kaçışmaya başladılar. Kolomb ilk seferden beri yanında tuttuğu, İspanyolca öğrenmiş yerlilerinden birini onlarla konuşması için köye gönderdi.

Takriben yarım saat sonra köylüler, meydanda toplandılar. Papaz Domingo, heybetli atından inip bazıları anadan üryan haldeki yerlileri uzun uzadıya inceledi. Yüzünde onlardan tiksindiğini belli eden bir ifade belirirken: "Tahminimden daha beterler!" diyerek yanına hususi muhafızını ve papazlardan ikisini almak suretiyle hızlı adımlarla, yerlilerin boşalttıkları evlerden birine girdi.

Kolomb'un tercümanı, köylülere dönüp yarım saat önce söylediklerini tekrarladı; İspanyolları göstererek onların dost tabiatlı olduklarını, kimseye zarar vermeyeceklerini ve birkaç gün evlerinde konakladıktan sonra köyden gideceklerini söyledi. O esnada yerlilerden biri, atları göstererek peş peşe anlaşılmaz cümleler çığırdı.

"Ne diyor?" diye sordu Kolomb.

"Onlarla konuştuğumda, açıklamama rağmen hâlâ sizlerin atlarınızla aynı bedende olduğunuzu sanıyorlarmış. Yani belden yukarınız insan, aşağı kısmınız başka tuhaf bir yaratık... Şimdi atlardan indiğinizde bedeninizin ikiye ayrıldığını ve bunun korkunç bir büyü olduğunu söylüyor." dedi tercüman.

"Bunların lideri kim?" diye sordu Kolomb.

"Birkaç kez sordum ama söylemiyorlar. Şu yaşlılardan biridir." dedi tercüman.

Kolomb yakasına konan tozları silkeleyip: "İyi söylemesinler bakalım. Atları bunların yakınında tutmayın!" dedi ve din-

lenmek için kamış evlerden birine doğru yürürken Alfonso'ya döndü: "Tilki! Hava iyice kararınca mükellef bir akşam yemeği sofrası kurulsun. Sofrada yerlilerin yiyeceklerinden de olsun..." dedi.

Alfonso kimin kimle hangi evde kalacağını ve yemek işini tertiplemek için Raul, Faze ve Gabo ile baş başa verip sağa sola emirler yağdırırken, şövalyelerle askerler ağaçların altındaki gölgeliğe kurulup çene çalmaya daldılar. Kalender ise yürüyüp yampiri gövdeli bir sakız ağacına yaslandı. Omuzlarında koca dünyayı taşımışçasına yorgun hissediyordu. Feri kaçmış gözlerini, az ötesindeki birbirlerine sokulmuş vaziyette tir tir titreyerek akıbetlerini bekleyen yerlilerin üstünde dolaştırdı. Erkekler ve kadınlar, İspanyollara dikkat kesilmişken, çocuklar ağlamaklı yüzlerle annelerinin bacaklarına sarılmışlardı. Kalender, onların her birinin yüzünde yanıp sönen ürkü yıldızlarını görünce ellerini birbirine kenetleyip tercümanı yanına çağırdı. "Onlara ballı peksimet dağıt." dedi.

Çelimsiz tercüman yerlilere peksimet verirken Kalender ayaklandı ve takriben iki yaşında olduğunu düşündüğü bir kız çocuğunun yanına seğirtip hizasına çöktü. Onun kara çekik gözlerine, upuzun kirpiklerine, mahcup ama güleç yüzüne bakarken kalbi derin bir merhametle doldu. Çocuğun titrek, minicik parmakları arasında tuttuğu peksimeti alıp ona ısırttı ve kafasını okşayıp gülümsedi. Peksimetinden ikinci ısırığını alırken o da Kalender'e gülümseyerek: "*Kokikoki.*" dedi.

"Ne diyor?" diye sordu Kalender.

"Tatlı tatlı..." dedi tercüman.

Kalender sakız ağacına dönüp yumak haline gelmiş zihnini durultmak ümidiyle çantasından Câhiz'in *Kitâbü'l-Hayevân* adlı kitabını çıkardı ve "Hayvanlar hayatta kalabilmek, coğrafyalarına uyum sağlamak adına yeni hususiyetler geliştirerek dönüşürler." diye başlayan bölümü ilgiyle okumaya koyuldu.

Alfonso konaklama, yemek ve atları suvartma işlerini kotardıktan sonra nöbetçiler ve aşçılar dışında herkes, yol yorgunluklarını gidermek için kamış evlere çekildi. Yerlilerin bir kısmı ise İspanyolların sözlerine güvenmemiş olacaklar ki doğan sakinlikten yararlanarak kaşla göz arasında kaçıp ormanın derinliklerinde kayboldular. Geriye kalan yerliler de çarnaçar evlerine zoraki misafirler yerleştiğinden ötürü, geceyi geçirecekleri bir alan kurmak için meydana devasa yapraklar yığmaya koyuldular.

İspanyollar, laciverdi gök katmanlarına küme küme dizili yıldızların parıltısı altında upuzun, rengârenk sofranın etrafına kurulmuşlardı. Şimdiden İspanya'nın birçok şehrine ekilmeye başlanan ve yeni dünyanın mucizevi yemişleri olarak tabir edilen domates, tatlı patates, mısır, yer fıstığı, kızıl fasulye, vanilya, bal kabağından yapılmış yemeklerle karınlarını tıka basa doyurmuşlar ve büyük bir dikkatle Papaz Domingo'nun sözlerine kulak kabartmışlardı.

Domingo: "Evlatlarım! Şu nimetleri, muhtemelen yeryüzünde tadan ilk inançlı kavim biziz. Göklerdeki Tanrı'ya ne kadar şükretsek azdır... Öte yandan bunun bir işaret olduğunu iyi bellememiz gerekir. Çünkü bizler seçilmişleriz! Öyle bir yerdeyiz ki hem cennete benziyor hem cehenneme. Havanın inceliğine, suyun saflığına, tabiatın azametine ve bu yabani yemişlerin lezzetine bakılırsa, evet burası cennetin ta kendisi diyebiliriz. Ancak şu çıplak, leş kokulu, barbar, putperest yerlileri, onların evlerini, eşyalarını ve sapkın âdetlerini hesaba kattığımızda, hayır, burası cehennemi de andırıyor diye düşünmek pekâlâ mümkün...

Mesele tam da bu işte! Kafa karışıklığının olduğu yerde, şüphesiz ki şeytanın ayak izi vardır.

Madem ki Tanrı bize bu toprakları ve bu mahlukları ıslah etme vazifesini verdi, öyleyse her yeri cennete, her kafiri Hıristiyan'a döndürünceye kadar canla başla kanla mücadele etmeliyiz." diyerek şarap kadehini kaldırıp bir yudum içti ve kıvamlanan nemin etkisiyle terleye terleye, henüz gemideyken kaleme aldığını vurguladığı hidayet risalesini okudu. Akabinde alnına konan sineği kışkışlarken devam etti: "Yarın sabah itibariyle..." deyip meydanda dizlerini karınlarına çekerek oturmuş ve korku dolu gözlerle İspanyolları izleyen yerlileri gösterdi ve "Bu putperestlerden başlamak üzere karşılaşacağımız her yerliyi, teslisin iyiliğiyle tanıştırarak birer gerçek Hıristiyan yapacağız. İçlerinden şayet, mukaddes yolumuza girmeyi reddedenler olursa onları cezalandıracağız. Cezanın ağırlığına ise sayın Kolomb ile birlikte karar vereceğiz." deyip kadehindeki şarabı bitirerek sözlerini noktaladı.

Kalender bir köşede kaşına kaşına keşif defterini dolduruyor, Alfonso hamağa uzanmış tütün çekiyor, Sinek Raul ise yerlilerin kemikten yontulmuş eşyalarını inceliyordu.

Alfonso ayağını sallaya sallaya içli bir Endülüs şarkısı mırıldanmaya koyulmuştu ki Kolomb içeri girdi. Rengi kaçmışa benziyordu. Üstüne hücum eden kesif dumanları kovalarken: "Söndür şunu Tilki! Şarap bitti şimdi de şu boka sardın!" diye kükredi.

Alfonso, hamaktan kalktı. Tütün dürümünü çizmesinin topuğu ile ezerken: "Bağışla Kaptan. Dumanının seni rahatsız ettiğini bilmiyordum." dedi.

"Ediyor!" dedi Kolomb öfkeyle.

Raul çekinceyle: "Aziz Domingo ne diyor kaptan? Dinimize geçmek istemeyen yerlilere nasıl bir ceza verilecek?" diye sordu.

Kolomb kol yenine, alnında biriken teri sildi. Çubuğunu bacağına vurarak kamış evin daracık zeminini ileri, geri adımlamaya başladı: "Yemekte duydunuz işte! Yarından itibaren buradakilere ve bundan sonra karşılaşacağımız yerlilere tercümanlar aracılığıyla Hıristiyanlığın ulvi manası anlatılacak ve onları kutsal yolumuza davet edeceğiz. Davetimizi kabul edenleri, bu topraklardaki kardeşlerimiz olarak göreceğiz. Sanmıyorum ama direnenler çıkarsa sağ kulakları kesilecek. Buna rağmen kafirlikte ısrar ederlerse diğer kulakları da..."

Kalender, yerlerinden uğrayan gözlerini Kolomb'a çevirdi: "Böyle bir şeye izin veremezsin Kaptan!" diyerek sesini yükseltti.

Kolomb ellerini ardında kenetleyip vücudunu dikleştirdi: "Benim izin verip vermemem hiçbir şeyi değiştirmez."

"Böylesi bir ceza geleneği civardaki tüm yerlileri bize düşman eder. Direnişe kalkışırlar." dedi Alfonso.

"Laf! O kıytırık mızraklarıyla mı direniş başlatacaklar. Yineleyeyim akılsız Tilki! Elimden bir şey gel-mez. Benim işim esas karaya ulaşıncaya kadar; türlü keşifler yapıp altın, gümüş, baharat bularak bu toprakların tamamına Kralımız adına el koymaktır!"

"Ve de yönetmek!" dedi Kalender.

"Yanılıyorsun ukalalık azizi! Zira o kâğıt üstünde öyle... Bu topraklar üstündeki çift bacaklı her yaratık, papazların sorumluluğunda. Kral'ın emirleri böyle."

Alfonso: "Kaptan, Papaz Domingo yerlilerin huyunu suyunu, törelerini işin içine katmıyor."

"Ah Maria! Seni duyan da o vahşilerin matah bir töresi olduğunu sanır." dedi Raul alnına üç kez vurarak.

"Uzatmayalım. Emir, demiri keser. Hem yerlilerin inandıkları adamakıllı bir din yok ki! Hepsi memnuniyetle yolumuza girmeyi kabul edecektir. İlk seferde onlarcası, kendiliğinden

dinimize katılmak istemediler mi! En zekileri özellikle. Çünkü medenice yaşamak dururken rezil bir hayatta çürümeyi, ölünce de cehennemin dibini boylamayı hiçbir insanoğlu istemez değil mi? İçgüdüleri buna izin vermez en azından... Birbirlerinin etlerini ve boklarını yiyip kanlarını içmeler, aynı kadına beş erkek birden sahip olmalar, güneşle börtü böceğe tapınmalar, sakat çocukları kurban etmeler ve daha nice fecaat! Papaz Domingo haklı, bu cins sapkınlıklar barbar Vikinglerde bile görülmüş şeyler değil." dedi Kolomb ve hınçla boynundaki yara izini kaşıdı.

Kalender: "Kaptan, daha hafif bir ceza..." deyip devamını getirecekken Kolomb kaşlarını çattı: "Kes Kalino! Haddini aşma..." diyerek mumların ışığıyla parıldayan duvara asılı deniz kabuklarına baktı ve Alfonso'ya sabahki düzenle ilgili birkaç emir verip yürüdü.

Kolomb çıktıktan sonra Kalender, kalemi eline aldı tekrar. Ancak göğsüne dikenli bir öfke kasıncı saplanmıştı. Bir anda keşif defterini fırlatıp önünde duran su kabağına şiddetli bir tekme indirdi.

Sinek Raul irkilerek: "Ne oluyorsun Kalino?" dedi.

"Soruyor musun bir de!"

Raul çenesi öne çıkarıp sırtını kabarttı: "Evet soruyorum! Nedir bu saçma öfke?"

"Saçma ha... O zavallı tazıyı hepimizin gözü önünde diri diri yaktılar. İnlemeleri hâlâ kulaklarımda... Şimdi ise sıra yerlilerde.... Kulak kesmekle yetinecekler mi sanıyorsunuz!"

"Kaptan'ı işittin. Durum malum. Ceza da gayet makul bence! Hem Aziz Domingo'dan daha mı iyi bileceğiz! Yerlilerin kafir olarak kalmalarını mı istiyorsun?"

Kalender: "Aziz Domingo, Azzziz Domingo..." deyip istihzayla güldü ve kafasını makamla sallayıp: "Çıldırmışsınız!" diyerek ayağa fırladı. Raul'a sert bir bakış atarak dışarı çıktı.

Havadaki boğucu nem perdesi, biraz olsun aralanmıştı. Orman tarafından tuz kokulu, hafif bir esinti sızıyordu. Kalender, büklümlü otların arasından geçip çürümeye yüz tutmuş kızılımsı tomruğun üstüne oturdu. Sıcak dilini, iç yanaklarının çeperlerinde dolaştırırken sararmış tırnaklarına daldı. Biraz sonra Alfonso geldi. Alfonso, iç geçirerek gecenin ortasında kabaran ayın soluk ağartısı altında tütün yapraklarını sarıp yaktı ve kolunu müşfikçe dostunun omzuna koyup: "Kendine hâkim olmalısın Kalino." dedi.

Kalender, onun elindeki tütün dürümünü kapıp derin bir nefes çekti: "Tilki ne olur söyle! Yalnızca bana mı canice geliyor, tüm bunlar?"

"Kabul, tazının yakılması düpedüz hunharlıktı. Ancak ceza hususunu biraz abartıyorsun. Daha doğrusu mesele, sınırlarımızı unutmuş gibi davranman ve fevriliğin."

"Sen de mi böyle düşünüyorsun yani?"

"Dinle dostum..."

"Seni bilmem ama Raul geçmişte işlediği günahlardan, kendini Domingo'ya hayranlık beslemeye zorlayıp onun gaddarlıklarını alkışlayarak arınmaya çalışıyor. Birçok günahkârın yaptığı gibi."

"Âdem'den bu yana hepimiz günahkârız Kali..."

Kalender meydana serili, devasa yaprakların üstünde iç içe uyuyan yerlileri gösterdi. "Hamaseti bırak da bak şunlara koca Tilki... Hadi yetişkinleri geçtim. Peki şu sabilerin günahı ne? Onları da bizi yaratan Tanrı var etmedi mi? Allah'ın kusursuz yarattığı ve o biçimde muhafaza ettiği bir bedeni, bizler hangi hakla kesip biçmeye kalkıyoruz?"

Alfonso usul usul kafasını sallarken: "Kali... Kimsenin çocuklara bir şey dediği yok... Sakinleş. Büyük laflar etmek için henüz gençsin. Günün birinde sen de öldüreceksin, tıpkı ataların, atalarım ve benim gibi..."

"Asla!"

"Umarım... Ama fazla merhametin ağır bir yük olduğunu unutma. Hele ki zirveye tırmanıyorsan..."

"Merhametim sayesinde insanım ve insan kalabilmekten daha yüksek bir zirve bilmiyorum."

"Burası dünya dostum, masal kitabı değil... Doğanın letafetine, yerlilerin sükunetine aldanmamalı. Seni okşayan el, zamanı gelince taşlayacaktır da. Ayrıca intikam ahdını unutmuşa benziyorsun. Sevgilini gasp eden o yaşlı zamparanın kalbini deşmekten vaz mı geçtin yoksa?"

"Hayır elbette!"

"Ee öyleyse? Ne amansız bir çelişki..."

"Çelişki filan değil. Müneccim hem bana hem sevdiğime hem de aileme zulmetti. Halbuki o zavallı tazının kimseye zararı yoktu. Yerlilerin durumu da aynı."

"Pekâlâ. Her şeyi bir kenara bırak da söyle Kalino, elimizden ne gelir?"

"Bilmem."

"Ben biliyorum; hiçbir şey... *Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.** Neyse..."

Alfonso, at kişnemelerinin geldiği yana bakış atıp devam etti: "Bak, tabiatı değişmiş olsa da Kaptan bir cani değil ve hiçbir zaman da olamaz. Biliyorsun ki kandan nefret eder. Cezayı hafifletmek için elinden geleni yapmıştır. Hatta muhtemelen esas ceza, daha ağırdı... Domingo'yu denizdeyken de anlattım sana. Dediği, dediktir. Adı üstünde; Kanlı Domingo!

Bu zat, Kurtuba'da, İşbiliye'de, Tuleytula'da gözünü kırpmadan kıtır kıtır Yahudi, Müslüman ve dahası öz dininden insan doğratmış, yüzlercesini haça gerdirip yaktırtmış biri. Gazabından korkarım. Sen de korkmalısın. Kardeşten ötesin

* Kader, onu kabullenenin yolunu açar, karşı geleni ezip geçer.

benim için. Ne olur onun hakkında konuşurken dikkatli ol, Raul'un, Gabo'nun Faze'nin yanındayken bile... Hatta ismini hiç anma." deyip öksürüğe boğuldu Alfonso ve: "Hele ki Müslüman olduğundan şüphelenilirse..." dedi.

Kalender gözlerini kıstı, "En fazla ne olur Koca Tilki?"

Alfonso gözlerini büyüttü: "Seni kimse, Kaptan bile kurtaramaz..."

Kalender, çimlerin arasında zıplayan devasa böceğe baktı: "İkinci sefere katılmak büyük bir ahmaklıktı belki de. Barselona'dan Sicilya'ya giden bir gemiye binip oradan da yurdumun yolunu tutmalıydım. Ya da eğer hastalandığımda hekimlerin dediği gibi Palos'a dönseydim..."

"Farsların, 'Eğer ile meğer evlenmişler. Keşke diye çocukları olmuş.' diye bir sözü var. Belli ki zihnin fena bulanmış yine... Çünkü sıhhatli düşünemiyorsun. Gitmiş olsaydın aklın burada kalacaktı. Sevdiğinle aynı şehirde, ona hasret yaşarken çıngıraklı meczuplara dönerdin."

"Haklısın."

"İkimize de altın lazım Kalino. Ben evlatlarıma kavuşacağım, sen de sevgiline... Tek yapman gereken amel; sabretmek. Bazen görmeyip, duymayıp, hissetmeyeceksin. Kendini işine ada. Keşif sahifelerini doldur, haritalar çiz. Kalbini bir süreliğine unut ve merhamet atını dizginle."

"Deneyeceğim..."

"Dayım felsefeye düşkün biriydi Kali. Lakin öyle İbn Arabi, Farabi filan gelmesin aklına... Marazi bir tabiatı vardı rahmetlinin. Tuhaf Grekçe kitaplar okur ve insanları hiç mi hiç sevmezdi. Bu yönü bana çok ilginç gelirdi. Ona bir gün çekinerek: 'Niçin dayı, niçin kimseyi sevmiyorsun?' diye sordum. 'Aslında bazen durup düşünüyorum ve sevmek istiyorum. Lakin ne kadar çabalarsam çabalayayım insanlarda sevilecek bir şey bulamıyorum. Çünkü her birinin derisi altına saklı kirli

kanı, kara safrayı ve pis balgamı görebiliyorum. İnsan vahşilik göğü altında; içinde kıskançlık nehirleri çağlayan, düzenbazlık ağaçları yetişen ve riya dağları yükselen kemikten bir şehirdir. Söyle şimdi, böylesi bir mahluk nasıl sevilebilir?' demişti. Ürpermiş: 'Ama biz de insanız dayı.' diye itiraz etmiştim. O zaman şöyle yanıtlamıştı. 'Kendini yeterince tanırsan herkesten nefret edersin.'"

Kalender başını kaldırıp gök bahçeyi tutuşturan ebedi ve ezeli yıldız kümelerine bakarken: "Yine de insandan umudu kesmemeli. Yoksa cehennemi yaşamak için ölmeye gerek kalmaz." dedi.

O esnada Faze göründü karanlıkta. Kırıta kırıta yürüyüp: "İyi geceler puhu kuşları." dedi.

Alfonso, üstünde kırmızı bir gömlek olan Faze'yi baştan ayağa süzüp göz kırptı: "Hayırdır kibarcık, niye ayaktasın bu saatte?"

"Gabo ayısının osuruk kokusundan feleğim taştı. Biraz hava alayım dedim. Yıldızların ahengini görünce de şiir yazasım geldi."

"Yazabildin mi bari bir şeyler?" diye sordu Kalender.

Faze, gözlerini süzerek reverans yaptı: "İlham perisi her zamanki gibi beni kayırdı. Dinleyin...

Yıldız yağıyor lapa lapa.
Gözlerini kapa ve kapa.
Karnım dolu tıka basa.
Ey aşk gel, bul beni!

Basmaz artık beni sinir.
Çünkü bedenim taze peynir.
Minik yüreğime kancık fil girse
Ona ancak çiçek denir.

Ey aşk gelirsen haberim olsun!
Ye patates, domates, mısır
Beğenmezsen gel kıçımı ısır
Var okyanusta büyük bir sır

Ey aşk bekliyorum çaresizce!
Yağmurdan sonra salyangoz
Babam şişman bir marangoz
Donum çalınsa bir gece vakti

Koyarım yerine maydanoz
Ey aşk gelmeyeceksen gelme!"

Kalender ve Alfonso kıkırdayıp usulca ellerini çırparlarken Faze yine bir reverans yapıp: "Beğendiniz değil mi? Devamını da okuyayım mı?" diye sordu.

"Okuma Faze. Bu kadarı bile uykusuz bırakacak beni. Zira bu derin sözleri hazmetmem zaman alacaktır." dedi Kalender.

"Ahh çapkın Kalino! Şiirden anlayan yalnızca senmişsin gibi geliyor bazen. Peki sen nasıl buldun Tilki?"

"İyi iyi, epey iyi. Yalnızca bir kelimeyi değiştirmelisin?"

Faze heyecanlandı: "Hangisini?"

"Fil yerine eşek koydun mu, Dante'nin pabucu dama atılır!" deyip kahkahayı tutuldu Alfonso.

Faze kaşlarını çattı: "Suç bende. Evet evet suç, tamamen bende. Küçük, yaralı kalbimin coşkusunu böyle cesurane açmamalıyım. Sana artık şiir miir yok Tilki. Ne demiş büyüklerimiz: "Beni dostlarımdan Tanrım korusun, düşmanlarımdan ben kendimi korurum."

Hava kızıl, basık ve sıcaktı. Her yerden çürük meyve, reçine, dışkı ve ter kokuları yükseliyordu. İspanyollar ağaç gölgelerine kurulan sofrada iştahla yemeklerini yerlerken Kolomb'un emriyle yerlilere de bal, peynir, peksimet ve hatta az miktarda şarap verilmişti. Kolomb, Alfonso'ya: "Şarap içerlerse rahatlayıp yumuşarlar." demişti.

Herkesin karnı doyduktan sonra Papaz Domingo, meydana konan mühimmat sandığının üstüne çıktı. Papazlar ve yerli

tercüman da onun aşağısında durdular. Domingo yüzüne iğreti bir şefkat ifadesi yükleyerek yaklaşık bir saat boyunca, yalın cümlelerle kendisine kulak veren esmer benizli, çıplak insanlara büyük bir coşkuyla İsa'yı anlatıp Katolikliğin temel kaidelerini hülasa etti.

Konuşmasının son halkasında tüm farklılıklarına rağmen onları kardeşliğe kabule hazır olduklarını söyledi. Hem bu hem de öte âlemdeki kurtuluşun ancak ve ancak İsa'nın yoluna girmekle mümkün olabileceğini belirtti ve çeşitli vaatlerle yerlileri Hıristiyanlığa davet etti.

Köydekilerin yarıya yakını dün akşam ve gece vakitlerinde kaçmışlardı. Şaşkınlık ve ürkü içinde Domingo'yu dinleyenlerin sayısı ancak yüz kadar yetişkin ve çocuklardı. Tercüman, Domingo'nun cümlelerini dili döndüğünce çevirdikten sonra sesini yükselterek kimlerin Hıristiyan olmak istediğini sorduğunda bir düzine yerli öne çıktı. Fakat tercüman, Hıristiyanlığı reddedeceklerin sağ kulaklarının kesileceğini var gücüyle haykırınca, kafalarının allak bullak oldukları, çaresiz yüzlerinden ve gayri tabii tepkilerinden anlaşılan yerliler arasında, korku yüklü fısıldaşmalar hortladı. Nihayet dört erkek haricinde herkes öne çıktı.

Domingo'nun yardımcısı Papaz Urbino, bu dört yerliyi ikna etmek için onlarla hususi görüşmek istedi ve yanına tercümanı katarak ocak tarafında onlarla uzun uzadıya konuştu. Urbino'nun hamlesi sonucunda iki yerli daha ikna oldu. Ancak diğer ikisi cezayı göze alarak direndiler. Bunun üzerine Domingo, daha fazla zaman yitirmenin anlamsız olduğunu söyleyerek cezanın uygulanması için emir verdi.

Biri genç, diğeri yaşlı iki yerlinin kolları ve ayakları arkadan bağlandı. Kül renkli, dar kıyafetler içindeki iri yarı infaz muhafızı, onları yan yana, yüz üstü tomruğa yatırdı. İstavroz çıkardı ve serinkanlılıkla ikisinin de sağ kulaklarını kökünden kesip kopardı. Köyü, acı feryatlar sardı.

Dehşete kapılan yerlilerden bazıları, kanlar içinde kıvranan kurbanların yanına koşup onlara direnmeye son vermeleri için yakardılar. Çocuklarının delicesine ağlayıp çırpındıklarını gören genç yerli pes etti. İki asker haçı öptürüp hemen onun kulağına ilaçlı bez bastırdılar.

Fakat burnu halkalı, yaşı, görünüşü ve tavırları ile İspanyolların dünden beri aradıkları köyün reisi olduğu anlaşılan yerli, bedenini lime lime etseler dahi bu dini kabul etmeyeceğini, inandığı Tanrıların güneşte, atalarıyla beraber olduğunu ve intikamının er ya da geç alınacağını haykırarak kendini celladına bıraktı.

Tercüman, onun cümlelerini İspanyolcaya çevirince Domingo öfkeyle elini kaldırdı. Cellat tekrar istavroz çıkardıktan sonra tek hamlede diğer kulağı da kesti.

Ancak Kanlı Domingo, reisin meydan okuması karşısında hırsını alamamış olacak ki, sandığın üstünden indi, avuçlarını birbirine yapıştırdı ve keskin mavi gözlerini cellada dikip: "Bu şeytanın dilini de kes!" diye kükredi. Cellat, sakız ağacının altına mıhlanmışçasına duran Kolomb'a döndü. Kolomb, kafasını sallayarak onay verince cellat bir askere seslenip kurbanın ağzını aralamasını söyledi. Asker uzun parmaklarıyla, kafasının iki yanından oluk oluk kan akarken debelenen yerlinin ağzını güç bela açınca, cellat toprakladığı eliyle dili yakaladı ve diğer elindeki bıçağı ağza sokup kadifemsi dili en dipten kesti. Kan yumağına dönen adam yere yığıldı. Boğuk sesler çıkararak çırpındı ve öylece kaldı...

Yerliler, birbirlerine sokulup sessizce ağlaşırlarken Domingo koynundan çıkardığı gümüş haçı öpüp havaya kaldırdı ve gür sesle: "Bu köyü, Dominik ismiyle yeni dünyadaki ilk Hıristiyan yurdu olarak ilan ediyorum." deyince tüm İspanyollar istavroz çıkararak diz çöktüler. O sırada Urbino; *Salve Regina* ilahisini okumaya koyuldu.

Birkaç saat sonra Kolomb, Papaz Urbino'yu Dominik'in ve çevredeki diğer köylerin hâkimi olarak atadığını duyuran bel-

geyi imzaladı. Urbino'nun emrine iki yüz elli tam teçhizatlı askerle birlikte yirmi hizmetkar ve toplar verildi. Atların bir kısmı hariç olmak üzere hayvanların tamamı da burada kalacaktı. Urbino'nun vazifesi; Kolomb ve Domingo öncülüğünde, ilk safhada kuzey yönüne ilerleyecek olan keşif heyeti geri dönünceye kadar vaftiz edilecek yerlilere Hıristianlığı, medeniyeti ve İspanyolcayı öğretmekti. İlaveten yerlilerden alınacak bilgiler ışığında civardaki köylere el koymak, kaçan yerlileri yakalatmak ve Dominik'te ahşap bir kale ile küçük bir kilise inşa ettirmek de diğer görevleriydi.

Aralık 1493

"Gün, devrilmek üzere... Yumuşak bir hava hâkim. Ne sıcak ne soğuk. Dibinde kehribar renk taşlar, etrafında saçaklı kamışların bittiği bir nehrin kenarındayız. Yorgunluktan kaskatı kesilmiş sırtımı Alfonso'ya yaslamış halde yazıyorum bu satırları.

O, ciğerlerinden gelen acı seslere ve vücudundaki gayri tabii lerzelere aldırmadan her zamanki iştihasıyla uyuyor.

Son günlerde tutulduğu öksürük nöbetleri mahvetti zavallıyı. Bu seferki öksürükler başka cinsten; çok derinden ve kıyıcı. Hemen her gün kusuyor. Birkaç kez de ağzından koyu kan geldi. Hekim, ciğerlerinin tükendiğini söylüyor. Ne çare ki, yoldaşım için dua etmekten gayrı elimden bir şey gelmiyor.

Bense günlerdir uykusuzum. Sol gözüme kan topağı oturdu. Uzuvlarımı neredeyse hissetmiyorum. Ateşle dolgun kemiklerim sızlıyor. Dere tepe yürümekten, bayır çıkıp inmekten ayak parmaklarım, tırnaklarım ve tabanlarım paramparça... Gövdemden nefesin, ruhumdan ışığın çekildiğini sezinliyorum. Etrafımda olup bitenleri idrak edemiyorum artık. Keşke bu uyuşukluk hali ebediyen sürse... Hiçbir sesin ve kokunun ulaşamayacağı kadar derine dalıp orada çekirdeğime kapanarak kendimi unutabilsem....

Kalemin ucunu, tarumar saçlarımın gölgesinin düştüğü boş sahifeye vurup duruyorum. Nereden başlayıp nasıl anlatacağımı bilmiyorum. Şahit olduklarımı tariflemek için yeni bir

kelime türetmeli. Zira ne mezalim, ne vahşet, ne katliam, ne de zulüm... Bu tabirlerin hiçbiri gördüklerimi, duyduklarımı ve hissettiklerimi karşılayamaz.

Dominik'ten ayrıldıktan sonra, evvela kuzeye peşinden de batıya yöneldik. Bir ay içinde irili, ufaklı onlarca köye girip çıktık. Bini aşkın yerli, türlü gözdağının gölgesinde Hıristiyanlığa davet edildi. Çoğu, boyun eğerek haç önünde diz çöktü. Direnenlerin ise kulakları kesildi ve hâlâ ikna olmayanların bacakları kırdırıldı. Kolomb, şiddeti dizginlemek ve sarsılan sultasını toparlamak maksadıyla bir siyaset oyunu tertipledi. Buna göre her köyde ve kabilede Hıristiyanlığı ilk kabullenenlere türlü armağanlarla birlikte rütbeler verildi. Mesela yüz neferlik bir köyde, Hıristiyanlığa geçen ilk on kişiye birinci derecede imtiyaz, sonraki on kişilik halkaya da ikinci derece imtiyazlar sunuldu. Kulakları kesilip bacakları kırılmasına rağmen hâlâ mukavemet gösterenler ise, bu imtiyaz sahibi yerlilere köle yapıldılar. Tabii hayatta kalabilirlerse...

Bu hamlelerin hedefi, yerlileri birbirine düşürerek muhtemel direnişi kökünde, henüz doğmadan kurutmaktı. Diğer gaye ise biz batıya ilerlerken ardımızda kalan köylerdeki işgal düzeninin sürdürülmesiydi. Nizamı, hafif silahlarla donatılan imtiyazlı yerliler sağlayacaklardı.

Kolomb'un siyasi tezgâhı, en başlarda tıkır tıkır işledi. Makamın ve mülkün cazibesi, işbu mefhumlardan o güne değin habersiz yerlileri dahi kısa müddette zehirledi. Doğduklarından beri birbirine denk şekilde, iç içe, koyun koyuna yaşayan insanlar sınıflara ayrılmaya ve birbirlerine bilenmeye başladılar.

Batıya yönelirken karşılaşacağımız yeni kabileleri daha kolay tavlamak adına, kuzeyli önderlerden birkaçını da yanımıza katarak sözde keşfimize devam ettik.

Kolomb, altın ve gümüş ararken Domingo ise yerli avlamanın derdindeydi. Sağa sola haç dike dike, yerlileri kıra döke, nefislere fitne tohumları eke eke ilerledik.

Batının derinliğine uzandıkça işler sarpa sarmaya başladı. Direniş emareleri cisimlenince Domingo'nun emirlerine binaen dökülen kan bollaştı ve kötü namımız, tüm bölgeye yayıldı.

Yerlilerce Magu ismiyle anılan; kalabalık nüfusu, toprak haneleri, lisanları ve töreleriyle diğer köylerden ayrışan havzanın yakınındaki birbirine dolaşık, şeker renk ağaçlardan müteşekkil ormanda pusuya düşürüldük. Dört koldan üstümüze taş uçlu oklar yağdı. Dokuz asker öldü.

O ana değin yerlilerin ekseriyasının nazarında, bizler gök âleminden inmiş, ezeli varlıklardık. Lakin pusunun ardından bizlerin de kendileri gibi ölümlü olduğumuzu anladıklarında yerlilere sunturlu bir cesaret geldi. Batıdaki kabileler, beylerinin öncülüğünde birleşip müthiş bir direnişe geçtiler ve işler iyice çığırından çıktı.

Kanlı Domingo, 'Şehit edilen her din kardeşimize karşılık sorgusuz ve sualsiz yüz yerli; kadın, erkek demeksizin öldürülmeli!' diye bağırarak gümüş haçını kaldırdı. Kolomb, gözü dönmüş Domingo'nun sözleri ve onu taşkınca destekleyen askerlerin vaveylaları karşısında sesini çıkaramadı.

Ertesi sabah askerler, dün bize pusu kuran kabilenin yaşadığı havzanın girişindeki cidarlara mevzilenmiş yüzlerce yerlinin üzerine tüfeklerden ateş yağdırdılar. Hepsi öldü.

Geride yalnızca müdafaasız yaşlıların, kadınların ve sabilerin kaldığı kısma girdik. Tüm evler ateşe verildi. Kolomb'un itirazlarına rağmen çoluk çocuk demeksizin herkes katledildi ve meydana haçlı bayraklar dikildi.

Harabeliğe dönen havzadan ayrılıp batı yönünde ilerlemeyi sürdürürken pusuya düştük yine. Diğer yerliler misilleme yapıyorlardı. Yukarıdaki yamaçlardan üstümüze evvela devasa ateş topları yuvarlandı. Akabinde de ok ve mızrak sağanağı altında kaldık. Yetmezmiş gibi aslanı andıran, sırtı tarçın ve karnı gümüş renk tüylerle kaplı vahşi hayvanlar salındı

üzerimize. Atların çoğu parçalandı. Vadide sıkıştık. Kalkanlara sığınarak, kelle koltukta dönenip durduk. O cehennemden çıkıncaya kadar otuz sekiz İspanyol öldü. Onlarcası yaralandı. Gabo bacağından, Raul elinden berelendi. Kolomb ise nöbet geçirerek sarsıla sarsıla safra kustu.

Sonraki sabah, feci bir çisenti başladı ve iki gün, iki gece aralıksız sürdü. Çarnaçar neredeyse dizimize varan kara, yapışkan çamura bata çıka ilerlerken bir yandan da yerlilerin nerelerden geldiğini kestiremediğimiz uzak oklarına hedef olduk. Sevimli yüzü ve yanık sesi ile her daim efkârımızı hafifleten Nicolas o saldırıların birinde öldü. Yaralı sayısı giderek artıyordu. Durumu ağır olanlar, Domingo'nun fetvası ve Kolomb'un tasdikiyle öylece ortada bırakılıp kaderlerine terk edildiler.

Batının neftî yeşil, ürkünç kuş sesleri yankılanan sisli vadilerinde altın hülyasının peşinden sürükleniyorduk. Oysa derhal Dominik'e geri dönüp toparlandıktan sonra altınla gümüşü başka bölgelerde aramak, tercih değil zaruriyet halini almıştı artık. Tecrübeli şövalyelerin kanaatleri de bu cihetteydi. Ancak Kolomb uyuşmuştu adeta. Bir türlü Domingo'nun tesirinden kurtulup cesur kararlar veremiyor, sıhhatli düşünemiyordu. Domingo'nun onu büyülediğini bile fikreder olmuştuk Alfonso ile. Zira böylesine basiretinin bağlanmasının başkaca izahı olamazdı.

Üç gün sonra askerler, yine önümüze çıkan küçük bir köye girerek erkeklerin tamamını biçtiler, kadınları rezilce iğfal ettiler. Akşamına yerlilerden misillemeler geldi. Çadırlarımızı kurduğumuz orman her koldan ateşe verildi. Ormandan güç bela çıkabildik.

Çarpışmaların şiddeti, günden güne artıyordu. Kayıp ve yaralı sayısı telafi edilemeyecek raddeye gelip çattığında, Alfonso ile omuz omuza verip Kolomb'un çadırına girdik. Ona okkalı bir nutuk çektik. Hülasa, hemen geri dönme emri vermesi gerektiğini, aksi takdirde bu yeşil cehennemde geberip gideceğimizi

vurguladık. Kolomb uzun uzun sustu ve nihayet haklı olduğumuzu, zaten bu koşullarda altın, gümüş ve baharat aramanın imkânsız hale geldiğini, seferin büsbütün amacından saptığını ama Domingo'ya söz geçiremediğini söyledi. Kendini zayıf ve bedbaht hissettiğini de saklama gereği görmedi. Kaptan, Domingo'yla gemileri yakma pahasına, dizginleri büsbütün eline almayı aklından geçirmesine rağmen hamle yapmaya yeltenemiyordu. Çünkü şövalyelerin ve askerlerin çoğunun kendisini desteklemeyecekleri aşikârdı. Haliyle akim bir meydan okumanın bozguna dönüşüp işleri daha beter hale sokacağından korkuyordu.

Kolomb'un kendini bize mağdur ve aciz göstermesi, hakikati örtmüyor. Kaptan, o günlerde suçluydu şimdi ise çok daha suçlu... Her şey bir kenara, müdahalede bulunmak için hep geç kaldı. Çünkü nefsini, vicdanının önüne koydu. Vicdanı gölgede kaldığı için de merhametli, adil ve cesur olamadı.

Ancak şu konuda haklıydı; Domingo'nun iki dudağı arasından dökülenleri kutsal addeden papazların, şövalyelerin, askerlerin ve diğerlerinin ekserisi intikam hissiyle dolmuşlardı. Yani hâlâ yerli kanına teşneydiler ve evcilleşmeleri güç meseleydi.

Hayıf ki, onlardan biri de Sinek Raul'du o günlerde. Şaşılacak şey değil... Domingo'nun en ateşli müritlerinden birine dönüşmüş ve kan dökmeden duramaz olmuştu. Onu tanıyamıyorduk artık. Tuhaf saçını sallayıp bedenindeki İsa dövmesini kabartırken iki kolunu kartal tekin açarak biçare yerlilerin üstüne atıldığı anlarda masallardaki canavarları andırıyordu. Can dostumuz, benle de Alfonso'yla da selamı sabahı kesmişti.

Nihayet Kolomb, belki bizim attığımız nutkun etkisiyle, belki başka bir şeyler tasımladığı için, iki gün sonra Domingo'ya katliamlara son verilmesini ve geri dönmemiz gerektiğini herkesin önünde yüksek sesle söyledi. Ancak Domingo oralı olmadı. Ona göre, ölen Katoliklerin ruhlarının huzur bulması için çok daha fazla kan akıtılmalıydı. Bunun üzerine Kolomb kenara

çekilerek, kendisine bağlı olanlarla birlikte bize saldırmayan, masum hiçbir yerliye zarar verilmeyeceğini duyurdu. Bu karar, Domingo'yu memnun etti. Zira asa, yalnız onun elindeydi artık. Kanlı Domingo: 'Bu bir haçlı seferidir!' deyip lakabının hakkını vermek adına yeni emirler yumurtladı ve işte o zaman kızılca kıyamet koptu.

Gözüme oturan kan topağı da, kollarımı saran irinli kabarcıklar da, saçlarıma düşen kıranlar da o günlerde akan kan ve kopan çığlıklar karşısındaki çaresizliğin tezahürleridir.

Ele geçirilen esirlerin verdiği malumatlar ışığında, civardaki tüm köylerin kuşakları ve nüfusları öğrenildi. Domingo'ya iman etmiş askerler, köyleri basmaya erkek, kadın, çocuk, yaşlı demeden amansız bir kırım yapmaya giriştiler. Bu cinayetler öncekiler gibi yalnızca kılıçla, hançerle veya tüfekle işlenmedi. Devreye engizisyon işkenceleri de girmişti.

Önce en yaşlılarla işe başlandı. Yaşlıların tamamı, alınlarına 'Babamızın katilleri' yazılarak çarmıha gerildiler. Zira Domingo, onların içine İsa'yı çarmıha geren Roma askerlerinin ruhlarının girdiğini ve bunu dün gece rüyasında haber aldığını söylemişti.

Peşinden dualar okunarak ikinci fasılaya geçildi ve bu canavarlıklar günlerce sürdü. Erkekler ve kadınlar tomruklara bağlanılıp kasıklarına erimiş ateşler döküldü. Canlı canlı derileri yüzülüp omurları söküldü. Kerpetenlerle gözleri oyulup ağızlarına sokuşturuldu. Kafatasları kırılıp beyinleri çıkarıldı. Bedenleri testereyle ikiye ayrılıp kemikleri yakıldı. Kancalı maşalarla göğüs uçlarından parçalar koparılıp zorla birbirlerine yedirildi. Kuyruk sokumlarına şişler geçirilip edep yerleri ızdırap armudu ile parçalandı ve onlarcası kurulan dev mangallarda usul usul kızartıldılar.

Kabilelerin beylerine ve onların eşlerine ise 'İspanyol eşeği' denen ceza reva görüldü. Zavallılar, elleri arkadan bağlanarak tabut biçiminde, yüzeyinde sivri demirlerin olduğu

tahtalara oturtuldular ve ayaklarına taş ağırlıklar bağlandı. Kurbanlar, zaman geçtikçe ağırlığın kuvvetiyle şerçlerine daha fazla giren sivrilik neticesinde kan kaybederek korkunç feryatlar içinde öldüler.

Hamile kadınlar dahi işkencelerden muaf tutulmadılar. Ucu kızdırılmış mızraklarla karınları deşildi ve anne karnındaki ceninler, etene ve kanlı bağırsaklarla birlikte dışarı döküldü. Hatta kimi caniler, rahimdeki bebeğin erkek mi, kız mı olduğu konusunda bahse tutuştular.

Gelecekte; köle ve cariye maksadıyla kullanılmak üzere esir alınan kurbanların çocuklarına ise tüm bu dehşet manzaraları zorla izlettirilerek ibret almaları istendi, ağlayıp karşı gelen sabileri ise döve döve öldürdüler.

Allah'ım boğazım doldu. Çenem titriyor! Ağlasam en fazla ağlamak olacak yine. Daha fazlasını yazmaya elim varmaz. Sahifede dağılan kara mürekkep, kızıla dönüşüyor sanki. Ben diri diri cehennemi yaşadım.

Şimdi hemen delirsem, günün birinde bunasam, kafamı yarıp içindekileri tırnaklarımla kazısam da nafile... Şahit olduklarımı ölene kadar unutamayacağımı biliyorum. Yüce Rabbim aklıma mukayyet olsun ve tüm zalimleri, iki cihanda zelil etsin...

Üç gün süren bu canavarlık merasimi, ilk günün ardından başta Raul olmak üzere birçok İspanyol'un vicdanına dokunmaya başladı. Domingo'nun ruhlara zerk ettiği şeytani zehrin tesiri, bazı bünyelerde yavaş yavaş geçiyor gibiydi.

Şövalyelerin çoğu, tıpkı bir yerden sonra bizim yaptığımız gibi yaşananları görmemek, çığlıkları duymamak adına işkence mahallerinden çok uzakta duruyorlardı.

Ancak bilhassa, İspanya'da türlü suçlardan dolayı hapis yatarlarken bu sefere asker olarak katılmaları için affedilerek salıverilen serseri güruhu, vahşetten aldıkları şeytani hazla öyle

kendilerinden geçmişler, işi öyle bir raddeye vardırmışlardı ki, son güne kadar dehşet saçtılar. Kanlı Domingo bile bu katillere söz geçirmekte zorlanmaya başladı. Adeta, eski günahlarından, yeni günahlar işleyerek arınmaya çalışıyorlardı.

Cahiliye devrinden beter, bu karanlık eyyamda Kolomb, üst üste şiddetli nöbetler geçirdi ve sıtması bir türlü dinmedi. Bir köyden yek diğerine geçerken onu tahtırevanda taşımak mecburiyetinde kaldılar. Kendine büsbütün geldiği üçüncü günde şövalyelerin desteğini de alıp herkesi toplayarak yüksek sesle bir konuşma yaptı. Derhal işkencelere, katliamlara, tecavüzlere son verilmesini, Dominik'e dönmek üzere hazırlanılmasını ve bu emirlerine uymayanların makamına bakılmaksızın idam edileceğini söyledi.

Askerlerden G. Bushi isimli, çocuklara yaptığı eziyetlerle öne çıkan katil, Kolomb'un konuşması esnasında alaycı şekilde mırıldanınca, Alfonso yerinden sıçrayıp kılıcını çekti ve tek hamlede onun maymun suratlı kafasını gövdesinden ayırdı. Bushi'nin yoldaşı, Simon ismindeki serseri, öç için Alfonso'ya saldırmak üzere hançerine davrandığında ise Sinek Raul koşup onun burnuna şedit bir yumruk indirdi. Kimseden çıt çıkmıyordu. Nihayet şövalyelerin en kıdemlisi Mikel, işlerin iç kargaşaya döneceğini düşündü ki kendisine bağlı askerlere dönüş için hazırlanmalarını emretti.

Çok geçmeden baş katil Kanlı Domingo da geri adım attı. Birer zebaniye dönüşmüş taraftarlarına, şehitlerin intikamının fazlasıyla alındığını söyleyerek Kolomb'un emirlerine uyulmasını istedi.

Hemen yola revan olup doğuya yöneldik ve boğanak yağışları altında günlerce yol teptik. Kaptan, çok uzun bir zaman zarfının ardından yanıma sokuldu. Kibir kanatları tamamıyla kırılmış... 'Domingo'nun sefere katılacağını öğrendiğim an, Kraliçe'nin huzuruna çıkıp itirazımı bildirmeliydim. Pişmanlığın faydasız olduğunu biliyorum ancak hâlâ güzel şeyler uma-

biliriz. Dum spiro, spero.* *Kendimizi toparlayıp keşfe devam etmeliyiz. Domingo'yu ve diğerlerini dizginleyeceğim. Şövalyelerin hemen hepsini türlü vaatlerle tavlayıp safıma çektim sayılır. Siz de her zamanki gibi yanımda durun ve bana güç verin. Sen ve Alfonso'yu şu gördüğün insanların hiçbirine değişmem.' dedi ve ardından günah çıkarırcasına çaresizlik, hüsran, öfke, pişmanlık mefhumları etrafında konuştukça konuştu. Şirazesinin büsbütün dağıldığına kani oldum. Tek kelime çıkmadı ağzımdan. Yalnızca dinlemekle yetindim ve suratıma ona acıdığımı sezdiren bir eda yerleştirdim. Kaptanlar kaptanının zerre kadar kıymeti yok artık gözümde...*

Şimdi, Dominik'e çeyrek günlük mesafedeyiz. Cenneti aramaya gelmiştik lakin cehenneme çevirdik bu dünyayı... Can yoldaşım Alfonso ile uz düşünüp bir karara vardık. Şu an için imkânsız görünse de bir çaresini bulup İspanya'ya dönmeye çalışacağız. Yerlilerin kanlarını döküp topraklarını yağmalayarak elde edeceğimiz servetin bize hayır getirmeyeceği aşikâr. Böylesi keşif ve altın olmaz olsun.

Şimdi koca bir boşluğum, boşluklar içinde. Sessizliği kıskanıyorum. Ölüleri belki de.

Bulutlar esniyor. Gün yine dönüyor. Su ve zaman tereddütle akıyor. Kaybolan şeylerin sessizliği kulaklarımda. Hiçbir yere ait değilim, kendime bile... Buz gibi vücudum. Isınmalıyım. Ana karnına, kâinatın en huzurlu köyüne dönebilsem... Allah'ım bana güç ve sabır versin. Peki kasırgadan geriye ne kaldı, tek bir çiçek... Ustinya yoksan da varsın aslında."

Kalender, defterini kapayıp derinden iç geçirdi ve yüzünü ovuşturarak nehirde yıkananları izlemeye koyuldu. Alçalan güneşin kızıl parıltıları altındaki İspanyollardan kimileri kire, pasa ve kana belenmiş vücutlarını suyla ovalayıp birbirlerine küfürler ederek şakalaşıyorlar, bazıları ise külledikleri çamaşırlarını çitiliyorlardı.

---

* Nefes aldığım müddetçe umudumu yitirmeyeceğim.

O sırada Alfonso gözlerini aralayıp Kalender'e gülümsedi: "Uyuyamadın mı yine?" diye sordu.

"Uyuyamadım. Ne vakittir kalem almamıştım elime. Bir şeyler yazdım." dedi Kalender.

"İyi yapmışsın. Gece yarılanmadan Dominik'e varmış oluruz. Oradan da gemilere geçtik mi mükellef bir uyku çekersin."

"Kâbustan kurtulmak için başka kâbuslardan medet umacağız yani..."

"Ne anlaşmıştık Kalino! Umutsuzluk yok."

"Öyle olsun Koca Tilki."

Alfonso tıkana tıkana öksürdükten sonra elini göğsüne bastırdı: "Çok acıktım ben."

"Hazırlıyorlar yemeği."

Alfonso geriye dönüp kızgın ateşte çevrilen kara hindilere ve yeşil pullu balıklara baktı: "Âlâ... Faze ile Gabo neredeler?"

Kalender: "Gabo yukarı tarafta uyuyordu, son gördüğümde. Faze ise orada..." deyip nehirde diğerlerinden azade halde, kibar kibar koltuk altlarına su vuran Faze'yi gösterdi.

Alfonso: "Şuna bak hele... Faze de olmasa yüzümüz gülmeyecek." deyip bağırdı: "Heeey kibarcık! Su nasıl, çok mu soğuk?"

Faze, kollarını iki yana açıp: "Ooloollo! Hem de nasıl... Ama nehir müthiş ilham veriyor doğrusu, dinleyin:

Suda donuyor götüm
Büzülüp kaldı küçüğüm
Ben aşk bülbülüydüm
Kana bulandı ötüşüm
Asmalardan sarkar hüznüm
Geçip gidiyor ömrüm
Dün neşedeydim bugün gamda
Solup gitti gülüşüm..."

Alfonso'nun çehresinde acıklı tebessüm belirirken: "Bu iyi olmuş be Fazecik..." deyip ayaklandı.

"Suya mı gireceksin?" diye sordu Kalender.

Alfonso öksüre öksüre: "Biraz ayaklarımı serinleteyim. Ateş bastı." deyip yürüdü. Nehre birkaç adım kala öksürüğü şiddetlendi ve elini göğsüne bastırarak sarsıla sarsıla yere çömeldi.

Kalender, dostunun yığıldığını görünce yerinden fırlayıp yanına koştu. Çok geçmeden nehirdekiler ve diğerleri de Alfonso'nun başına üşüştüler.

Kalender, onu kucaklayıp doğrultmaya çabalarken, Alfonso: "Nefesim kesiliyor sanki." dedi.

Kalender yanındakilere: "Yukarı koşun, Hekim Juan'ı bulun!" diye bağırdı.

O esnada Alfonso, Kalender'in elini tuttu ve: "Hayat, ne amansız bir hastalık." dedi.

Kalender, benzi solan dostunun ağzının kıvamlı kara kanla dolduğunu gördü: "İyisin Koca Tilki, iyi..." dedi inanmadan ve çaresizce.

Hekim Juan, aheste adımlarla bayır aşağı inerken, Alfonso, Kalender'e son kez gülümseyip: "Don Kalender, aziz dostum..." deyip gözlerini yumdu...

Kalender taş kesildi. Hekim Juan çömeldi; elini Alfonso'nun boynuna koydu ardından kulağını kalbine dayadı ve istavroz çıkarıp: "Tanrı onu cennetine kabul etsin..." dedi.

Kalender, hekimin sözleriyle derin bir uykudan uyanırcasına silkindi. Önce boynunu büküp Alfonso'ya baktı sonra uzanıp onu alnından öptü ve sarsılarak ağlamaya başladı.

Ocak 1494 - Dominik'in Güneyi

Kalender, çığlık sesleriyle uyandığında öğlen vakitleriydi. Kucağındaki Joanot Martorell'in *Tirante el Blanco* isimli şövalye romanını bir kenara fırlatıp kirli gömleğini alelacele sırtına geçirerek dışarı çıktı. İki asker, esir edilen kızlardan birini saçlarından kavramış halde palmiyenin altına sürüklüyorlar; yerlilerden üçü de pürvelvele ağacın altına çalı yığıyorlardı.

Kalender, kıpırtısız şekilde bu sahneyi izledi bir müddet. Ancak gözyaşları içinde çırpınarak askerlerin kollarından kurtulmaya çalışan yerli kızın ağzından çıkan "*Katilun!*" kelimesini duyunca irkildi. Yerlilerin dilinde pek çok kelimeyi bazen Türkçe, İspanyolca ve Arapçaya benzettiği olmuştu. Bunu da onlardan biri sandı. Fakat karnında tuhaf bir çınlama hissetti.

Askerler, kızı ağaca bağlarlarken Kalender, iyice uzayan sakallarını sıvazlayarak süratli bir muhasebe yaptı. Derin nefes aldı. Yerinden ok gibi fırlayarak ağaca koştu ve tereddüt etmeden belinden hançerini çekip askerleri ittirdi. Askerler sanki bu hareketi bekliyormuşçasına, itirazsız geri çekildiler.

Kız, kafasını ağaca vura vura feryat ediyordu hâlâ Kalender, bedenine dolanmış urganı çözerken onun yaş fışkıran güzel gözlerine baktı.

O esnada, ahşap kilise inşaatının sundurmasının altında oturan Papaz Kanlı Domingo öfkeyle doğruldu ve pabuçlarının altına yapışan meyve posasını yere sürterek ellerini beline koyup: "Ne halt yediğini sanıyorsun sen!" diye bağırdı.

Kalender, korkusunu bastırmaya çalışırken: "Asıl siz ne yapıyorsunuz?" diyebildi.

Domingo, kırçıllı kaşlarını kaldırdı ve uysal adımlarla yürüyüp Kalender'in karşısına dikildi. Kalender onun iri kulaklarına, hokka burnu ile dar ağzı arasındaki geniş mesafeye ve derinlere gömülü mavi gözlerine baktı nefretle.

Domingo, elli dokuz taneli tespihini doladığı işaret parmağını kıza doğrultup: "Bu fahişe, Kutsal Babamızın sığınağına, haça tükürdü." diye haykırdı.

Kalender, bacaklarına sarılmış halde titreyen kıza bir bakış atıp: "Ne olursa olsun onu yakamazsınız!" dedi.

"İstediğimi yaparım. Üstüne vazife olmayan işlere burnunu sokma. Şimdi çekil kenara!"

"Kaptan yokken böyle bir şey yapamazsınız! Batıdaki faciaların ardından alınan kararların çiğnenmesi anlamına gelir bu! Emirler açık; artık tek bir masum dahi öldürülmeyecek denildi! Hele ki savunmasız bir kız..."

Kanlı Domingo tespihini hınçla avcunda sıkarken yüzünü Kalender'in yüzüne yaklaştırıp: "Bana bak dönme! Hoş, bizden olduğuna da inanmıyorum ya... Ne Kolomb'un ne de bir başkasının dinî emirlerimi sorgulama hakkı yoktur!" deyip parmağını Kalender'in göğsüne bastırdı: "Sana gelince... Varlığın Kolomb'un işine yarıyor belli ki ama benim için şu at pisliklerinden kıymetli değilsin!" diye ekledi.

Kalender, boynunda kabaran damarların tıpırtısını duyabiliyordu. Yine de öfkesini gemleyerek: "Bana dilediğiniz hakareti edebilirsiniz! Fakat her ne pahasına olursa olsun bu kızı öldürmenize göz yummayacağım!" deyip şaşkın halde kendisini izleyen papazlara, şövalyelere, askerlere, memurlara, tayfalara, yerlilere baktı ve vücudunu dikleştirerek devam etti: "Bugüne değin yüzlerce yerli kesilip biçilip türlü eziyetlere uğratılarak öldürüldü. Çocuklar ve hamile kadınlar bile... Oysa hepsini, bizi yaratan Tanrı yaratmıştı. Aynı bizler gibi ruh ve bedenden

ibaretlerdi. Kaburgalarının altında taş değil, birer kalp taşıyorlardı... Yalnızca bilmiyorlardı, o kadar. Evet, bütün günahları bu uzak coğrafyada doğmak ve bilgiden yoksun olmaktı. Kan dökmek yerine, sabırla öğretmek kâfiydi. Güzellikle anlatıldığı takdirde, zamanla hepsi doğru yolu bulacaklardı. Bir anlığına, yalnızca bir anlığına kendinizi onları yerine koyun ve söyleyin! Üstün silahlara sahip binlerce yabancı, yurdunuza girse ve sizlere hiç duymadığınız bir dini anlatıp bu inancı benimsemeniz gerektiğini, eğer direnirseniz kulaklarınızın kesileceğini, sonunda da öldürüleceğinizi söyleseydi ne yapar..."

"Yeter! *Vade retro satana!** Bu lakırdıları sana o söyletiyor!" diye araya girdi Domingo. Bazı şövalyelerin gözlerinden, Kalender'in cümlelerine hak verdiklerini okumuş olacak ki sesini bir kademe dalgalandırıp sözlerini sürdürdü: "Dinle şeytanın oğlu! Aslında senin türünden birinin zırvalarını muhatap bile almamalı. Ama madem ki, yerlileri zevkimiz uğruna öldürdüğümüzü ima edecek kadar alçaklaştın, şimdi aç kulaklarını! Cehaletin sınırları, her zaman için şaşırtıcıdır. Engerek yılanlarını da Tanrı yarattı, kelebekleri de! Vahşi kurtları da masum kuzuları da... Kutsal Babamızı çarmıha gerenlerin de kaburgalarının altında kalp vardı, Aziz Petrus'un da. Yani sır kabukta değil, özdedir! Mesele bir kalp taşımak değil, onun içine ne koyduğundur. Yerlilerin arasında bu cevhere sahip olanlar yok mu? Elbette var! Aksi halde, karşılaştıklarımızın hepsi öldürülürdü. Fakat ne mutlu ki onlara, binlercesi Hıristiyanlıkla şereflendi. Bazıları, geceleri mutluktan ağlıyorlar. Çünkü asırlardır süregelen bir karanlıktan kurtuldular! Birkaç ay öncesine kadar korkunç sapkınlıklar içinde kıvranan, edep yerleri açıkta gezinen, nefesleri kan ile bok kokan, dinden ve medeniyetten habersiz, hayvandan aşağı mahlukların neye dönüştüklerine dön de bir bak!" deyip sol tarafta el pençe divan duran, birkaçının boynundan haç kolyeleri

* Geri çekil şeytan!

sarkan boz renk çullar içindeki yerlileri gösterdi Domingo ve ekledi: "Şeytan, zehirli diliyle kandırır! Cezalandırdıklarımız, din kardeşlerimizi katleden kafir sırtlanlar ile onlara şu veya bu şekilde yataklık yapan asilerdi. Oysa sen onlardan masum serçelermiş gibi söz ediyorsun! Şunu iyi belle fitneci dönme! Kurtarıcı İsa Efendimizin sonsuz şefkatini geri çevirenler ve dinimize küfredenler; insan değil, şeytan dölleridir!" diye bağırdı.

"Hayır. Ne gece ne gündüz! Cahiller yalnızca... Baksanıza nasıl da korkuyorlar bizden. Dinimize girenlerin çoğu, inanç kaidelerini gerçekten özümsedikleri için değil, ölmemek için razı oldular. Kimileri gizlice güneşe, okyanusa, toprağa tapınmaya devam ediyorlar. Bazıları ise bizi, onları gazaba boğmaya gelmiş, Tanrıların askerleri sanıyorlar..."

"Tanrı'nın askerleriyiz!" dedi Domingo coşkuyla.

Kalender, hâlâ titreyerek akıbetini bekleyen yerli kızı gösterdi: "Merhamet buyurun. Bu cahil kız, haçın ne olduğunu bile bilmiyor ki... Haç onun için bir bakır parçasından ibaret."

"Senin için de olduğu gibi mi yani?" dedi Domingo tek gözünü kısarak.

Kalender'in sırtı uyuştu: "Anlamadım..." diyebildi.

Domingo: "Bu kadar gösteri yeter! Şimdi defol! Bana saygısızlık yaptığından; putperestliği, katilleri, asileri yücelttiğinden ve emrimin uygulanmasını engellediğinden ötürü yargılanıp şiddetle cezalandırılacaksın." deyip kalabalığa dönerek sakince avuçlarını birleştirdi. "Ama öncelikle bu rezil kızın küle dönmesi lazım. Bedeni duman olmalı ki Meryem'in gözyaşları dinsin. Oğlunun çarmıhına tükürenlerin çığırışları her yanı sarmalı ki, anamız bizden razı olsun." diye haykırdı.

Kalender, sözleriyle Kanlı Domingo'yu alt edemeyeceğini anlayınca kafasını kaldırıp güneşe baktı ve cesaretini toplayıp: "Kaptan neredeyse döner! Onu yakmanıza izin vermeyeceğim!" dedi sesi çatlayarak.

Domingo önce hafifçe gülümseyip başını öne eğdi ve ardından tespihinin sivri ucunu, kırbaç gibi kullanmak marifetiyle Kalender'in suratına indirdi hınçla.

Kalender afallayarak birkaç adım sendeleyip elini yanan burnuna koydu. Başı döndü. Parmaklarına kan bulaşmıştı. Acının ilk yankısından silkinince gürleyerek Domingo'nun üstüne atılıp boğazına yapıştı ve var gücüyle sıkmaya başladı. Herkes donup kaldı... Ta ki Domingo'nun muhafızı sundurmanın oradan sıçrayıp Kalender'in çenesine sert bir yumruk savurana kadar...

Kalender, yere kapaklanırken muhafız, onu saçlarından yakalayıp kaldırdı ve bu defa da suratına okkalı bir kafa indirdi. Kalender acı içinde yeniden yığıldığında ise üç asker üstüne çullanıp onu derdest ettiler.

Domingo, boynunu ovalarken: "Bağlayın şeytanın piçini! Kızla birlikte yakın!" diye bağırdı.

Askerler, kollarına girip Kalender'i diğer ağaca sürükledikleri esnada, altın damarına giden patikanın girişinde Kolomb, Raul ve Gabo göründü. Yerde sürüklenenin Kalender olduğunu anladıklarında dehşetle onun yanına koştular.

Raul ile Gabo, yüzü, gözü kan içindeki Kalender'i askerlerin ellerinden kurtarıp doğrultmaya çalışırlarken, Kolomb çizmesinin topuğunu sertçe yere vurup: "Ne bu rezillik!" diye bağırdı.

Uzatılan suyu iki yudumda içen Kanlı Domingo usul adımlarla Kolomb'a yaklaştı. Çatallaşan sesiyle: "Bu dönme! Bu dönme bana saldırdı. Boğmaya çalıştı beni." dedi.

Kolomb, yediği darbelerle sersemleyen Kalender'in yarı aralık gözlerine baktı tüm hayretiyle. Kalender, boğulan sesiyle: "Engellemeseydim şu kızı yakacaklardı. Kaptanın izni olmadan böyle bir şey yapamazsınız..." deyip devam edecekken Kolomb kaşlarını çatıp, "Doğru yani... Papaz hazretlerine saldırdın öyle mi?" dedi.

"Kızı yakacaklardı..." diye yineledi Kalender, burnundan sızan kanla.

Kolomb, istavroz çıkarıp sağa sola baktıktan sonra: "Ahmak herif!" diyerek kamçısını Kalender'in omzunda şaklattı ve: "Aklını mı kaçırdın sen!" diye bağırdı.

Zaten ayakta durmakta zorlanan Kalender, kamçı tosuyla tekrar yere yığıldı.

Domingo hiddetle Kalender'e tükürüp: "Bu dönme ve kız derhal yakılacaklar." dedi.

Kolomb, askerlere Kalender'i işaret etti: "Tutukludur, onu barakaya götürün."

Askerler, Kalender'i sarmalayıp karga tulumba götürürlerken Domingo çıldırdı adeta. Kolomb'un koluna dokunup: "Ne tutuklaması! İşitmediniz herhalde! Onun derhal yakılmasını emrediyorum." diye şarladı.

Kolomb, derin bir nefes alarak Domingo'nun koluna girdi ve ona ilk defa "Efendim," diye hitap ederek "bu denli öfkelenmekte yerden göğe kadar haklısınız. Fakat bizden birini, bir Hıristiyanı, hele ki seferlerimiz süresince büyük hizmetlerde bulunmuş, Kral ile Kraliçemiz tarafından alkışlanmış bir kaptan yaverini yakarak öldürmek... Kutsal Babamız aşkına... Bu, bu çok ağır bir ceza... Şu an hadisenin bozuntusuyla sağlıklı düşünemeyebiliriz. Lütfen biraz sakinleşerek baş başa konuşalım." deyip Domingo'yu henüz inşa aşamasındaki kulübesine götürmeye çalıştı.

Ancak Domingo, kesik kesik solurken ayak diretti: "Onun Hıristiyan olduğu bile şüpheli! Ayrıca kim olursa olsun! Yaptığının cezası, hiç kuşkusuz ölümdür! Ölüm!" diye tekrarladı.

Kolomb'un yüzünde sahte bir tebessüm peydahlandı: "Lütfen efendim. Lütfen makul olun... Önce baş başa konuşalım." dedi.

Nihayet ikna merasimi tamamlanınca Kolomb ile Domingo, kulübeye girdiler. Yerli kız da askerlerce diğer esirlerin tutulduğu yere geri götürüldü.

Gök guruldayıp dolu taneleri, yerli evlerinin, inşa halindeki kilise ve kulübelerin tepelerinde patlarken ortalık sakinleşmişti. Fakat herkes şaşkınlık ve hiddet içindeydi hâlâ.

Papazlar, şövalyeler, askerler, muhafızlar, memurlar, tayfalar ve hatta yerliler bile, küme küme, yağıştan korunaklı yerlere dağılıp biraz evvel şahit oldukları fevkalade olaylar hakkında hararetli bir mübahaseye daldılar.

Kalender ise tıkıldığı barakanın küçük penceresinin ardından son takatiyle: "Sineeek! Gaboooo! Kıza bir şey yapmalarına izin vermeyin." diye bağırıyordu.

Hücre yerine kullanılan pis kokulu barakanın kapısı, gıcırtıyla açıldığında gün düşmek üzereydi. Kalender, Gabo'nun gizlice verdiği ekmeği kemirirken kapıya döndü ve kamaşan bakışlarıyla, bir karartı suretinde, elinde iskemleyle dikilen Kolomb'u algıladı.

Kolomb: "Kalkma." deyip iskemleyi onun karşısına koydu ve bacak bacak üstüne attı: "Canın çok acıyor mu?"

Kalender, parmak uçlarını suratındaki şişliklerde dolaştırıp: "Yüzüme yediğim darbelerin acısı gam değil, geçer. Ama senin kamçının izi..." deyip sustu.

Kolomb alnını kırıştırıp: "O an için yapmam gerekeni yaptım. Alfonso'nun ölümünden bu yana geçen süre zarfında seni defalarca kendini dizginlemen hususunda ikaz ettim. Sonunda korktuğumdan bile fazlasını becerdin." deyip parmağındaki dövmeyi kaşıyarak ekledi: "Söyle Kalino... Niçin sözüne sadık kalmadın?"

Kalender'in sol gözü seğirdi: "Koca Tilki Alfonso burada olsaydı kesin şöyle mırıldanırdı: 'Bu cümleyi senin telaffuz etmen, ne amansız bir acayiplik Kaptan.' dedi alaycı bir ses tonuyla.

"Böyle iğneleyici laflar edeceksen konuşmanın anlamı yok." dedi Kolomb asabiyetle.

Kalender derinden iç çekti: "Anlamıyor musun! Karşı durmasaydım zavallı kızı yakacaklardı."

Kolomb yakasına tırmanan teke böceğini iki parmağı arasında patlatıp pislenen elini dizine sildi. "Bu ilk mi ki böylesine şaşırdın! Aylardır bu döngü devam etmiyor mu? Hem Valensiya'da, Toledo'da, Cadiz'de ve başka şehirlerde hâlâ insan yakmıyorlar mı sanıyorsun? Tanrının oğlu doğarken de yakıyorlardı, Roma düşerken de Şarlman taç giyerken de Dante, İlahi Komedya'yı yazarken de... Tıpkı siz Müslümanların Endülüs'ü, Kudüs'ü, Palermo'yu, Attalia'yı, Konstantinopolis'i ve daha nice diyarı alırken yaptığınız üzere..."

"Biz, can düşmanımız bile olsa, insan yakmayız. Hele ki masumları... Anamızın karnından merhamet timsali azizler olarak çıktığımız için değil, dinimiz böyle emrettiğinden..."

"Çocuklaşma Kalino. Boş laflar bunlar. Araplar Granada'ya, Sicilya'ya ve ta Çin'e kadar şiir merasimleri için gitmediler. *İlk taşı en masum olanınız atsın.* Siz de biz de çok kan döktük."

"Mukayese adil değil. Kaldı ki ben Arap değil, Türküm!"

"Vay canına! Senden bu reddiyeyi duymak pek manidar... Oysa Müslümanlarca vücuda getirilen tüm eserleri, pek bir sahiplenirdin değil mi? O kitabı yazan Arap'tı, bu haritayı çizen Fars'tı veya şu icadı yapan Malay'dı diye bir ayrım gözetmiyordun hiç. Ne değişti şimdi? Mesele, katliamlara gelince mi düştü aklına, onların Arap seninse Türk olduğun... Ne âlâ!"

"Mugalata yapıyorsun. Kastım o değildi."

"Peki bırakalım Arapları. Siz Türkler diyelim. Ne işiniz var Rum ülkesinde, Akdeniz'de ve hatta Azak'ta? Söyle, Asya'nın kalbinden kese biçe gelmediniz mi Konstantinopolis'e?"

"Kan döktüğümüzü inkâr etmedim. Zira savaş ve fetih kanla pişer. Ama hiçbir zaman sizler gibi çocukları ve hatta gebe

kadınları öldürmedik! Çünkü öldürmenin bile bir adabı var. Esasen sen de benimle aynı düşünüyorsun Kaptan! Ne var ki, dilin başka söylüyor."

"*Inter fæces et urinam nascimur.** Yerliler de katlettiler. İkinci seferin başından bugüne değin üç yüzden fazla adamımız öldü. Onlar da yaktılar! Tepelerden üstümüze alev topları yuvarladılar. Ateşli oklarla saldırlar. O lanet ormanı cehenneme çevirdiler. Onlar bizden önce de katildiler, Kalender. Birbirlerinin etlerini yiyip kanlarını içecek kadar korkunç katiller..."

"İçindeki şeytanı beslemek için bahaneler arıyorsun. Ve dünya bu bahaneleri bulman için fazlasıyla cömert bir yer."

Kolomb kıpkırmızı kesildi. Hışımla kırbasındaki suyu Kalender'in yüzüne boca ederken: "Kendine gel!" diye bağırdı.

Derin bir sessizlik çöktü. Öyle ki saman parçalarını eşeleyen böceklerin fısıltısı duyuluyordu yalnızca.

Nihayet Kalender, kurumuş kan ve kırbadan saçılan ılık suyla bulanan yüzünü koluna silip kısık sesle: "Onların topraklarını işgal eden biziz! Karşı koymaları gayet tabii... Teselli bulamayız artık Kaptan. Bu cennet topraklara kan tohumları ektiler ve yalnızca seyrettik. Sonunda içimizde güzellik namına ne varsa çürüdü. Lekelendik. Savrulduk. Alfonso kahrından öldü. Faze, yaşananları sindiremeyip canına kıydı." dedi.

"Hâlâ saçmalıyorsun. Alfonso'nun ciğerleri, onu tanıdığım günden beri hastaydı. Faze ise her zaman hassas tabiatlıydı. Neşeli görünse de intihara meyilliydi."

"Onların ölümleri umrunda değil. İlk seferde kuzeyde bıraktığımız yoldaşlarımızı bile unuttun. Zavallı Coca... Belki o ve diğerleri de çoktan ölmüşlerdir. Ama bir kez daha kutlarım. Sonunda altın damarlarını buldun kaptan. Senin için yegane hakikat bu!"

---

* Hepimiz dışkı ve sidik arasından doğarız.

"Bu sözlerini de yutuyorum. Ama sabrım taşmak üzere, bilesin. Bugün her şeyin içine sıçmasaydın yarın onların yanına gitmek için kuzeye yelken açacaktık..."

Yine derin bir sessizlik fasılasının ardından Kolomb, biçimli parmaklarını birbirine kenetleyip öne eğildi: "Sen görmesen de daha doğrusu görmek istemesen de Domingo'yu durdurmak, hiç değilse gemlemek için çırpınıp duruyorum. Ama elimden geleni bu kadar işte. Batıdaki hadiselerin ardından şövalyeleri safıma çekemeseydim ve gücümü yeniden toparlayamasaydım şimdi çok daha vahim bir durumda olacaktık. Muhtemelen savaşmaktan fırsat bulup buradaki altın damarlarını da keşfedemeyecektik."

Kalender: "Ya bu adadaki eziyetler..." deyip sözlerini sürdürecekken Kolomb onu susturdu.

"Domingo... O çok kudretli. Kararları ve eylemleri için Kral'dan başka hesap vereceği kimse yok. Kral, ona saygı duyuyor. İşte sen, böylesine nüfuzlu birini gırtlaklamaya yeltendin Kalino. Deliler bile yapmaz senin yaptığını. Boğazına sarılmak şöyle dursun, onunla tartışmanın dahi bedeli çok ağırdır... Bunu bilemeyecek kadar saf veya cahil değilsin!"

Kalender, ekmeğinden minik bir lokma kopardı, "Her şeyi göze almıştım. Zulüm karşısında birinin mazlumların dili olması gerekiyordu, ucunda ölüm bile olsa... Şimdi sıra sende kaptan! Harekete geç artık. O kanlı papaz bozuntusu durdur! Bu adayı başına yıkalım! *Fortuna favet fortibus.*"*

"*Acta est fabula.*"** Hiçbir şey yapamam evlat. Ancak senin canını kurtarabilirim."

Kalender pusarık gözlerini kırpıştırdı: "Nasıl?"

"Önce sorumu yanıtla. Niye o kız için canını tehlikeye attın?"

Kalender, omuzlarını dikeltti: "Ben İsa Kaptan'ın oğluyum."

---

* Talih cesurdan yanadır.

** Oyun bitti.

Kolomb hafifçe gülümsedi: "Öyle ya... Her zaman cesaretini takdir ettim. Ancak bu cesaret değil, meczupluk..."

"Aylardır ne yapıyoruz biz kaptan? Keşif mi! Batıyı devasa bir mezarlığa çevirdik. Şimdi sıra burada ve daha güneyde! Esir edilen yerliler, bizim Tanrımızın altın olduğunu sanıyorlar! Altın parçaları önünde diz çöküp 'Ne olur ümmetini durdur artık!' diyorlarmış. Çünkü sahiden de ona taparcasına davranıyoruz. Kıra döke, kese biçe din yayma faslı yetmezmiş gibi şimdi de esirleri işkence altında, daha fazla altın damarı bulmak için sorguluyoruz. Güç ve altın hırsı, kalbimizi çarmıha gerdi. Gör..."

"Yeter Kalino... Şu haline bak. Canını nasıl kurtaracağımı merak bile etmiyor musun?"

"Umrumda değil. Ölüm artık bir teferruat benim için. Çünkü ruhum çoktan göçüp gitti. Halbuki ilk sefer nasıl da güzeldi... Hafiftik ve tertemiz. Umut doluyduk. Neşemiz, heyecanlarımız, meraklarımız ve dostluğumuz vardı... Koca Tilki Alfonso, Sinek Raul, Palavracı Coca, Süslü Faze, Hamur Kafa Gabo, sen ve ben... Tek bir yerliye dahi zarar vermemiştik. Onlarla dost olmuştuk. Bizi sevmiş, inanmışlardı. Rüzgâr ardımızdaydı. Tabiat kollarını açmıştı. Gökyüzü bile bizimleydi. Çünkü hepsine saygı duymuş, hiç kimseyi incitmemiştik. "

"O zaman Domingo yoktu."

"Sen istersen yine olmaz kaptan!"

"Kral'a isyan etmemi mi bekliyorsun?"

Kalender gözlerini büyütüp Kolomb'a yaklaştı: "Hayır! Domingo'yu ortadan kaldıralım. Bir gece vakti. Uykudayken ve iz bırakmadan. Buraya kısıldığımdan beri bunu düşünüyorum."

Kolomb, bir hışımla gerisine dönüp kapalı kapıya baktı ve terli alnına yapışan saçlarını düzeltti. "Çıldırmışsın sen! Çıldırmışsın! İçinde gerçekten de şeytan dolaşıyor!" dedi.

"Şeytanlar dışarda!" deyip eliyle kapıyı gösterdi Kalender.

Kolomb: "Kes Kali!" dedi ve kafasını geriye atıp gözlerini yumdu. İki kâşif, sessizliğin yankısını paylaştılar yine.

Biraz sonra Kolomb, koynundan tütün çıkarıp sardı, yaktı ve Kalender'e uzattı. "İç şunu ve abuk sabuk konuşmaktan beri dur!" derken kafasını iki yana salladı: "Papazlara rağmen keşif yapmak, onlara rağmen kâşif olabilmek... Başka çare yok. Ben de böyle hayal etmemiştim Kalino. Kalbim sancıyor ama elim kolum bağlı..."

Kalender, bir hayal kırıklığından daha sıyrılıp tütünün dumanını Kolomb'a doğru savurdu: "Keşfi yalnızca Domingo değil, evvela senin kibrin öldürdü kaptan. Değiştin... O meşhur, zararsız çubuğun bile dönüştü. Onu bırakıp eline can yakan, kıyıcı bir kamçı aldın. Artık ümit ışığım büsbütün söndü. Bak nasıl da korktun sözlerimden. Oysa..."

"Sus! Haddini bil ve sözümü kesmeden dinle! Uğruna ortalığı birbirine kattığın o kızı, diğer esirlerle birlikte Hıristiyan yapmak istemişler. O ise haça tükürüp tercümanın dediğine göre dinimize sövmüş. Bu suçların cezası açıktır; yakılarak idam... İşin özü, Domingo kanunlara uygun bir karar vermiş."

"Hıhh. Kanunlar... Kız haçın, Hıristiyanlığın ne olduğunu bile bilmezken mi..."

"Öyle. Seni Palos'a, yanıma savuran fırtınanın bir kadın uğruna olduğunu anlatmıştın. Kadere bak ki, yine aynı cendereye düştün."

Kalender, barakaya tıkıldığından beri zihnini budayan gerçeğin Kolomb tarafından dillendirilmesi karşısında afalladı. Hemen uzun itiraz cümleleri kurmayı tasarlasa da vazgeçip: "Haklısın." demekle yetindi.

Kolomb, kamçısını dizine vurarak ayağa kalktı: "Saatler boyunca Domingo'ya senin hakkında verdiği yakılarak öldürülme hükmünü geri alması için yalvardım. Ecel terleri döktüm. Onu ikna etmek için birçok tavizle birlikte payına ve payıma düşen ganimetlerin içinden eşek yüküyle gümüş verdim."

"Neticeyi merak ettim doğrusu. Yakılma cezam; kıçımın kesilmesine mi çevrildi yoksa beynimin çıkarılmasına mı?" dedi Kalender acıyla gülerek.

"Sürgüne!"

"Sürgün mü?"

"Evet. Artık burada kalman imkânsız. Putperestliğe övgülerin, engizisyon emirlerine karşı gelişin, Domingo'ya hakaretin ve onu hunharca boğmaya çalışman bile idamın için ganiyken, bir de ortalıkta senin sahte Hıristiyan ve hatta casus olduğuna dair şayialar dolaşıyormuş. Tevekkeli değil. Zira Alfonso'nun ölümünden sonra tedbiri iyice elden bırakmıştın. Defalarca uyarmama rağmen son zamanlardaki dualaların çoğuna katılmadın. Fark edilmeyeceğini sandın ama insanlar avanak değil. Uykunda Arapça dualar sayıklaman ise cabası..."

"Hah! Benim gibi bir akılsızdan casus çıkmayacağını söylemedin mi Domingo'ya?"

"Her şey aleyhine kısacası. Sürgüne gideceksin evlat. Yarın ayrılıyoruz..."

Göz bebekleri ışıldarken: "Yani İspanya'ya mı dönüyorum?" diye sordu Kalender.

"Kendine bir gemi yapabilirsen veya kanoyla yol alacak kadar aklını kaçırmışsan dönmekte özgürsün tabii." dedi Kolomb ciddiyetle ve ekledi: "Güneye gideceksin Kalender."

Kalender ürperdi: "Anlamadım..."

"Güneye ineceksin. Son keşfettiğimiz ve Torada adını verdiğimiz adanın da güneyine... Ne kadar güneye, uzağa gidersen o kadar emniyette olursun."

"Kaptan beni sınama! Şaka yapıyorsun değil mi?"

Kolomb, kafasını iki yana salladı.

Kalender oturuşunu değiştirip alnını kaşırken: "Nasıl gideceğim oraya? Tek başıma mı?" dedi.

"Kanoyla, tek başına. Zayıf bir ihtimal fakat... Eğer ilerleyen haftalarda Domingo İspanya'ya dönerse seni buraya geri getireceğim."

"Ya gitmezse?"

"O zaman başka bir çare düşüneceğim."

Kalender: "Ya yerliler... Onların içinde bir başıma nasıl yaşarım?" diyerek sesini yükseltti.

Kolomb: "Onlara sokulmadan, ücra bir yer bulacaksın kendine. Torada ve civarındaki yerlilere zarar vermedik. Dominik'te, Batı'da ve burada olup bitenlerden haberdar da değillerdir. Ayrıca sen Torada'nın da epey güneyine ineceğin için tamamen güvende olursun. Buradaki yerlilerin dediğine göre, o bölgede seyrek nüfuslu, bol yemişli adacıklar varmış. Biz, epey zaman daha burada kalacağız. Çok işimiz var. Kilise ve kulübe inşaatları, altın sağma meselesi ve diğer hususlar..." deyip iyice kırlaşan saçlarını topladı ve: "Kano ile birlikte sana aylarca yetecek yiyecek, ilaç, pusula, ölçüm aletleri ve elimizde yalnızca üç tane bulunan yeni icat cüce tüfeklerden birini vereceğim." dedi.

Kalender, gözlerini yerdeki tütün tozlarına dikti: "Seni ölüme yolluyorum ama ismine sürgün diyorum desene şuna."

Kolomb kamçısını duvarda şaklatıp: "Her şeyin içine ettin işte Kali. Başka çare yok!" diye bağırdı.

Kalender'in gözleri buğulandı. Konuştukça sesi eriyordu: "Kaptan İstanbul'a yolla beni."

"Alay mı ediyorsun? Anlamadın galiba. Cezanı çekmek üzere sürgüne gidiyorsun sürgüne! Güneyi keşfet. Gördüklerini yaz, çiz. Haritalar çıkar. Üç ay sonra gelip seni bulacağım. Şeref sözü veriyorum. Yanıma alamasam bile o zamanki şartlara göre bir çare akıl edeceğim."

Kalender'in usu yarılmıştı; hem Domingo'dan kurtulacağı için mutluluk duyuyor hem de meçhulde, bir başına yitip gitmekten korkuyordu. Ela göz bebeklerini sağa sola oynatıp: "*Summum uis summa injuria.** Peki Kaptan." dedi.

---

* Ne kadar çok kanun, o kadar az adalet.

"Keşif defterleri nerede?" diye sordu Kolomb, kaşlarını kaldırarak.

"Kamış evde, çantamda..."

"Onlar ve tüm haritalar bende kalacak."

Kalender, biraz düşündükten sonra: "Nasıl istersen." dedi.

"Sabah erkenden yola çıkacaksın."

"O kız nerede?"

"Esir bölmesinde."

"Ne olacak ona?"

"Bilmiyorum. Domingo kızla ilgili bir şey demedi."

Kalender, başını eğdi: "Onu bana ver..."

Kolomb şaşkın gözlerle Kalender'e doğru yaklaşıp: "Ne yapacaksın onu?" dedi.

"Yalnız gitmeyeyim. Hem madem ki bunca bela onu kurtarmak uğruna geldi başıma..."

"Şaka yapmıyorsun değil mi?"

"Hayır. Askerler, onu buradaki kabilelerden esir almışlardı değil mi?"

"Evet öyle. Fakat sanırım kız onların elinde de esirmiş."

"Bu daha iyi..."

Kolomb, ellerini ardında kavuşturup volta atmaya başladı: "Kızdan vazgeç, tehlikeli. Derdin yalnız kalmamaksa bize sadık olanlardan akıllı, kuvvetli bir erkek vereyim yanına."

"İstemem."

Kolomb gözlerini kısıp gülümsedi: "Dürüstçe cevap ver Kalino. Aklında neler var? Yoksa kız hoşuna mı gitti?"

"Aklımda tek bir düşünce tanesi dahi kalmadı. Yazgı böcekleri, hepsini afiyetle yediler. Kırıntılarla idare ediyorum. Kızın hoşuma gittiği filan da yok. Herhalde ölümü, uçkurumun keyfi için göze almadım!" deyip burnundaki tespih kesiğine

dokundu: "Fazla bir şey istemiyorum senden. Benimle gelmesi, zavallının yakılmasını izlemenden yeğ değil mi?"

"Ah Kalino ah! Domingo'nun kızı sormayacağını, unutacağını mı umuyorsun?"

"Bir yalan bulursun. Kaçmış dersin. Payıma düşen ganimetten arta kalan ne varsa onu da ver Domingo zebanisine. Gümüşleri gördü mü kızı derhal unutuverir."

"Olup bitenler, sana şövalye romanlarının dokunaklı sayfaları gibi geliyor herhalde. İşin ciddiyetinin farkında değilsin hâlâ..."

"Belki de hepimiz, dokunaklı bir kitabın içinde yaşıyoruzdur, Kaptan... Kız benle gelsin. Ölüme terk edilen adam olarak son isteğim soruldu, ben de o kızı istedim. Böyle düşün."

"Peki kıza nasıl güveneceksin? Burada yaşadıkları da malum... Denizde yerlilerle karşılaşırsanız onlardan yardım isteyip seni satabilir. Ya da hesaba katmadığın türden başka uğursuzluklar gelişebilir. Çok tehlikeli Kalino."

"Sen tasalanma Kaptan. Cahil de olsa, kendisini yakılmaktan kurtaran birine kötülük yapmayı aklından geçirmez!"

O esnada Gabo'nun tok sesi duyuldu dışarıdan: "Kaptaaan! Yemek için seni bekliyoruz..."

Kolomb kafasını salladı usulca, "Peki evlat... Sabah, kızla birlikte buradan ayrılacaksın. Birazdan sana yemek göndereceğim." deyip kapıya yöneldi, tam çıkacakken gerisine döndü: "Sen büyük bir kâşifsin Don Kalino..."

Kalender ve yerli kız, sabahın saf ışıklarıyla birlikte okyanusa açılmışlardı. Kolomb, dün dediği üzere ona basit bir kano değil, içine beş kişinin rahatlıkla sığabileceği, kapalı bölmesi olan bir sandal vermişti.

Kalender, yaralarını okşayan ılık havadan hoşnut halde, uysal dalgaları yuvarlayarak kürek çekiyor; kız ise tıslayarak uyukluyordu. Esaret altında kaldığı günler müddetince hırpalanıp bitap düşürüldüğü; vezni bozulmuş yüzünden, kesik solumalarından ve hastalıklı kıpırdanmalarından anlaşılıyordu.

Kalender bir yandan erzak çuvallarına yaslanmış halde uyuyan vahşi yol arkadaşını, öte taraftan ise kıyı boyunca uzanan fildişi renk kumları ve onların ardında öbek öbek yükselen neftî yeşile kesmiş, kuş sesleriyle tütsülü yumru kayaçları izlerken hâlâ sermestti. Eflatuni gökten ağıp suyun yüzeyinde oynaşan ışık tozları çoğaldıkça, onlardan yansıyan kıvılcımların zihin ormanına sıçradığını ve düşüncelerini tutuşturduğunu hissediyordu.

Kalbinin çağrısına uyup kızı yakılmaktan kurtarmakla doğru kararı verdiğinden emindi. İkinci seferin başlangıcından beri yaşadığı cehennem günlerini tahayyül edince içindeki hayalet, sonunda ölüm bile olsa oradan kurtulduğu, özgürlüğe eriştiği için mutluluk duyması gerektiğini fısıldıyordu kulağına. Fakat aynı zamanda yurduna, İstanbul'a dönemeyecek olma ihtimalinin ağırlığı onu kesif bir melale sevk ediyordu.

Kalender, derin nefes alıp ak ve kara fikirlerin arasındaki ip çekişmesini sonlandırmak adına güzel anların hatırasına sığınmak istedi. Cehennemden evvel, cennetin o baş döndürücü kokularını soluduğu günleri tahayyül etti. Öz sesini duymalıydı. "Hâlâ güçlüyüm. Ciğerlerim nefes dolu... Babamın hayallerini gerçekleştirdim. Bir parecik altın yahut gümüşten mahrum olsam da emsalsiz bilgilere sahibim. Hakiki bir kâşifim. Güzel günler, tomurcuklar içinde bekliyor..." diye fısıldadı.

Her şeyden önemlisi, ilk seferin başından beri biriken keşif sayfaları, haritalar ve tekmil ölçümler elindeydi. Alfonso ile kaçıp gitmenin yollarını aradıkları o kara günlerde, her ihtimali gözeterek, dün Kolomb'un istediği defterlerdeki her bilgi kırıntısını ve dahi haritaları, Türkçe istinsah

etmek suretiyle tek bir defterde toplamıştı. Sabah yola çıkmadan önce, Gabo'nun yardımıyla diğer eşyalarıyla birlikte onu da yanına almış ve üstünün aranma ihtimalini hesaplayarak, defteri emniyetli bir yere sokuşturmuştu.

Keşif defterini babasına sunacağı anı, düş perdesinde oynatıp gülümsedikten sonra, "Korkma Don Kalender, zinhar korkma! Er ya da geç evine döneceksin... Çünkü müstakimsin!" diye mırıldanırken yerli kız, çekik gözlerini aralayıp ona baktı.

Kalender, vahşi ama görkemli bir hayvanla karşılaşan avcı tedirginliğiyle bakışlarını nereye koyacağını bilemedi. Biraz düşündü ve çareyi, çantasından bir ananas dilimi çıkarıp ona uzatmakta buldu. Kız kara, dümdüz saçlarıyla oynarken esneye esneye uzanıp ananası aldı.

O yayvan ağzının içindeki küçük dişleriyle meyveyi ısırırken Kalender zoraki gülümsedi. Ancak kız, ona sırtını döndü. Kalender kafasını iki yana sallayarak "Nankör." deyip kürekleri bıraktı. Zonklayan omuz mafsallarını ovalarken üstlerinden süzülen turuncu, pembe papağanların haşmetli kuyruklarını seyretti hayranlıkla. Duru suları yarmak üzere tekrar küreğe davranacakken farklı kabilelerin lisanlarında müşterek kelimelerden ezberinde olanları düşündü. Uzun bir zihin idmanının ardından, "Yoruldum" manasına gelen, "*Cube çuhra*" dedi. Ama kız tınmadı. Gözlerini güneşe kaldırıp küçük parmaklarını, ensesinde üç defa dolaştırmak suretiyle, garip bir hareket yaptı.

Kalender, can sıkıntısıyla başka bir sözcük düşündüğü esnada kız, "*Jugda zope m'aaob.*" dedi. Kalender, sözlerinden bir şey anlamasa da kıpırdanışından onun kürek çekmeyi kabul ettiğini çıkardı.

Kız kürekleri ustaca kavrayıp laciverdi sularda ahenkle döndürürken Kalender, Kolomb'un verdiği nevzuhur tüfeği incelemeye koyuldu. Akabinde, biraz kestirmek ümidiyle gözlerini yummuştu ki kız birdenbire yüksek sesle şarkı söylemeye başladı. Kalender, gözlerini açıp pürdikkat ona mühürlerken

elini sertçe sandalın gövdesine vurdu. Ancak kız, ona aldırış etmeksizin kafasını makamla sallayarak hüzünlü şarkısını sürdürüyordu. Kalender, "Ya sabır..." diyerek yüksek sesin, uykusuz kalan bünyesini kışkırtıp baş ağrısını çoğaltmaması için elleriyle kulaklarını kapattı. Ne var ki kız, ona nispet yaparcasına sesinin kademesini git gide yükseltiyordu. Kalender fena halde öfkelendi. Ancak kız, şarkının devamını terennüm etmeye başlayınca, Kalender kalakaldı. Zira tanıdık Arapça kelimeler, şarkının içinden süzülüp kulaklarına doldu, "Mezlum, şems ve bahr..."

Kalender, şarkıyı bir müddet daha dikkatle dinleyip Arapça kelimelerden iyice emin olduktan sonra büyük bir hayretle kıza doğru eğildi ve Arapça, "Sus artık!" manasına gelen "Uskutî!" diye bağırdı.

Kız şıp diye susup kara gözlerini semadan koparark Kalender'e çevirdi.

Kalender irkilirken "Ama nasıl, nasıl anlayabildin?" diye sordu Arapça.

Kız, küreği bıraktı ve tehlikeyi sezen ceylan ürkekliğiyle etrafına bakınıp "Benim dilim, ata dilim..." dedi.

Kalender, dünden beri yaşadığı endazesiz hadiselerin tesiriyle şuurunun bulandığına hükmetti bir an. Zira kızın Arapça bilmesinin mümkünatı yoktu. Onun çekik gözlerinde bir izahat kırıntısı ararken kız, "Sen nasıl biliyorsun dilimi konuşmayı?" dedi.

Kalender'in aklına, dün kızı yakmak üzere sürüklerlerken söylediği, "Katilun" ibaresi de düşünce, havsalası allak bullak oldu. "Konuştuğun dil, Arapçadır." diyebildi. Kalender.

Kız tepki vermeyince, Kalender sessizce düşündü biraz. Türlü ihtimallerin dibini eşeledikten sonra, "Köyün, kabilen nerede?" diye sordu.

Kız, parmağıyla ileriyi gösterip "Güneybatıda, kutsal dağın ayaklarında..." dedi.

"Adın ne?" diye sordu Kalender heyecanla.

"Yumanek."

"Ya dinin?"

Kız anlamadığını faş eden bir edayla gözlerini süzdü.

Kalender, "Müslüman mısın?" diye sordu, sabırsızlıkla.

"Dediğin şeylerin anlamlarını bilmiyorum." dedi Yumanek.

"Diğerlerininki gibi tapındığın ilahların yok mu?"

Yumanek, kavisli kaşlarını kaldırırken, "Bizim bir büyük, üç küçük Tanrımız var." dedi.

Kalender, zonklayan şakaklarını kaşıdı, "Diğerlerinin inandıkları türden Tanrılar mı?"

"Buradan yurduma kadar, irili ufaklı köyler ve çok sayıda kabile var. Ama onların hiçbiri, bizim Tanrılarımıza tapınmazlar. Bizim Tanrılarımız, kutsal dağda ve güneştedir."

Kalender, parmaklarını birbirine kenetleyip kafasını önüne düşürerek sessizlik kuyusuna indi. Karşısında oturan yabani kızla Arapça konuşup anlaşabildiğine inanamıyordu hâlâ. Yetmezmiş gibi onun ağzından dökülen sözler, kırk ayaklı böcekler suretinde, fokurdayan zihnini her yandan ısırıyorlardı. Mevhumların kalabalığından silkinip, "Kabilenin ismi var mı?" diye sordu.

"Kabilemizin adı Antioocki'dir. Diğer kabileler bize Antioockiler derler."

"Peki bizimkilerin, yani seni yakmak isteyenlerin eline nasıl düştün?" diye sordu Kalender.

"Kanlı dolunayın sabahında, kuzeydeki düşmanımız; Vapoa kabilesi yurduma saldırdı. Havva kardeşlerimle birlikte ormanda maymun avındaydık. Orada tutsak alındık. Vapoalılar bizi peşleri sıra kuzeye, köylerine götürürlerken bir çaresini bulup ellerinden kaçtım. Ama akşam karanlığında akıntıya kapılarak daha kuzeye sürüklendim. İşte o zaman sizinkilerin yani ay benizlilerin eline geçtim."

"Peki yurduna ve kabilene ne oldu?"

Yumanek'in alnından bir pembelik geçti. Gözleri buğulandı. "Bilmiyorum. Vapoalılar bizden güçlüler. Çok kalabalıklardı. Daha önce de saldırmışlardı. Ama geri püskürtmüştük. Çünkü dostumuz olan kabilelerle yardımlaşırdık hep. Ama..."

"Ee?"

"Ama dost kabilelerden birinin hâkimi ölünce, onun yerine geçen kişi, bizimle ittifaklarını bozdu."

"Bundan cesaret bulan Kuzeyliler de saldırıya geçtiler öyle mi?" dedi Kalender.

Yumanek, "Evet. Yurdumdakilerin hepsinin nefeslerini kesmişlerdir. Bunu çoktan kabullendim." dedi acıklı bir sesle. "Tanrılarıma onların akıbetlerini defalarca sordum ancak hiçbir işaret göstermediler."

Kalender, birbirine yamalanmış doğurgan düşüncelere daldı yeniden. Hissikablelvukusu, bu kızın kaderini değiştireceğini vaaz ediyordu. Kirpiklerine konan tuz zerreleri uçuşurken derin bir nefes aldı. "Belki de o, meçhul diyarlarda tek başıma heba olmayayım diye bahşedilmiş bir rehberdir. Kolomb gelip beni buluncaya kadar onun köyünün yakınlarında barınmak, en mantıklı ve en emniyetli tercih. Arapça konuşan kabilenin esrarını öğrenmek de cabası..." diye yazdı iç defterine.

Kız, ağır ağır kürek çekmeyi sürdürürken Kalender, "Güneye, yurduna gidelim mi?" dedi.

Yumanek'in güzel gözleri ışıldadı. "Senin esirin değil miyim?"

"Hayır. Özgürsün..."

Yumanek, "Gidelim..." derken dudağının hizasındaki minik bene dokunup alnını kırıştırdı.

"Peki ama ya Kuzeyliler, hâlâ yurdundalarsa?" dedi Kalender.

"Onların gayesi köyümüzü istila etmek değil; bizlerin soyunu kurutmak ve hayvanlarımızı ele geçirmekti. İstediklerini almışlarsa durmazlar yurdumda."

"Niçin soyunuzu kurutmak istiyorlardı?"

"Onların Tanrılarına inanmadığımız için... Zaten yıllar içinde nüfusumuz onlarla savaşa savaşa epey azalmıştı."

Kalender kafasını sallarken Yumanek: "Sizinkiler de aynı şeyi yapmıyorlar mı?" dedi.

"Haklısın, daha beterini yapıyorlar hatta." dedi Kalender.

"Rengin, suretin, bedenin, elbiselerin onlarınınkiyle aynı. Onların dilini konuşuyorsun. Ama beni yakmalarına izin vermedin. O gaddarlara karşı geldin. Şimdi benimlesin ve bana hizmetkârın gibi davranmıyorsun. Neden yaptın tüm bunları?"

"Uzun mesele. Onlardan kaçmak istiyordum. Ben de senin gibi esir sayılırdım yanlarında."

Yumanek, dalgın gözlerini yara izleriyle dolu, esmer ayaklarında dolaştırdı bir müddet. Akabinde kürekleri bırakıp okyanusa doğru sarktı ve avuçlarını suyla doldurdu. Avucundaki suya anlaşılmaz şeyler mırıldanırken gözlerini yumdu, sımsıkı. Omuzlarını usulca indirip kaldırarak bir zaman da bu vaziyette durduktan sonra, "Sana güveniyorum. Birlikte yurduma gidersek kalbim yücelir." dedi.

Kalender, "Suya neler fısıldadın?"

"Senden emin olmak için Tanrılarımızdan işaret istedim."

Kalender, alaycı bir tebessümle, "Alabildin mi?" diye sordu.

"Evet..."

"Nasıl?"

"Bunu bilmen gerekmiyor." dedi Yumanek.

Kızın aksi yanıtı hoşuna gitti Kalender'in. "Gidelim öyleyse..." derken gövdesinin huzur halesiyle sarındığını duyumsadı. Kendi evine dönme ihtimali, hayal olsa bile sığınacağı bir yeri vardı şimdilik.

"Köyün nasıl bir yer?"

"Ormanla kutsal dağ arasında... Yüze yakın Âdem ve onlardan biraz fazla da Havva yaşardı..."

"Âdem ile Havva mı? Kim onlar?"

"Herkes... Sen Âdem'sin ben de Havva işte... Yani sen tohumsun, ben de toprak."

Kalender'in rengi kaçtı, "Onların hikâyesini biliyor musun?"

"Kimlerin?"

"Âdem ile Havva'nın! Cennetten kovulmalarının..."

"Neyi kastettiğini anlayamıyorum. Sorunu ancak Hakîm Zozo yanıtlayabilirdi."

"O da kim?"

"Yurdumuzun hakîmi..."

Kalender dizini kaşıdı, "Başka neler vardı yurdunda?"

"Evlerimiz, ocaklarımız, hayvanlarımız, ekinlerimiz ve ağaçlarımız... Ama en mühimi kutsal dağımız var... Nefesi tükenen Âdemler ve Havvalar, kutsal dağın koynuna taşınır. Üç Tanrımızın ruhları da dağda uykudadırlar; mukaddes rüyalarında bizler için başka bir âlemi inşa ederler."

"Nasıl bir âlem?"

"Sonsuz saadet ve bereketten ibaret... Nefesi kesilen her Âdem ile Havva, oraya gider."

"Kabilendeki herkes bu dili mi konuşurdu?"

"Ata dilimiz budur. Bir de anadilimiz vardır ki, o komşularımızın diline çok benzer. Onlarla rahatlıkla anlaşabiliriz. Yurdumdaki herkes, iki dili de bilirdi. Sen ata dilimizi nasıl konuşabildiğini söylemedin..."

"Buralardan çok ama çok uzaklarda, doğuda yer alan topraklarda öğrendim bu dili..."

"Doğuda mı?"

"Evet. Benim yurdumla bulunduğumuz yer arasında aylarca sürecek bir mesafe var."

Yumanek, güneşe bakıp, "Sen osun belki de..." dedi parmaklarını ensesinde dolaştırarak.

"Kimim?"

"Doğudan gelecek rüzgâr..."

Yumanek'in efsunlu cümleleri, Kalender'in aklını başından aldı. Yerlilerin bu türden garip sözlerine, akıllara seza ayinlerine, İspanyolları kutsal varlıklar olarak algılayan tavırlarına ve bazı durumlardan kendilerince kutsal işaretler çıkarmalarına alışkındı. Karşılaştığı kabilelerin çoğu, kurtarıcılarının doğudan geleceğine inanırlardı mesela. Ancak Yumanek'ten yayılan giz bambaşkaydı. Üstelik işin içinde Arap lisanı ve başka acayiplikler de vardı.

Kalender, içini kavuran taşkın bir merakla soru üstüne soru yöneltmek istiyordu ona. Ancak gayri iradi, onca merak ettiği şeyin önüne, "Peki yurdunda sarı renk, parlak taşlar var mı?" sorusunu koyunca, kendini yadırgadı. Öyle ki, özünü Kolomb gibi hissetti bir an.

Yumanek'in ise çehresi gölgelendi. Biraz evvelki mest hali uçup gitmişti, "Senin Tanrıların da beni yakmak isteyenlerinki gibi o sarı taşlar mı yoksa?" dedi.

Kalender afallayarak, "Hayır, hayır elbette!" diyebildi.

"Beni, diğer esirlerle birlikte tıktıkları o karanlık yerde herkes siz, ay benizlilerin bu sarı taşlardan aradığınızı ve bu uğurda pek çok Âdem ile Havva'nın nefeslerini kestiğinizi konuşuyorlardı. O taşlar, Tanrılarınızın kayıp parçalarıymış..."

Kalender utançla gülümserken, "Tövbe estağfirullah, tövbe." deyip devam etti, "Böyle düşündüklerini biliyorum. Ama onlar yani seni yakmak isteyenler, sanıldığı gibi o sarı taş parçalarına tapınmazlar. Altın deriz o maddeye. Meselenin Tanrı ile bir ilgisi yok. Bense tek bir yaratıcıya, Allah'a ve onun elçisi Hz. Muhammed'e inanırım." dedi.

"Yalnızca bir tane mi Tanrın var ?"

"Evet. O tektir. Gözünün gördüğü ve göremediği her şey O'nundur. Ezeli ve ebedidir."

Yumanek, düşünceli gözlerini bulutlarla doğru kaldırdı, "Allah ve Muhammed isimlerini biliyorum."

Parmakları titrerken, "Nasıl? Ne biliyorsun?" dedi Kalender.

"Bazı dolunaylı gecelerde, tüm Âdemler ve Havvalar, Hakîm Zozo'nun etrafında toplanırdık. O, bu isimlerin içinde geçtiği güzel şarkılar söylerken biz de döne döne raks ederdik."

Kalender'in ağzı bir karış açık kaldı. Kendini derleyip ardı ardına sorular sorsa da Yumanek hiçbirine yanıt vermedi. Dilini yutmuşçasına uzaklara baka baka kürek çekmeyi sürdürdü.

Kalender de bir raddeden sonra onun daha fazla üstüne gitmemek adına sessizliğe büründü. İşittiklerini hazmedip çözümlemeye ihtiyacı vardı ancak idrak kuşu kafesinden uçup gitmişti.

Yağmur atıştırmaya başladığında Yumanek kürekleri bırakıp, "Yoruldum." dedi.

Kalender, sersem sepelek küreği kavrarken, Yumanek erzak çuvallarına yaslandı, gözlerini kapadı ve ceffelkalem uykuya daldı.

İki yol arkadaşı, Kolomb'un Torada adını verdiği adacığa çattıklarında burada biraz dinlenip tatlı patates, peksimet ve sessizliği paylaşarak açlıklarını giderdikten sonra resiflere takılmamak için manevralar yapa yapa akıntıların da yardımıyla tam güneybatıya yöneldiler. Kalender, Yumanek'i konuşturmak için birkaç girişimde daha bulunsa da netice alamadı.

Dalgalar sertelmişti. Ilık yel, vanilya çiçeklerinin ve taze toprağın rayihalarını getiriyordu. Kalender, oylumlu bulut öbekleri arasında bir görünüp bir kaybolan güneşin altında kürek çekip bu kokuların kaynağı uzak adacıkları muhayyilesine nakışlarken öte yandan da belleğinden yuvarlanan köşeli sorularla cebelleşiyordu. Yumanek'in sözleriyle ilmek ilmek dokunan bilmece düğümü boğazında semiriyordu sanki. Ferahlamak için kendi kulağına fısıldamaya koyuldu.

"İlk seferden beri keşfettiğimiz kara parçaları; Kolomb'un direttiği üzere Hindistan'ın doğu adaları yahut Çin'le ilintili yerler değiller! Başka, bambaşka bir dünya burası... Zira ölçümleri işin içine katmasak bile görünürde ne Hindu dinine inanan kabileler var ne de Hint lisanını veya ona yakın bir dili tekellüm eden insanlar...

Belki de İspanya ile Cipangu arasındaki sularda, İdrisî'nin ve kurbağalı haritanın gösterdiklerinden çok daha fazlası yer alıyordur. Peki buralara, Yumanek'in köyüne, vaktinde Arap tüccarlar ulaşmış ve dillerini yaymış olabilirler mi? Ya da *Murûcu'z-Zeheb* isimli kitapta yazanlar ve İşbiliye'de, Kurtuba'da, Elhamra Sarayı'nda anlatılan o karanlık denizlerin ötesine gittiğini söyleyen esrarlı insanların hikâyeleri sahih olabilir mi?

Ama nasıl? Ortada mevcut halinden biraz farklı görünse de bir Arap lisanı var. Anlaşılan o ki, bu lisanı konuşan insanların içinde hiç Müslüman yok. Koca cihanda bu dili konuşanlar yalnızca Müslümanlar değil, amenna... Ancak, kızın söylediklerine bakılırsa inancının içinde Müslümanlıkla ilgili mefhumlar var. Öte cihette ise şu ana kadar karşılaştığım pek çok yerli gibi, birden fazla tanrıya tapınıp güneşi kutsal addediyorlar.

Kolomb, kızın Arapça konuşabildiğini bilseydi tüm işlerini bir yana bırakıp bu meselesinin peşine düşerdi." diyerek kendiyle bir münakaşaya tutuşurken aklının çekirdekleri çatırdadı. Her yanı kaskatı kesildi. Sorularına dolgun cevaplar alabilmek için onun köyüne gitmekten başka çare yoktu.

Uzun yolculuk, nihayet noktalanmıştı. Ardında kızıl renkli, ihtişamlı dağın yükseldiği ve onun önünde irili ufaklı yemyeşil ağaçlarla püsküllü otların kaynaştığı sahile vardıklarında yağmur kararsızlıkla çiseliyordu hâlâ. Kalender ile Yumanek,

birbirinden gökçek kuş sesleri eşliğinde sandalı sahildeki kazıklardan birinin baklasına bağladılar. Kalender, çuvallarının açıkta kalan yüzlerini sacla örttü ve yağmur sayesinde iyice yumuşayan kumları deşerek kaçışan yavru yengeçlere bakarken; belindeki akma hançere ve Kolomb'un verdiği cüce tüfeğe dokunup rahatladı.

İki yol arkadaşı, pelte kıvamına gelmiş zemine bata çıka yürüdüler. Sahilin bittiği, ormanın başladığı satha geldiklerinde Yumanek usulca diz çöktü, ıslak saçlarını geriye attı. Ardından küçük ellerini, dağa doğru uzatarak yere secde etti ve Kalender'in hiçbir kelimesini anlamadığı ama bir dua olduğunu kestirdiği ahenkli sözler mırıldanmaya başladı.

Kalender onun yanında dikilip her hareketini ilgiyle takip etmek suretiyle ibadetini izledi.

Yumanek, ayinini kotarıp ayağa kalkınca Kalender'e minnetle gülümsedi, "Kalbimi yücelttin. Yaptığın iyiliklerin karşılığında -bir yabancı olsan bile- Tanrılarımız tarafından er ya da geç mükafatlandırılacaksın!" dedi. Kalender, "Tövbe estağfirullah..." diye söylendi.

O esnada güneşin güzelliğini bir peçe gibi örten kurşuni bulutlar dağıldılar.

Yumanek, alımlı kavruk bacaklarına yapışan kum tanelerini silkelerken, "Yurduma varmak için ormandan geçip biraz tırmanacağız. Tedbiri elden bırakma! Düşmanlarımızdan geride kalanlar olduğunu sanmam ama ormanda çok sayıda yırtıcı ve zehirli mahluk yaşar." dedi.

Yumanek önde, Kalender arkada parlak gözlü maymunların çığırışları eşliğinde devasa bitki sürgünlerinin, çiçeklere gömülmüş kara kıvırcık köklerin, rengârenk kuşlarla ve vahşi meyvelerle bezeli saçaklı dalların, böceklerle kaplı yumru taşların, kabuklarına çekilen kaplumbağa ile salyangoz nefeslerinin, kelebeklerin ipeksi tozlarının, narin gövdelerinden etrafa ekşi tatlı kokular yayan ağaçların içinden geçtiler.

Kalender, büyük bir iştahla Yumanek'e sualler sormak istiyor ama tehlikeyle karşılaşma ihtimalleri yüksek olduğundan hem onun hem de kendinin dikkatini incitmemek adına susuyordu. Ağaçlar seyrelip otlar bodurlaşmaya başladığında ve dört kollu polenlerin çökeldiği tümbek aşıldığında önlerinde biçimli taşlardan örülü yüksek bir duvar belirdi.

Yumanek, huzursuz bir yüzle, "İşte yurdum..." dedi.

Kalender ateş izleriyle damgalı, hırpani duvarı inceleyerek soluklanırken, Yumanek vücudunu, atılgan bir hayvan şemailine sokup burnunun kanatlarını havalandırdı. Temkinle etrafa bakındı. Çok geçmeden kafasını üzünçle iki yana sallayıp, "Duvarın üstünde her zaman üç nöbetçi beklerdi..." dedi.

İki yoldaş ilerlediler. Yekpare duvarın ortasında yer alan üçgen biçimli harap kapıyı ittirdiler ve teyakkuzda kalarak içeri süzüldüler. Ortalıkta kimseler görünmüyordu. Kalender, heyecanla dörtgen taş evlere, yuvarlak ahırlara, geniş ocaklara ve dahi merkezinde viran sütunların durduğu çift kanatlı meydana göz gezdirirken buranın şu ana kadar gördüğü hiçbir yerli havzasına benzemediğini ayrımsadı. Köyde bir çarpışma ve yağma yaşandığı aşikârdı. Hemen her binanın çeperleri isle, kurumla, bereyle kaplanmıştı. Bir kısmının üçgen kapıları, pencere yerine kullanılan çıtalı oyukları paramparçaydı.

Kalender yorgun bakışlarını, muadillerine nazaran hayli mamur görünen köyden alıp kızıl dağa kaldırdığında onun efsunlu çekimine kapıldığını hissetti, bir anlığına...

O bunları düşünüp göz tabakalarına, kulak girintilerine ve burun çukurlarına nüfuz eden duyulardan, içini gıcıklayan müphemiyeti dağıtması için medet umarken Yumanek ise etraftaki izleri inceliyordu hâlâ. Her ne kadar kabilesindekilerin kırıma uğraklarını kabullendiğini söylese de hâlâ bir umut kırıntısı aradığı belliydi. Zira tetkiklerinin ardından canhıraş halde, türlü isimler çığırarak sağa sola koşturması ve tarumar haldeki binalara teker teker bakınması bunun deliliydi.

Ancak tüm çabalarına rağmen ölü ya da diri kimseyi bulamamıştı. Ne insan ne de hayvan... Yumanek son olarak, diğerlerine nispeten daha büyük görünen eve doğru adımlayınca Kalender de onun peşine takıldı...

Evin iç duvarlarına, basit tasvirler işlenmişti. Fakat çoğu silikti. Bunlardan en çarpıcısı, devasa güneşin altında, bedenlerine onlarca bıçak saplanmış olan üç sakallı insanın resmiydi.

Kalender dudaklarını kısıp yanan gözleriyle tasviri uzun uzun izledi. Akabinde pencere oyuklarının üst kısımlarına dövülmüş, Allah lafzını andıran aşınmış şekillere baktı.

O, tüm bunları manalandırmaya çalışırken Yumanek yerdeki çömlek kırıklarının üstüne basarak dışarı çıktı. Kalender de kararsız adımlarla kapıya yöneldi. O an, kapının ardındaki sürgüye dikkat kesildi. Parmaklarını sürgünün paslı yüzeyinde gezdirip, "Demiri biliyorlar." diye mırıldandı.

Yumanek yere çömelmişti. Ellerini ensesinde birleştirmiş halde kesik kesik ağlıyordu. Kalender, onun hizasına çöktü. Müşfik bir sesle, "Belki de sağ kalanlar, Kuzeylilerin dönme ihtimallerine karşı başka bir yere çekilmişlerdir. Ya da dostunuz olan kabilelere sığınmışlardır..." dedi.

Yumanek, kafasını iki yana salladı. "İmkânsız.... Yurdumuzu her ne sebeple olursa olsun terk etmeyiz. Herkese kıymışlar. Birçok yerde kan izleri var..." dedi.

Kalender, etrafa bakınarak, "Ama tek bir ceset veya kemik görmedim ben." dedi.

"Gaddar Vapoalılar, canını aldıkları yahut tutsak ettikleri Âdem ve Havvaları, yanlarında götürürler."

"Esirleri anladım. Ama ölüleri niye götürüyorlar?"

"Onların bedenlerini deşip organlarını, kendi Tanrılarına sunmak için..."

Kalender, kırbasını ona uzatıp, "İç." dedi.

Yumanek, kırbayı alıp ılık suyu yudumladı yavaş yavaş.

Kalender'in içi içini yiyordu. Yumanek'in biraz yatıştığını anlayınca baş parmağıyla gerisini gösterip, "Burası tapınağınız mı?" diye sordu.

"Hayır. Hakîm Zozo'nun evi..."

"Duvarlarda türlü suretler, şekiller var... Anlamlarını çok merak ettim."

Yumanek, kırbanın dikişlerini okşadı, "Sürekli inancım hakkında şeyler soruyorsun."

"Bu seni rahatsız mı ediyor?"

"Ediyor!" dedi Yumanek.

Kısa bir sessizliğin ardından Yumanek çevresine çocuksu gözlerle bakınıp, "Yurdumdayım ama yapayalnız..." diye fısıldadı.

"Ben yanındayım." dedi Kalender mağrur bir işveyle.

Yumanek kafasını geriye attı, "Hava kararıyor..."

"Dost bildiğin kabilelerden birine gitmek ister misin?"

Yumanek, "Şimdilik ne yapacağımı bilmiyorum. Tanrılarımdan işaret beklemeliyim." dedi.

"En yakın köy nerede?"

"Doğuda. Yarım günlük mesafede."

"Yarın gün doğumuyla birlikte oraya gitmek için yola çıkarız. Hem belki oradakilerin kabilen hakkında bildikleri vardır."

Yumanek bir şey demedi. Bir müddet daha ötelere baktı. Çene kemikleri kaskatıydı. Orman tarafından maymun cırlamaları duyulduğunda ayaklandı. İlerideki evi gösterdi, "Burası benim evimdi." dedi.

"Tek başına mı yaşıyordun orada?"

"Annemle... Ama o, inci mevsiminde hastalandı ve nefesi kesildi."

"Ya baban?"

"Çok uzun zaman evvel, kaioko mevsiminde Vapoalılarla savaşırken nefesi kesilmiş. Ben onun suretini hiç hatırlamıyorum. Şimdi ikisi de diğerleriyle birlikte Tanrılarımızın inşa ettikleri o saadetli âlemdedirler."

İki kader arkadaşı, usul adımlarla yürüyüp Yumanek'in evine girdiler. Tek bölmeden müteşekkil evde; hasır bir sepet, renkli deniz kabukları, üç-beş ahşap ve toprak eşyadan başka bir şey yoktu. Onların da çoğu kırık döküktü.

Yumanek, yas bürümüş gözlerini evin her karışında dolaştırdıktan sonra duvar dibine kıvrıldı ve üstündeki pejmürde elbiseyi çekiştirerek bacaklarını iyice örttü.

Kalender, onu izlerken, "Eşyalarım sandalda, sahilde kaldı..." dedi.

"Maymunlar veya başka mahluklar oraya kadar gitmezler." dedi Yumanek.

Kalender'in içi rahat değildi. Akşamın koyuluğu, yapışkan bir madde gibi her yere bulaştıkça tarifsiz bir kasvete gömüldüğünü hissediyordu.

Toparlanmak için boynunu kütürdetti. Kırbanın dibinde kalan suyu içti. Baş parmağını diliyle ıslatarak yüzündeki şişliklere ve burnundaki yaraya dokundurdu. Sandalı aklından çıkardı. Nasıl olsa keşif defteri yanında, çantasındaydı. Besmele çekti. Derin bir nefes aldı. Ezik, hasır sepeti başının altına koydu ve uzandı. Cüce tüfeğini ve hançerini de elinin altına koydu.

Tüm yorgunluğuna rağmen arzusu, Yumanek'le konuşmak; sulak zihninde üredikçe üreyen sorulara cevaplar bulmaktı. Biraz bekleyip girizgâh babında "Acıktım." dedi.

Yumanek'ten herhangi bir tepki gelmeyince sinirlendi. Fakat kendini, onun yerine koyunca yüreği merhametle doldu. Bu kez kendine kızdı. Zira hayattaki her şeyini yitirmiş, başına gelmeyen bela kalmamış bu zavallı kızın matemine saygı duymak yerine onu sorularıyla bunaltıyordu.

Guruldayan karnını; melal, merak, korku, özlem ve öfke gıdalarıyla doyurarak gözlerini yumdu. Ama göz damarlarında, duvardaki o kanlı resmin gölgesi çaktı. "Sakallı adamlar, Arapça konuşan yerliler... Peygamber Efendimizden haberdar bir kabile... Tövbe estağfirullah..." diye fısıldadı.

Rüzgâr, uğuldamaya başlamıştı. Kolomb'u, Gabo'yu, Raul'u hatta Kanlı Domingo'yu düşündü. Peşinden annesini, babasını, kardeşlerini, Daver'i, Kadir Ağa'yı ve elbette Ustinya'yı...

Tilki Alfonso'nun son sözlerini tekrarladı. "Hayat, ne amansız bir hastalık..."

Omuzları ağırlaştı. Alnı uyuştu ve nihayet derin bir uykuya daldı.

Kalender, ıslık sesiyle yerinden sıçrayıp gözlerini açtığında karşısında Yumanek'i buldu.

Bir elinde tüfek, diğerinde hançer ile kapı önünde dikiliyordu.

Kalender, ilk şaşalamadan silkinip, "Ne yapıyorsun sen!" diye haykırırken Yumanek'in yıkanıp taranmış, yeşil çiçeklerle süslenmiş saçlarına ve etrafına çift dilli, kara sürmeler çekilmiş yabani gözlerine baktı.

Yumanek, onun bu telaşlı hali karşısında muzırca gülümsedi, "Uykun böylesine derinse, düşmana ihtiyacın yok." diyerek cüce tüfekle, hançeri Kalender'e uzattı.

Kalender, silahlarını aldı ve bir lahzada alnını çınlatan ter boncuklarını sildi. Yumanek'i öyle görünce aklına ilk gelen ihtimal, yerlilerin tuzağına düştüğüydü.

Çarpıntısı geçince, "Ödlek herif!" dedi kendine. Üst üste hapşırdı. Burnunu sümkürüp bakışlarını, Yumanek'in sevimli yüzünde ve devamında paklanmış giysisiyle beline doladığı

hasır kemerde dolaştırdı. Onun kir pas içindeki eski halini ve tarumar saçlarını, şimdiki müzeyyen şemailiyle mukayese etti.

Yumanek'ten mis gibi çiçek kokusu yayılıyordu. Kalender, nefhayı ciğerlerine çekip içeri sızan güneş iplikleri marifetiyle kısılan gözlerini ovaladı, "Ne zaman uyandın?" diye sordu.

"Şafak pembesinde..." dedi Yumanek.

"Beni de uyandırsaydın keşke... Bu vakte kadar ne yaptın öyleyse?"

"Nehirde yıkandım. Dolaştım. Düşündüm"

"Âlâ. Yola çıkmadan önce ben de yıkanayım." dedi Kalender ve ekledi. "Kötü kokuyorum."

"Şimdi, hemen yıkanmalısın..." dedi Yumanek, küçük ayaklarını bitiştirirken.

Kalender tek kaşını kaldırdı, "Sebep?"

"Çünkü kutsal dağa gideceğiz. Tanrılarımın huzuruna çıkacağız. Temiz görünmeli, güzel kokmalısın."

Kalender bir anda canlandı. Tutulan beline elini bastırarak ivedilikle doğruldu. "Dün böyle bir şeyden söz etmemiştin."

"Akşam uykuya dalmadan önce Tanrılarıma yakarıp onlardan işaret istedim."

"Ee?"

"Ne mutlu bana ki Tanrılarım düşümü şereflendirdiler ve bana; onları ziyarete gelmemi, O'nu almamı ve burayı ebediyen terk etmemi buyurdular."

Kalender, kollarını kavuşturdu. "Yine bilmece gibi konuşuyorsun. Kimi almanı istediler?"

"Soru sorma artık."

"Ziyarete niçin yalnız gitmiyorsun?"

"Çünkü sen doğudan gelen rüzgârsın. Önce canımı kurtardın. Sonra beni yurduma getirdin, imkânın olduğu halde bana elini bile sürmedin. Ata dilimi bilen tek Âdemsin.

Bunca şey, emin olmam için kâfi... Dün sana, er ya da geç mükâfatlandırılacağını söylemiştim. İyiliklerinin karşılığını bugün alacaksın!"

Kalender'in kanı tutuştu. İç denizine ağır bir taş yuvarlandı sanki. "Sana yardım ederken herhangi bir karşılık beklemedim." deyip içerde uçuşan yaldızlı kelebeği takip etti, ela göz bebekleriyle ve ekledi, "Çünkü inancım mazlumun ve mahzunun yanında durmayı öğütler. Ayrıca rüzgâr filan değilim ben. Bir garip kâşifim, o kadar..."

Yumanek, yek hamlede kelebeği yakalayıp avcuna kıstırdı, "Benimle kutsal dağa gelmek istemiyor musun yani?" dedi.

Kalender, heyecandan kasıklarına saplanan sancıyla kıvranırken, "'Onu almamı istediler' dediğin şey kim veya ne? Bunun cevabını verirsen seninle gelirim." diyebildi.

Yumanek, pencere oyuğuna koyduğu kavuna benzer meyveyi alıp uzattı. "Her halükârda benimle geleceğini biliyorum. O'nun ne olduğunu da orada, görerek öğreneceksin. Karnını doyurup hemen yıkan. Yola koyulalım." dedi ve avcunu açıp kelebeği serbest bıraktı.

İki yoldaş, köyün sağında kalan patikayı katedip ormana girdiler. Önlerinde birer yeşil canavar yavruları misali salınan bitki bağlarını, bükümlü dalları, devasa yaprakları kâh elleriyle kâh ayaklarıyla kâh hançer marifetiyle yara yara ilerlediler. Ormanın bu kısmı öyle yoğun öylesine giriftti ki, güneş ışıkları tepedeki geniş yapraklardan mecal bulup da toprağa erişemiyorlardı.

Kalender, çıplak kollarına dolanan fışkınlarla didişerek, üstüne yağan tomurcuklarla boğuşarak, burnuna doluşan çiğ kokularla sersemleyerek ve alnından damlayıp gözlerini yakan tuzlu nemle bunalarak Yumanek'i takip etti.

Dağın içindeki mağaralara uzanan alnaca vardıklarında Kalender, binbir dallı, mayhoş kokular yayan ağaçlarının dibine ıhıp kesik kesik nefeslendi. Ciğerleri patlayacakmışçasına cızırdıyordu.

Yol boyunca ağzından tek laf çıkmadan, yorulmak nedir bilmeden yürüyen Yumanek ise sol taraftaki cüce ağaçlara seğirtti ve onların minik, kara toplar sallanan ince dallarından yapraklar yoldu. Sarımtırak yapraklardan birkaçını ağzına sokuştururken iki yaprağı da getirip Kalender'e verdi, "Al çiğne. Rahatlayacaksın." dedi.

Kalender, acı çeşnili yaprakları dişlerinin arasında ezip, har har kollarını kaşırken Yumanek'in yeniden yürümeye başladığını gördü, "Ya sabır!" diye söylendi. O sırada kulağına bir sinek kaçınca çileden çıktı. "Hay ben senin sinek gibi yedi sülaleni..." deyip onu kulağından def etmeye uğraşırken tek gözünü kısarak iyice yükselen güneşe baktı. Hapşırdı. "Yallah!" deyip ayaklandı ve takatten kesilen baldır kaslarını zorlayarak Yumanek'in peşinden yürüdü.

Mağaranın avlusuna eriştiklerinde Kalender, sırtını taş kaideye yasladı. Yine nefes nefese kalmıştı. Yumanek ise avlunun tam ortasında durup yüzünü güneşe döndü ve parmaklarını ensesinde dolaştırmak suretiyle dualar mırıldanmaya koyuldu.

Serin bir rüzgâr esiyor, gök denizinde yüzen şişkin bulutlar doğuya sürükleniyorlardı. Kalender göz kürelerini, Yumanek'in uhrevi devinimlerinden alıp sırasıyla önünde uzanan gür ormana, taş evlere ve müebbet okyanusun maviliğine daldırdı. Heyecanı kızışmıştı. Uzun, kumral saçlarını esintiye bağışlarken zamanın pıhtılaştığını hissediyordu.

Yumanek kollarını, çaprazlama biçimde bağrında kenetleyip son defa kendi etrafında dönenerek ibadetini tamamladıktan sonra pupu taşlarını çakıştırmak suretiyle ateş yaktı ve ucunda reçine mumu olan sopasını bir meşaleye dönüştürdü. Bilurlaşan gözlerini Kalender'e çevirip yumuşak bir sesle, "Yooaaob... Hadi girelim..." dedi.

Kalender dimağının çırpıntılarını durultmak için, solundaki sarmaşıkların arasından köpüren süt beyazı çiçekleri okşayıp iveğen adımlarla onun yanına seğirtti.

İki yoldaş, biçimsiz oyuktan içeri süzüldüklerinde kesif bir rutubet kokusuyla karşılaştılar. Tavanından burgulu sarkıtlar uzayan loş mağaranın ilk boğumu epey genişti. Her tarafta yüzlerce insan iskeleti vardı. Kalender gelişigüzel istiflenmiş kafa taslarında, kemik yığınlarında ve onların üstlerine saçılmış tozlu deniz kabuklarında iştahlı bakışlarını gezdirerek Yumanek'i takip etti.

İkinci boğuma girdikleri sırada kın kanatlı böcekler havalandı. Vızır vızır vızıltılarla üstlerinden geçtiler. Kalender, onları kışkışlayıp sağ üst kısımdaki deliklerden içeri sızan ışık demetlerine dalmışken ayaklarının dibinde kıpırtılar hissetti. "Bismillah!" deyip yüreği ağzında kenara sıçradı ve dilini, dişlerinin arasında sıkıştırarak hançerine davrandı.

Lakin gözlerini, yerde kaçışan gölgelere çivileyince onların daha önce birkaç defa rastladığı, sıçana benzer zararsız hayvanlar, yani karibalar olduğunu anlayıp rahatladı. Paytak paytak savuşan yaratıkların ardından, "İt oğlu itler! Ödüm üzüldü." diye söylendi.

Yumanek durdu. Saçlarına yapışık yeşil çiçekleri, incitmeden söküp avcunda topladı. Ardından saçlarını, bir ipçik yardımıyla tepeden toplarken geriye döndü. Fısıltıyla, "Tanrılarımız; İsmail, Taher ve Hosrev'in huzuruna çıkacağız şimdi. Onların karşında çok sessiz ol." dedi.

Kalender donakaldı. "İsmail, Taher ve Hosrev..." diye tekrarladı. Zihin tası çatlamak üzereydi. Bir anlığına, geri dönme isteğine kapıldı; sahile, sandala kadar hiç durmamacasına koşup her şeyi ardında, sırra amade halde bırakmayı... Ne var ki, talazlanan merakı onu sürükledi...

Yumanek'in peşi sıra mağaranın son kıvrımına süzülürken yukarıdaki deliklerden üzerine kırık, turuncu ışık lokmaları

yağdı yine. Bakışları bulandı. Derin nefes alıp kamaşan gözlerini ovalayarak önüne bakınca onu gördü. Yumanek sunak benzeri, dörtgen bir taşın önünde diz çökmüştü. Avcundaki çiçekleri, sunağın üstündeki, yan yana asılı, kızıl boyalarla kaplı üç iskelete uzatmış vaziyette, ağlamaklı sesiyle mırıldanıyordu, "*Ka'abiga mulipuak gukmagoob*" ve "Şükran şükran!"

Kalender kalbi güm güm, iskeletlere doğru ilerledi. Onları daha yakından incelediğinde, üstlerindeki kızıllığın kan olduğunu fark etti. O esnada iskeletlerin kıpırdandığı sanrısına kapılınca başı döndü. Birkaç adım gerileyip elini, kaskatı kesilen göğsüne yapıştırdı ve yerine mıhlanarak beklemeye durdu.

Yumanek, dua ayinini noktaladığında, Kalender sırf bir şey söyleyip kendi sesinden güç devşirmek maksadıyla, "Tanrıların bunlar mı yani?" dedi.

Yumanek, "Evet! Sessiz kal ve bana su ile hançerini ver." diye fısıldadı.

Kalender kısa bir tereddütün ardından ona kırbasıyla hançerini uzatınca, Yumanek kırbanın içindeki suyu usul usul, sunağa benzeyen dörtgen taşın dibine döktü ve orayı eşelemeye girişti. Meşaleden yayılan alev dillerinin kızıl gölgesinde uzun süre, bir av tazısı ustalığıyla, kâh hançerden yardım alarak kâh elleri ve tırnaklarıyla yumuşayan zemini deştikçe deşti...

Âlemin tüm seslerini bastıracak denli kudretli bir sessizlik peydahlanmıştı. Yumanek, Kalender'in mütecessis bakışları altında, açtığı çukurdan yapışkan, hamur kıvamında bir madde çıkarıp kenara koyunca, çukurun içinde kuru palmiye yaprakları göründü.

Yumanek, yaprakları kaldırmadan önce yine dua mırıldandı. Akabinde giysisinin ardını sıyırdı ve sağ elini, dalına sarkıtarak küçük parmaklarını, sırtının yukarısındaki kurbağa dövmesinin üstünde üç kez dolaştırdı.

Kalender, kurbağa dövmesini görünce sarsıldı. Kalbi, ince zırhını yarıp dışarı fırlayacakmışçasına şiddetli çarpıyordu.

Yutkundu. Uzuvları bir kuklanınki gibi kıvrılırken, dili karıncalanmış, muhakeme gücü felçleşmişti.

Yumanek elini yeniden boşluğa daldırıp yaprakların tamamını kaldırınca onların altından titreyen parmaklarıyla, neredeyse yeni doğmuş bebek iriliğinde bir karartı çıkardı ve onu giysisiyle nazikçe silmeye koyuldu. Kalender yuvalarından uğrayan gözlerini, Yumanek'in kucağındaki şeye mühürleyince bunun yemyeşil taşlarla süslenmiş, ışıl ışıl parıldayan bir kurbağa yontusu olduğunu idrak etti.

Kalender, onun saltanatlı görüntüsüyle çarpıldıktan sonra şaşkınlığından sıyrılmak ümidiyle okkalı bir kahkaha patlattı. Fakat Yumanek'in kaşlarını çattığını görünce derhal ciddileşerek eğildi ve mesrur bir çehreyle kurbağaya daha yakından baktı. Bu şey, öyle mahirce yontulmuş, öyle sahici görünüyordu ki birden can bulsa; pörtlek gözlerini kırpıştırarak cırlasa, uzun bacaklarının üstünde hoplayıp zıplayarak sinek avına çıksa, Kalender bunu yadırgamayacaktı.

Yumanek, büyük bir saygı ve sessizlikle kurbağayı okşayarak, onu toz ve kurumdan arındırmayı sürdürürken, "Zümrüt Kurbağa... Tanrılarımızın emaneti ve kabilemizin simgesi..." dedi.

Kalender'in vücudu kekeliyordu hâlâ. Muhakeme gücü, yerle yeksan olmuştu. "Zümrüt kurbağa..." dedi. Tahlil etmesi gereken o kadar çok şey birikmişti ki hafıza kuyusunda, bunların keskin uçları canını yakıyordu artık. Babasının verdiği haritadaki damgayı ve rüyalarında defalarca kurbağa gördüğü gerçeğini düşünüp, "Ne büyüksün Allah'ım..." diye fısıldadı.

O sırada Yumanek omuzlarını dikleştirerek, zümrüt kurbağayı ona uzattı. Kalender, beklemediği bu hareket karşısında, güdük bir kararsızlığın ardından kurbağayı kollarının arasına aldı dikkatle. Bir an için dünyanın avcunda olduğuna inanırken gözünden bir damla yaş süzüldü...

Yumanek, "Tanrılarımın buyruklarını yerine getirdim." dedi.

Kalender, acz içinde biraz duralayıp, "Sorularıma cevap verecek misin?" diyebildi.

"Şimdi değil... Burayı ebediyen terk edeceğiz. Ormandan geçip sahile inelim."

"Ya sonra?" dedi Kalender kırışan sesiyle.

Yumanek, "Bilmiyorum..." derken ayaklandı, "Zümrüt Kurbağa, mabedi terk edecek..."

İki yoldaş, zorlu bir yürüyüşün ardından sahile vardıklarında güneş, aceleci bir çoban gibi bulutları önüne katarak yuvasına çekiliyordu. Kalender, pembeleşen uzamın altında ve sığ maviliğin üstünde salınan sandalına doğru seğirtti. Ruhunda mayalanan birbirine zıt hislerin çalkantısıyla sersem haldeydi.

Öyle ki, saatlerdir aç olduğunu dahi unutmuştu. Erzakların içinden peksimet çıkardı. Birkaçını ağzına tıkıştırırken iki parçayı da Yumanek'e uzattı. Akabinde Zümrüt Kurbağa'yı büyük bir özenle kucaklayıp temiz, yumuşak giysileriyle sarmalayarak boşalttığı en iri çuvala yerleştirdi. Kurbağanın açıkta kalan kıçını ise başka bir çuvala geçirip onu sandalın kapalı bölmesindeki eşyalarının arasına sabitledi. Ne hissedeceğini bilemiyor, yaşadıklarına inanamıyordu hâlâ. Esnedi ve sızlayan böğrünü ovuştura ovuştura oturdu. Yumanek kollarını sandalın kemeresine yaslamış, sessizce dikiliyordu.

Kalender, ona bir bakış atıp, "Şimdi ne yapacağız?" diye sordu.

"Bilmiyorum." dedi Yumanek.

"Niçin dost diye bahsettiğin köylerden birine gitmiyoruz?"

"Zümrüt Kurbağa yanımızdayken oralara gitmek tehlikeli... Dahası, diğerleri de bize ihanet eden kabile gibi Kuzeylilerin safına geçmiş olabilirler."

Kalender, avuçlarını şakaklarına dayadı, "Öyleyse geceyi, dünkü gibi köyünde geçirelim ha?"

Yumanek; bedenini dikleştirdi. "Hayır! Kutsal Dağ'ın içi boşaldı, gölgesi uğursuz artık..."

Kalender, bıkkınlıkla sesini yükseltti. "Nerede barınacağız peki! Hadi bugün, yarın sandalda uyuduk diyelim. Yağmur bastırınca, hava soğuyunca ne yapacağız! Burayı ebediyen terk edeceğiz derken kastın neydi?"

Yumanek, hülyalı bakışlarıyla sandalı kıçtan başa süzdü, "Senin yurduna gidelim! Doğuya..."

Kalender irkildi. Yumanek'in sözleri, harflerden dokunmuş bir kırbaç gibi, derununda uyuklayan atı hayladı sanki. Donuklaştı. Kalbine tatlı bir sıcaklık aktığını duyumsadı. Gergin halinden soyunup tebessümle, "Nasıl gideceğiz? İlk kavi fırtınada okyanusun dibini boylayacağımız bu sandalla mı?" dedi.

Yumanek, kıvrık kirpiklerinin altında birer kara inci gibi şavkıyan gözlerini ufka dikip yanağındaki bene dokundu ve birdenbire, "Bekle!" diye haykırarak sahilin diğer ucuna doğru koşmaya başladı. Kalender, "Nereye?" diye bağırsa da yellim yelalim adımlarla kaçan yoldaşı yanıt vermedi.

Onun zayıf endamı iyice silikleşerek boşluğa karışınca, Kalender, ellerini ensesinde kavuşturarak yayıldı. Alın çizgilerinde önce saadet onu müteakiben keder, merak ve sonunda öfke tohumları yeşerdi. Dilini, dişlerinin ardında gezdirdi. İçindeki atı nasıl dizginleyeceğini, onu neyle doyuracağını bilemiyordu.

Buruklaşan ağzına bir peynir şerhası koyup çuvalı araladı ve Zümrüt Kurbağa'yı seyre durdu.

"Ne alayişli şeysin..." diyerek parmaklarını, onun yemyeşil, içinde ışık damarlarının oynaştığı zarif taşlarında gezdirirken, parmak uçlarından kollarına ve oradan da gövdesine bir hayatiyet yayıldığını sezinledi. Aklı, bu eşsiz hazinenin kaç altına denk bir pahada olduğundaydı. "Düşlerimdeki gibi münecci-

min kafasını ezip Ustinya'yı geri almaya kâfi gelir mi? Hayalim hakikate, kışım yaza döner mi?" diye sordu kendine. Ama çok geçmeden yine Kolomb'unkiyle eş, bezirgânca fikirlere kapıldığını algılayıp kendinden utandı. "Bu şey, benim değil ki..." dedi. Sandalın halkasına iliştirdiği meşalenin küçülen alazlarına bakarken, "Peki kimin? Bir yol göster Allah'ım. Böylesi bir hazineyle nerede, ne kadar barınabilirim?" dedi. O an muhayyile bulutları birbirine tosladı. Göz kürelerinde adeta şimşekler çakarken, "Onu Kolomb'a vermem!" dedi kükrercesine... "Asla ve kat'a!" deyip kulak memesini kaşıdı hırsla. "'Seni gelip bulacağım' lafı da masal! Ölüm döşeğindeki hastaya, 'Birazdan tüm ıztıraplarından kurtulacaksın' demek nevinden bir şey... Domingo şeytanı diriyken ben bir ölüyüm... Bu ıssızlıkta kaderime terk edildim!"

Sırtı uyuştu. İstanbul'u, Ustinya'yı, babasını, annesini ve kardeşlerini düşündü. Burnu sızladı.

"Umma. Umdukça hüsranın büyüyecek. Bekledikçe ömrün kısalacak. Allah'a tevekkül edip işini kendin gör! Sen İsa Kaptan'ın oğlu; Kaptan Kalender'sin. Don Kalino'sun. Kolomb, sözünü tutsa gelip beni bulsa bile o cehenneme dönmem!" deyip okyanusa baktı. Gözlerinin akında iştiyak, elasında korku hareleri belirdi. "Ama okyanusu aşamam... Suyun düğümünü çözemem..." diye sayıkladı.

Göz kadehlerini, yeniden kurbağanın ışıltılarıyla doldurup onu sakince okşarken, "İsmail, Taher ve Hosrev... Ya onların düğümü?" deyip sancıyan kafasını geri atmıştı ki, "Yooaaaob!" diye bir ses duydu. Sağına döndüğünde Yumanek'i gördü.

Sandaldan atlayıp çilli yosun şeritlerini çiğneyerek ona doğru yürüdü. Yumanek'in kucağında tahta yığını vardı.

Kalender ona sokulup, "Nedir bunlar?" dedi.

Yumanek, yığını yere bırakırken, "Bu ağaç kabukları, en sert dalgalara bile dirençlidir. Bunlarla sandalı güçlendirip, yükseltebiliriz." dedi iyimserlikle.

Kalender, kollarını göğsünde kenetleyip gül renginden karaya dönen gökyüzüne baktı acz içinde. Yumanek'in çocuksu mutluluğunu incitmemeye çabalayan müşfik bir edayla, "Benim yurdum senin sandığından çok ama çok daha uzakta... Bu sandalı, ne kadar tahkim etsek de okyanusun azgınlığına mukavemet gösteremez." dedi.

Yumanek'in yüzü tenhalaştı. Omuzlarını düşürerek sessizlik kabuğuna çekildi.

"Kabilenden ve diğer kabilelerden okyanusun ardına açılan birilerini görüp duydun mu hiç?"

"Tüm kabileler, okyanusun ötesinden korkarlar. Kuzeyliler bile." dedi Yumanek.

"Sen korkmuyorsun musun peki?"

"Korkmuyorum." dedi Yumanek kararlıkla.

Kalender, göz ucuyla ağaç kabuklarına baktı. "Belki..." deyip sustu. Zira cümlenin ardındaki ateşin yankısını duydu dilinde. Peşinden, "Çılgınlık bu..." diye söylenip yüzünü ovuşturdu.

"Yapabiliriz!" dedi Yumanek, kollarını iki yana açarak.

Kalender bakışlarını, onun sevimli suratında dolaştırdı, "Birlikte yurduma mı gidelim istiyorsun yani?"

Yumanek, kısılınca kaybolan çekik gözlerine tebessüm imleri kondurarak kafasını salladı.

"Neden peki?" diye sordu, Kalender tek kaşını kaldırırken.

Yumanek, "Başka çaremiz olmadığı için..." deyip göveren yıldızları gösterdi, "Sen doğudan gelen rüzgârsın ve ben de ağacından kopmuş bir yaprak. Beni sürüklemelisin..."

Kalender, gülümsedi. Kafasını argınca iki yana salladı. Beri yandan ise hafıza perdesinde Pinta ile Nina'nın görüntülerini cisimlendirdi. Sandalının büyüklüğünü onlarınkiyle kıyasladı. "Uyuyup dinlenelim. Sabah taze kafayla ne yapacağımızı etraflıca konuşuruz."

"Kabuklarının gücünü hafife alma. Biz kanolarımızın gövdelerini onlarla yapardık."

Kalender, büsbütün esrikleşmişti. Ama merakı dip diriydi hâlâ. Aniden Yumanek'in elini tutup gözlerini, gözlerine dikti. Bakışlarıyla onu sağdı adeta. "Sorularıma cevap ver artık..." dedi.

Yumanek'in yanakları alazlandı. Boynundan bir ihtilaç kıvrımı geçti. Gözlerini, Kalender'den ayırmadan sağ elini, sabahleyin beline doladığı hasır kemerin içine götürüp bir kese çıkardı.

Kalender, keseyi hoyratça kaptı. Tirildeyen parmaklarını keseye daldırınca avcuna kâğıt parçaları geldi. Aralarından birini alıp gözlerini, aydınlığın son damlasının insafıyla ona yaklaştırdığında Arap harflerini seçti.

"Bu şekillerin manasını biliyor musun?" dedi Yumanek.

"Biliyorum." dedi Kalender, yeniden fışlayan şuuruyla ve ekledi, "Ya sen?"

"Hayır, bilmiyorum."

"Ya Hakîm Zozo? O biliyor muydu?"

"O da bilmiyordu. Soracaklarının cevapları bu yapraklardadır belki. Ben uyuyacağım."

Kalender, titreyen ellerini yumup, "Nereden çıktı bunlar?" dedi yarılan sesiyle.

"Tanrılarımızın devrinden arta kalan tek şey; yaprak parçaları... Sabah, Hakîm Zozo'nun evinden aldım."

Ormandaki ulu ağaçlardan tatlı, kavruk kokular yükselirken; tombul kuşlar, yağmur bekleyen tomurcukları gagalayarak cıvıldaşıyor; mor bulutlardan inen güneşin ölgün huzmeleri, sahile

vuran sütlü dalgalara karışarak, kan ter içinde çalışan Kalender ile Yumanek'in kumsalda bıraktıkları ayak izlerine doluyordu.

Kutsal Dağ'a girdikleri günün üstünden dört gece geçmişti. Kalender gündüzlerini, sandalı güçlendirip yükseltmek için hiç durmaksızın çalışmaya, akşam vakitlerini ise keseden çıkan kâğıt parçalarını okuyup, birleştirmeye ve ortaya çıkan bütünü; gözlemleri, tahminleri ve Yumanek'in yanıtları sayesinde bir mantık çerçevesine oturtmaya adamıştı.

Okunması güç kâğıtların bir defterin ilk sayfalarından kesitler olduğu belliydi. Bazılarında ateş izleri, kimilerinde küf ısırıkları bulunan kâğıtlara göre; yaklaşık dört asır evvel, İsmail, Taher ve Hosrev isminde üç Müslüman deniz korsanı ile onların yetmiş adamı, Beyrut Limanı'nın yakınlarındaki haçlı sarayına bir intikam baskını düzenlemişlerdi. Denizciler, onlarca Haçlı askerini kılıçtan geçirdikten sonra saraydaki, Roma devrinden kalma, bereketi simgeleyen Zümrüt Kurbağa'yı alıp Akdeniz'e açılmışlardı. Peşlerine düşen Haçlı donanmasından kurtulmak için Cebelitarık Boğazı'nı geçmek suretiyle tam güneybatıya dümen kırmışlar ve sonunda kader rüzgârının cilvesiyle karanlık denizlerin ardına, Yumanek'in yurduna sürüklenmişlerdi.

Müslüman denizciler, bu bereketli diyarı çok beğenmişlerdi. İlk başlarda niyetleri, etrafı keşfedip ganimetler topladıktan sonra geri dönmenin yollarını aramaktı. Lakin zamanla cazibesine kapıldıklarından ötürü bu toprakları yurt bellemişlerdi. Yerlilerle kaynaşmışlar ve yerli kadınlardan çocuk sahibi olmuşlardı. Üç elebaşı; yani İsmail, Taher ve Hosrev, zamanla, beylik benzeri bir düzen kurmuşlar; yerlilere Arapça öğretmenin yanı sıra onları Müslüman yapmışlardı. Bayraklarının ortasına ise kurbağa ve hilal damgaları kondurmuşlardı.

Muhtemelen yetmiş kişiden birinin günlük niyetine kullandığı defterden arta kalan parçalar, Müslüman denizcilerin serüvenlerinin ancak bu kadarını ihtiva ediyordu.

Kalender, onların hikâyesinin devamını öğrenmek için Yumanek'e soru üstüne soru yöneltmişti. Fakat Yumanek'in bu konuda bildikleri; Tanrılarının kendi aralarında savaşa tutuştukları, bu felakette yüzlerce insanın öldüğü ve yurdunun yakılıp yıkıldığıydı. Bunları da Hakîm Zozo'dan işitmişti. Kalender, Türk soylu İsmail, Arap Taher ve Fars Hosrev arasında zamanla ihtilafların çıktığını ve işbu anlaşmazlığın bir noktadan sonra savaşa dönüştüğünü anlamıştı böylelikle.

Belli ki İsmail, Taher ve Hosrev'in iç savaşına civardaki yerliler de katılınca, işler bambaşka bir hal almıştı. Muhtemelen başkaca yönlerden gelen yerliler, iç kargaşadan yararlanarak İsmail, Taher ve Hosrev'i ele geçirmişler ve onları töreleri uyarınca güneş ayininde kurban etmişlerdi. Duvardaki tasvir buna işaret ediyordu. O çizimde, vücutlarına bıçaklar saplı sakallı adamlar; İsmail, Taher ve Hosrev'di...

Kalender'e göre; bu topraklarda yayılan Müslümanlığın yok olmasına rağmen izlerinin yüzyıllar içinde yerlilerin örfleri ve inançlarına işlemesi, Arapçanın ata dili olarak benimsenip korunması, İsmail, Taher ve Hosrev'in Tanrı mertebesine yükseltilmesi, kurbağanın kutsal bir emanet telakki edilmesi gibi hususlar, yerlilerin nezdinde Müslüman denizcilerin göğün doğusundan yeryüzüne indiklerine ve kutsal olduklarına dair duydukları sarsılmaz inançtan kaynaklanıyordu. Ayrıca yerliler, bu yabancılara minnet duymuş olmalılardı. Zira onlardan pek çok -kendilerince mucizevi- şeyler öğrenmişlerdi.

Kalender, tüm bunları Yumanek'e, onun anlayabileceği düzeyde anlattığında kız onu büyük bir şaşkınlık ve heyecanla dinlemişti. Halinden, tavırlarından, suallerinden Tanrı sandığı bu üç ismin gerçek hikâyesinden ve Müslümanlıktan çok etkilendiği ve dahi kafasının allak bullak olduğu aşikârdı.

Nihayet, İsmail, Taher, Hosrev ile Zümrüt Kurbağa'nın ve dahi Arapça bilen yerlilerin sır düğümünü çözmüştü Kalender. O defterin tamamını okumak için yanıp tutuşsa da bu

arzusunun hiçbir zaman gerçekleşmeyeceği malumdu. Zira onlardan geriye kalan her şey bu kadardı işte...

Rahatlamıştı. Hele ki, yüzyıllar evvel bu uzak dünyaya Müslümanların ayak bastığı gerçeği, üstelik içlerinden en az birinin Türk oluşu, onu gururlandırmış, bambaşka duygulara sürüklemişti. Ayrıca Zümrüt Kurbağa hakkındaki görüşü de değişmişti. Onu öz malı olarak görüyordu artık.

Öte yandan kâğıt parçalarında geçen "Al kara" ifadesi, epey dikkatini çekmişti. Bu tabir, uzun zamandır aklındaki kanıyı pekiştirmişti. Kalender çok yakınlarında, bir kıta olduğundan emindi artık. İlk seferden itibaren gördükleri tüm yerler; bu ana karanın etrafındaki adalar ve onların kırıntılarıydı. Hem hesaplamalar hem de karşılaştıkları yerlilerin söylemleri bu görüşle muvaziydi.

Kurbağa damgalı haritayı kimin ya da kimlerin çizdiği ve o haritanın babasının eline nasıl geçtiği ise hâlâ muammaydı. Lakin bu mesele üzerine kafa yormak için bir hayli zamanı olacaktı.

Zira uzun uzadıya düşündükten, ince eleyip sık dokuduktan ve türlü hesaplamalara dalıp çıktıktan sonra kararını vermişti. Ucunda ölüm bile olsa, vatanına dönmek için okyanusa açılacaktı.

Defterine şöyle yazmıştı, "*Evet, ölüm bir ihtimalden çok daha fazlası... Lakin bu ıssızlıkta; eşsiz bilgiler barındıran bir defter ve emsalsiz bir hazineyle helak olmaktansa, bir kaptana yaraşır şekilde; sular üstünde, gökler altında ölmeliyim...*"

Büyük uğraşlar neticesinde, sandalı güçlendirme işi tamamlanmıştı. Kalender ile Yumanek birkaç adım gerileyip onun son haline baktılar kıvançla. Sandalın baş ile kıç kısımları

ve kenarları safran renkli, tırtıklı ağaç kabukları marifetiyle yükseltilmiş ve her yanı, ormana özgü, kıvamlı bir macunla kalafatlanmıştı. İlaveten sandalın merkez noktasına, direk vazifesini üstlenecek bir sırık kondurulmuş ve dahi sırığa, yelken demeye bin şahit lazım gelen, çıtalara gerili bir çaput bağlanmıştı.

İki yol arkadaşı, sandalın kapalı bölmesindeki erzak çuvalları, su kabakları ile diğer eşyalardan arta kalan boşluğu, Yumanek'in ormandan topladığı rengârenk meyveler, pupu ve lumo taşları, hasırlar, salyangoz kabukları ve bitki sürgünleriyle doldurdular. Kalender'in yumuşak giysileri ve pamuk öbekleriyle sarmalanmış Zümrüt Kurbağa'yı da emniyetli şekilde sabitlediler. Yanlarında götürmek üzere; bu bölgeye mahsus, parlak kırmızı tüylere sahip üç dişi, üç de erkek kuş yavrusu yakaladılar. Onlar için minik bir kafes çattılar. Her şey, hazır sayılırdı.

Akşamın karanlığı damla damla yayılıp halka halka dağılırken yengeç kızartmasıyla karınlarını doyurdular. Yumanek, her zamankinden sessiz ve hüzünlü görünüyordu. O, ormanın öte ucundaki kaioko denen ağaçların gövdesinden topladığı meyvenin iri çekirdeklerini ezip suda kaynatmak suretiyle hoş kokulu bir içecek demlerken, Kalender de defterini doldurdu.

Biraz sonra kavruk çeşnili kaioko sularını yudumlayıp dalgın bakışlarla ateş izledikleri esnada, Kalender hem onu neşelendirmek hem de Tilki Alfonso'yu anmak için *"Lamma Bada"* şarkısını söylemeye koyuldu. Yumanek şarkıyı, ilk başlarda donukluğunu muhafaza ederek, kayıtsızca dinlese de bir müddet sonra usulca doğruldu ve yaş damlayan gözlerini yumup ateşin etrafında, döne döne raks etmeye başladı.

Kalender, onun ay ışığıyla yoğrulmuş kumda kıvrılan küçük ayaklarını, boşlukta süzülen billur kollarını, tel tel savrulan ipek saçlarını ve yabani güzelliğini, birbirini tırmalayan girift hislerin çekimine kapılarak izledi.

Çok geçmeden Yumanek'in ısrarı üzerine o da ayağa kalktı ve hiçbir şey düşünmeden, güzel günlerin tomurcuklar içinde beklediğini umarak kendini gecenin derinliğine ve ateşin uzayıp kısalan yalımlarının büyüsüne bırakarak onunla birlikte raks etti.

Kalender tan yeri ağarırken uyandığında gözlerini, karadan kızıla dönen ufuk çizgisine mühürledi ve ellerini açarak uzun uzun dua etti. Evvelki günler, yola çıkacağı bu demirden ağır anda, korku heyulalarınca kuşatılacağını sanmıştı. Lakin şimdi, hiç olmadığı kadar cesaretli ve huzurlu hissediyordu.

Güneş doğudan gülümserken Kalender, okyanusun serin sularına atladı. O yıkandığı sırada, Yumanek uyandı ve yer fıstığı yağında kuş yumurtaları ve çağanoz pişirip kaioko suyu demledi. Bilahare, afiyetle karınlarını doyururlarken bir yandan da her şeyi son kez gözden geçirdiler.

Yumanek, hem kendi hem de Kalender'in gerdanına, ağlayan ağaç denen bitkilerin gövdesine çizikler atılması sonucu elde edilen, ağır kokulu bir sıvı sürdü. Bu eczanın okyanustaki canavarları, uzak tutmaya yarayan bir tılsım olduğunu ve yolculuk müddetince istisnasız şekilde her gün sürünmeleri gerektiğini söyledi.

Artık her şey hazırdı! Kalender sandalın halatını çözmeden evvel, devasa yapraklarla kınlayıp su geçirmeyen reçine mumuyla kapladığı keşif defterini, türlü tehlikeleri gözeterek sımsıkı şekilde göğsüne bağladı.

Kuzeyden ılık bir rüzgâr esmeye başlayınca Kalender ellerini beline koydu. Soluğunda ekşi bir tat vardı. Dudaklarının arasına sıkıştırdığı tütün yapraklarından derin bir nefes çekti ve sandalın baş kısmına mıhladığı çubuğa, Palos'tan aldığı beyaz

şövalye gömleğini yırtmak suretiyle yaptığı beyaz bayrağı çekti. Ağırbaşlılıkla dalgalanan bayrağın üstünde bir hilal ve İsa Kaptan'ın çalakalem çizilmiş sureti vardı...

Kalender, bayrağa tebessümle bakarken kürekleri kavrayıp, "Ya Allah!" diye haykırdı. Dalgaları yarıp yuvarlayarak bir müddet dümdüz ilerledikten sonra kuzeydoğu istikametine yöneldiler.

Hava serinlemiş, dalgalar kabarmıştı. İki yoldaş, solgun güneş altında nöbetleşerek saatler boyunca kürek çekmişler ve kıyıdan büsbütün kopmuşlardı. Etrafta sudan çıkan "Lok lok lok..." sesleri dışında çıt yoktu. Kafesteki tombul kuşlar dahi sessizliğe gömülmüş halde önlerindeki yemleri gagalıyorlardı.

Kalender, çantasından yamçısını çıkarıp sırtına geçirirken Yumanek'e bakıp, "Sen üşümüyor musun?" diye sordu.

Yumanek, kafasını iki yana sallayıp, "Üşümüyorum." dedi. Dalgındı. Puslu gözlerle, arada bir dönüp gerisine bakıyordu.

Kalender, onun günlerdir süren bu mahzun halini dağıtmak için, "Benim yurdumda çok mutlu olacaksın." dedi.

Yumanek zoraki gülümsedi, "Yurdunda Havvan var mı senin?"

Kalender afalladı. Dilini, tuzlanan dudaklarında gezdirip, "Yok..." dedi kısık bir sesle.

"Neden yok? Öldü mü?"

"Uzun bir mevzu..." dedi Kalender bezgince.

Yumanek, kollarını karnında birleştirdi. "Senin Tanrı'na inanmak istiyorum."

Kalender, bakışlarını onun bıçakla yontulmuşçasına duran keskin göz hatlarında ve seğiren boyun kaslarında dolaştırdı, "Neden istiyorsun bunu?"

"Atalarımın esas hikâyesini, onların Tanrısının da seninkiyle aynı olduğunu ve Müslümanlığı anlattığından beri düşünüyorum... Dahası sen iyisin. Senin Tanrı'na tapan tüm Âdem ve Havvalar da böylelerdir..."

"Yarısı bile değildir. Benimle aynı inancı taşıyan insanların da hem iyileri hem kötüleri var."

"Bu sözünü anlamadım..."

"Gam değil, ben de anlamıyorum. Ya eski inancın, örfün, alışkanlıkların ne olacak?"

"Hepsi ardımda kaldı." dedi Yumanek, kararlılıkla ve gözlerini kısıp ekledi, "Beni Müslüman yap! Sizin taşınızı öpmeye razıyım!"

"Ne taşı?"

"Beni yakmak isteyenlerin bana ve diğerlerine öptürmeye çalıştıkları taştan..."

Kalender güldü, "Onun ismi haç. Benim inancımda böyle bir âdet yok." deyip kürekleri bıraktı ve uzayan tırnaklarıyla yüzünü kaşırken, "Emin misin peki? Mevcut inancına dair her şeyi ruhundan çıkarabilecek misin?"

Yumanek olumlu manada kafasını salladı. Kalender bir müddet düşündü. Akabinde geçen gün anlattığı Müslümanlığın temel kaidelerini yeniden hülasa etti ve bunları anlayıp anlamadığını sordu ona.

Yumanek, "Anlıyorum." diye karşılık verince, Kalender avuçlarını açıp, "Beni taklit et ve söyleyeceklerimi tekrarla." dedi ve kelime-i şehadet getirdi.

Yumanek avuçlarını açarak onun ağzından huşuyla çıkan sözleri hatasız biçimde tekrarladı.

Kalender, çehresine inen sürurla, "Allah kabul etsin." dedi.

"Allah kabul etsin." diye yineledi, Yumanek.

"Artık Müslümansın."

"Artık Müslümansın." diye tekrarladı, Yumanek.

"Gayrı tekrara gerek yok." dedi Kalender kaşlarını bükerken.

"Yooaaob... Şimdi ikimiz de aynı Tanrı'nın mıyız?" dedi Yumanek heyecanla.

"Hepimiz, her zaman öyleydik zaten..."

Yumanek parmaklarını üç kez ensesinde dolaştırırken güneşe bakarak bir şeyler mırıldandı.

"Artık şu hareketi yapmaktan da vazgeç. Güneşten medet umulmaz! İçin daraldığında ya da bir şey dileyeceğin vakit, ellerini açıp Allah'a sığın!"

Yumanek omuzlarını silkti, "Eski inancımla vedalaştım yalnızca. Müslümanlıkta Allah nerede?"

Kalender, kollarını iki yana çözdü olabildiğince. "Gözünün gördüğü ve göremediği her yerde, her şeyde..." deyip araya bir sessizlik fasılası koydu ve "İspanyolların yanından ayrılıp yola çıktığımızda bir şarkı söylemiştin..." dedi.

Yumanek yanağındaki bene dokundu, "Bana öfkelenmiştin ama."

"Sen de inadına, sesini yükseltebildiğin kadar yükseltmiştin."

"O an, kendi sesimi işitmeye ihtiyacım vardı."

"Şimdi de benim ihtiyacım var, sesine. Hadi bir şarkı söyle."

Yumanek, işveyle saçlarını düzeltip şarkıya başlarken Kalender küreklere asıldı, tekrar. Kafesteki kuşlar ise, şarkıya eşlik etmek istercesine cıvıldaşıyorlardı şimdi.

Gün devrilmişti. Sandal, mütemadi ve pürüzsüz bir örtü suretinde uzanan okyanusu bıçak ucu gibi kese kese ilerliyordu. Kürekte Yumanek vardı. Kalender bir yandan rota hesabı yapıyor diğer yandan da kurutulmuş balık, kara ceviz, ananas ve kaioko suyundan müteşekkil sofrayı hazırlıyordu.

Yerle gök, akşamın sessizliğiyle düğmelenirken, iki yoldaş reçine mumundan akseden ölgün ışığın altında yemeklerini yediler. Kalender, küreğe geçtiğinde hem kendinin hem de yoldaşının umudunu diri tutmak için İstanbul'u, ailesini ve evini anlatmaya koyuldu. Badehu, Yumanek'in tuhaf ve gülünç suallerini yanıtladı. Gece yarılıncaya kadar, durmaksızın konuştular. Nihayet yorgunluktan mayıştıklarında sandalın minik güvertesine uzanıp üstlerinde çınlayan kadim yıldızları seyre daldılar sükûnetle.

Hava ılımıştı. Yumanek, ellerini karnında birleştirip kafasını çevirdi. "Aklının altından akan suları benimle paylaş. Çünkü onun çağıltısını işitiyorum." dedi fısıltıyla.

Kalender, yan döndü. Onun, ay ışığıyla vurgulanan ve sıra dağlar gibi uzanan köprücük kemiğini adımladı bakışlarıyla. Müteakiben ıssız boynunu ve dahi kabaran dudaklarını...

Kavruk rayihalı nefesinin ısısını, yüzünde hissediyordu. Uzanıp burnuna bir buse kondurdu usulca. Yumanek'i bir titreme aldı. Kalender, onun vücudundaki gayri tabii çarpıntıları seziyordu. Bu ahval hoşuna gitti. Çok geçmeden bu kez de Yumanek, davranıp onun kulağını öptü, hoyratça ve "Hissettiğim şeyin adını bilmiyorum. Ama sana bakınca karaya vurmuş balık gibi çırpınıyorum. Boğulacağım, sanıyorum, karadayken bile..." dedi.

Kalender derin bir nefes alırken toparlandı. Zorlansa da nefsine hâkim olmayı bildi.

Yumanek'i, koynuna çekip onun yumuşak saçlarını okşamaya başladı ve "Ustinya..." dedi.

Yumanek, alttan yukarı baktı, "O ne demek?"

"Benim lisanımda, kalp manasına geliyor."

"Öyleyse benim Ustinyam çok hızlı çarpıyor." dedi Yumanek.

Kalender merhametle gülümsedi. Saçlarını okşamayı sürdürürken, "Hadi uyu." dedi.

Yumanek'in sessizce ağlamaya tutulduğunu fark edince sebebini sormadı. Bunun yerine ona *Mesnevi*'den bir masal anlatmayı yeğledi. Yumanek uykuya geçince, onun üstünü örtüp doğruldu Kalender.

Huzursuzlanmıştı. İçine çöreklenen doğurgan vehimlerin tıslamasını duyuyordu. Uzanıp çantasından usturlapla kamalı aldı ve büyük bir ciddiyetle göğü rasat etmeye girişti.

Rasat sonuçlarını yazarken bir anda durdu. Kendilerine dışardan, yüksekten ve dahi başkasının gözleriyle bakmaya çalıştı. İrkildi. "Sonsuz karanlığın ortasında salınan bir noktayız. Allah'ım! Çılgınlık... Ne amansız bir sergüzeşt. Ne dehşetengiz bir manzara..." dedi. Kalbine tunçtan daha ağır bir korku yumağı inmişti. Uzandı. Her yanı seğiriyordu. Nesimi'nin bir gazelini mırıldanarak sakinleşmeye çalışırken uykuya daldı.

Kalender, güneşle birlikte uyandı. Midesinde kıyıntı, omuz mafsallarında iğne iğne sancı ve boğazında bir yumru hissediyordu. Sandalın kemerelerinden sallanan su kabaklarından birini çözüp içindekini kırbasına boşalttı. Kana kana su içip hançerin ucuyla yelken sırığının gövdesine yolculuğun kırkıncı sabahını belirten bir çizik attı.

Hava, düne ve ondan önceki günlere nazaran daha sıcaktı. Boynunu kütürdeterek etrafına bakındı. Yer ile gök arasında mavilikten başka hiçbir şey yoktu, yine. Namütenahi suların ortasında et, kemik ve kanla yoğrulmuş kaya parçasına benzetti kendini. Kolları ile bacaklarını gerdi ve hâlâ fıs fıs uyuyan Yumanek'in yanına çömüp onun alnına dokundu. Günlerdir hasta ve bitkin olan yoldaşının ateşinin iyice düştüğünü anlayınca rahatladı. Soluna döndü. Ses çıkarmamaya gayret göstererek okyanusa sarkıttığı; ucunda, yerlilerce lumo taşı diye bilinen külçenin sallandığı halatı çekmeye koyuldu.

Bu kütle, suyun derinliğine indikçe ağırlığı katlanan bir yapıdaydı ve sandalı, belli ölçüde sürüklenmekten alıkoyuyordu.

Akabinde güneşin konumunu müşahede etti ve her gece yaptığı rasatlardan çıkardığı rakamları inceledi. Pusulasına bakıp "Çok şükür..." dedi. Her şey yolunda görünüyordu. Kuzeydoğu istikametinde beklediğinden daha hızlı yol aldıklarını düşündü. Rüzgâr, onlardan yanaydı ve handiyse bir ay yetecek kadar erzakları ve suları vardı. Müsterihti. Kafesi tıkırdatan kuşlarına yem verirken burnunun etrafında pullanan derileri kazıdı. Çuvaldan bal, yer fıstığı ve peksimet çıkardı.

O esnada Yumanek, gözlerini açtı. Kalender ona gülümseyip "Sancın var mı?" diye sordu.

"Biraz... Kötü ama çok kötü düşler gördüm." dedi Yumanek.

Kalender, onun kararan göz altlarını süzüp, "Ne gördün?" diye sordu.

"Hakîm Zozo geldi düşüme... Zümrüt Kurbağa'yı, Kutsal Dağ'dan çıkarmakla büyük bir günah işlediğimi söyledi. Tanrılarımızı terk ettiğim için de şiddetle cezalandırılacağımı haykırdı."

Kalender, peksimetin üstüne bal yayarken burnunu çekti, "Rüyaların tersi çıkar deriz biz."

"Nasıl?"

Kalender, peksimeti onun ağzına uzattı. "Ye hadi..." dedi.

"Rüyaların tersi çıkar, ne demek." diye yineledi Yumanek.

Kalender, kendisi için de yiyecek hazırlarken, "Yani kötü hiçbir şey olmayacak. Böyle rüyalar görmen tabii. Zor günlerden geçtik. Ateşin düştükçe, rüyaların da berraklaşacaktır." dedi.

Yumanek, lokmasını dişlerinin arasında ezerken hıçkırığa tutuldu. Kalender ona kırbasını verdi. Yumanek, küçük yudumlarla suyunu içtiği sırada, göz bebeklerini gayri tabii şekilde; sağa ve sola oynattı.

O an tuhaf bir ses duyuldu; Derinden, boğuk ve ürkütücü...

İki yoldaş aynı anda sesin geldiği yöne doğru döndüklerinde, suların halkalandığını gördüler. Çok geçmeden laciverdi dalgalar kabarıp köpürmeye ve sandal zangırdamaya başladı. Yumanek, dehşetle ayağa kalkmaya çalışırken, "Canavar!" dedi.

Kalender, pıhtılaşan zamanın içinde sıkışmış, idrakı felçleşmişti. Ancak Yumanek'in tiz çığlığıyla tepeden tırnağa sarsılarak kendine geldi. İleriye doğru bir hamle yapıp onu kolundan çekerek yerine oturtmaya çabalarken, "Ya Allah!" diyebildi. Kuduran dalgalar, müthiş bir süratle sandalın etrafında dönüyor; sular adeta kükreyip yağmur gibi üstlerine yağıyordu. Kalender, göz gözü görmeyen kıyametin içinde zor nefes alarak tüfeğini arıyordu acizce.

Dalgalar yeniden foşurdayıp sular yarıldığında yüzeye, barudi renkte, devasa bir et yığını çıktı. Yumanek o an sarsıntının şiddetiyle sandaldan suya düştü. Kalender, korkuyu ve çaresizliği iliklerine kadar hissediyor; çırpışan kolları ve burulan bacaklarıyla, yer çekimine kafa tutarcasına yıkılmamak için direniyordu. Balina büsbütün su yüzüne çıkınca, Kalender gayri ihtiyari çuvalların olduğu bölmeyi kendine siper etmeye çalıştı. Muharriş bir ses daha yankılandı. Kalender, son umuduyla suya atlamaya yeltendiği esnada tüm vücudunun sıcak hava akımı ve berbat bir kokuyla kaplandığını hissetti. Apansız, gövdesini ve uzuvlarını vahşi bir kuvvet daladı. O amansız kudretle boğuşuyordu ki, yüksek bir yerden atlayıp da taşlara çarpa çarpa savrulurcasına uçsuz bir karanlığa yuvarlandı... Kalender, son gücüyle debelenip inliyor ancak sesi çıkmıyordu. Tüm varlığıyla çamurumsu et parçalarına saplanmıştı. Bedeni alev alev yanıyor; ağzına, burnuna, kulaklarına sular doluyordu. Giderek yükselen ısıyla birlikte tüm bedeni uyuşurken son sözü "Baba..." oldu. Balinanın karnındaydı!

Şubat 1494

Kalender, önce anlamsız ses kırıntıları duydu. Sonra Arapça kelimeler ve cümleler.... Acıyla gözlerini araladığında üstüne eğilmiş bulanık iki suret gördü.

"Açtı gözlerini." dedi biri.

"Adını sor, bak hatırlıyor mu?" dedi uzaktaki ikinci ses.

Üçüncü ses, "Dilimizi biliyor mudur ki?"

"Darü'l-Beyza'dasın." dedi ilk ses Arapça.

"Yani Casa Blanka." dedi diğeri İspanyolca ve Portekizce.

"Adını sorun, adını..." diye bağırdı uzaktaki ses.

Kalender; vücudunun ve kafasının ıslak tülbentlerle sarılı olduğunu fark etti. Uzuvlarını neredeyse hissetmiyordu. Kurumuş boğazını zorlayıp, "İsmim, Yunus Kalender'dir." dedi.

Mayıs 1494

Kalender, Venedik bayraklı bir ticaret kalyonunun baş kısmındaydı. Arı yeli, zeytuni harmanisinin eteklerini uçuştururken dopdolu kalbinin tıkırtılarına yaslanarak günlüğünün son sahifelerini dolduruyordu. Balina tarafından mucizevi şekilde okyanusa geri kusulduktan sonra deprem akıntıları marifetiyle sürüklenerek Kazablanka'nın güneybatı kıyılarına vurduğu andan itibaren yaşadıklarını anlattığı yerdeydi.

Ağır yaralı ve baygın halde balıkçılar tarafından bulunup bir kulübeye taşındığını ve orada günler boyunca ölüm ile hayat arasındaki boşlukta çaresizce beklediğini yazıp derin bir nefes aldı.

Balıkçıların, onun balinanın içinden çıktığını ve açık denizde sürüklendiğini öğrendiklerinde bu mucizenin memleketlerine bereket getireceğine inanarak onu sahiplenip el üstünde tuttuklarını yazdı.

Palos'tan yola çıktığı andan itibaren başından geçenleri, ıssız geceler boyunca hayatını kurtaran balıkçılara ve onu iyileştiren kör hekime bir masal kıvamında anlattığını yazdı.

Nihayet iyileştiğinde, o yörenin soylularından birinin mahiyeti eşliğinde, kendisini Kazablanka'dan Sicilya'ya gidecek geminin demirlediği limana götürdüğünü ve anlattığı serüveninin karşılığında ona taze giysilerle birlikte biraz da para verdiğini yazdı.

Sicilya'da iki hafta kadar bekleyip nihayet İstanbul'a gidecek bir kalyona bindiğini ve yolculuk günlerini, kendisini bu âna eriştiren Allah'a şükrederek ve yaşadığı büyülü zaman dilimlerini, hazmetmeye çabalayarak geçirdiğini yazdı.

Kalender, sıhhatine kavuşmuştu. Lakin vücudunun sol omuzundan ayağına kadar olan bölümü ve dahi sırtının tamamı derin yara izleriyle damgalanmıştı. Ayrıca sağ dizindeki kesik, kapandıktan sonra, yürürken bacağını tam bükemez olmuştu.

Yumanek yoktu artık. Onunla ilgili hatırladığı son görüntü, balina su üstüne çıkarken dalgaların sarsıntısının şiddetiyle, onun okyanusa düştüğü andı.

Zümrüt Kurbağa da yoktu. Belki suyun derinliklerinde belki de balinanın karnında yitip gitmişti. Tıpkı yanına aldığı tombul, kırmızı kuşlar gibi...

Ama her daim göğsüne bağlı tuttuğu keşif defteri kurtulmuştu. Defteri kaplayan reçine mumu, onu büyük ölçüde korumuştu.

Kalender günlüğünün son sayfasını şöyle noktaladı:

"*Evvel zaman içinde, periler âleminde. Az gittim uz gittim. Vardım Kaf Dağı'nın ardına. Bulut yedim, yağmur içtim. Devlerle dövüşüp gayyaya indim. Aldım dünyayı avcuma. Bir güzelin uğruna bindim rüzgâra. Vurdum kendimi sırtıma. Döndüm yurduma.*

Billur fânus içinde; erguvanlar sâyesinde; hisar hisar, kubbe kubbe; servi servi, hanebehane Kalender meşrebin düşü, şehr-i Sitanbul'un huzurundayım işte...

Peki ne olacak şimdi? Nasıl yürüteceğim ayaklarımı. Dilimi nasıl döndüreceğim. Kalbim, taşıyabilecek mi sevincimi? Tarif etmemeliyim. Zira şu andan itibaren beni hakikatten ötesi iflah etmez! Bugün cuma. Babam evimizdedir. Biraz sonra iskeleye yanaşacağız ve son takatimle bir araba bulmaya koşacağım. Müteakiben var gücümle eve... Keşif defterimi onun

önüne koyup ellerine sarılacağım. Boynuna dolanıp ekşi, sıcak kokusunu içime çekeceğim. Gerisi sana kalmış Allah'ım. O anı yaşayayım da sonrasında kanımla ve canımla sana teslimim..." yazıp defterini kapattı ve hafifçe aksayarak civadraya doğru ilerleyip kendini İstanbul'un efsunlu keşmekeşine bıraktı. "Geldim, Ustinya..." diye fısıldadı.

Kalender, sıska arabacıya parasını verip indi. Yağmur dinmişti. Mayıs ayı olmasına rağmen hava epey serindi. Etrafında yükselen evlerin saçaklarından sular damlıyor, avlularından sıcak elma reçeli buğuları tütüyor, bahçelerinde telaşsız sesler yankılanıyordu.

Kalender sesleri kulaklarına, kokuları ciğerlerine çekerek yürüdü. Çamura kesmiş meydan sakindi. Birkaç esnaf, tezgâhlarının ardındaki ocağın etrafına dizilmişler, çene çalarak yemek yiyorlardı.

Kalender, tezgâhtaki siniye istiflenmiş mercan balıklarının pörtlek gözlerinden akseden ışıltıların ıslak sokak taşlarına yansıyan menevişlerine basarak yürüdü. Bitleriyle didişen alaca köpek yavrularının, çelik çomak oynayan esmer çocukların, duvardan duvara sohbet eden tombul kadınların, akça çiçeğe durmuş ağaçların ve dahi yitip gitmiş anıların yanından geçti.

Üzerinde, irinli kabarcıkların olduğu eliyle sokak kapısını kapayıp bahçeye süzüldüğünde her şeyi yerli yerinde buldu. Mutluluktan ve heyecandan yükselip göğe karışacak gibiydi. Ağır ağır yürüdü. Nar ve ceviz ağaçları, nahif güller, havuzun üstündeki oyuncak gemiler...

Her ayrıntıya birer birer dokunmak istiyordu. Ancak hiçbirini yapamadı. Zira ayakları, onu basamaklara ve oradan da kapıya sürüklediler. Eli tokmağa gitti. Üç kez...

"Kimdir o?" diye bir ses yankılandı.

Kalender, bekledi. Göğsünden kalkıp boğazında hışırdayan sıcacık bir sessizlikle...

"Kimdir o?" diye tekrarladı, kapının ardındaki sesin sahibi.

Güçlükle, "Anne..." diyebildi Kalender.

Kapı gıcırtıyla açıldı. Sare Kadın, eşiğe adımını attı, akça ellerini ağzına götürdü ve öylece kaldı. Hayretinden sıyrılınca, "Canım!" deyip parmak uçlarında yükselerek oğlunun boynuna dolandı, aşkla...

Çok geçmeden kardeşleri; Zeynep, Nilüfer, Halime ve Selman de pürvelvele üstüne atıldılar ağabeylerinin. Sare Kadın ve Zeynep, hüngür hüngür ağlıyorlardı. Selman pır pır içeriye doğru bağırıp "Gel gel!" dedi.

Ayak sesleri işitti Kalender... Az sonra eşiğe zarif bir gölge yansıdı. Gölge kıpırdadı, yürüdü. Gölge et oldu, kemik oldu ve endam... Önce saçlarını algıladı Kalender sarı ayçiçeği, müteakiben gözlerini; gök mavi ve nihayet tatlı gülüşünü...

Yer, ayaklarının altından çekiliyordu sanki. Başı döndü. "Ustinya..." diyebildi, dili uyuşurken.

"Hoş geldin." dedi Ustinya.

"Ustinya..." diye tekrarladı Kalender. Aklı öylesine başından gitmişti ki bir an rüyadan uyanmak istercesine silkinerek iki adım geriledi. İnanamıyordu... İçinde bir değil, binlerce kalbin çarpıntısı vardı.

Sare Kadın, ellerinin tersiyle gözyaşlarını silip oğlu ile Ustinya'nın koluna girdi. Birlikte içeri süzüldüler. Kalender, hâlâ sevinemiyordu. Bir izahat duyuncaya, vücudunda bir yer kanayıncaya, avaz avaz bağırıncaya kadar kendine gelemeyeceğini biliyordu

Kanı tutuşarak, şirin şirin kendisine bakan Ustinya'nın karşısına çöktü. Zeynep, abisine su koşturdu.

"Nasıl olabilir Allah'ım?" diye sayıkladı, Kalender. Gerçeklik algısı düğümlenmişti.

Sare Kadın, bir oğluna bir Ustinya'ya bakıp, "Müneccim, sen gittikten kısa müddet sonra öldü. Kadir Amcan da onu bozulan haremden satın alıp buraya getirdi. Bizimle birlikte senin yolunu gözlemeye koyuldu. Öz kızımız oldu." dedi, hâlâ için için ağlıyordu.

Kalender oltaya takılmış balık gibi titrerken kesik kesik soludu. Camit gözlerle, "Nasıl olur? Ya gebeliği!" dedi. Yanıt gelmeyince var gücüyle, "Ya gebeliği!" diye bağırdı.

Herkes sıçradı. Sare Kadın, oğlunun alev alev yanan yüzünü okşarken, "Henüz doğmadan melek olmuş yavrucak. Kızcağız, düşük yapmış kederinden..." dedi.

Kalender, ayağa kalktı ve bakışlarıyla herkesin yüzünü taradı. "Babam nerede?"

Sare Kadın başını önüne eğip hıçkırıklara boğuldu yine.

"Babam nerede?" diye gürledi Kalender, cinnet haliyle.

Zeynep, elinde su tasıyla öylece kalmıştı. Selman, Halime ve Nilüfer de başlarını eğmişlerdi. Kalender, Ustinya'nın gözlerinden gözlerini ayırmadan çömeldi. Hareket ettikçe havsalasının kıyıldığını hissediyordu. Kafasını ellerinin arasına aldı.

"Baban..." dedi Sare Kadın...

Kalender yerdeki karıncalara baktı; onlar kaçıştıkça midesindeki yumru büyüyor, umut gemisi, karaya oturuyordu, "Öldü mü?" derken sesi ufalandı, sanki.

Sare Kadın kafasını sallayıp, "Allah senin ömrünü uzun etsin. Başımızdan ayırmasın seni..." deyip oğluna sarıldı yeniden.

Ana, oğul epey bir süre öylece kaldılar. Kalender, yavaşça doğrulup ayaklandı. Ustinya'ya döndü. Ustinya, Sare Kadın'ın da göz işaretiyle bir kedi gibi sokuldu ona. Kalender, gözlerinden yaşlar boşalırken sevgilisinin mis kokulu gövdesine sarıldı, bu anın dışında kalan her şeyi yok saymak isteğiyle. Ancak müm-

kün değildi... Zira içindeki gemi batmış, kaptanı yitmişti.

Sevgilisinin kollarından çözülüp süratle babasının kıraat odasına girdi. Her şey yerli yerindeydi. Sarı tespih, kitaplarının üstünde duruyordu. Tespihi avcuna alıp kokladı, öptü, ağladı... Ustinya, annesi ve kardeşleri kapıya yığıldılar.

"Nerede babam?" dedi Kalender, kendi sesini yadırgayarak.

"Kadir Amca'na git. Seni babana götürsün." dedi Sare Kadın.

Kalender, gerisine dönüp Ustinya'ya baktı ve aksayan bacağını sürüyerek koşar adımlarla çıkıp Kadir Ağa'nın evinin yolunu tuttu.

Kadir Ağa ile Kalender, Haliç Mezarlığı'na girip biraz yürüdükten sonra, limana demirleyen gemiler misali, bir mezara yanaştılar. Kadir Ağa, ellerini açıp Fatiha'ya dururken Kalender de bir kukla gibi onu taklit ederek, üstünde babasının adının yazdığı kabrin huzurunda boynu bükük dikildi. Kâinatın tüm hüznü alın çizgilerinde akıyordu sanki.

"Son nefesine kadar seni sayıkladı..." dedi Kadir Ağa gözleri dolu dolu.

Kalender, diz çöktü. Koynundan keşif defterini çıkarıp mezara koydu, usulca. "Baba..." dedi. Boğuldu sesi, inceldi, "Hayallerini, hakikate çevirdim..." derken toprağa kapandı ve hıçkırarak ağlamaya tutuldu.

Kadir Ağa, onun omzuna elini koyup öylece bekledi bir süre. Ardından onu kaldırıp koluna girdi. Yürümeye başladılar. Kalender gerisine dönüp babasına ve keşif defterine baktı, son takatiyle...

"Seni görüyordur. Şüphen olmasın. Onu gururlandıracağını biliyordu."

İkindi yeli esiyor, ulu serviler sakince sallanıyorlardı. Kalender, kafasını Kadir Ağa'nın omuzuna yasladı. Kadir Ağa, onun saçlarını okşarken bir gazel okumaya koyuldu.

Döner yine Kenân'a, kaybolan Yûsuf, gam yeme
Hüzünler kulübesi gül bahçesi olur bir gün, gam yeme
İyileşir halin, ey mahzun kalp endişelenme
Geçer bu deliliğin, sakinleşir başın, gam yeme
Dönmese de felek bizim arzumuzca iki gün
Hep böyle kalmaz ya hali devranın gam yeme
Ümitsiz olma sakın ha, bilmezsin gaybın sırrını
Perde ardında olur gizli oyunlar, üzülme
Söküp götürürse de yokluk seli varlık temellerini ey kalp
Nûh gibi kaptanın var korkma tufandan, gam yeme
Konak tehlike dolu, hedef çok uzak olsa da
*Sonu olmayan bir yol yok, gam yeme**

---

* *Yûsuf-ı güm-geşte bâz âyed be-Kenʿân gam mehor*
Külbe-i ahzân şeved rûzî gülistân gam mehor
Ey dil gam-dide hâlet beh şeved, dil bed mekon
Vʿin ser-i şuride bâz âyed be-sâmân, gam mehor
Devr-i gerdûn ger dü rûzî ber murâd-ı mâ nereft
Dâimen yeksân nebâşed hâl-i devrân, gam me-hor
Hân me-şev nevmid çun vâkıf neyî ez sırr-ı gayb
Bâşed ender-perde bâzihây-ı pinhân, gam me-hor
Ey dil er seyl-i fenâ bünyâd-ı hesti berkened
Çun tu râ Nuh est keştibân ze tufân, gam me-hor
Gerçi menzil bes hatarnâkest ve maksad bes baîd
Hîç râhî nîst kʿânrâ nîst pâyân ğam mehor

Sular Üstünde Gökler Altında
Kaan Murat Yanık

Amerika, aşk ve saflık yeniden keşfedilebilir mi?

Sular Üstünde Gökler Altında, okurunu bir zaman makinesi gibi alıp 15. yüzyılın son demlerine götürüyor. Bu sürükleyici macerada rengârenk kahramanlarla birlikte İstanbul'dan Kırım'a, İspanya'ya, oradan Güney Amerika'ya ve Kazablanka'ya doğru nefes kesen bir yolculuğa çıkarken kendinizi birbirinden esrarlı olayların içinde bulacaksınız.

Hem aşk derdinden kaçmak hem de babasının hayallerini gerçekleştirerek esaslı bir kâşif olmak için yola çıkan Kalender, âlemden âleme, zamandan zamana, halden hale savrulurken kendini derin çatışmaların ortasında bulacaktır. Kader rüzgârı onu Kristof Kolomb ile buluşturacak ve bu ikili o güne kadar hiçbir denizcinin açılmaya cesaret edemediği karanlık okyanuslara yelken açacaktır. Bakır topraklar üzerinde yol alırken öte yandan da birbirlerinin karanlıklarını ve kuyularını göreceklerdir. Tam dünyayı avuçlarında tuttuklarını sanırlarken işler bambaşka bir hale evrilecek ve tabiri caizse kızılca kıyamet kopacaktır.

Kaptanlar, korsanlar, papazlar, şövalyeler, haydutlar, ressamlar, deniz kızları, kurbanlar, gizemli yerliler ve daha nicesiyle dolu bu görkemli atmosfer, aynı zamanda dönemin ruhunu tüm çıplaklığıyla yansıtan şehirler, yapılar, şarkılar, kitaplar, haritalar, diller ve katmanlı psiko-portrelerle baş döndürüyor.

Son dönem Türk romanının dikkat çeken isimlerinden Kaan Murat Yanık, mitlerle bezediği büyülü gerçekçi olayların bir karnaval havası yarattığı romanında, okurunu masmavi okyanuslarda, kakao ve vanilya kokularının yükseldiği yemyeşil ormanlarda, ışıltılı kurbağaların zıpladığı düşlerde ve Doğu ile Batı'nın dikenli sınırlarında dolaşmaya, bu efsunlu serüvene katılmaya davet ediyor.

"Umut etmeye ve masalların içinde kaybolmaya ihtiyacımız var. Hayat karşısında başka türlü direnemeyiz."

KTB

SULAR ÜSTÜNDE GÖKLER ALTINDA
KAAN MURAT YANIK

9 786256 999749

KİTAP NO	DİZİ ADI
873	ROMAN